

ALMANAC
DE
L'ESQUELLA
DE LA
TORRATXA
1916

[Handwritten signature]

ALMACENES

BARCELONA:

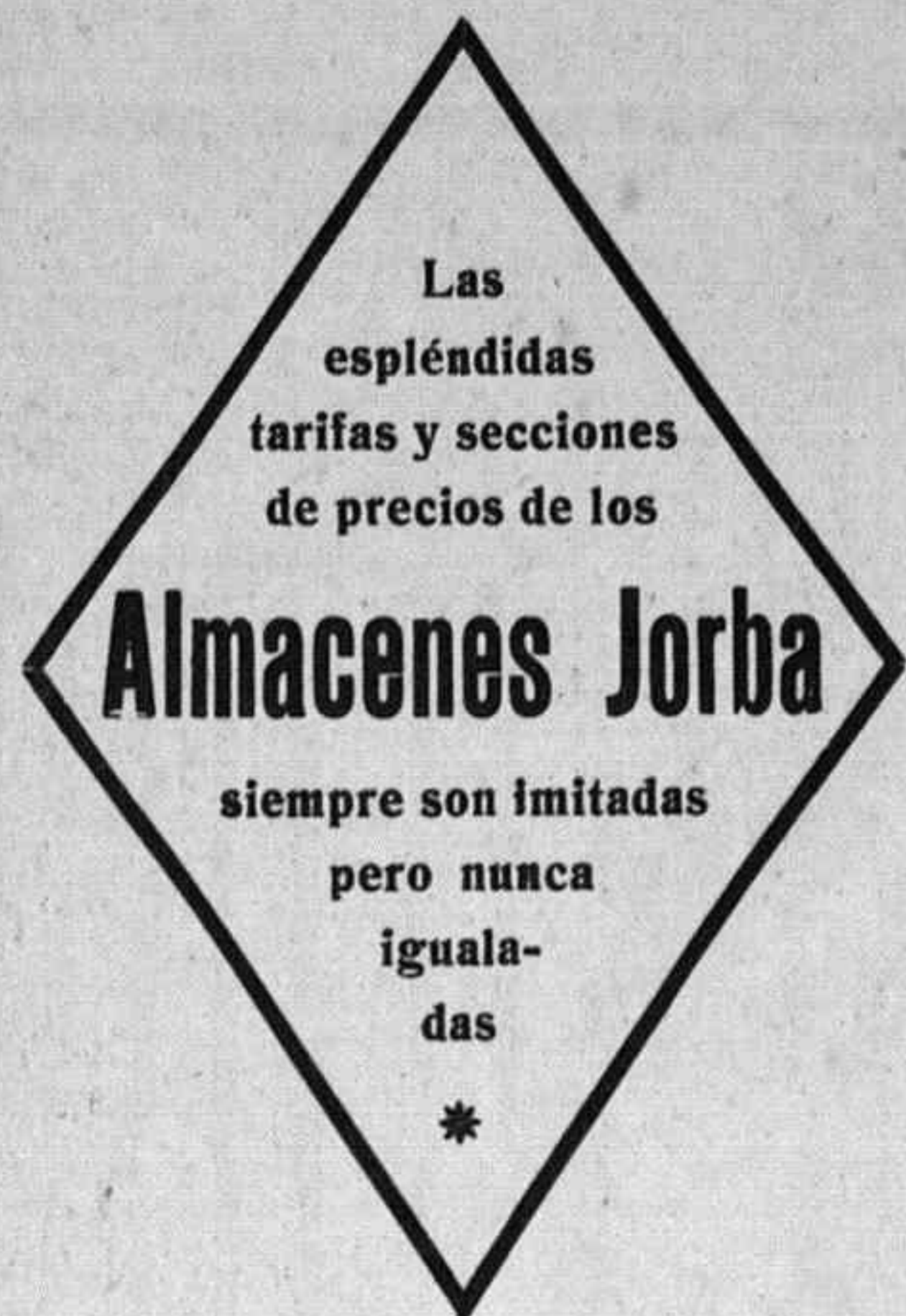
Call, 13 y 14 - Teléfono 167

MANRESA:

Borne y Santo Domingo

JORBA

Novedades para Señoras y Caballeros

LANERIA

LENCERIA

CAMISERIA

MERCERIA

PERFUMERIA

RELOJERIA

SASTRERIA

SEDERIA

SOMBRERERIA

ORNAMENTOS SAGRADOS

Se mandan Catálogos gratis a quien lo solicite

REVOLUCIÓN MUSICAL

La ARMONINA JORBA resulta de gran utilidad a los profanos en música, pues despierta en ellos una gran afición a tan bello arte, y a los que ya la conocen, les sirve de agradabilísimo recreo

Patente n.º 59549

La Armonina Jorba está construída de madera fina, barnizada, fuerte y sólida, lujosamente presentada que, por su originalidad y buen gusto, resulta ser un aparato instructivo y recreativo a la vez que sirve de adorno en una habitación.

Con ella pueden ejecutarse e interpretarse toda clase de composiciones musicales, sin tener la menor noción de música, siendo su sonido muy parecido al del Armonium y de manejo sumamente fácil.

Su extenso repertorio compuesto en series de 10 partichelas, es en música popular antigua y moderna sobre motivos de óperas, zarzuelas, couplets, etc.

Precio: 15 pesetas

Partichelas sueltas a 0'25 pesetas una

Con un poco de práctica, puede tocarse cuanto se desee sin necesidad de partichela.

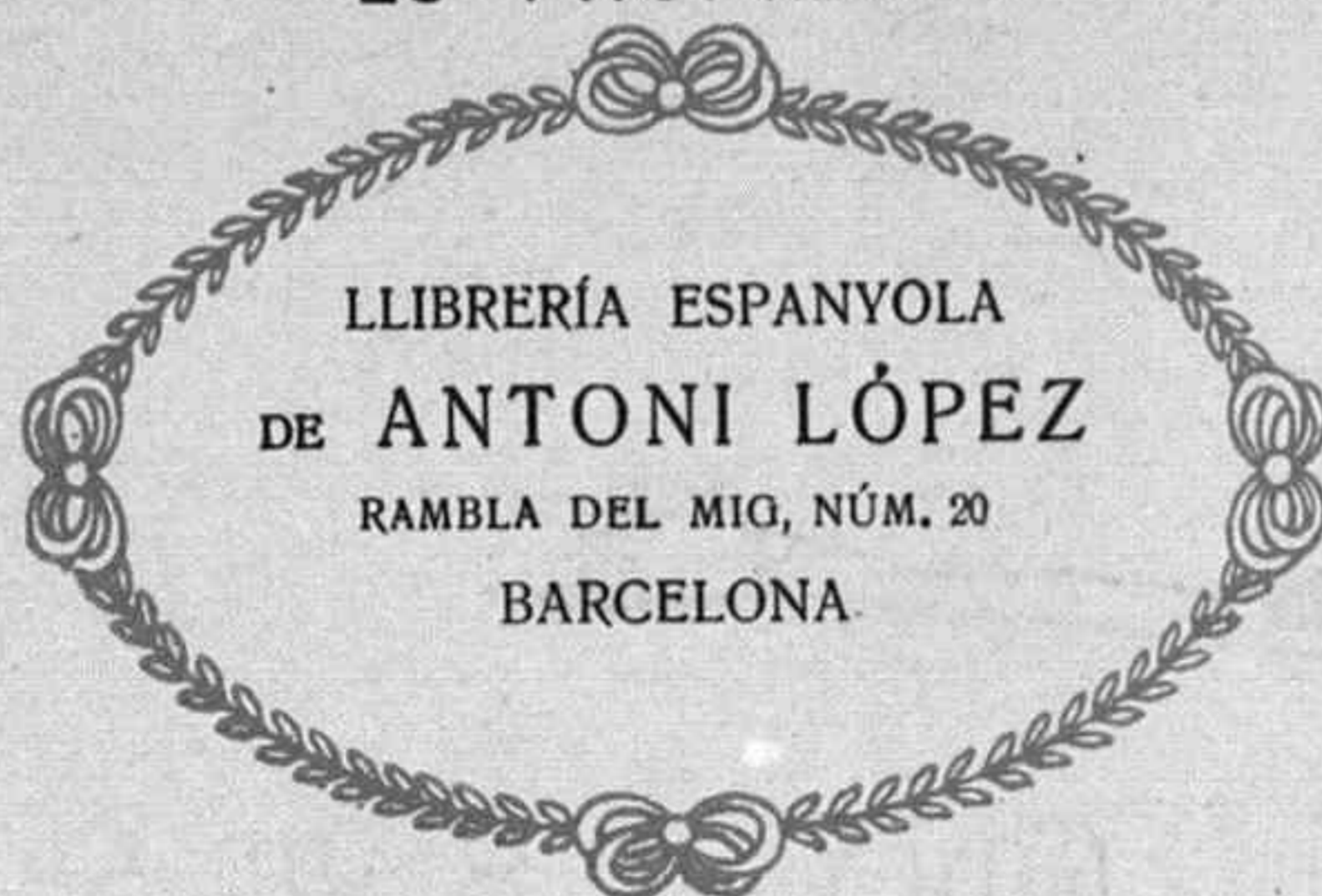
L'ISQUELLA DE LA TO
PRATXA: ALMA
NAC per'a 1916

PORTERELLE A LA BIBLIOTECA
ATENEO BARCELONÉS

ANY 28 DE SA PUBLICACIÓ

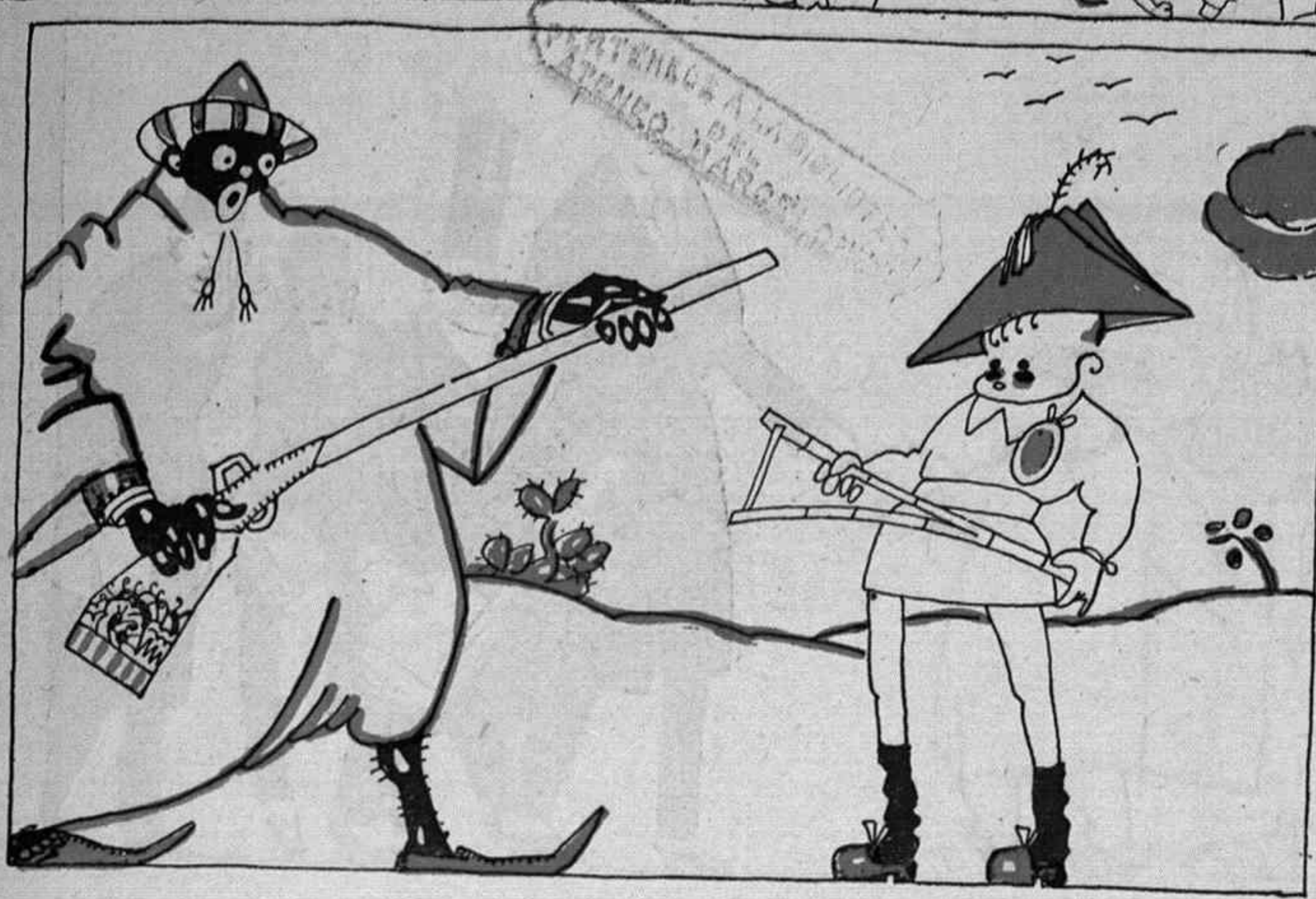

ES PROPIETAT

IMPRESA LA CAMPANA I L'ESQUELLA :: OLM, 8 :: BARCELONA

JANER

Servidor és espanyol; la mamà es deia Neutralitat i el papà Idoni. Amb aquests antecedents poden contar si n'anirem de bé. Escoltin:

(a) En Llanas ja va dir-ho:

«No hi ha ningú sota el sol més feliç que l'espanyol.»

(b) L'herència de la mare: Neutralitat i bons aliments; si no hi han bons aliments, neutralitat. Si no hi han aliments de cap mena, neutralitat. Les mans hem de tenir-les lligades, el coll de marbre i el cervell... el cervell és un luxe que pot molt bé suprimir-se.

Quan van arribar els Reis, al cap de pocs dies d'haver jo nascut, als altres nois de l'Europa els hi deixaren un reguitzell de soldats, de canons i de llibres parlant de victories i derrotes, a mi em portaren un botó per posar-me a la solapa que deia: «No'm parli de la guerra».

Jo vaig trobar que això era molt graciós i quan sentia parlar d'estocinades, de canons, de subsistències, etc., ensenyava el lletrero i reia com un beneit.

I aixís vaig anar tirant; perquè els xicots d'estudi no'm diguessin covard em barallava amb els moros; això em feia malbé els vestits i a la mare li costava molts diners, però un hom quedava bé davant del món civilitzat i tothom es feia compte del meu valor i valer.

FEBRER

Carnestoltes quinze voltes, la Quaresma mai vingués, que deien els nostres avis.

Vingué Carnestoltes i vaig disfregar-me de poble treballador. La màscara era tant bona que àdhuc els francesos, gent aixerida per excel·lència, caigueren en la trampa i com que a un treballador hi ha que donar-li feina, feina s'ha dit cap a mi.

Per aguantar el cop vaig posar-me a treballar; quasi ja n'havia agafat el vici; de les meves mans sortien mantes, teles, cinturons, sabates, espardeñyes, revòlvers, menjar, un bé de Déu de coses i cosetes que sembla són indispensables an els homes que's barallen.

Mentres pagaven amb diner tot va anar bé, però després començaren a pagar-me amb promeses i això ja no'm convenia; vaig anar a la mamà i vaig dir-li: escolta ¿no podríes canviar-me aquests papers per a que treballi?

—Ai, fill! Si soc tant pobreta.

—Escolta ¿i si ho preguntessim an aquell oncle del Banc d'Espanya?

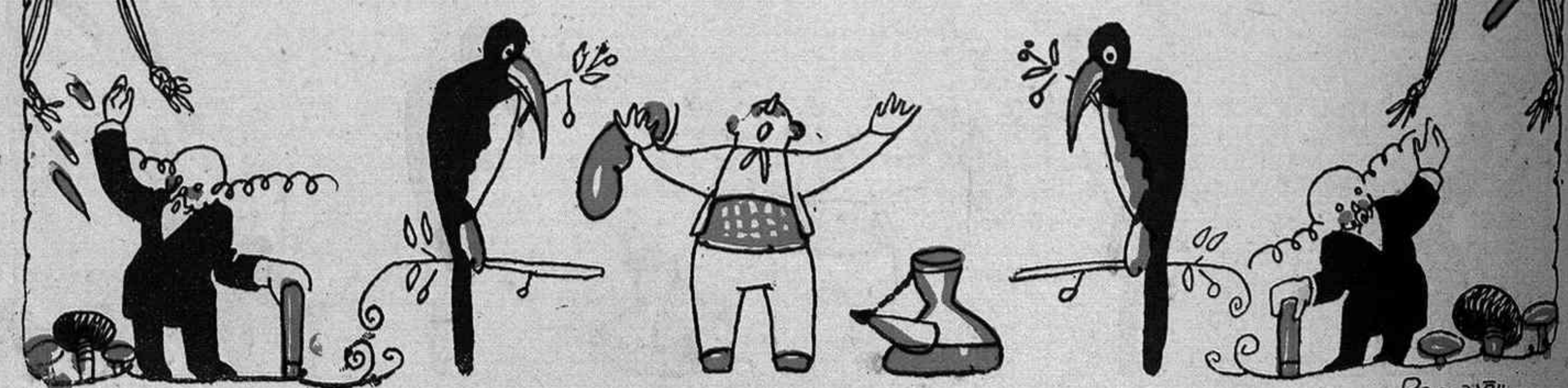
—Fill, me'n dubto, però si tu ho vols, ho faré.

—Probem, mare.

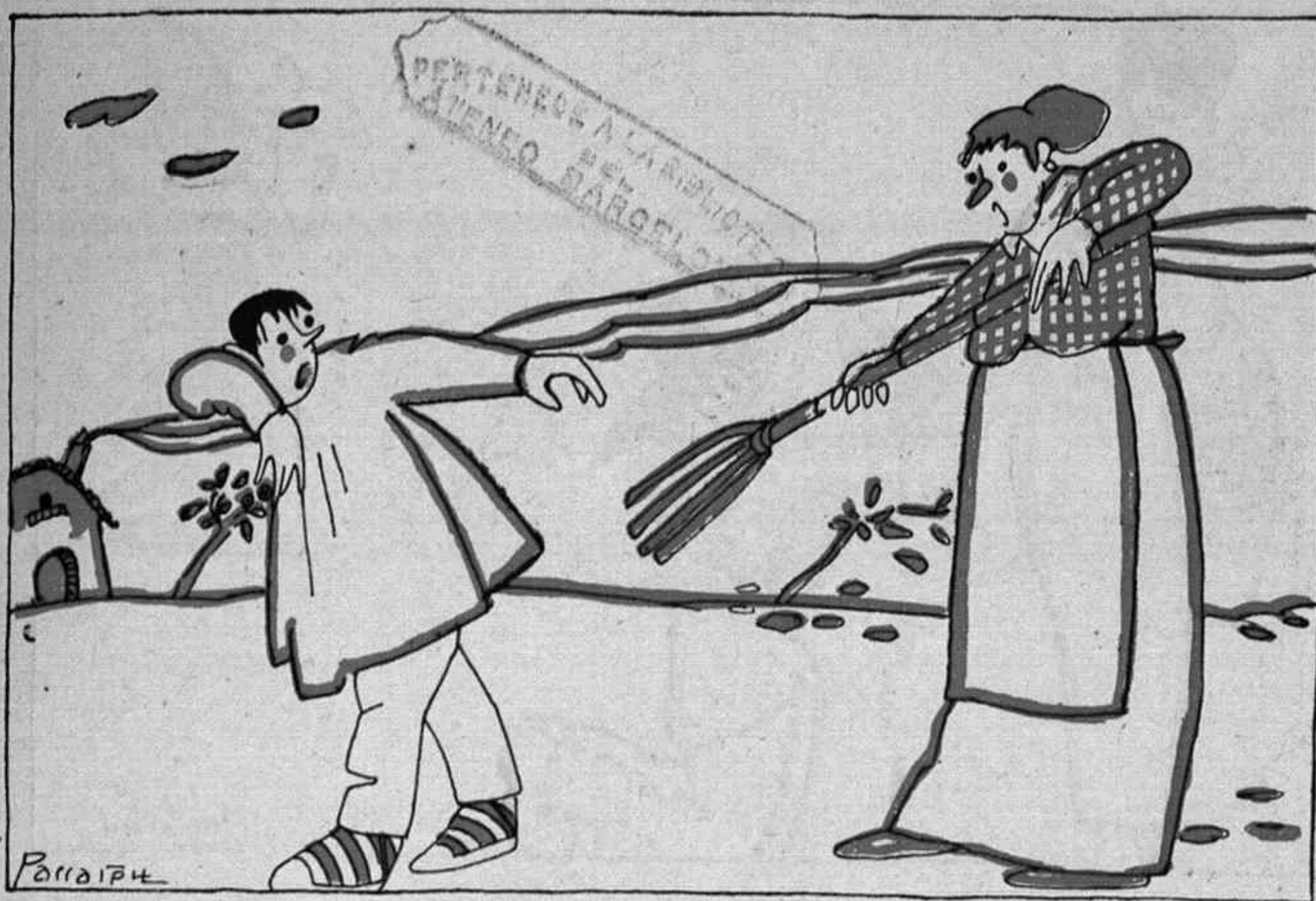
—Què?

—Nooooo!

—Doncs no treballo més. Prou comedia.

Perrai 174

MARÇ

La Quaresma i el dejuni i la gana i la rabia i la passió i mort pot dir-se que fóren aquests dies per a mí.

Acostumat a les vaques grasses del Carnestoltes, no sabia avenir-me a les magres del present. Les maltractava, no'ls hi donava menjar, i, és clar, en comptes de guanyar-hi lo que feia era perdre.

Vaig anar a trobar a la mare i res; avesat a treballar, havia seguit fent-ho per papers i per promeses, res: Ja m'havien près la feina.

I aquí comencen les setmanes que podem anomenar com vulguin: tràgiques, de passió, santes... és igual.

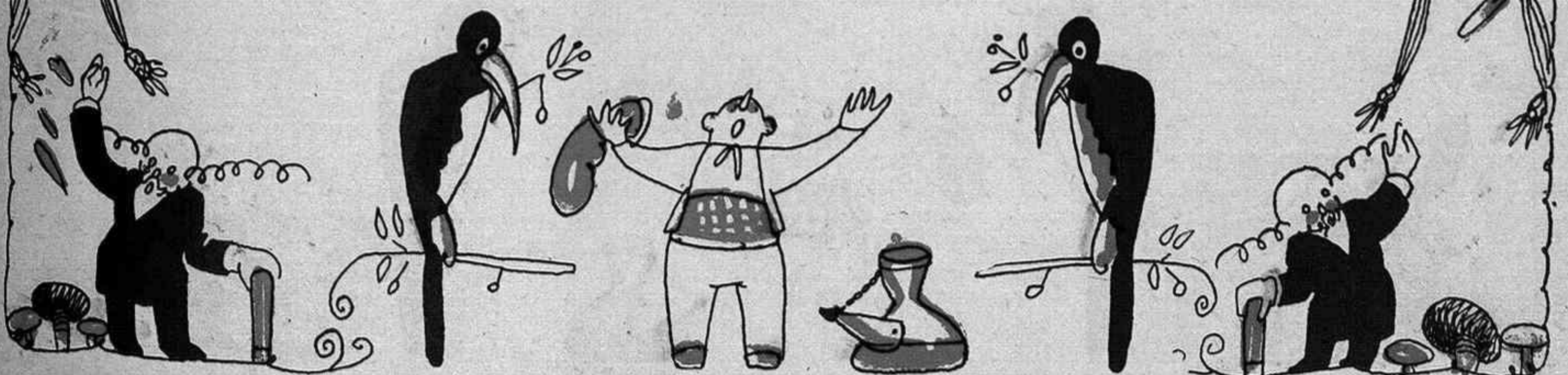
La gana ens feu revoltar i faltàrem a donya Neutralitat nostra mare i a don Idoni el papà. Si no faltàrem a l'avia, és perquè la llei ho priva, que la voluntat prou hi era.

I ens tragueren de casa i ens bescantaren. Contestàrem malament i al cap-d'avall ells tristos i nosaltres tristos.

Afligits i rabiosos que és lo pitjor. I amb gana, que ja sé el que és, perquè la patata tendra cap a França i la mongeta tendra cap a França i el pèsol aixerit cap a Anglaterra i el pa pels núvols i el vi que *vino del cielo* sembla que ha tornat a anar-hi.

Feliçment arriba Pasqua i:

«Jugo al *monte*, surt l'as d'oros,
guanyo un duro i cap als toros».

Parraléu

ABRIL

Sentia parlar sempre de la guerra, vaig llegir-ne alguna cosa i, portat pels meus sentiments, una gran simpatia m'invadi per tots els aliats, simpatia que podia descompondre's en una gran compassio per Bèlgica, una gran admiracio per l'Anglaterra i un tendre i fervorós amor envers la França.

Un dia vaig atrevir-me a exterioritzar aquests amors meus. Mai ho hagués fet.

La mare va posar-se com una fera i començà a fer-me consideracions sobre els perjudicis que podia portar-me el tirar endavant el meu propòsit de casar-me amb aquella noia i ajudar-la en els seus treballs.

Jo prou li deia que això passaria, que després dels treballs vindria el descans, que àdhuc tindria un bon dot.

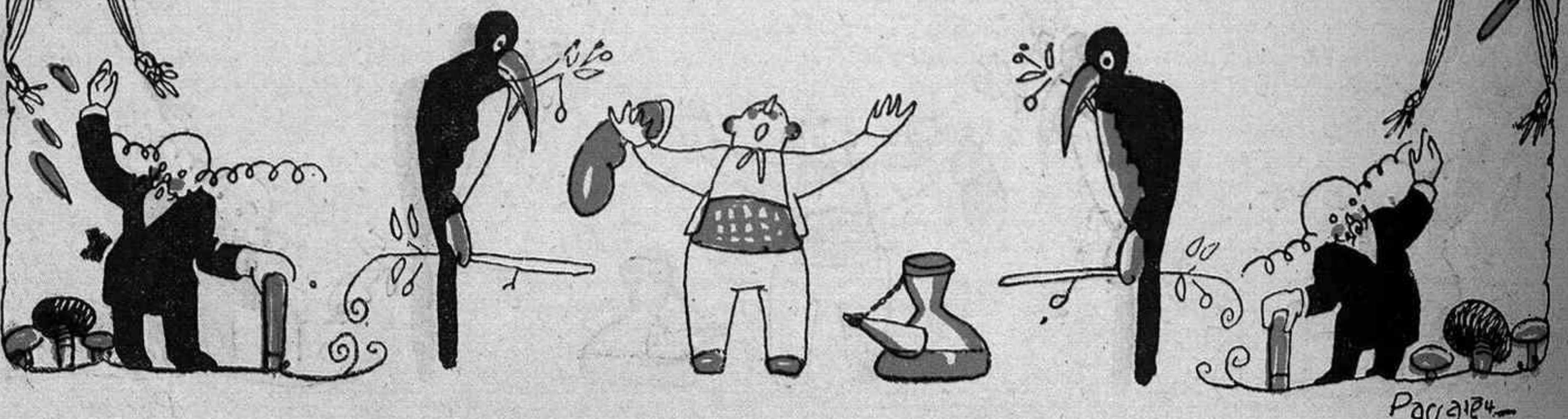
Aleshores em va dir ximple, poca-solta i em sembla que frac-masó o una cosa per l'istil.

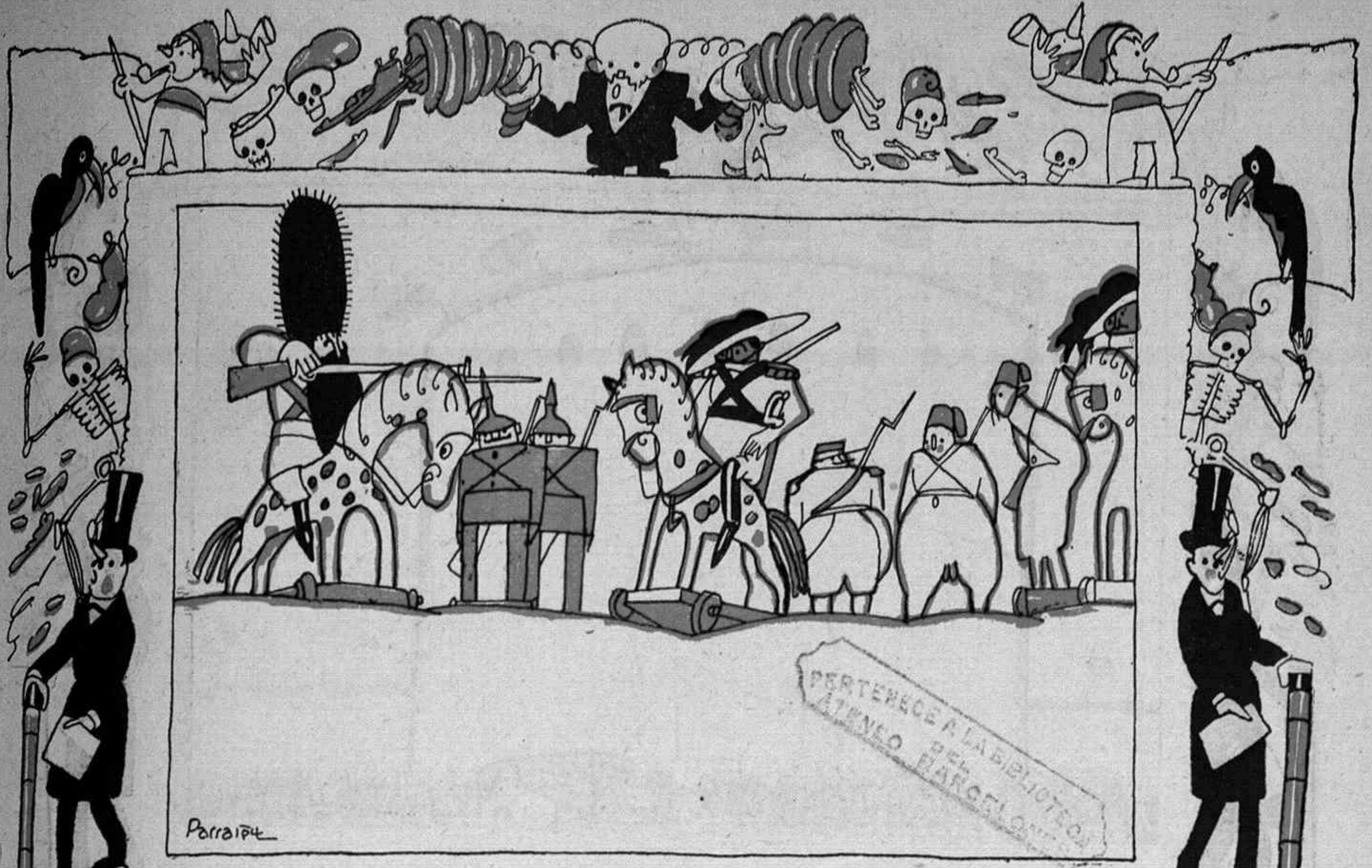
Vaig replicar i aleshores ella clamà:

—Prou! Qui no vol creure a la bona mare, ha de creure a la pell de cabra. I doni, compleix la teva obligació.

I el pare em tancà en una cambra fosca i em feu llegir totes les cartes a Tina i totes les manifestacions del senyor Dato.

Total que vaig sortir completament curat, vaig sotscriure el manifest de la unitat moral d'Europa i vaig tornar-me a posar al trau aquell botó del «no'm parli de la guerra».

MAIG

D'aleshores, quina tranquil·litat! El senyor Dato, perquè no ens hi enfadessim, havia tancat les Corts, del moro quasi bé no se'n parlava i tota la nostra diversió era mirar com pujaven les pessetes i despreciar de tot cor an els ximplers que's preocupaven de lo que passava més enllà dels Pirineus, què dic dels Pirineus, més enllà del dintell de casa llur.

Un dia sapiguérem que s'hi embolicava Portugal. I ara? on va aquest bútxara?

El seguí Turquia? qui ho havia de dir de Turquia? Un país tant manso i quasi arruïnat. Això és una cosa de folls.

Un altre dia digueren que Italia. I ca! no seràn tant ximplers; que no veuen el nostre exemple? Després resultà que sí que s'hi embolicaven.

Després els Estats Units i Rumania i Bulgària i Grècia, tothom anava prenent cartes en el joc.

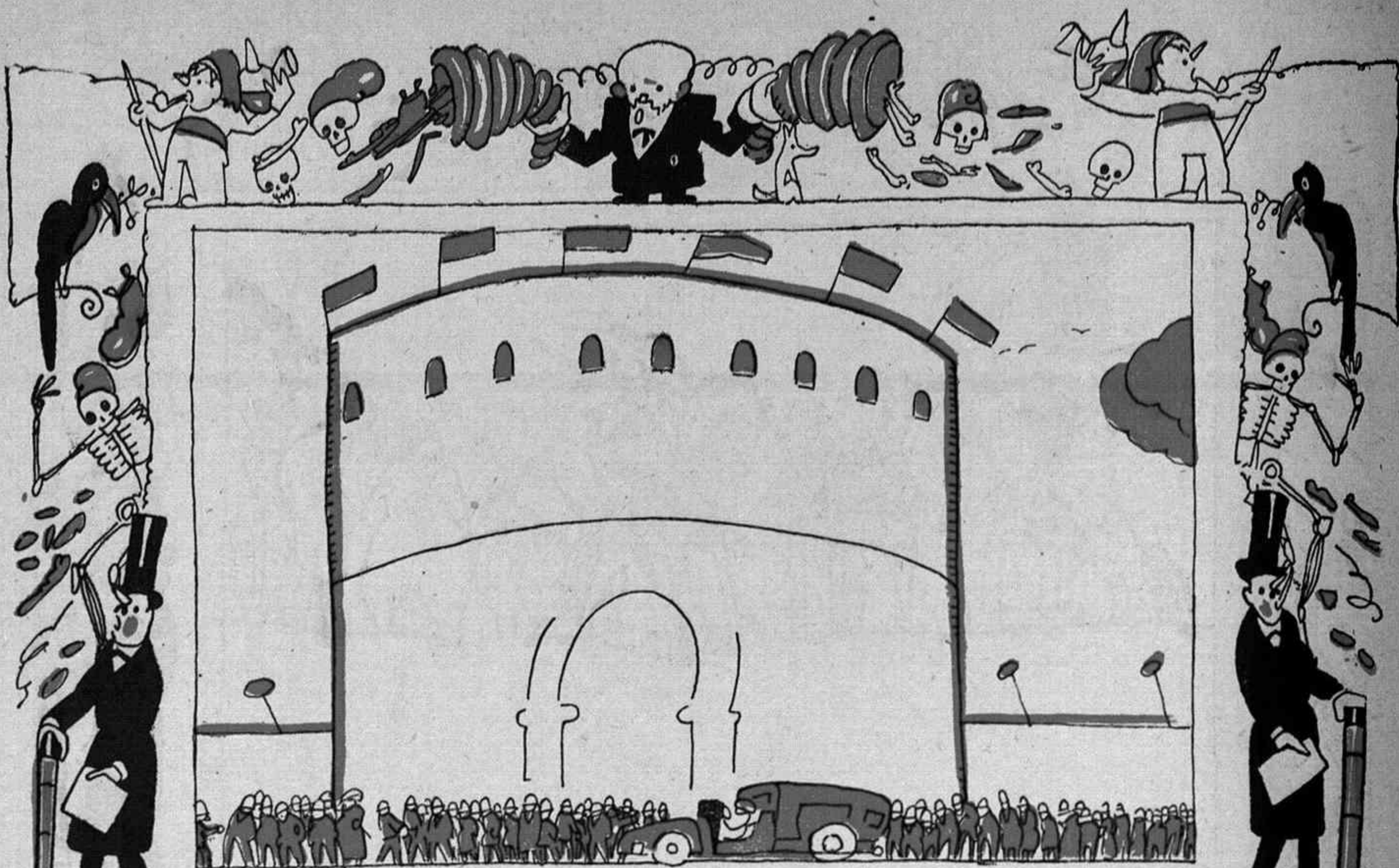
Només nosaltres erem els prudents, nosaltres quietons a caseta sense ficar-nos amb ningú.

Una colla de fabricants, com si encara no s'haguessin enriquit prou, començaren a grinyolar que ja que erem neutrals al menys ens en aprofitessim per conquerir mercats nous, per fer reformes, etc.

Com diuen vostès? Conquerir mercats? Homes, me sembla que això seria sortir-se de la neutralitat i encara que no ho fós, perquè dimontri s'han de preocupar? No frueixen de la pau? No puja el canvi?

Parraip4

JUNY

Però tot d'un plegat començaren a passar coses estranyes. Anaves a comprar unes sabates i valien més diners, i un vestit igual, i els de fora casa no compraven res i els de dintre tampoc. I vingué una anyada dolentíssima.

No serà res, afortunadament aquí estem tranquils, no'ns moguem de la neutralitat. An el pare tot li sortia malament, però cada dia més enamorat de la mare, algun mala-llengua arribà a dir que era perque no podia anar amb cap altra. Jo no ho crec.

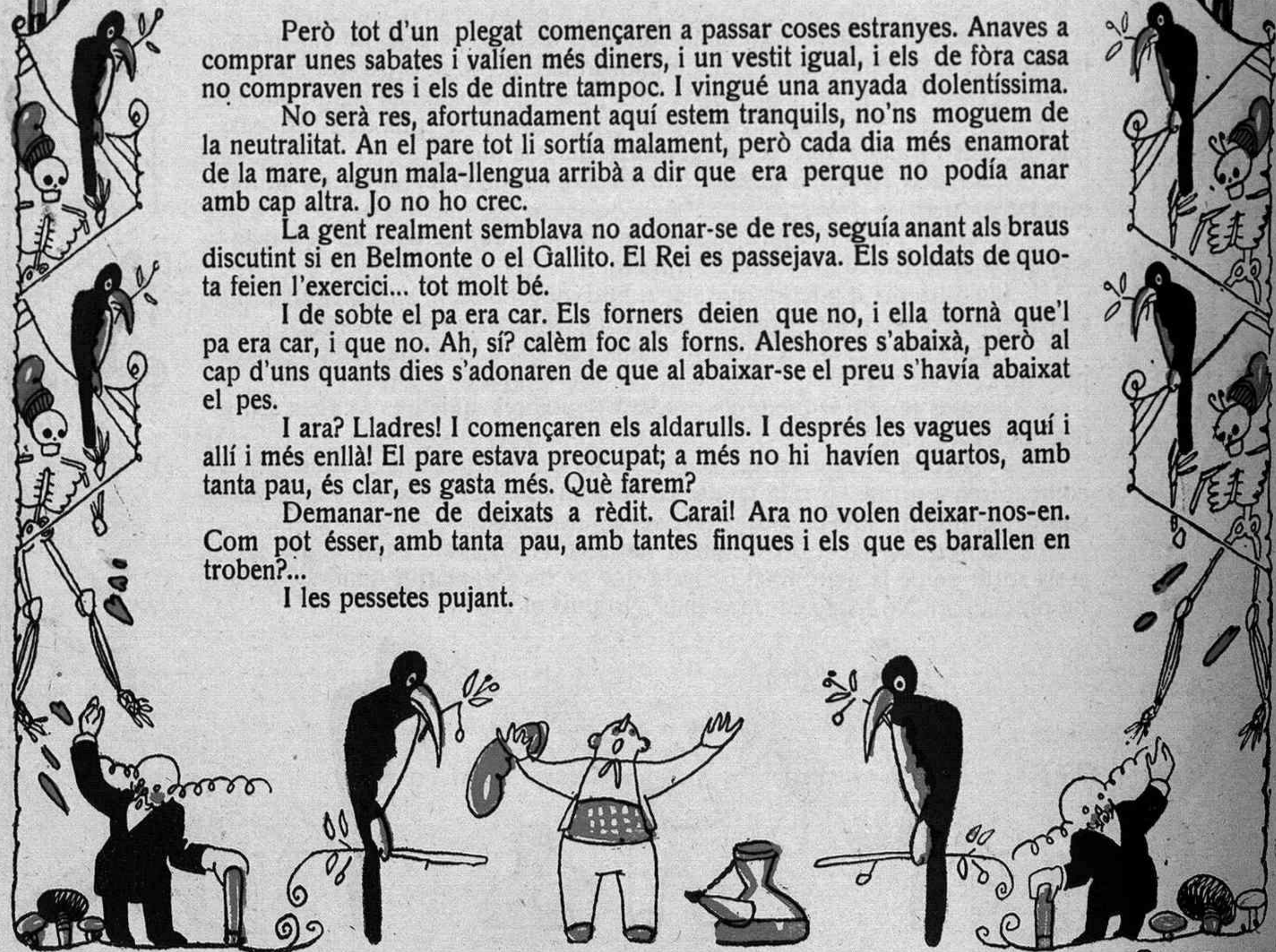
La gent realment semblava no adonar-se de res, seguia anant als braus discutint si en Belmonte o el Gallito. El Rei es passejava. Els soldats de quota feien l'exercici... tot molt bé.

I de sobte el pa era car. Els forners deien que no, i ella tornà que'l pa era car, i que no. Ah, sí? calèm foc als forns. Aleshores s'abaixà, però al cap d'uns quants dies s'adonaren de que al abaixar-se el preu s'havia abaixat el pes.

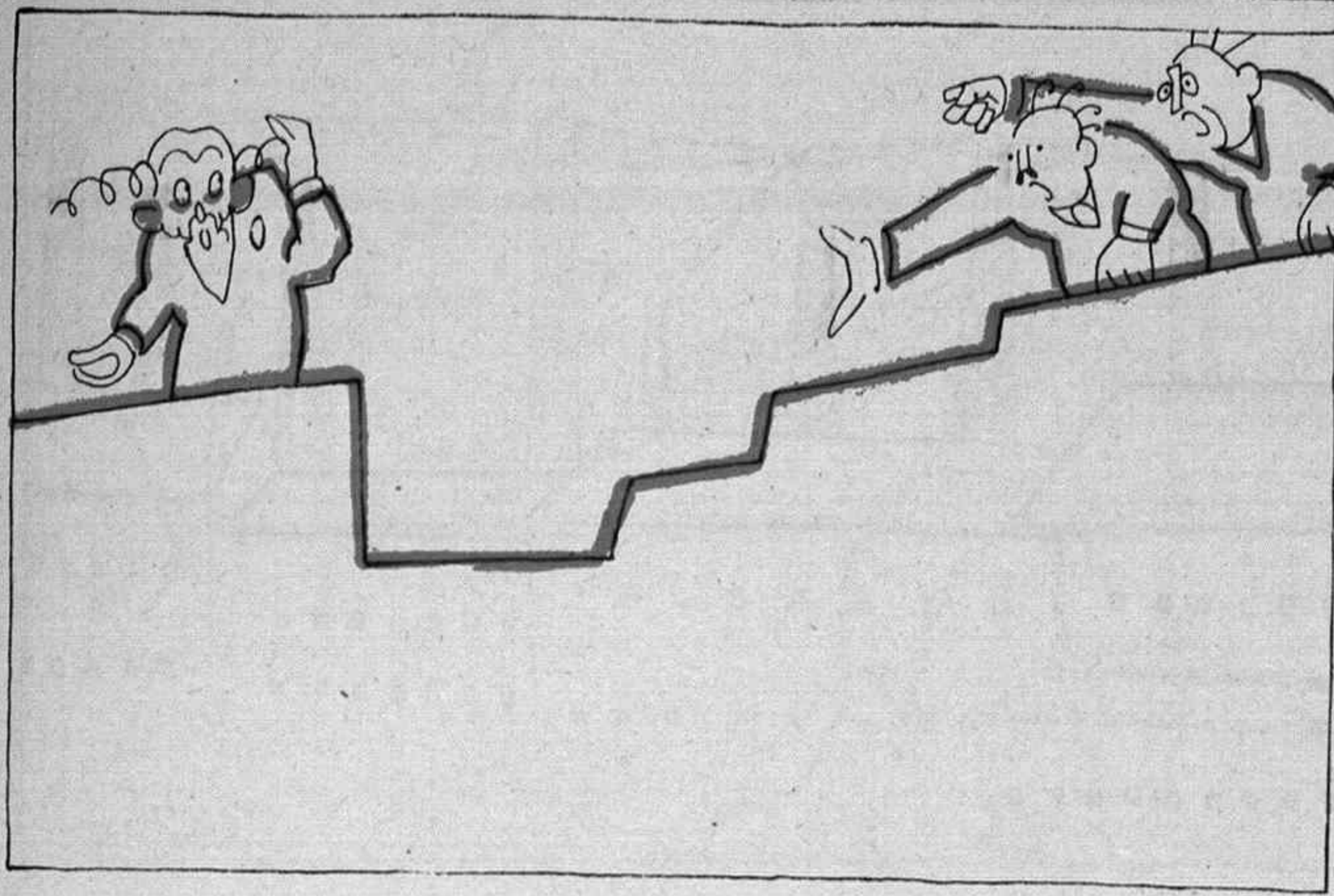
I ara? Lladres! I començaren els aldarulls. I després les vagues aquí i allí i més enllà! El pare estava preocupat; a més no hi havien quartos, amb tanta pau, és clar, es gasta més. Què farem?

Demandar-ne de deixats a rèdit. Carai! Ara no volen deixar-nos-en. Com pot ésser, amb tanta pau, amb tantes finques i els que es barallen en troben?...

I les pessetes pujant.

Parra 194

JULIOL

De tant en tant teníem alguna nova de la guerra, es barallaven amb molta rabia, gastaven molt, però també treballaven molt i tots hi posaven la millor voluntat.

El pare em sembla que ja no estava tant content com al principi; jo conto que pot-ser pensava que havia estimat massa a la senyora, però ja no hi era a temps, els que guanyaven no'l necessitaven per res i an els que perdien tampoc podia ajudar-los.

I aquella de qui jo m'havia enamorat semblava que feia bones i cada dia era més seria i més xamosa i més bona noia. No m'havia necessitat per res, però amb quin despreci em devia mirar ara.

Els negocis dintre casa cada dia anaven més en orri, allò no era viure, ja la pagàvem bé la pau, els de dalt no s'entenien i els de baix cridaven.

Un dia el pare es decidí a obrir les Corts i allò fou una olla.

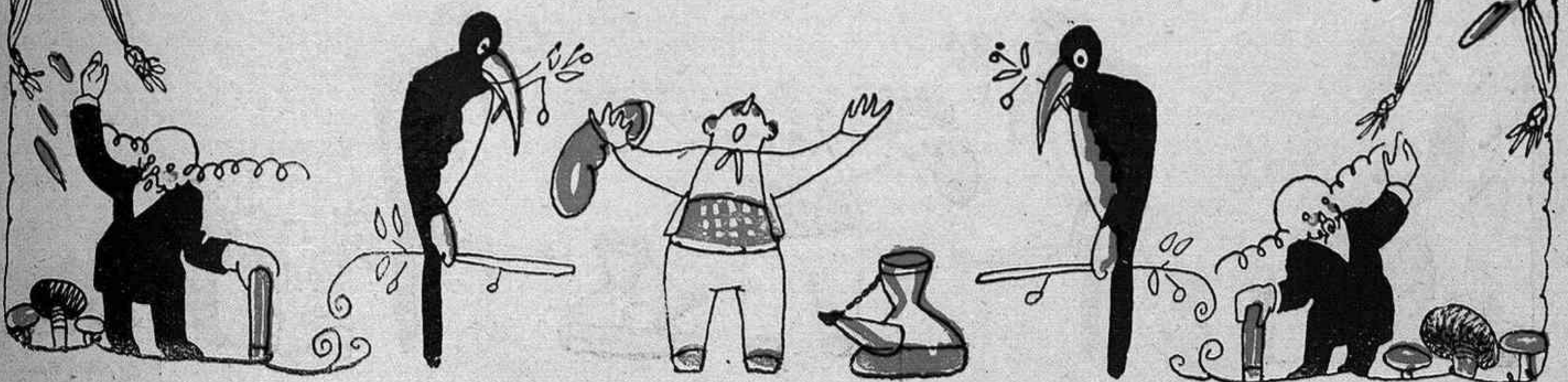
L'embestiren amb tanta rabia, li digueren tals coses que al final tingué de dir prou i va tractar de plegar en el govern de la casa.

Però els altres contestaren: No don Idoni, no, aquí a l'estaqueta vostè. No sabia cap aon girar-se.

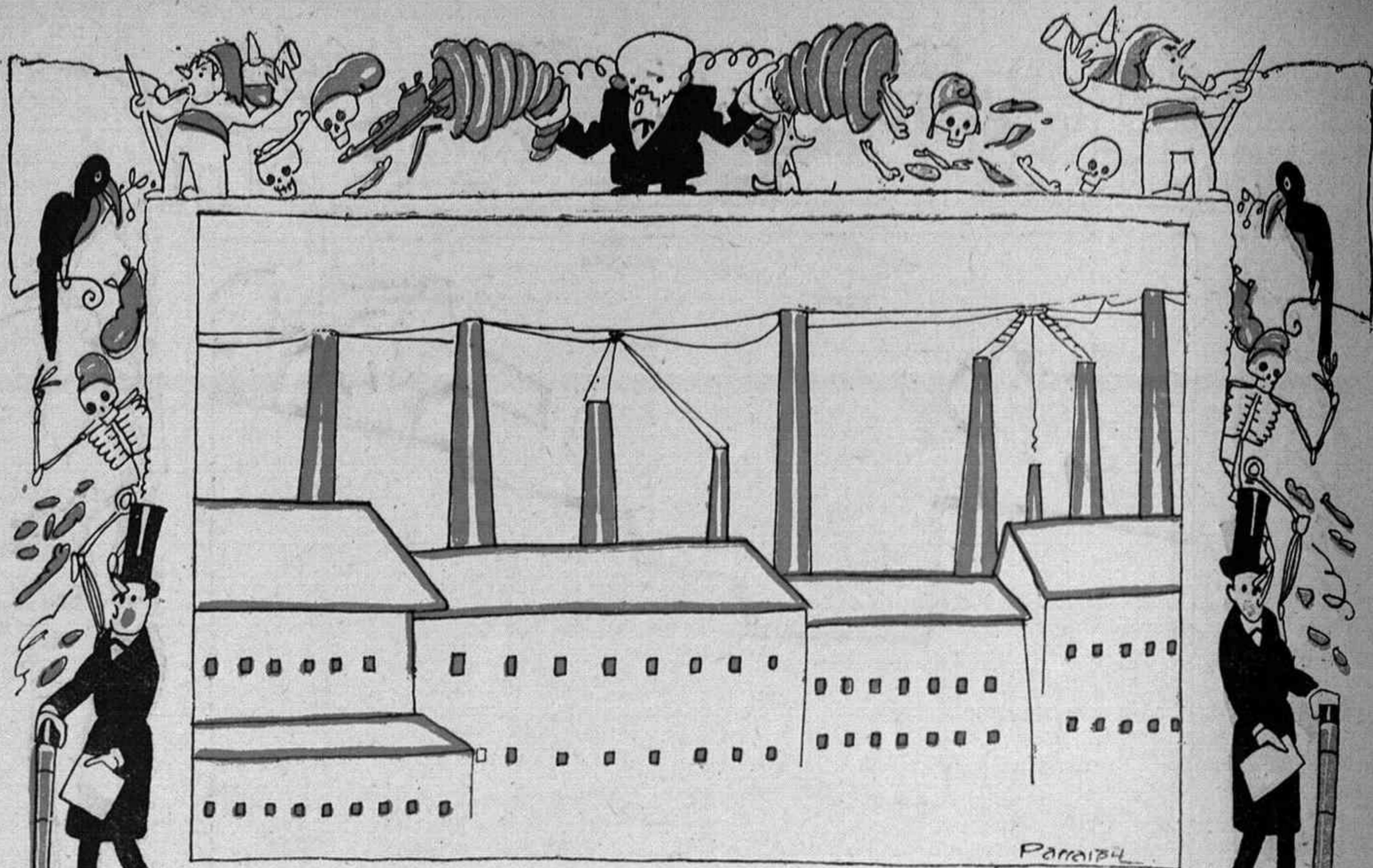
Jo, la veritat, me'n preocupava poc, porque la mare em deia:

—Tu no't preocupis, encara que mengem poc i no anem mudats, al menos estem en pau.

I jo em tombava de panxa al sol.

Parralera

AGOST

Lo de la guerra cada dia anava més furiós, ja era impossible no volguer-ne parlar, la remor de les grans batalles arribava per tot arreu i tot el món estava abrandat d'un costat a l'altre; només el reconet no cremava, però si no cremava se socarrimava. A més, per si no fós prou el socarrim, els bel·ligerants ja's cuidaren de fer-nos pessigolles per no deixar-nos tranquils; he dit pessigolles i he dit malament, lo que'ns tiraven eren pessics i que se'ns enduien carn.

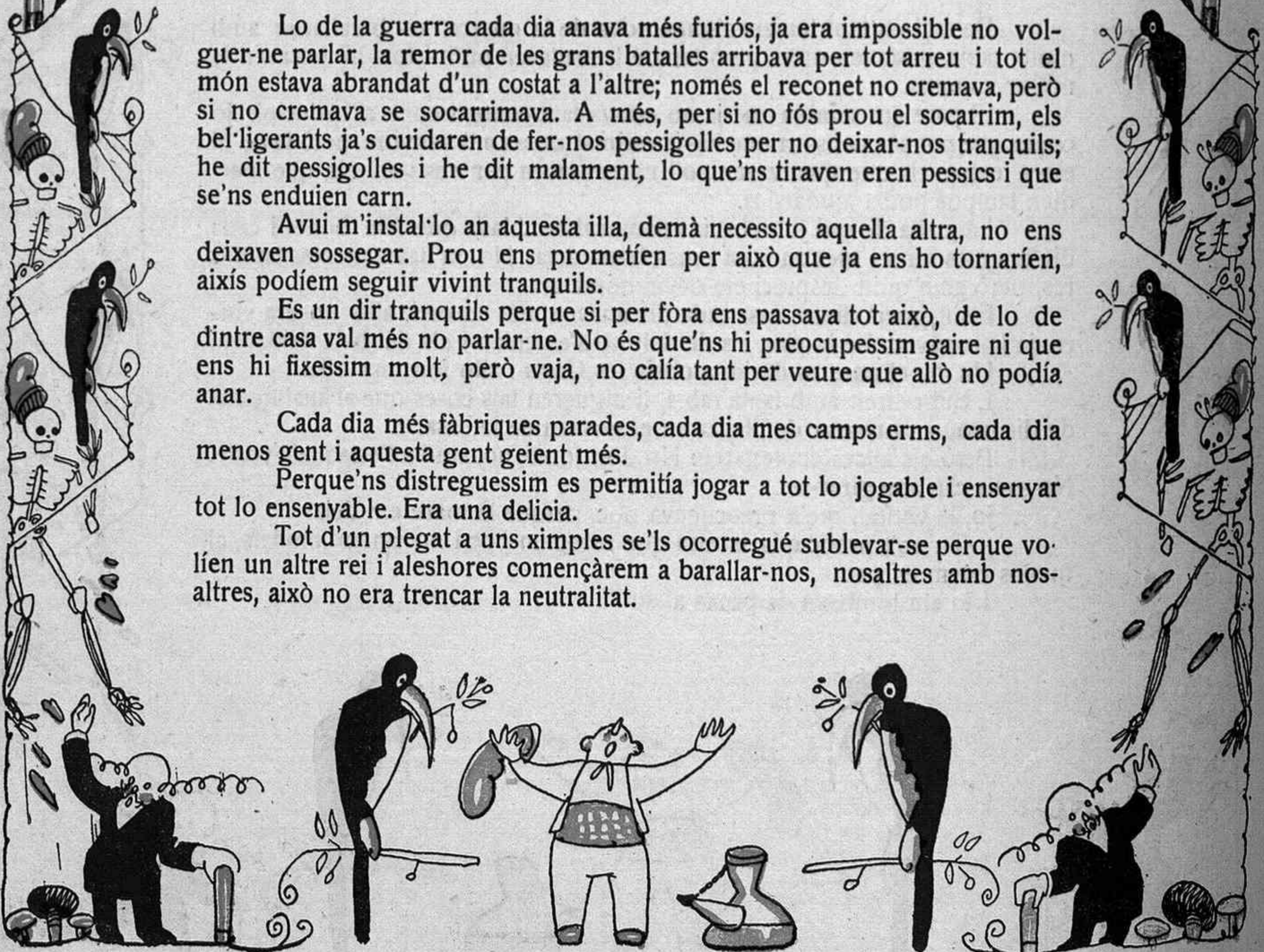
Avui m'instal·lo an aquesta illa, demà necessito aquella altra, no ens deixaven sossegar. Prou ens prometien per això que ja ens ho tornarien, aixís podiem seguir vivint tranquils.

Es un dir tranquils perque si per fòra ens passava tot això, de lo de dintre casa val més no parlar-ne. No és que'ns hi preocupessim gaire ni que ens hi fixessim molt, però vaja, no calia tant per veure que allò no podia anar.

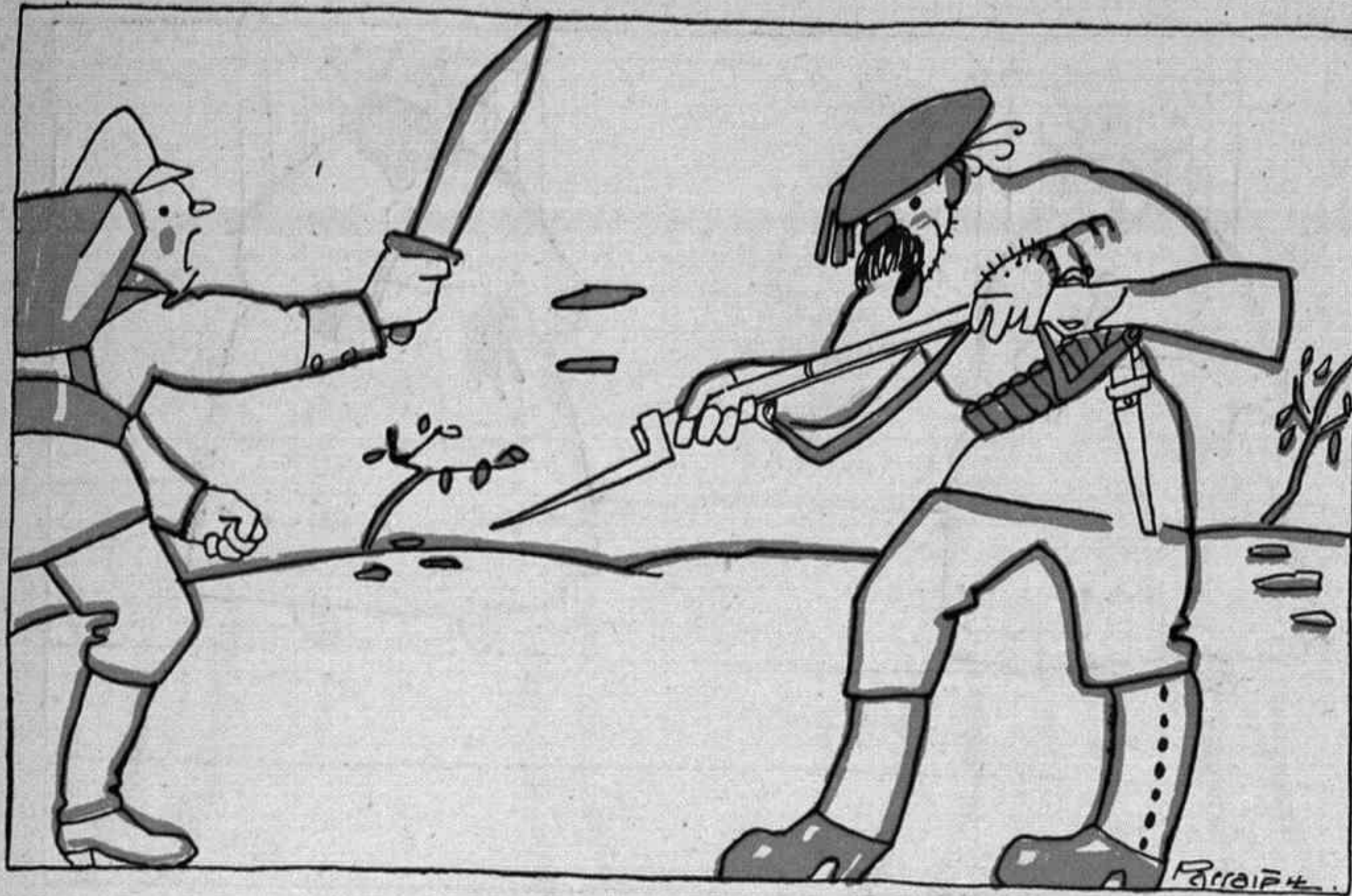
Cada dia més fàbriques parades, cada dia mes camps erms, cada dia menos gent i aquesta gent geient més.

Perque'ns distreguessim es permetia jugar a tot lo jogable i ensenyar tot lo ensenyable. Era una delicia.

Tot d'un plegat a uns ximpls se'ls ocorregué sublevar-se perque volien un altre rei i aleshores començarem a barallar-nos, nosaltres amb nosaltres, això no era trencar la neutralitat.

Parral

SETEMBRE

Una gran batalla per terra, un combat naval decisiu i vingué la pau; pels altres s'entén, nosaltres seguíem barallant-nos.

Aquella nació de qui jo m'havia enamorat resultà vencedora. Si m'hi hagués casat... Ara era més rica que mai i més hermosa que mai.

Però no tenia temps de pensar-hi en això, la qüestió era saber si nosaltres teníem d'ésser blancs o negres; per arribar an aquest fi féiem malbé els últims cabals que'ns quedavem i calàrem foc a les últimes propietats que teníem.

Perque el món vegés que també en saviem de fer salvatjades, tornàrem a les brometes de la guerra dels carlins i ho ferem tant i tant bé que al últim les nacions, a pesar d'estar encara pantejant de l'última gran lluita, començaren a fixar-se en les nostres habilitats.

Un dia un escamot de guerrillers entrà en territori veí i ens avisaren, un altre dia caigué una bala en un camp d'ells i ens tornaren a avisar, un diari no ho trobà bé i ja no ens avisaren més sinó que'ns demanaren indemnització, per haver trencat la neutralitat. A nosaltres! I pagàrem.

Un altra nació ens digué que li semblava que ja ens havíem barallat prou, però no podíem parar i vingueren ells a fer-ho.

Mentres tant s'havia començat el gran congrés de la Pau. Tots hi eren menos nosaltres.

Parralpe

OCTUBRE

En el Congrés discutien que si m'has dat això, que jo'm quedaré lo altre, que tants mil mil·lions, que si vui l'esquadra, etc., etc.

A un dels combatents no li convenia lo que proposava un altre; aquest altre era precisament el qui havia vingut a fer-nos plegar de barallar-nos. El primer pensà: «Ja't tincl» i digué:

- Perquè els has anat a descompartir?
- Perque m'ha dat la gana.
- Aviat està dit. A qui favoreixes?
- Als blancs.
- Jo vui que guanyin els negres.
- No pot ésser.
- Ja ho veurem.

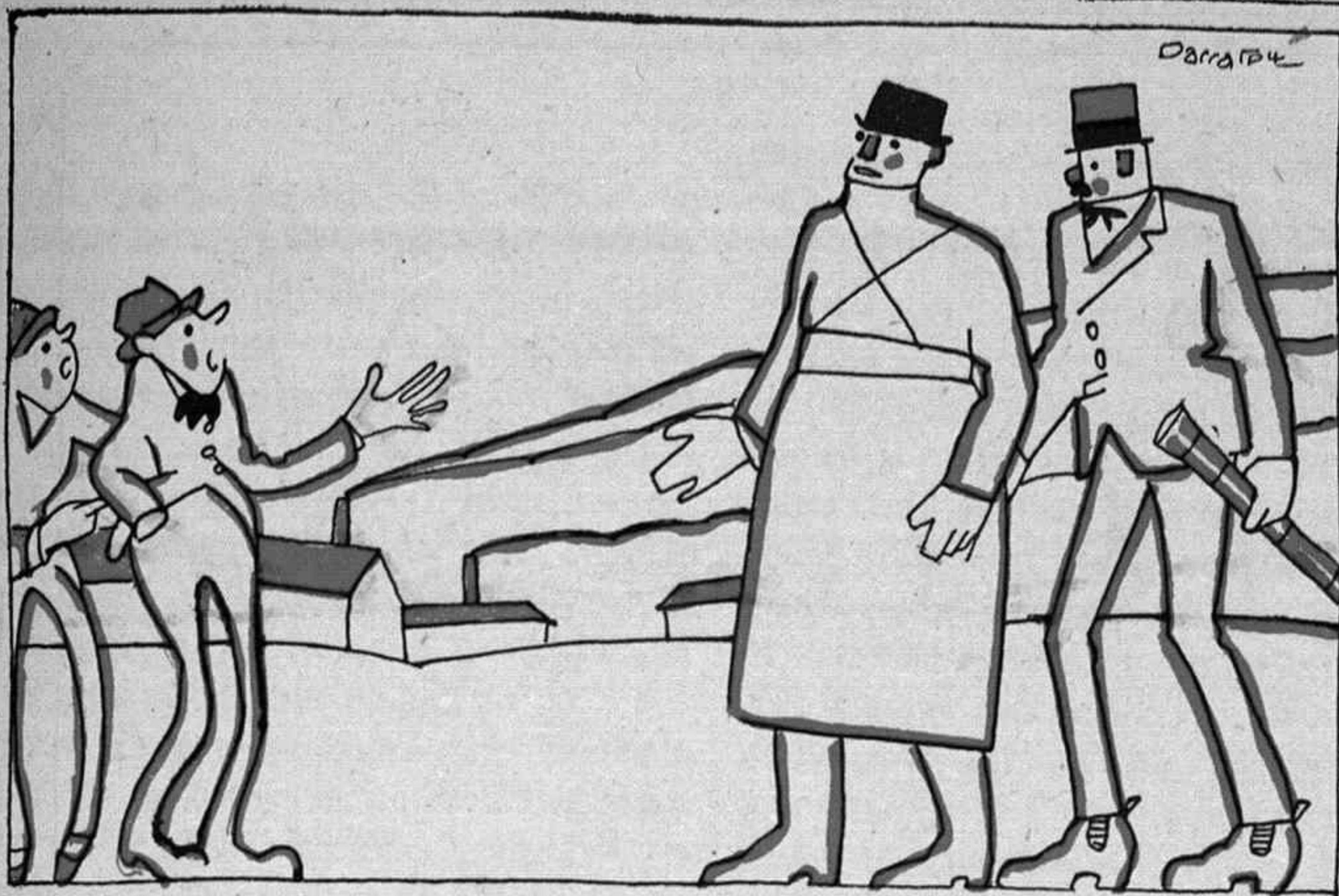
I el dels negres desembarca un altre exèrcit i comencen a barallar-se. Tot el país es converteix en un gran camp de batalla on lluiten com a feres els immensos exèrcits de dues grans potencies.

Mentres segueix el congrés de la Pau, les altres potencies van repartir-se tot lo que tocava a les dugues nacions en guerra, inclusiu. Quan aquestes se n'adonaren varen protestar sorollosament, s'ajuntaren contra els altres i feren més guerra aquí.

Resultat que s'acabà posant un rei dels blancs i un altre dels negres, governaven una zona d'influencia cada un; les altres nacions els protegien.

Parra 1924

NOVEMBRE

Aleshores començaren a venir uns homes que parlaven en una llengua diferenta de la nostra i ens tractaven amb menyspreu.

Dibuixaren carreteres, arreglaren ports i ponts, bastiren fàbriques i edificis i tractaren de fer-nos treballar. No com ells sinó com a esclaus d'ells.

Ens donaven mal tracte, ens befaven; un dia se'ns revoltà l'orgullet que encara ens quedava i varem revoltar nos. Mai ho haguessim fet, l'escarment fou terrible. Fusellaments, carniceries, per acabar confiscacions i per últim deixar d'ésser un país per convertir-se en colònia.

Els cada dia són més i nosaltres menys, ens han permès conservar les creencies i les diversions perquè ho troben típic i se'n burlen, també ens deixen tenir escoles on s'ensenyi història a la nostra manera, després quan senten parlar de les nostres victòries glorioses, riuen fort i ens diuen:

—Neutrals!

Quan volen una criada per tota classe de feines demanen una idònia.

I així tot lo demés. Quan ne troben algun de nosaltres així, se l'emporten, l'ensenyen de parlar com ells i li diuen que tot lo d'aquí és salvatge i cafre, li neguen les nostres glòries i lo pitjor és que acaben per fer-li creure. Quan ja s'ho creu el casen amb una de les noies i ja no és neutral.

I aquí entra allò del:

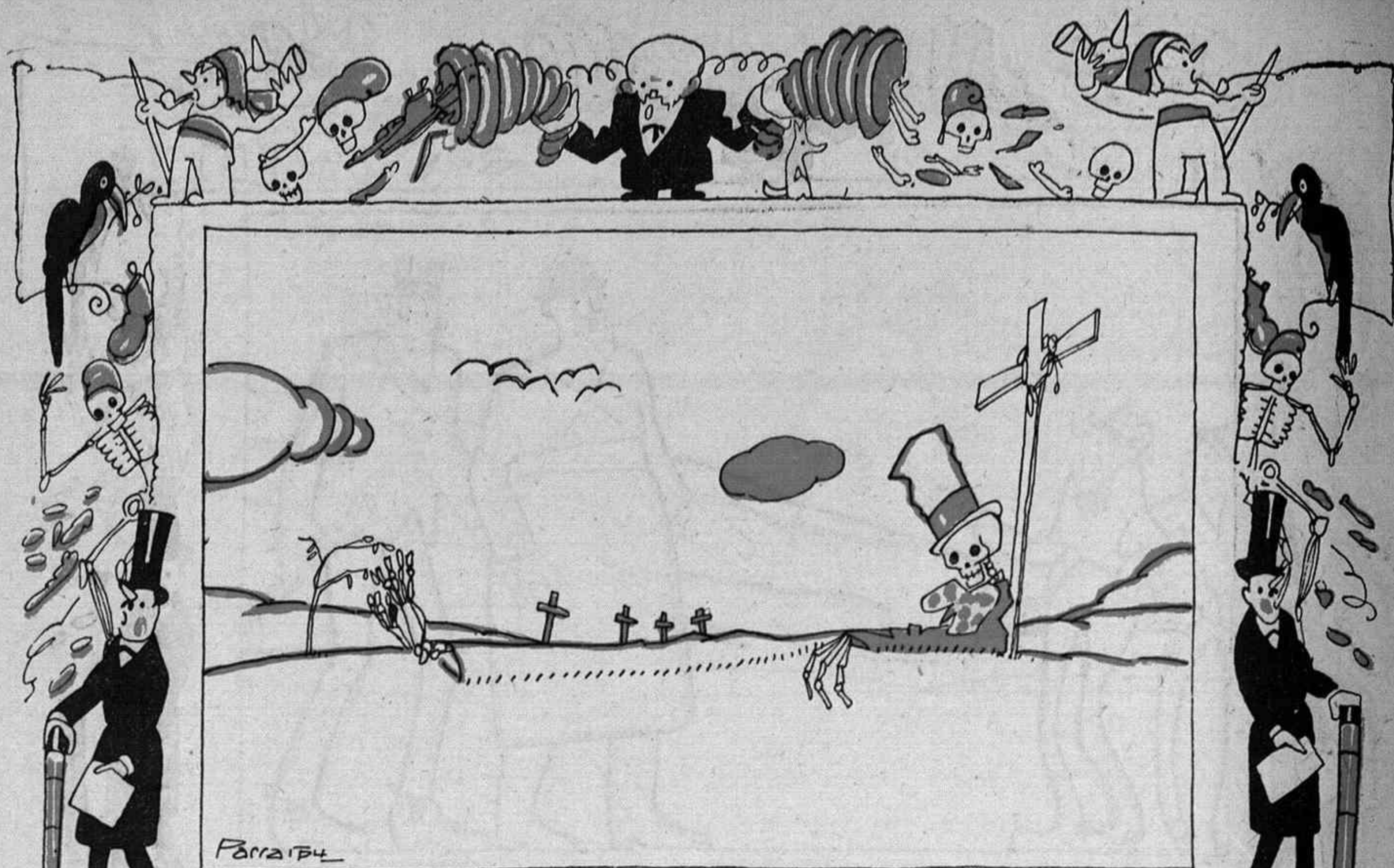
«No planyis mort—al qui ha tingut ple viure.»

I les coses que segueixen.

Parralé

DESEMBRE

Tot era mort i glaçat en el terror del pobre Idoni; si alguna cosa es movia i produïa no era pas d'ell sinó dels altres, dels que l'havien deixat neulir per la neutralitat. Però, pobre vellet, encara com a les criatures perdudes en el bosc li semblava veure un llumet allí lluny.

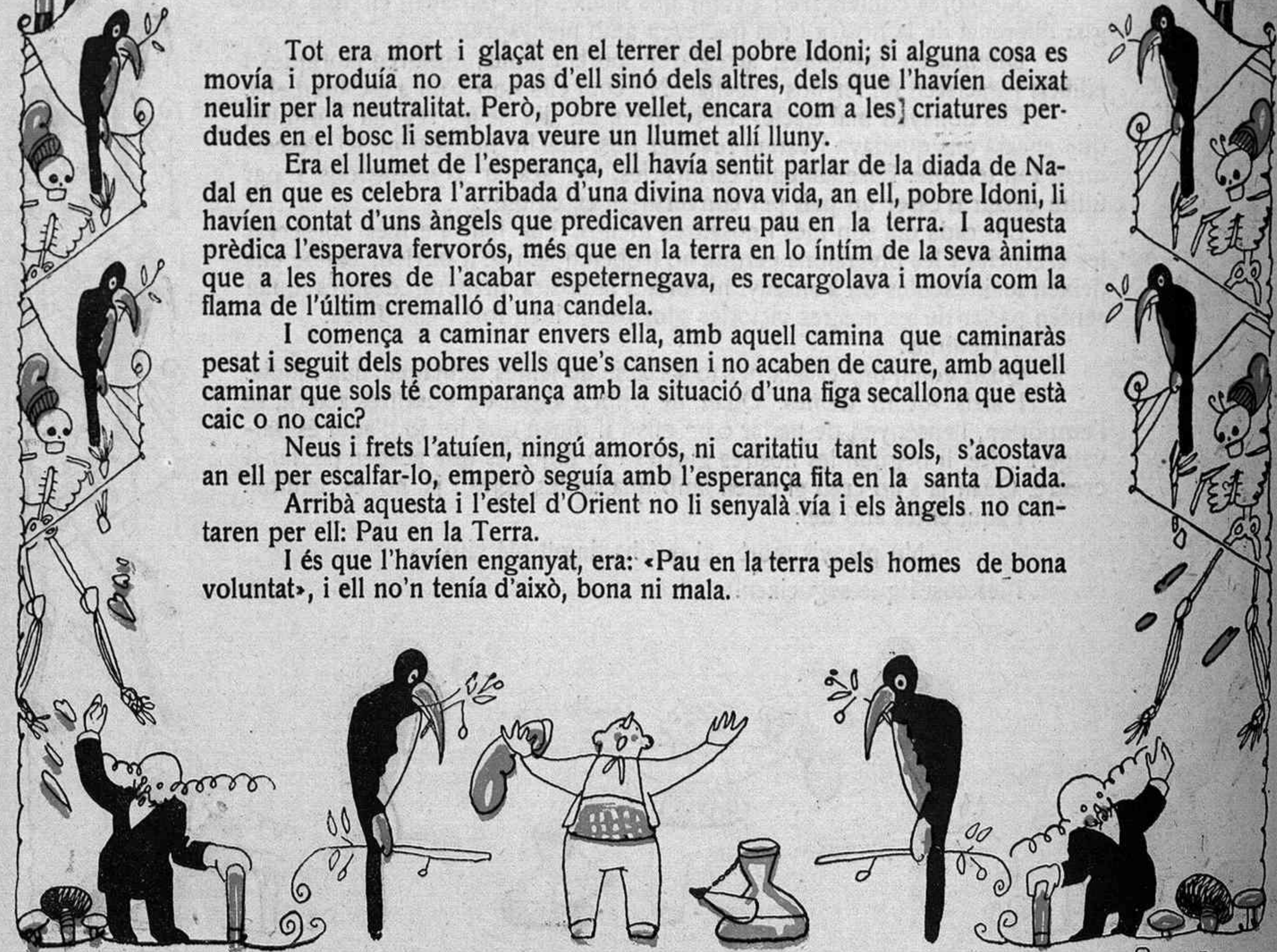
Era el llumet de l'esperança, ell havia sentit parlar de la diada de Nadal en que es celebra l'arribada d'una divina nova vida, an ell, pobre Idoni, li havien contat d'uns àngels que predicaven arreu pau en la terra. I aquesta prèdica l'esperava fervorós, més que en la terra en lo íntim de la seva ànima que a les hores de l'acabar espeternegava, es recargolava i movia com la flama de l'últim cremalló d'una candela.

I comença a caminar envers ella, amb aquell camina que caminaràs pesat i seguit dels pobres vells que's cansen i no acaben de caure, amb aquell caminar que sols té comparança amb la situació d'una figa secallona que està caic o no caic?

Neus i frets l'atuïen, ningú amorós, ni caritatiu tant sols, s'acostava an ell per escalfar-lo, emperò seguia amb l'esperança fita en la santa Diada.

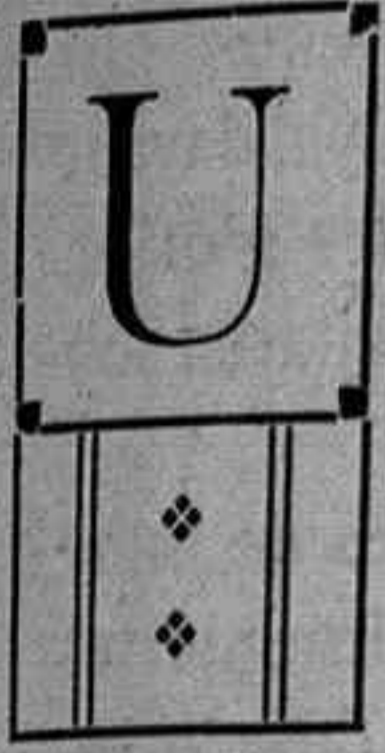
Arribà aquesta i l'estel d'Orient no li senyalà via i els àngels no cantaren per ell: Pau en la Terra.

I és que l'havien enganyat, era: «Pau en la terra pels homes de bona voluntat», i ell no'n tenia d'això, bona ni mala.

Parral

CRÒNICA DE L'ANY

Un amic, escrivia un dia: «Si jo tingués de felicitar an algú en el séu natalici, ho faria així: Teniu un any més, o lo que és igual un any menys de plaer i de vida. Us acompanyo en el sentiment.»

A nosaltres no se'ns pot donar el pésam per haver viscut aquest any de 1915, enorme i tràgic, perque aquest any bé val una vida. Després de la batalla de Valmy, on les tropes republicanes de la França triomfaven sobre'ls reis coaligats, Goethe, digué que era aquell fet un d'aquells que obliguen a dir orgullosament: Jo hi era! En Maragall amprà an en Goethe la seva frase, per a dir la bellesa del nostre 20 de Maig. Doncs aquest any piràmide, val per tots els anys de les nostres existències i si no fós continuació del 1914 que té dret de prelatió, us diria que pesa més que tots els anys de l'història. La Convenció feia dir an en Víctor Hugo: «Mai s'ha presentat res de tant alt en l'horitzó dels homes». Ara podríem respondre al líric apocalíptic: Sí, el 1915.

¿Què ha passat a Barcelona? Res. ¿I a Espanya? Res. Hem menjat, hem begut, hem folgat. Mai l'animalitat s'ha enganxat tant fortament a un poble com en el nostre. El 1915 no ha passat per Espanya. En tots els homes haurà posat la marca del séu ferro roent, menys en els espanyols que hem seguit en els nostres treballs de nutrició i desnutrició, mentres Europa es recargolava en la seva epopeia, amb la complacència del burgès que frueix de la taula i del llit mentres el vent escombra implacable la misèria i el dolor vagabonds. I quan després es pregunta: ¿Què ha passat en el món? Se respón: tot. Els mateixos Déus mormulen pel cel el séu astorament. Perquè els homes, en 1915, han sobrepujat als déus. Guillem II és més implacable que Jehovà. Solament el diluvi universal, pot comparar-se amb la guerra universal, i aleshores, el món no era poblat més que per quatre famílies. El foc celestial que caigué damunt de Sodoma i Gomorra, no equivaldria a un bombardeig. Un llamp és un coet al costat d'un obús i llum de mistos comparat amb un torpill. Satàn ha vençut a l'Etern.

Tot això, sembla estar per damunt de les forces humanes, i no obstant pot ésser l'orgull dels homes. Cert l'horror de l'hecatombe, cert que l'arbre de la vida se aixeca hòrridament, esquelètic, plè de cranis, com els arbres de guerra de les tribus africanes, mes la tragedia confirma l'energia humana. Del fons dels osaris sorgeix un *Miserere*, mes també un ¡Aleluia! L'ànima del món,

passa per l'ànima humana. Porteu-me l'arca de Noè—cridava l'Ibsen—i col·locaré, sense por, un torpill sota d'ella. ¿Qui dubtarà que en aquestes paraules hi ha tanta grandesa com en les divines «que l'home sigui fet»?

Tota l'història s'empetiteix davant d'aquest infinit tràgic que enclou l'any 1915. Cent vint mil·lions d'austro-alemanys, contra vuitanta mil·lions de francesos i britànics i cent mil·lions d'eslaus. Però encara no són prou ofertes a la Mort. Roma, sent la frisança de les antigues glories i trenta mil·lions d'italians es sumen als batallons tràgics. Mahoma sent enveja de Jesús i demana per als seus vint mil·lions un sacrifici. ¿No n'hi ha prou? Sorgirà Bulgària. ¿Encara més? Doncs Grècia i Rumania es prepararan per a l'holocauste. I una nació, Bèlgica, serà enrunada igual que una vila. I un poble, Servia, serà prè com una trinxera.

Aveiam: ¿quin any pot oposar-se an aquest nostre de 1915? El de l'aparició de Jesús? No fou més que un episodi en l'història de Judea. ¿El de la caiguda de Roma? Transformava solament el món llatí. ¿El de la Reforma? Es limità a unes guerres dinàstiques i a uns quants milions de catòlics que deixaren de creure en el Papa per a regir-se la seva consciència per la Bíblia. ¿El noranta tres? Tal volta sigui el sol any comparable al nostre. El noranta tres engendrà el poema napoleònic i un poble, França, vol llibertar l'Europa, com l'Alemanya vol organitzar-la i un home, Napoleón, porta la guerra de Moscou a les costes britàniques, místic de la seva glòria, al igual que aquest Hoenzollern.

Mes l'epopeia napoleònica, no aconsegueix les grans actuals. Austerlitz, Jena, Waagram, Bailén, les batalles que enlluernen com grapats de pedreria, no són, comparades amb les actuals, més que escaramuces. El sol de Austerlitz, es diu del sol que emporprava els destins napoleònics. I Austerlitz no representa més que 80.000 francesos, contra 90.000 austriacs i russos. Napoleón feu 15.000 morts i ferits, 20.000 presoners amb 180.000 canons, contra 8.000 baixes franceses. A la Champagne els francesos fan igual botí i encara la batalla del 24 de setembre no té nom. Austerlitz, Ulm, Waagram, Jena, avui no passarien d'ésser uns senzills comunicats pels quals no's faria cap libació.

**

Algú objectarà: «Guanya 1915 al 1808 en sang, pero 1808 li és superior en la genialitat heroica. Guillem II no assolirà alçada napoleònica, ni lord French, la d'en Wellington. En quant a Joffre...»

Sí, 1915 ha produït l'hèroe, emperò no ha aconseguit encara el geni. Un general apareix amb grandiositat, Hindenburg, i no ha aconseguit més que marxar victoriós en una línia de cent kilòmetres. En Joffre s'incorporarà a la història, però pressento que en la memòria dels homes s'esvaïrà la seva figura de burgès del Rosselló. No oblidem que tant sols perduren aquells caps on escauen els llorers i les roses. Napoleón, malgrat la seva adipositat, conservà sempre el perfil aquilí, els ulls hipnòtics, la color tràgica de les seves campanyes d'Itàlia; en Moltke tenia quelcom de voltor; en Garibaldi, era clàssic. Sobreviuen els generals que escauen en un medalló, i en Joffre, beatífic, gras, mal forjat, bigotut amb mostatxos de gendarme, deixarà un rastre d'heroisme patriarcal, que no exaltarà les ànimes. Succeirà lo que amb aquell general espanyol D. Xavier de Castaños, vencedor de Bailén, el Marne espanyol. Era afable, enginyós, línfatic i gris, gris gris fins a la mediocritat. Bailén es feu immortal, mes no pas en Castaños. Qualsevol guerriller, el «Empecinado», en Mina, en Merino, viuen més que ell en els records espanyols.

La guerra segueix. 1915 infantarà 1916. Tal volta Egipte torni a presenciar la batalla de les piràmides i Leipzig la de les nacions i els alemanys que han passat el Niemen i el Vístula cercant com els francesos de Napoleón el cor de Rússia, tornin a passar igual que'ls imperials, el pont de Korno, desferres de les falanges triomfants. ¿Qui sab si damunt de les hecatombes futures, en sorgirà el super-hèroe, l'Israel de les victòries?

També nosaltres hem tingut els nostres homes de

guerra, uns homes als quals podríem anomenar, dolorosament, els anti-hèroes. Aquests homes eren el revers de la medalla de l'epopeia europea. Corrien pels carrers de Barcelona exhibint una pintoresca barreja de mostres de mercaderies destinades als exèrcits aliats. Panyos per a uniformes, cuiros per a cartutxeres i sabates, teixits de fil per a indumentaries d'hospital, cotó i venes, eines mil per a les múltiples necessitats bèl·liques. Catalunya, davant la guerra, s'ha mostrat com una gran botiga i les glòries, els heroïsmes, la sang, l'engunia estrangera excitaren son entusiasme, sí, però de mercaders.

Hi han homes, diu en Burke que flairen des de lluny l'olor cadavèrica del lucre. Ja ho sabem que les guerres sempre produeixen una recrudescència dels sentiments semítics. La fortuna de la família Rotschild vé de Waterloo. Un Rotschild portà a Londres la nova triomfal per tots desconeguda. Comprà valors i arribà la multiplicació de la fortuna. Però dona rabia que a Catalunya la sola repercusió de la guerra hagi estat una nova frisança de la febre d'or de la Barcelona del vuitanta. I no solament hem explotat la guerra, sinó que projectem l'explotació de la pau amb l'Exposició d'Indústries Elèctriques. Després d'haver volgut ésser proveïdors dels exèrcits, serem els dispesers de les nacions. Somniar amb lliberacions, voler forjar una patria i trobar-se amb una Judea entre les mans! També, també amb la guerra hem tingut la nostra tragedia.

Any fossa i any matriu, any digne dels vells déus i dels homes que ara neixen, atlants amb forces per a conduir la Vida a la Mort, any de les enormes forces i dels impenetrables misteris, a casa nostra, no seràs més que un saldo a favor.

PARADOX

L'àpet

Jo no hi era pas, mes puc assegurar-vos que'l fet és cert del tot, positivament històric. He aconseguit al doctor R., testimoni presencial. Ell va contar-m'ho, i no era home fantasiós ni mentider. Permeteu-me que no declari el cognom d'aquest metge, i que disfruci també el dels restants actors. Viu encara algú qui podria sentir-se agraviat descobrint records íntims de família. No hi ha ofensa en lo que vaig a contar; però no enutgem al proïsme. Respectem-li fins les conveniències socials, els prejudicis i les suspicacïes.

A la barriada de Ribera i part compresa entre'ls temples de Sant Just i Santa Maria, vivien en casal propi, al

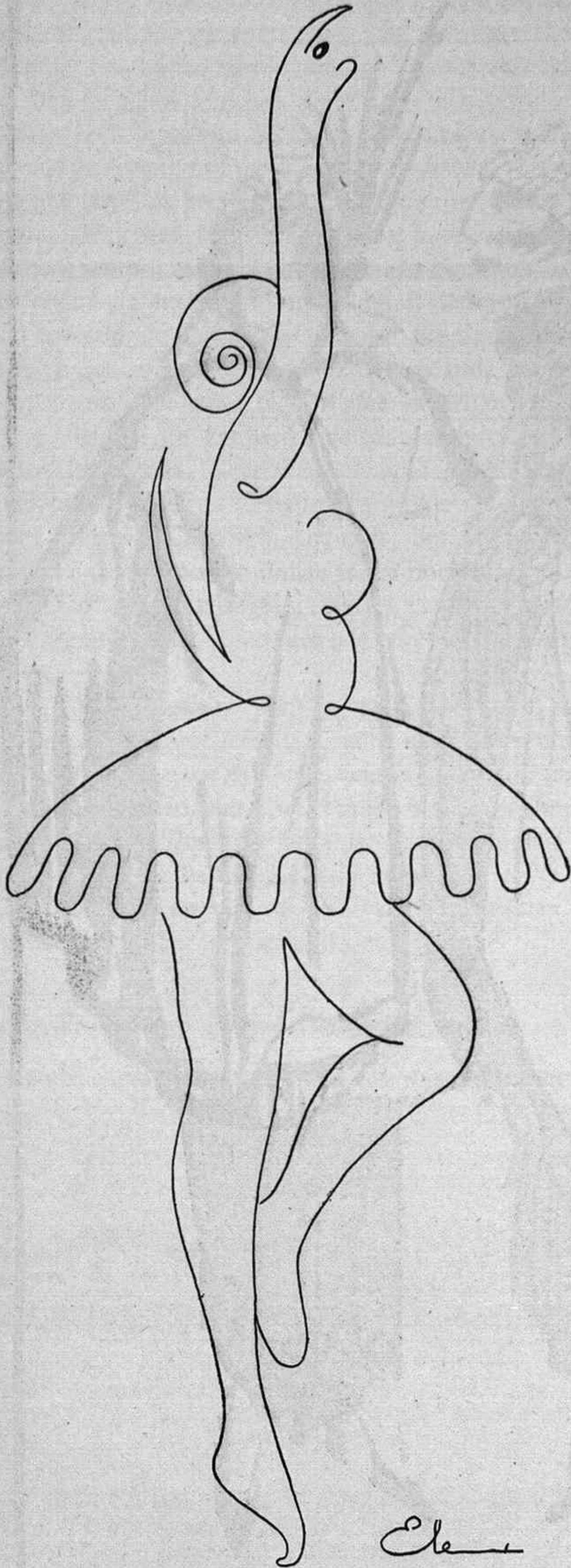
primer terç del segle prop passat, un matrimoni d'honesta vida i senyorívol llinatge que prop de vint anys feia que havien complert amb el setè sagrament de la Doctrina Cristiana. Marit i muller fóren breçolats en palau d'antiga noblesa, i eren rebrots d'aquelles niçagues quals arrels se perdien en la fosquetat de les centúries, i no pas en cap saca de cotó, ni dins d'un bucoi de xarop de pàmpol, ni entremig dels calaixos d'un especier, com avui dia solen néixer i grillar els títols de la grandesa.

Com Josep i Maria, segons la pietosa expressió popular, vivien els dos cònjugs: Don Sebastià amb quaranta anys al damunt i donya Matilde amb trentavuit primaveres comptades. Una pau solemniat regnava en aquella casa; una tranquil·litat adormidora, mes no cap alegria de les que sotraguegen els cors i embaumen de satisfaccions

GENT DE TARDE, per R. Jou.

- Sembla molt apocat, molt tímid i molt poc enraonador...
- No'n facis cas; mira, ara anem al cine i allà treurà tota l'eloqüencia

LA DANÇA, per Ele.

Una deixeble de la Pauleta
fent exercicis de cama dreta.

joioses les ànimes. En aquell matrimoni faltava quelcom que hi dongués color, gust i vida. S'hi esperava el fill, encara no vingut, que amb dalè es volia. I l'existència dels esposos lliscava suau i peresosa; i també la llur esperança

se'ls esmunyia quan passat hagueren jorns i més jorns, setmanes sobre setmanes, i un any darrera l'altre, sense que la més petita senyal vingués agradosament a sobtarlos anunciant-los-hi la bona nova.

Debades fóren els novenaris a la Verge de la O; sense profit el penós viatge a Nuria; inútils les presentalles a Santa Agna gloriosa. I si el cel se mostrava sord a les llurs oracions i pregaries, ben poc conhort trobaren en els remeis que'l camp de la ciència i del curanderisme els ofería. Els pegats de l'apotecari del carrer baix de Sant Pere, famosos per la seva eficàcia, no produïren més resultat que les untures als ronyons aconsellades pel vell saludador del Arrabal. Decididament donya Matilde era xorca.

Quan ja esmortuïdes les il·lusions de la juvenesa, ningú es recordava d'hereuets ni de pubilles, un jorn la bona senyora notà certes senyals de les que no feu gran cabal en son principi. Però com persistissin en successives diades i prenguessin peu els símptomes que alarmada la tenien, no pogué menys de comunicar-los al seu senyor marit.

Més que d'un prenyat, cregué don Sebastià que's tractava d'una malaltia, no compartint amb la seva esposa l'esclat de joia ubriagadora del cor de tota dona que sospita una propera maternitat. Per a eixir de duptes, cridà al Dr. M., metge de la casa, el qual després de llarg interrogatori, detinguda inspecció de la senyora i erudit discurs brodat de terminatxos professionals, farcit de consideracions i arguments de tota mena, acabà afermant el seu criteri de que es tractava d'una malaltia que convenia ésser degudament portada, si es volien evitar resultats funestos i complicacions perilloses.

Les píldores receptades pel facultatiu no feren bé ni mal a la malalta, la qui seguia queixant-se de basques i malestar, i de dolors i retencions que li causaven forta pena.

Considerant fracassada la ciència del Dr. M., després de fondes reflexions, per acord mútuu de marit i muller recorregueren a la experiència del Dr. P., molt acreditat a Barcelona, que no era amic de píldores prescrites per altres companys; i li receptà uns paperets en els quals tenia ell molta fé i absoluta confiança. Fóren reiterats els papers una pila de vegades, però, amb molt greu del matrimoni, els efectes sigueren tan nuls com els de les píldores deixades de banda.

Llavors s'acudí com en última instància al Dr. B., un facultatiu de llarga pràctica, amb renom de savi, afamat entre les dones per molts conceptes, tingut per mestre entre les llevadores i home de bona figura i gran penetració. El Dr. B., fent grans equilibris de paraula, no fixà tampoc diagnòstic, però això sí, que no's tractava de cap embraç; i coronà la seva disertació amb la recepta d'unes gotes i d'una pomada, que aquelles per dins i aquesta per fora havien d'obrar miracles, deixant a donya Matilde lliure, neta i exempta de penes, fadigues, ascos i dolors.

Res hi feu res. La bona esposa de don Sebastià cada jorn se sentia més desvalguda; el malestar creixia i l'inflor baixava fins als tormells, privant-li la lleugeresa ordinària de les cames.

El matrimoni girà de nou la vista al cel; i començaren les misses i els novenaris, s'augmentaren les almoines i les promences, de nit i de dia cremaven llantietes davant dels Sants tutelars, i a la parroquia es feien rogatives pel restabliment de la noble dama.

Les coses seguïen de mal en pitjor. Don Sebastià prengué una resolució extrema: celebrar junta. Tots aquells metges que un a un visitaren a donya Matilde,

que's reunissin, i amb ells, dos o tres de nous. A veure si d'aquell còncave d'eminències mèdiques eixia la salvació de la seva dona.

I tal dit, tal fet: cridà consulta.

Fóren els doctors M., P., B., C. i R. els quins se reuniren. Anaven plegats a defensar la vida d'una malalta i cada un d'ells, en particular, a defensar mitja unça, que en aquells temps no's comptava en duros, ni es parlava de pessetes.

Allò sigué un Congrés de llument. Filigranes patològiques, eloqüència acadèmica, disquisicions clíniques, observacions atinades, erudició extensíssima, de tot feren gala aquells deixebles d'Hipòcrates un cop reunits i tancats en el salonet de confiança de la casa, adornat amb mil futeses delatadores de la traça i del bon gust de llur mestressa.

Per més que sembli estrany tractant-se de metges, regnà unanimitat perfecta, tant al diagnosticar el mal com al fixar els honoraris.

Acabada la junta, fou cridat don Sebastià, i el Dr. C., el més antic de professió, resumí lo tractat en la consulta, i de la manera que millor li paresqué, endolcint la veu i la mirada, pronuncià la sentència de mort de la malalta.

—Se tracta d'un tumor maligne i desgraciadament la medicina, avui per avui, res hi pot fer. Si no ve un canvi sòptat, és quasi segur que donya Matilde no podrà pas contar-ho. Té mala peça al teler. De totes maneres no cal desesperar del tot. Del gran mal, Déu ajuda.

L'honorable marit de la desauçada sentí un trasbals al cor. I aferrant-se a l'única esperança, trèmola la veu i espurnejant-li els ulls, insinuà al doctor:

—Volen dir, volen dir, que no es tracta d'un abraç?

El Dr. B., el més indiscret i el menys sofert de la colla, com si li hagués fiblat una vespa, contestà tot seguit al temerari objectador, amb un tò mofeta que a voltes li era peculiar:

—Don Sebastià, tingui present lo que vaig a dir-li: si això es prenyat, ens menjarem lo que'n surti.

Una vegada més l'infalibilitat de les ciències mèdiques quedà desmentida. Als dos mesos curts, donya Matilde era mare d'un infantó, sà, robust i rodanxó com un *Niño Jesús*. No cal dir res de l'alegría dels pares, ni de la satisfacció del servei que ensumà de lluny l'anguila que se'ls preparava.

LES SENTIMENTALS, per A. Farré.

—Això de Servia és una infàmia.
—I tal, dona!... Tan petita i veure's atacada per tres costats!

Als vuit dies cabals, don Sebastià en el escriptori extenia cinc cartes iguals endreçades als cinc metges consultors.

—Amic doctor: a Déu gracies, la meva estimada esposa ha lograt un complert restabliment. Passat demà al matí sortirà de casa i anirà a missa a Santa Maria. Trac-

tem de celebrar tan grat aconyexement amb un dinar íntim. I com és de raó que'ls bons amics ens acompanyin, comptem amb la presència de vostè. Esperem, doncs, que a la una de la tarde del prop-venent diumenge tindrem la satisfacció d'estar junts a la taula, agraint-li per endavant l'honor que farà V. acceptant aquest convit.

L'un darrera l'altre, amb pocs minuts de diferencia, els doctors P., C., M., B. i R., comparegueren el diumenge prefixat al àpet de la semi-resucitada.

Don Sebastià i donya Matilde els reberen del modo falaguer que requería el acte, i tots els metges, sacrificant al bon dinar que preveien la mica de *puntillo* professional per l'esguerrat diagnòstic, donaren mil enhorabones a la ex-malalta, celebrant el séu restabliment, essent digne de notarse que ni els demés convidats, ni el servei, trencaren la consigna donada de callar en absolut lo referent al part de la mestressa, succés del que els Galenos no n'havien esment.

Quan tot estigué a punt de solfa, passaren al senyorial menjador, guarnit com en jorn de gala, parada la llarga taula amb la soperba vaixela d'argent, ofrena d'un antic virrei de les Amèriques al pare dedon Sebastià, amb estovalles i tovallons ricament brodats per mans de monges, i amb poms i garlandes de flors que enbaumaven l'esai de fragancies refinades; i al entorn d'aquella s'hi assegueren els convidats en fermes cadires de noguera, començant l'animada conversa entre'ls presents, boi esperant enllepolits l'arribada de la sopa.

I quan presentia l'aparició de la soper, s'obre de bat a bat una de les portes, entra don Sebastià enarborant una gran safata que deposita al bell mig de la taula, alça la blonda que cobreix la presentalla, que era l'infantó nuet com el dia que va neixer, i dirigint-se als cinc bocabadats doctors els diu amb l'aire burlesc més escaient:

—¿No se'l volien menjar? Aquí el tenen!

XAVIER ALEMANY

CONTESTANT A LA PROMESA

Aimada Lola: Em preguntes quin dia em penso casar i neguitosa reclames que't porti al peu de l'altar.

Casar-se avui? Impossible! Sobretot guanyant poc sou, puix no's manté pas la esposa amb pa, cèba i clara d'ou.

Sostení a mullé i quitxalla és problema complicat, tant, que'ls més grans matemàtics sol·lució no hi han trobat.

Abans, m'explicava l'avia, es casava amb gust la gent, puix el gasto d'una casa era del tot diferent.

Una dòna a l'any cinquanta es donava per feliç gastant sis rals a la plaça, pagant-ne trenta de pis i llogant a la modista tot lo més un dia a l'any, i encara sols per refer-se algun vestit vell i estrany.

La muller feia les feines no pensant en diversions i ni un xavo malversava en cremes, perfums, locions, i si mai comprava polvos —per tot-hom això és sabut— eren polvos de patata per l'*asiento* del menut.

Tot lo més, algun diumenge si no feia mala nit, a veure un drama a «Romeia» la convidava el marit;

De dolços sols en cruspía en la diada d'un Sant

i a l'espòs li regalava un marrec de tant en tant.

No és, doncs, estrany que'l casar-se a ningú fés abans pò, tant és així que's tenia com la més gran sol·lució.

Més avui... oh, avui les dònnes no són pas com les d'abans: sols penseu lluir les mitges i si'n teniu... els davants!

Voleu viure en cases bones que no hi manqui l'ascensor o bé en torre a Sant Gervasi, puix el cas és fê el senyor.

En resum: voleu cuinera, una cambrera pel bany, dos minyones per les feines i una dida abans de l'any.

En teatres i cinemes gasteu sempre molts diners i després dieu que'ls joves molt malgastem de solters.

A l'estiu cal anâ a fòra perque sempre teniu mals, quan no és el fetge és la melsa, quan no, us convé ferro o calcs.

Toqueu, és cert, el piano, sabeu pintar belles flors, brodeu llençols, tovalloles, coixineres, mocadors.

Heu llegit obres de Dumas, Felip Trigo, Campoamor, i canteu *La Traviata*, *El Barbero*, *El Trovador*.

Emprò, Lola, pots ben creure'm tot això de poc serveix, car la dòna d'avui dia lo més pràctic desconeix.

Jo conec una casada que cigrons volgué fregir i els va tirâ a la paella sense abans fer-los bullir!

De resultes de la guerra tot està destarotat i el pressupost d'una casa és per demés carregat.

Que ara sucre, que ara espelmes, que ara pebre o sulfumant, que ara truca el noi de l'oli, la portera, el vigilant.

Quan no és l'adroguè és el sastre, quan no és el vi és el carbó, quan no és el gas és el metge o el *sanyô* ataconadô.

El berreter, les modistes —les modistes en plural,— la farmacia, l'herbolari, la escarola, el pa, la sal, els col·legis, les sabates, el peix, la carn, el panís, l'estorer, la llevadora, el fustê, el lloguer del pis...

Per lo tant, Lola estimada, sols podré sê el teu marit si el bon home de ton pare està per fi decidit a dotar-te amb cent mil duros que, segons jo he calculat, és lo que deu portâ a casa tota noia de ciutat; car la experiencia demostra que l'amor no és res profund, ja que quan el pa s'acaba... l'amor, com el glaç, es fon!

E. DUCH SALVAT

EL SENYOR ESTEVE EN CARÀCTER, per *Picarol*.

- Tan mateix faig més patxoca que amb el berret de copa suat.

La Bruixa

(HISTORIETA CLÍNICA.—DRAMA COMPRIMIT)

PERSONATGES

Roseta.—La jove de la masía. En plena juvenesa es va fonent com una candela cap per avall, esgrogueïda, esmaperduda, sense cara per senyar-se, amb el sempitern je... jem! je... jem! a la més petita fadiga, talment dona llàstima i condol. Es tracta d'una tuberculosi, una de aquestes afeccions pulmonars tòrpides, de curs lent que duren anys i panys, essent la pesadilla dels pacients, ensemps que la dels allegats i la del metge de capsalera.

Peret.—El marit, curt de gambals. No despenja de gaire alt, deixant-se ensarronar per qualsevol.

La Gravada.—Veïna de la masía. Una dona alta, escardalenca, ventruada, més lletja que un pecat. Creu en bruixes i mals esperits, l'esperit de vi inclusiu.

La Sonàmbula.—Una embaucadora que exerceix (o al menys exercia en l'època a que's refereix aquesta verídica historia) la seva lucrativa indústria, a gratient de les autoritats, en una de les viles del Baix-Empordà.

Una Velleta.

QUADRO PRIMER

L'HORT DE LA MASÍA

En Peret i la Gravada

(En Peret està conreuant un arol. La Gravada baixa de la muntanya amb un feix de llenya a l'esquena que un burro quixater no portaria. Deixa la carga al peu de la tanca de l'hort i s'asseu al marge).

Peret.—Heu carregat, Paula.

La Gravada.—Els pobres hem de patir (Après d'una pausa i d'haver-se aixugat la suor). ¿Què tal, com seguim?

Peret.—Igual.

La Gravada.—¿No hi ha millora?

Peret.—¿Què voleu, dòna?

La Gravada.—I què diu el metge?

Peret.—Lo de sempre, que'l mal s'ha encallat com un carro al mig del femer, sense volguer anar ni endavant ni enrera.

La Gravada.—¡Pobre Roseta!

Peret.—A fè de neu, Paula, que hem agostat tots els medis. L'han vista tots els metges de l'encontrada; la hem portada vuit dissabtes seguits a la clínica o consulta particular d'aquell metge de Girona que per aquestes dolences diu que és un trumfo i fa miracles i...

La Gravada.—I el miracle te l'ha quedat a deure, oi?

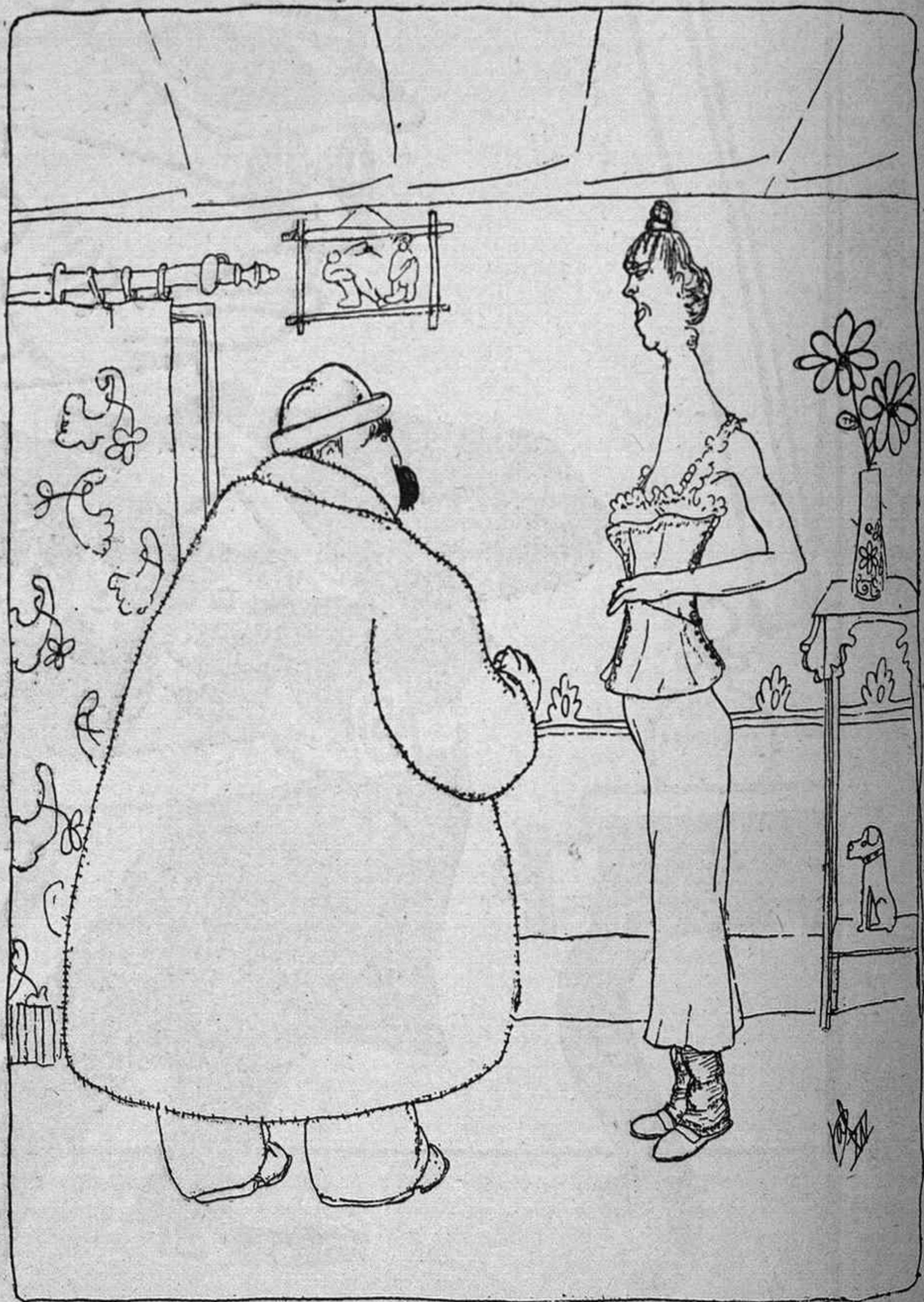
Peret.—Empenyant-me la camisa, fins la vaig portar a aquell senyor de Barcelona que és una mena d'arquebisbe en això del ramdels metges.

La Gravada.—I tampoc te la va treure.

Peret.—Lo que'm va treure entre visita, exàmen de no sé què i anàlisi de no sé *quantus* fóren cinquanta pesetes de la butxaca. Tot per dir-me lo que m'havien dit tots els altres. L'he portada també als curanderos, xarlatans i saludadors que tant abunden a l'Empordà. Els professionals li han propinat tots els *ines* i *ols* sortits de nou del forn, li han donat en injeccions tots els sueros coneguts.

La Gravada.—Pas que jo'm deixés punxar d'aquella manera. L'altre dia em mirava la seva pell, sembla talment un garbell. ¡Mal cor!

Peret.—Els intrusos me l'han crucificada amb les potingues més estranyes que us podeu imaginar, causant-li el mateix efecte que'l d'un pegat en un banc.

LA PROCURA, per Pascual.

—Es dir que avui tampoc me pot pagar el lloguer?

—Fill meu, no tinc més que lo que porto a sobre.

COMPARANCES, per Bon.

—T'has fixat, nena, quin Hércules al cim d'aquella font?

—Ja me'n he adonat, ja. Allò eren homes.

Creieu, Paula, que n'hi ha per tirar el berret al foc.
La Gravada.—Lo que té la teva dona és que està embruixada. Creu-me, deixa't de medicines de curanderos, de metges i demás papadinerus i vés a trobar la Sonàmbula: ella t'ho esbrinarà tot.

Peret (indecis).—¿Voleu dir, Paula?

La Gravada.—Sí, home; no t'hi pensis més. Si vols, jo t'hi acompanyaré.

Peret (Après de pensar-s'hi una mica).—Demà hi anirem.

La Gravada.—Ja està dit.

(*La Gravada's carrega'l feix a l'esquena i se'n va tota satisfeta per haver guanyat el plet. En Peret continuà conreuant el troç.*)

MUTACIÓ

QUADRO II

SALÓ A CASA LA SONÀMBULA

*La Roseta, en Peret, La Gravada
i La Sonàmbula*

Aquesta abrigada amb un mantell negre que la cobreix de cap o peus, està asseguda al davant d'una taula on hi cremen dos ciris verds, a l'entorn d'una rata pinyada, un musol i un gamarús dissecats. Va mastegant i passant les cabalístiques. En Peret i la Gravada ho contemplen amb dos pams de boca oberta; la Roseta amb l'etern je... jem... je... jem, més esgrogueïda que mai, tremola com una fulla d'arbre. Un cop terminades les oracions, la Sonàmbula treu un joc de cartes incolores, brutes, greixoses i dirigint-se a la Roseta li diu:

La Sonàmbula.—Escapsa i treu-ne una carta qualsevol.

La Roseta.—Je... jem... je... jem. (*Fa lo indicat.*)

La Sonàmbula.—¡La sota de copes! Tenieu raó, Gravada!...

La Gravada (Interrompent).—Paula, per servir-la.

La Sonàmbula.—La sota em diu que aquesta noia està embruixada per una mala donota.

La Gravada (an en Peret).—Veus que't deia jo.

En Peret (com si una vespa l'hagués picat).—¿Qui és ella?

La Sonàmbula.—Oh! Fins aquí no arriba la meua ciencia; emperò algu esbrinarem. Per de prompte haig de dir-te que les copes indiquen que la malura li varen donar amb una beguda. (*Remena de nou les cartes.*) Escapsa i treu-ne una altra.

(*La Roseta ho fa.*)

La Sonàmbula.—¡L'As d'Oros, la lluna! i ¡per més senyes lluna plena. Ja tenim un altre dato. ¿Aquesta carta sabeu el que vol dir? Que a la ma-

teixa hora que la llunafaci'l plè, descobriràs a la bruixa.

En Peret.—On?

La Sonàmbula.—Espera't, home. No siguis impacient. Ara ho veurem. Torna a escapsar, noia, i treu-ne una altra.

La Roseta (Més pàlida i d'esma ho fa).

La Sonàmbula.—¡El tres d'espases! Aquesta carta indica l'encreuement. ¿No hi ha al vostre poble un lloc on s'hi encreuen tres camins?

En Peret (Rumiant).—Tres camins...

La Gravada.—Sí, home, sí, al Termeblanc, a un quartet de la masía; a mig camí de l'església.

La Sonàmbula.—Doncs allí descobriràs a la bruixa. Ara escapsa tu noi i treu també una carta sense mirar.

En Peret (Fa lo indicat).

La Sonàmbula.—¡L'As de basto! La solució. Ja tenim

el problema resolt. (*Amb ènfasi i tò declamatori*). Les cartes que no menteixen mai han perdut i ens diuen que a la mateixa hora que la lluna faci el plè surts de casa provist d'un bon garrot, t'amagues al peu dels tres camins, i la primera dòna que passi, siga qui siga, sense pietat ni contemplacions, li dones una bona pallica fins a deixar-la per morta: aquella serà la bruixa. Als vuit dies tindràs an aquesta (*senyalant a la Roseta*) més fresca que una mata d'ensiam i amb uns colors més vius que una rosella. Serà com posar oli a un llum.

(*La Sonàmbula s'aixeca, en Peret treu la bossa, afluixa la mosca i se'n van*).

MUTACIÓ

QUADRO III

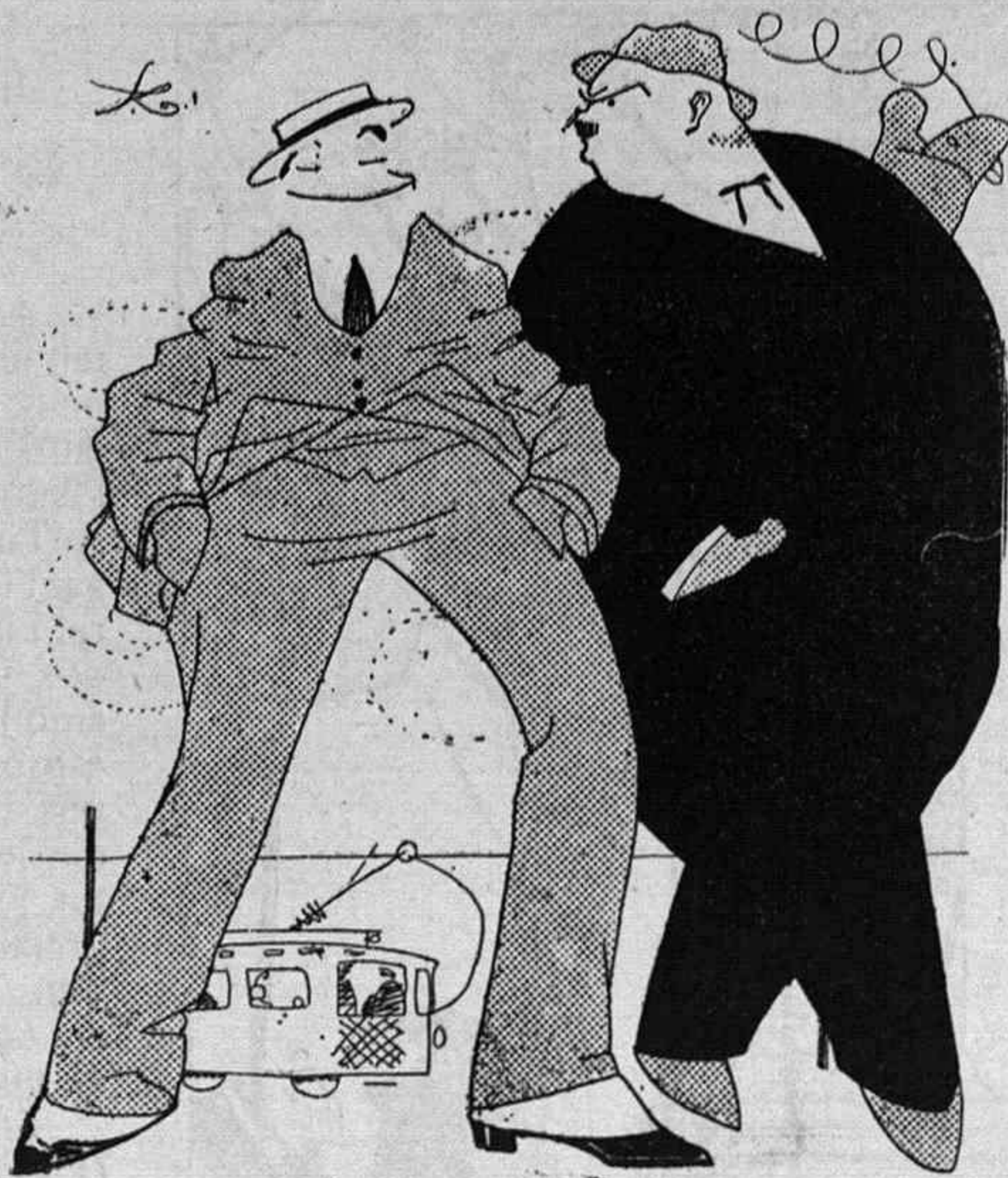
ELS TRES CAMINS
PLENI-ILUNI DE MARÇ

En Peret i una Velleta

L'auga no havia despuntat del tot encara quan en Peret d'amagatotis ha sortit de casa. Entra en escena amb mirada torva, pose de traïdor de melodrama: guaita a un costat i l'altre i s'amaga darrera de unes bardices. Porta un garrot a les mans i espera amb frisança i ansietat que surti la bruixa. Comença a llustrejar. Passa un quart, mitja horeta. Està molt neguitós, puig s'ha fet clar del tot i no passa ningú. Per fi trip... trap... trip... trap... se sent el trepig d'algú que's va acostant. Amb la caputxa al cap i els rosaris a les mans, entra una velleta tota corva i el cap cot. Camina cap a l'esglesia del poble on hi va a adorar, a complir els preceptes religiosos del Divendres Sant.

La Velleta (Reçant). — Pare nostre qui esteu en-lo cel, santificat...

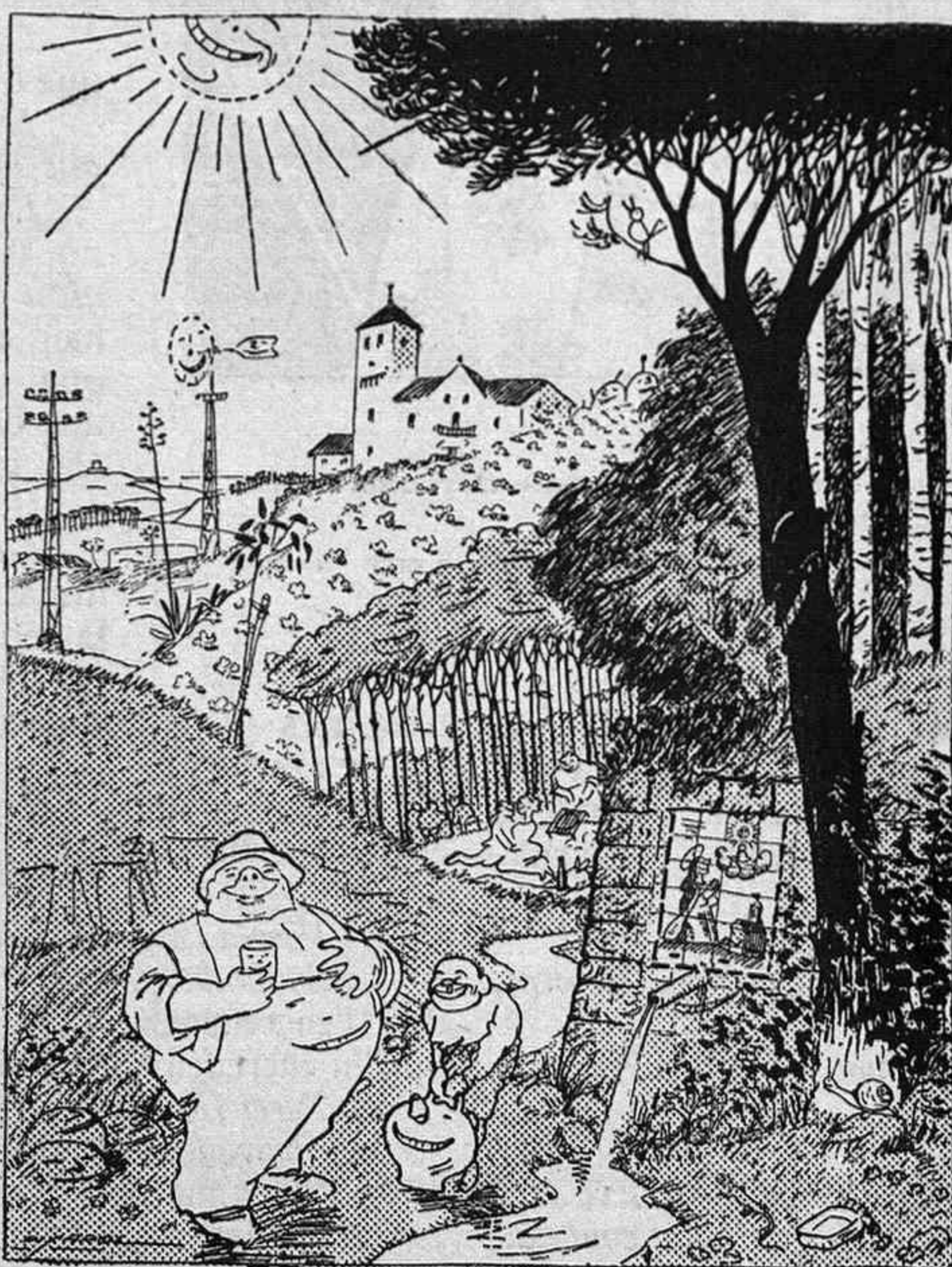
En Peret. (Treu el nas

BLECCIONS MUNICIPALS, per S.

El candidat.—La lluita serà terrible; ens hi farem, si convé, amb les dents, amb les ungles...

El amic.—Ves que te'n quedin, eh?...

PINTURA SIMBOLISTA, per Sancho.

En la Primavera tot riu.

per entre les mates i esbarzers guaita i queda esglaiat, els ulls li fan pampellugues, el cor com un cavall desbocat comença a donar salts dintre la cavitat toràxica, una suor freda banya son front, el garrot li cau de les mans). ¡Llamp de Déu, la marel!

La Velleta (Caminant lentament). Nostre pa de cada dia donau-nos senyor.

En Peret (Sosté durant un moment una lluita afrosa, aclaparadora; emperò poc a poc reacciona, s'aixuga la suor, li venen a la memoria els sis anys de malestrugança de la seva aimada muller, i recordant-les repeteix les paraules de la Sonàmbula.) A la primera dòna que passi, sigui qui sigui, li dones una bona pallica fins a deixar-la per morta...

La Velleta. — Perdonau-nos les nostres culpes, aixís...

(*En Peret recull el garrot, surt de l'amagatall, salta al camí amb cara feréstega i flist! flast! pim! pum! en un dos per tres deixa plena de verdancs, xiribecs, amb el cap obert i esternellada al peu del Terme-blanc an aquella pobreta que no havia comès altre delicte que donar el ser a un curt de gambals*).

TELÓ RÀPID

ROMUALD VIDAL

Xiulat amb èxit

¡Era impossible! El pobre còmic rodamón i aventurer no podia assolir cap èxit. A tot arreu les manifestacions del públic eren per a ell desagradables i hostils. Anava pel món recollint fracassos i amargors. El seu art o era tant detestable o tant desconegut i difícil que enlloc volien sapiguer-ne res. Quan en les escenes apassionades i violentes declamava

amb foc i energia els llargs parlaments romàntics, el públic esclatava en fortes rialles o en xiscles de desaprovació. I quasi sempre queia, ademés, sobre ell, una pluja ja tant significativa que el teló es corria, donant per acabada la representació.

Tant i tant i amb tanta regularitat succeïren aquests fets que el pobre còmic decidí estudiar de cada drama no més que'l primer acte, segur de que era aquell l'únic que hauria de recitar, en mig del suplici de son espantós fracàs.

A tot arreu anà resultant aixís. Acabat el primer acte, entre la cridoria i la pluja no's tornava a aixecar el teló.

En Gambrosa i sa desgraciada companyia (que acostumava dir que la «mala companyia» era ell) agafaven els trastets i cap a un altre primer acte per aquestes polsoses carreteres de Déu!

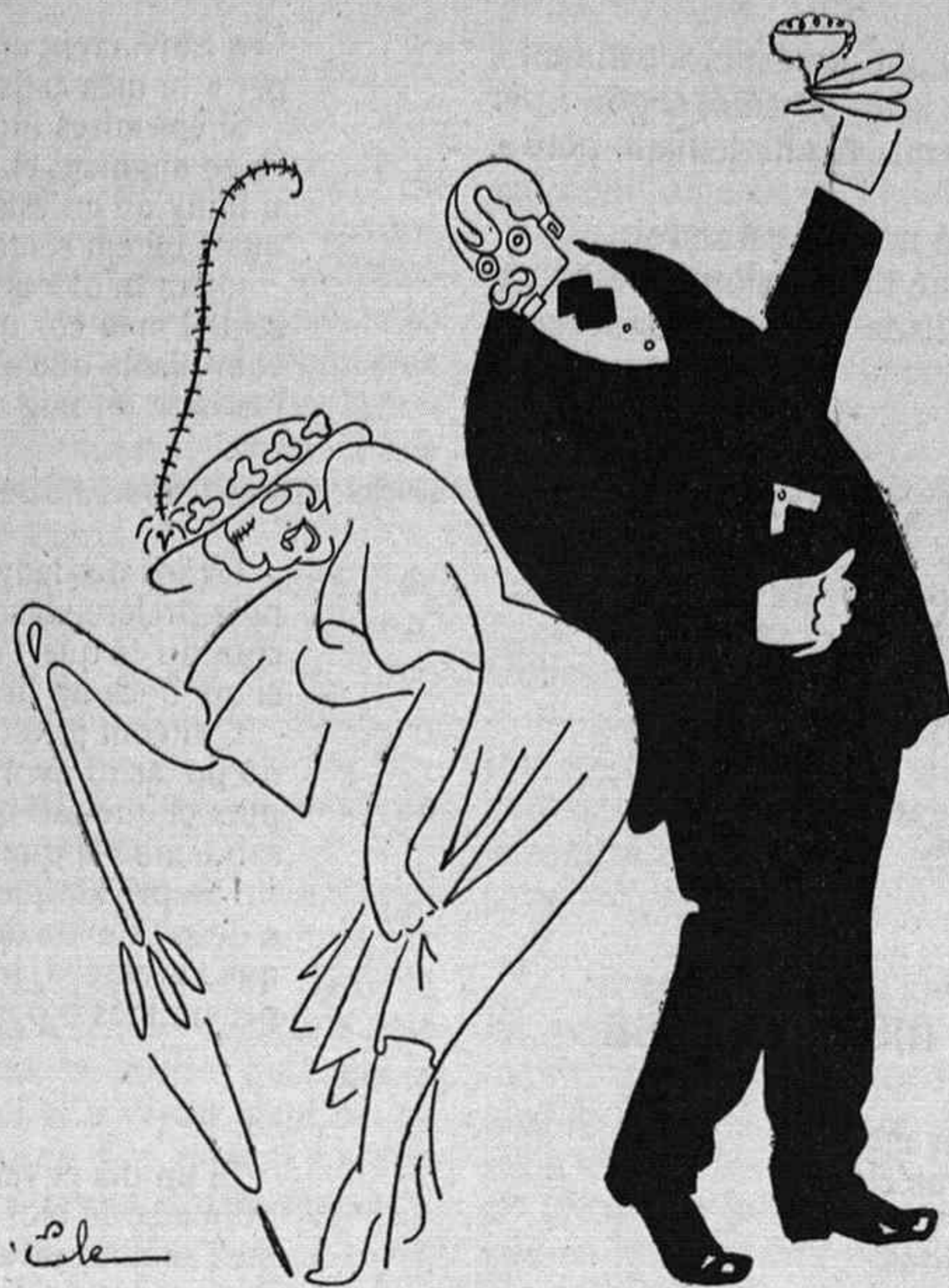
Aixís la força de la repetició regular, malgrat son tumulte, acostumà an en Gambrosa an aquesta vida de fracàs trashumant i perpetuu.

La seva fama, ademés, s'havia estès un xic i ja era el seu fracàs un pintoresc espectacle per sí mateix.

Aquesta raó sostingué sa companyia i sa campanya. Pobles i poblets, viles i viletes tingueren l'honor de xiular-lo i abroncar lo sorollosament. Va arribar a ésser una mena de *Gallo* d'aquells temps i d'aquells còmics. Amb una constància i una serenitat estoiques ell anava semblant de primers actes tota la comarca i totes les terres de més enllà de la comarca.

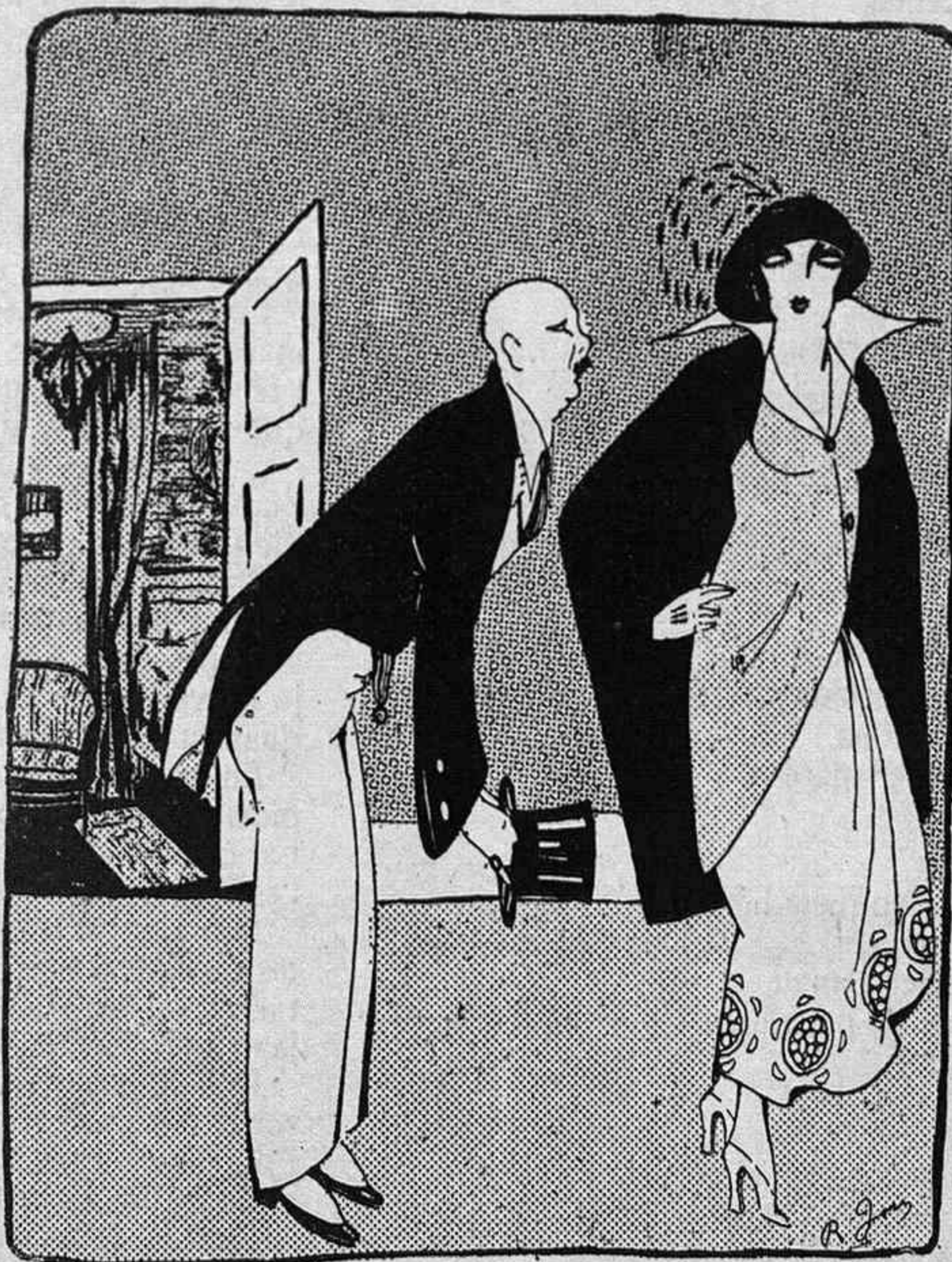
Això havia simplificat extraordinàriament el gasto de decorat, de companyia, de atress, etz. El negoci era un negoci, malgrat el fracàs. Quasi diríem que'l fracàs era la bona estrella d'en Gambrosa.

No estranyarà, doncs, que afirmem que'l pobre Gambrosa, fet a la sòrt de la seva vida, aclimatat a la xiularia, familiaritzat amb el fracàs (ja va dir no sé qui que l'ho-

TRONERES DEL DIA, per Ele.

—No facis bromes, eh, que'm faràs vessar el xampany... i va car.

LES CAPRITXOSES, per R. Jou.

—Dispensi, però no és del meu gust tan pelat...
—Pelat, i li ofereixo quatre duros?

me és un animal de costums) sigués feliç. Vivia content i estudiava primers actes. A les nits, alguna que altra volta aixecava la vista al cel mirant la lluna. També miren la lluna els que estudién primers actes.

Un jorn succeí lo impensat, lo meravellós, lo mai imaginat. La vida d'en Gambrosa sofrí una sotragada tant forta que sempre més se deixà sentir.

Fou en un poble nou per a ell. Sortí a recitar amb la indiferència del que sab segur lo que l'espera, pensant a quin poble li tocava anar després.

Arribant al punt on a tot arreu començava l'escàndol, baixà la veu, obrí els ulls per mor de la pluja que presentia... i res! Seguí recitant esverat... i res! Aixecà la veu, bramulà, saccejá a l'actriu astorada... i res! Aleshores en Gambrosa començà a esverar-se seriosament. Va sentir el pànic de l'èxit. Acabà son parlament i una ovació sorollosa, unànim, perllongada, coronà les darreres paraules. En Gambrosa i sos companys s'estremiren d'engunia. En el públic l'entusiasme anà creixent i al caure el teló, els aplaudiments el feren tornar a aixecar més de deu vegades. Els visques, les ovacions, els elogis eren indescriptibles. L'èxit extraordinari.

En Gambrosa apareixia saludant cada cop més pàlit, més descompost, amb un tremolament de cames que feia fredat... I al veure'l tant emocionat, el públic vinga aplaudir-lo.

A l'entreacte tothom parlava d'en Gambrosa, posant son art per sobre de tots. Tothom esperava el segón acte. Però ¡ai! En Gambrosa no sabia el segón acte.

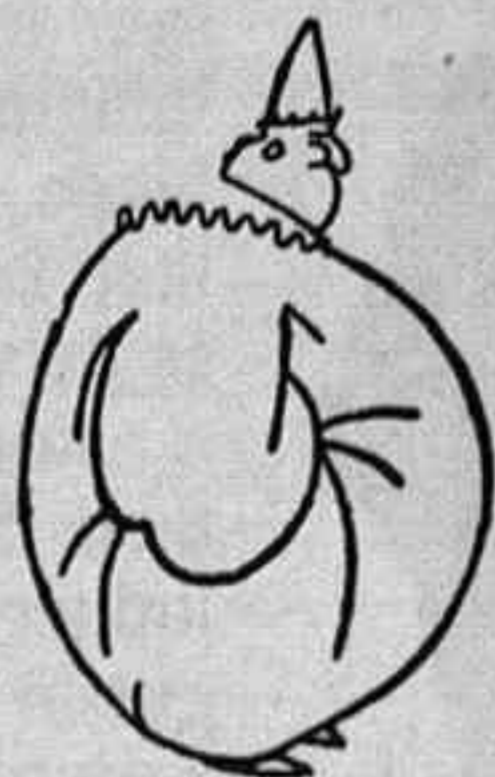
Per altra part no volia quedar malament amb aquell públic... Passà molta estona. Finalment fóren fetes senyals de que'l segón acte anava a començar. S'alçà el teló i aparegué en Gambrosa, més pàlit que mai. Avençant fins a la bateria, digué aixís:

—Respectable públic: Com que no estic acostumat a representar més que'l primer acte, no sé el segon i per això ho hem de deixar per a demà. Els hi demano perdó. I començà a retirar-se.

Emperò, aleshores començà un fort escàndol.

I aquell dia, en que obtingué l'únic triomf de sa carrera, en Gambrosa rebé la xiulada més aixordadora de sa vida.

F.

D'un llibre de ma juvenesa

En tes dos galtes morenes
hi falta a cad'una un clot,
perque'l jove que tu estimis
hi puga colgar petons.

Els teus llavis sempre frescos
quan els obres somrients,
apar que's badi una rosa
de les de niu d'aucellet.

Ton somriure impertinent,
ton desdeny pel meu amor,
constantment me diuen, noia,
que no sent res el teu cor.

Tos llavis diuen: —T'estimo:
els ulls responen que no;
si els llavis sovint menteixen
els ulls, ai, que menten poc!

Al Amor el pinten cego
i ho és en realitat:
per xò topa i s'entrebanca
i sovint no sab on va.

L'Amor pur és fill del Cel
i és per xò que cerca estada
dintre del cor de la dòna
per quan arribi a ésser mare.

**

Quan miro que obres ta boqueta hermosa
m'apar veure una rosa
que's bada al bes del sol del dematí,
rosa que atrau a vols els papellons
i a remolins els petons
que a flor de llavi l'Amor hi fa florí.

Abaixa els ulls, Amor,
puix són llamps que m'abrumen tot el cor:
abaixe'ls, valgue'm Déu,
o sinó la senyal faig de la creu.

**

M'has robat la pau del cor,
m'has robada l'alegría,

i en canvi creix mon amor
per a tu més cada dia.

Si em mires indiferenta
va en augment el meu sofrir,
si lluny de mi estàs contenta
quasi bé em sento morir.

Quan m'ovires sospirant,
sent el meu cor dolç consol,
com planta que's va assecant
i la besa un raig de sol.

**

De tos desdenys mai me queixo,
puix prefereixo sofrir;
com dir-te que t'avorreixo,
si ma boca no ho sab dir?

Qui com jo estima de cor,
no pot sentí avorriment,
puix el que sab què és amor
sab també el que és sofriment.

I és per xò que no és factible
a despit de tos desdenys,
que t'avorreixi, impossible,
per un més o per un menys.

**

Si un dia et veia morir,
estimada de mon cor,
me'l sentiria invadir
per onades de dolor.

Quan mir tos ulls com estrelles
demano a Nostre Senyô
que vulli que tes parpelles
te les clogui amb un petó.

**

Des d'aquell dia fatal
que vas finâ als braços meus,
i amb un fort petó mos llavis
se van ajuntâ amb els teus,
que ma pensa neguitosa
mai no s'aparta de tu
i recordo les paraules
que mai he dit a ningú:

—Jo t'estimo amb foll deliri
i no t'ho gosava a dir;—
digueres, i en t'agonía
ton secret vas descobrir.

En aquell instant suprem,
a un pas de la Eternitat,
jo no vaig tenir resposta
quan tu vas dir la vritat.

En devassalls de ternura
morien mes il·lusions,
i al front, als ulls, a la boca,
t'estampava ardents petons.

Morta en mos braços quedares:
tes carns la fredor del gel,
i al cridar-te: —Vida meva!
ja'm sonreies des del Cel.

Des de llavors que faig via
sense nord, sense destí,
i dins del pit me batega,
dia i nit, un escorpí.

I per tot l'imatge teva
oviro sempre esplendent,
com la lluna blanca i trista
quan se'n va cap a ponent.

EMILI COCA I COLLADO

Joguines

Enraonant amb un amic sobre qüestions d'art i de ciència, el trepig sorollós d'una nena que se'ns apropà amb la gracia que donen la suma ingenuïtat i la suprema distinció infantils, ens feu baixar de la nostra delectació intel·lectual. Amb conversa, que era més aviat brugit que reposat enraonar, expressà la nena son desig de que'l meu amic escrigués una carta als *Reis* demanant-los per a ella un sens fi de joguines, entre elles un bebè ros que obrís i clogués els ulls i digués *papá* i *mamá*.

Havent-me estranyat la petició, per l'allunyament de la data senyalada com a pas dels Reis pel nostre planeta, vaig replicar sobtadament que encara no era ocasió propícia; més, al punt que vaig formular aquesta indicació, la criatura insistí amb tota la força de ses volicions fermes en sa petició i es va retirar amb la mateixa gracia de moviments i lleugeresa que havia entrat.

—Perdone'm que't digui que has obrat de mala manera contrariant els desitjos de la meva filleta—em va dir l'amic:—ella bé sab la procedencia d'aquestes joguines que una llegenda infantil atribueix a les prodigalitats dels Sants Reis, però es fa la desentesa; la nostra quitxalla ja no és romàntica i somniadora; tot al contrari, avui dia es naix reflexiu i positivista; els nostres fills porten heretat el caudal d'experiencia que'ns va donar nostre senectut; l'esperit de les generacions de demà tindrà plè domini de precisió crítica.

—Benvolgut amic, tens raó, el secret de la realitat del viure, amb tota sa complexitat, és posseït avui ja a n'els albors de la consciencia, descomptant l'ignocencia que era delit i encant de l'edat infantil.

Busetjant dintre de l'ànima de les generacions que arriben, es fa un càrrec de que són essencialment egoïstes i materialitzades; ja sentires lo que em demanà la meva filleta: moltes, moltíssimes joguines i en demés, i qual si fós cosa apart, un bebè ros...

—An aquestes moltes joguines, veig encarnat el desig de satisfer un capritxo egoïsta o un estímul de vanitat; lo del bebè, bé podria ésser un anticipo del instint maternal.

Ja coneixes aquell aforisme vulgar qui afirma que'ls nens revelen en ses preferencies per ses joguines, ses inclinacions i son destí.

—Sí; conec la vella teoria del sentit trascendental que tota joguina conté, més també dic que si les criatures esculleixen ses joguines conforme sos gustos, els gustos de la quitxalla se formen segons les joguines que se'ls hi proporciona.

—Jo voldria veure tant solsment amb les joguines un producte d'artificialitat o quan més un objecte sentimental que parlés al cor de les criatures; mes, mon amic, això és somniar. Passaren aquells temps en que l'infancia vivia en un país encantat, del que sortia per a entrar an els camps on la vida és lluita i on trobar entreteniment i joia en les joguines per a la major de les complacencies.

PERE FERRER GIBERT

RESTAURANT ECONÓMIC, per Pascual.

—Voldria un bistecuet.

—No, res de carn; de carn ja no n'hi puc servir.

Sonets

BRINDIS

Alcem la copa brillejanta
on resplendeix el vi exquisit,
que l'alegría desbordanta
ens ubriagui l'esperit:
el nèctar pur sentiu com canta?
canta l'amor que ha reflorit
i és tan melosa sa complanta
que a tots infiltra un dolç neguit.

Alcem la copa cristallina
ben alta... així... que arribi al cel...
que no la enteli cap boirina,
que no la glaci cap recel,
que s'aurioli amb llum divina
per a apurar-la amb cor fidel!

FLOR VIRGINAL

Entre les flors del teu verger florit
tu ets la més encisera i aromosa,
car una grata emanació flairosa
s'exhala de ton còs amorosit;
sagrat encens s'enlaira del teu pit
vers la regió del somni deliciosa

i deixa la meua ànima commosa
amb la tendresa d'un suprem dalit.

Obre'm ton cor que és pebeter de vida
i arrosa'm amb l'encant de ta puresa,
siguis la flor volguda i escollida
que embaumi nostre encís de juvenesa,
el lliri blanc d'essència benefida
que orni la flama de l'amor encesa.

ROMA

Entre un brillant corteig de líctors i matrones,
d'altius pretorians i esclaves perfumades,
desfilen de l'Imperi les pompes venerades
cobrint-se en llur deliri de símbols i corones.
Enliren i capbucen capdills, passions fellones,
temerosa la plebs mormola en les arcades,
tremola el Circ immens al foc de les mirades
d'un poble foll que aclama les augustals persones.

En llurs palaus de marbre s'ubriaguen els patricis
satèlits d'Afrodita, gaudint de tots els vicis
en bàquiques orgies i en dolça lassitut...
Mes ail sobre aquell món de resplendors paganes
prompte hi florí la sang de víctimes cristianes
i Roma fou el Temple d'eterna excelsitut!

FRANCESC OLIVES

PARODIANT AN EN ZULOAGA, per Picarol.

L'ase dels cops.

Figures barroques

Cada any amb els vents de març, arriben a Barcelona unes rústiques andorranes que han sigut sempre el nostre encant per lo molt que s'assemblen a les velles figuretes de pesebre d'aspecte bondadós i vestimenta pintoresca i exòtica.

Són aquelles dones montanyenques que's veuen aquells dies pels nostres arrabals, amb un sac d'herbes bones lligat a l'esquena i uns dipòsits de llauna asota els braços, i que ofereixen de porta en porta el consabut oli de ginebra i la meravellosa trementina.

Elles, com a bones viatgeres de llegenda, han deixat profèticament els seus conreus i sembrats i mentres ve l'abundor de la futura collita, ens ofereixen la seva cabalística cantarella sempre temptadora i prometen posar en les mans dels ciutadants el llegítim té de roca i la balsàmica belladona.

Són, aquestes dones, característiques i particulars. Tenen la cara ferrenya i la mirada penetrant; torrades per tots els sols i polsoses de tots els camins. Curioses per on pasen, copsen cada any nous encants i perfeccions que contenen més tard entre moces i fadrins amb posat d'intel·ligentes, no obstant i guardar-se al fons del cor, una estranya quimera per saber quina mà oculta mou i domina l'arteria vigorosa de tant luxe i hipocresia ciutadanes.

Rusticanes immutables, vestides amb robes d'indianes de colors abigarrats, cobrint son cap un raquític mocador de cotó i el pit arredossat amb un troç de pita dels seus avis, no somriuen ni conversen per temensa de fer riure, i van sempre aparellades per la manya de no perdre's.

Són figures de retaule, barroques i encantades; la llum no les altera ni canvien de modalitats.

Mireu-les aquests dies i les veureu sempre més iguals; no envelleixen ni es cansen; sembla talment que'l temps no passa per elles o que no compten lo que'ls rodeja.

Tots els anys venen iguals, tots els anys són les mateixes.

Lo que sí podem dir que les preocupa, i ho contenen sens dilació, és trobar de retorn a son país, una immensa i abundosa collita nova i al fons de tot del sac, unes monedes de plata per enterrar sota les llambordes del celler, an aquella gerra que hi creixen com per miracle...

J. VIVES I BORRELL

Enfilall

—Vui estar sol un instant—
digué a sa esposa en Pau Brú.—
Si ve a demanar-me algú
digues que estic descansant.

I al insistir l'Esperança
per a parlâ amb ell, digué
tota seria sa mullê:

—No's pot, perquè en Pau descansa.

—
D'ençà que el notari Coma
té amistat amb la Coloma
que tot va en gran, tinc entès.

—I això no ho veu el séu home?
—Ca, no sab *notar-hi* res.

—
Hi ha un drapaire que jo sé
que a una de les seves filles
la fa anâ a collir *burilles*
tot lo dia pel carrê.

Però si an ella preguntes,
quan a casa seva està,
quin és l'ofici que fa,
respòn molt seria: —*Faig puntes*.

—
La senyora Marguerida,
si amb la minyona s'enfada,
sempre diu: —Aquesta *criada*
busca que la dongui a *dida*.

—
Un reventador de pisos
cridava en certa reunió:
—Jo soc polític d'acció
i no temo els compromisos.
Jo sol em basto i em sobro
per a dú el que's vulgui a cap,
perquè'l qui em coneix ja sab
que soc dels que callo i *obro*.

—
Crec que ningú em negarà,
i això ho veu un curt de vista,
que'l Kaiser no és pacifista
perquè *esguerra* tot quant fa.

MARTÍ REVOLTÓS

La fi d'un team

Al poble de Beguda baixa no hi havia, encara! Club de foot-ball.

A pesar de que a l'estiu, una que altra família barcelonina anava a passar allí el séu avorriment, els tendres plançons de les mateixes (que quasi tots eren cultivadors més o menys incipients del jòc anglès) no havien pogut convèncer als refractaris pagesos a que sortissin del séu ensopiment i es dediquessin al sport.

Emperò en aquest món les coses cauen sempre del cantó a que's decanten i, naturalment, la jovenalla de la Beguda alta acabaren per decantar-se pel foot-ball i al poc temps de decantar-s'hi hi entraren de plè amb un entusiasme que feia feredat.

Començaren per convertir en camp de jòc l'era del poble. Allò no tenia les mides reglamentaries i segurament que'l Comitè de la «F. C. C. F.» hi hauria tingut quelcom que dir. Però no venia d'aquí! Al fi i al cap uns quants metres més o menys era cosa de poca importància.

Després els begudencs posaren les portes sense xarxa; naturalment, per a què la necessitaven? Se feren enviar una bona pilota de Barcelona i ja la tenim armada!

De bon principi tot anava com una seda per al «Beguda Sport Club» (que aixís s'anomenava) i ajudats per algún noi de la *colonia* que havia jogat al H. 13 infantil del «Mat-Club» de Barcelona, arribaren a fer-se càrreg de lo que era un *corner*, un *free-kick* o bé un *penalty*. Emperò lo que no'ls entrà mai en les seves costums fou l'*off-side*. Això sí que no comprenien el perquè ni el com ni l'objecte.

UN CAMP DE PUNXES.—I. per Picarol.

—Ja m'ho temia jo que d'aquesta sembrada...

Avençar fins a la porta del contrari, encara que no fós amb la pilota entre cames, era una cosa molt natural i lògica pels begudencs i no comprenien el motiu de la seva falta en aquests casos.

Naturalment, aquesta comprensió tant particular del foot-ball els portà no pocs disgustos, i després dels primers passos en la vida del sport, les raons sovintejaren, les pinyes també sovintejaren un xic, i l'era de la Beguda es tornà una especie de *ring* en que les discussions es dirimien a cops de puny, que tampoc eren reglamentaris ni molt menys.

L'onze del «Beguda S. C.» passà moltes peripecies. Els de la Vilatoba (que era un poble de més amunt) hi anaren a jugar algun partit, però a l'últim tingueren que desistir de jugar amb els begudencs, car cada *match* era un seguit de bofetades, de les que ni'l *referee* (un bon noi de Barcelona) se'n escapava. Als de Vilatorrada els passà el mateix i als d'un altre poble també.

Fins un Club de Barcelona que tingué la debilitat de acceptar un partit *amistós*, ne sortí amb tres o quatre jugadors descalabrats i l'*amistat* encara més atropellada.

En resum, que amb el primer *team* del «Beguda S. C.» ningú hi podia, i no pas pel seu jòc de *combinació*, sino pel seu jòc de *clatellades*. Que ja és sabut que entre nosaltres meridionals, la passió és molt mala consellera i les passions bullen sense adonar-nos-en i la poca cultura en

certs estaments fa estragos, fins i tot en el camp de la gent deportiva.

Cansats, doncs, els Clubs de tot arreu de l'incultura del de la Beguda, acordaren declarar-li el *boycott*. No hi aniria cap team a jugar amb ells.

L'acord tard o d'hora donà els seus resultats. Els de la Beguda al principi se'n reien, i organitzaren el segon *team*. Emperó com que s'havien de barallar ells amb ells i no amb forasters, acabaren per fastiguejar-se i al fàstic seguí l'abandó del jòc, i a l'abandó del jòc, l'abandó de l'era, anant-se'n altra vegada a passar la tarde al Casino de dalt que feien ball amb piano.

El camp de foot-ball de la Beguda quedà solitari, amb els tres signes per banda que marcaven les portes i amb l'herba que creixia per tot arreu (com en els camps d'Anglaterra). El sport no hi havia pogut arrelar a la Beguda. Sols la quitxalla de tant en tant jogava arbitràriament amb una piloteta de cinc cèntims, a la que's cansava de donar puntades de peu d'una manera inconscient.

Aixís finà el primer *team* del «Beguda S. C.» i aixís haurien de finir tots els teams d'aquests Clubs que tenen com a norma, la càrrega i la traveta, i com a suprema raó el cop de puny brutal i estúpit.

J. BERTRÀN I BALLET

UN CAMÍ DE PUNXES.-II, per Picarol

...n'eixiria al cap-de-vall aquesta cullita.

Una tragedia

El mati somreia amb divina quietut.

Era com un encantament la vida reflectant-se en les clares aigües de l'estany. Una oca blanca, immòvil, tombava el cap per a mirar el cel. A dalt, al cel, un núvol blanc es doblegava per a mirar l'estany.

Hauria servit el paisatge per a enquadrar-hi un conte romàntic, o un sonet melangiós.

Nosaltres no ferem tant. Però hem de fer constar que el paisatge era aixís, d'una poètica suavitat plena de sentit.

Romania tot en silenci com si anessin a dictar-se, en la daurada pau del matí, unes litúrgiques paraules definitives i rituals. La naturalesa reposava, cosa que fa bastant sovint. L'aigua era quieta, l'oca mirava al cel.

Apartant les branques frondoses que arribaven a terra, i fent-les cruixir amb sec soroll com si es playessin, un gat negre, amb una total i lluenta negror lluminosa, s'acostà al lloc.

Era un gat pausat i llaminer i plè d'exquisides mandrositats. L'or dels ulls destacant-se sobre el negre pèl donava a sa mirada les lluentors de joia, la duresa d'un coltell.

A la vora de l'estany es deturà. L'oca, aleshores, des-

torçà el cap i mirà la terra. El gat la mirava an ella amb amor. Sí; amb amor, Jo ho vaig veure i en dono fè. Aquella mirada m'entrà al cor. Però, el cor d'una oca deu ésser més impenetrable. Se veia clarament que l'oca no'n volia sapiguer res.

El gat, manyac i refinat feu totes ses càlides i suaus manifestacions. L'oca s'allunyava, estany enllà, balancejant-se rítmicament i enfonzant a voltes el gran bec a l'aigua. El gat semblà que plorava. Foll d'amor miolà desesperadament, prengué carrera, feu un salt i se precipità a l'estany... L'aigua trencà son mirall, desfeta en ones, l'oca desdenyosa mirà un moment l'estany revolt i després saltà a terra, i amb innoble caminar borratxo, anà a xafardejar amb les companyes.

El suïcidi consumat, tornà el silenci. Al lluny un nen, amo del gat, plorava. A dalt, al cel, un núvol se doblegava per mirar la terra.

I tot això, perquè ho explico?

Aquell nen era meu i aquell gat mort fóren ses primeres llàgrimes... I dient això s'aixugà ell mateix un llàgrima, que li relliscava galtes avall...

—Què li farem!— diguerem els demés.

JORDI APAMS

Elegia al cap de la princesa de Lamballe

La testa de princesa—brandeja sobre'l pal,
la cabellera estesa—i els ulls girats endalt.
La turba hi fa riota—portant-la en l'enrenou:
la sang del coll degota,—l'escalf del sol la cou
i els nirvis li rellúen—tivats de galta endins...
Amb ulls de foc la grúen—els folls d'en Desmoulins!

Oh, testa jovinçana!—Oh, cara de beutat
rebent l'ira malsana—i el baf del revoltat!
Ets carn de degollina—i espill de negres torbs,
i en l'hora vespertina—t'engrunaràn els corbs!
Ja no sents la frisança—d'un subtil galanteig,
que't fan ballâ una dança—de fréstec revolteig...
Que un poble no s'atura—quan porta encès el cor,
i en sa boja fretura—tot cau: ortiga i flor!

Trémen les Tulleríes—al bat de les destrals
i el flam de les follíes—s'enlaira en espirals.

I tu, la dòna jove—capçada arràn de coll,
qui tens la boca toba—per la sang en gromoll;
tu, qui hauràs fet trafica—d'amors d'al cap al tard
al sò de la musica—d'un minuet de Mozart,

i que d'entre l'arbreda—Cupell, tot vigilant,
t'embastava en la seda—els sospirs d'un Rohàn;
que a ton pas se rendíen—blincant-se, amb els ulls orbs,
uns abats que't volíen—i un capità de Corps;
mentre un acer brillava,—i sobre'l pit tot blanc
un Gran Duc s'hi brodava—una rosa de sang;
que si s'acondormía—ton cor sota el gipó
¡prou que'l breçolaría—l'odi d'una legió
quí amb tota sa miseria,—i amb llur terrible crit,
plasmava en viva arteria—l'idea d'un proscrit!...

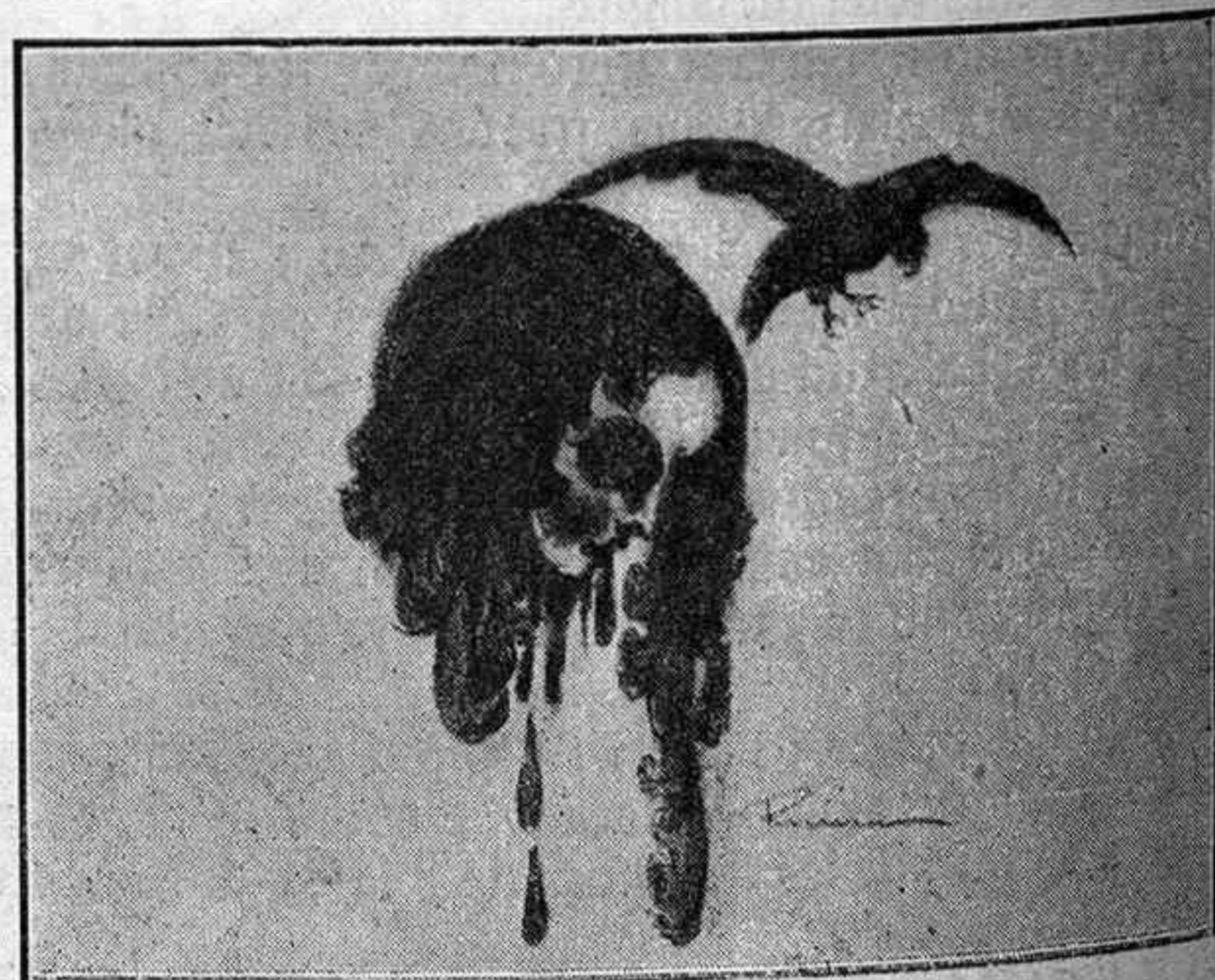
Avança, avança, vida!—Llantió de lo ignorat,
testa de dòna occida,—amb ulls de claretat,
t'haurà marcat la vía,
i es farà galanía
la furia del damnat.

I tu, que hi vas resolta,—alçada, com un Déu,
ets símbol. I et fa escolta—un poble sota teu.
I el garrid pamfletaire—qui sobre'l pal te dú
veient-te tan enlaire—s'ha enamorat de tu;
i en llur cançó hi sacseja—la *trova* i la *elegia*:
vida i mort fent barreja—en l'aspre sinfonía;
mes tu no'l sents, oh, dòna,—que't causaría esglai:
prò el drinc d'una corona—tampoc l'oïràs mai!...

Oh, testa de princesa!—Oh, cara de beutat!
T'ha punit la proesa—d'un monstre lliberat:
d'un monstre de mil testes:—cada testa un braó:
braons de mil arestes—gratant la damnació.
I una pica ben alta.—I el teu cap al bell cim.
I un triomf que ressalta—sobre la sang del crim.
Prò oriflama sangnosa—no dura per molt temps:
un cap, quan ja fa nosa—la turba el tira al fems.

I un nou sol s'enlairava,
mentres, tombant la gesta,—floria un Germinal.
I, al cap que s'enclotava,
els cants d'un poble en festa—li han fet de funeral...

J. DOMINGO PUJOL

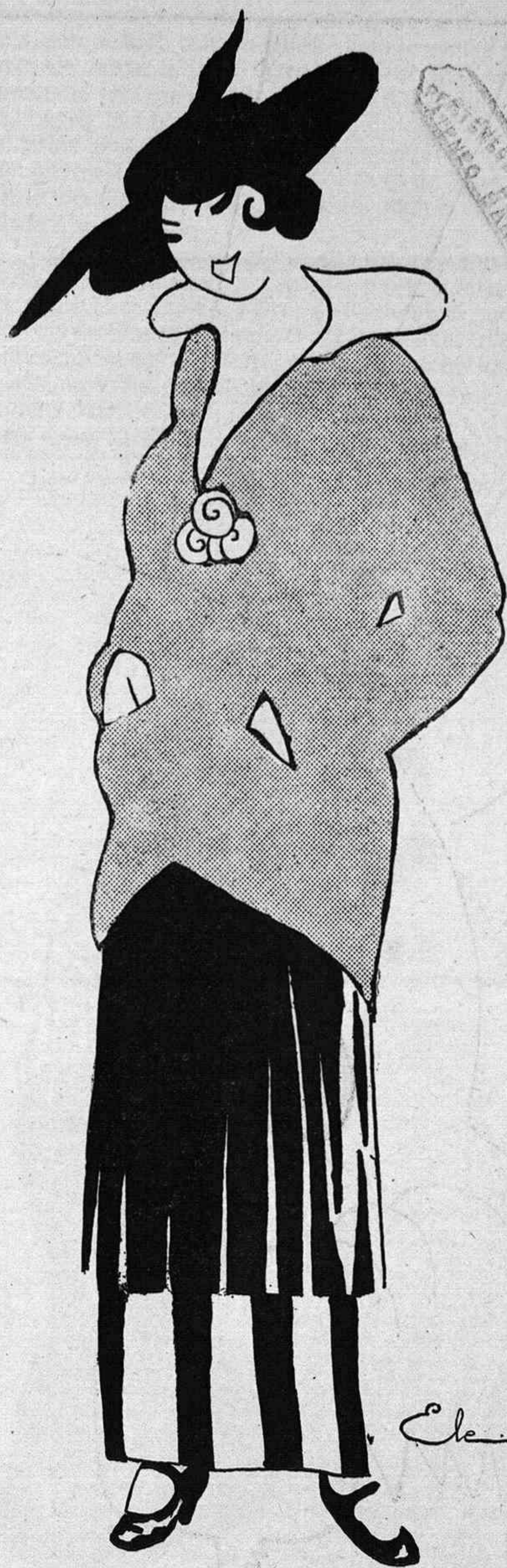

El senyor Pepet i don *Pepe*

El senyor Pepet nasqué en un poblet de l'alta muntanya catalana. A l'edat de tretze anys els seus pares l'enviaren a Barcelona per a que, deixant els terroços, s'espavilés i arribés amb el temps a ésser una persona de *possibles*. Per mediació d'un seu oncle que habitava a la ciutat comtal, entrà d'aprenent en una renomada botiga de betes-i-fils que estava establerta en el carrer de Jaume primer. Allí aprengué a patir — o signi, a viure — i a conèixer l'economia portada al seu punt màxim, el treball continuu arribat al seu extrem i les ignocentes combinacions i trampetes del article per aconseguir sempre un bonic negoci. Als setze anys ja era tot un dependent i el sou migrat que cobrava el portava íntegre — els gastos, petitíssims per cert, de vestuari, els hi pagaven els seus pares — a la caixa d'estalvis. Quan entrà a la quinta tenia ja sobradament recullits els diners per a redimir-se del servei, però com que va ésser excedent de cupu, no tingué de pagar ni un quarto. Als vintidós anys s'enamorà fermament però amb seny reflexiu, de la filla d'un ferretter del carrer de Carders, però com que encara no tenia lo suficient per a posar en execució el plan que tenia concebut i que era la seva única preocupació, tancà amb pany i clau en l'armari del cor, aquell amor inoportú i seguí fent la seva via esperant la ocasió favorable.

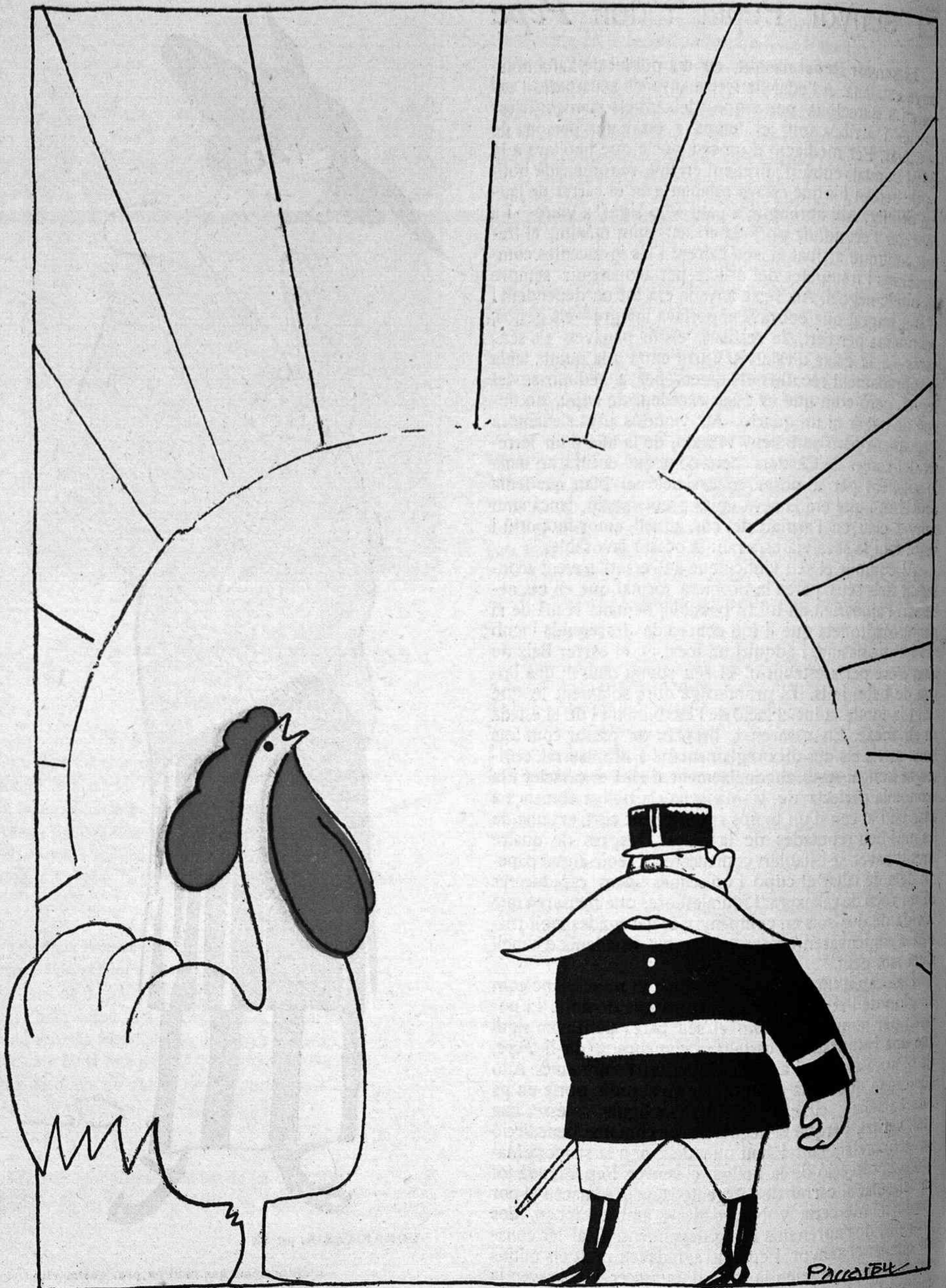
Al cumplir el seu vinticinquè aniversari, havent aconseguit dels seus pares la promesa formal que en cas necessari l'ajudarien en tot lo possible, demanà la mà de la gentil Madroneta que li fou concedida desseguida i amb gran entusiasme; i adquirí un local en el carrer Baix de Sant Pere per a establir-hi el seu somni daurat: una botiga de betes-i-fils. El prometatge durà solament lo que exigí la modesta instal·lació de l'establiment i de la estada an ell anexe. Els casaren i, després de passar com tots bons nuvis els dos dies reglamentaris a Montserrat, obriren la botiga. Amb el coneixement d'ell i el caràcter i la economia perfecta de la Madrona, la botiga començà a anar bé i al cap d'un temps relativament curt, era una de les més ben reputades de la plaça. Després de quatre anys d'haver-se establert començaren a tenir algun paperot dels de tallar el cupó i quiscunes unces escaduceres en un recó de calaixera. I fou aleshores que pensaren que la vida de dos sols en companyia, és de vegades molt trista, i s'empenyaren en augmentar els estadants d'aquell niuet tant petit.

I al cap d'un any escàs, nasqué un noi blanc com un glop de llet i més maco que una toia de flors. Li posaren per nom Pepet com el seu pare, però com sigui que una compradora castellana començà a dir-li *Pepe*, els hi xocà el mot, i aixís l'anomenaren sempre més. Allò que diuen que «tota criatura que ve al món, porta un pa sota l'aixel·la», en el cas del bon botiguer va ésser una gran veritat, perquè el negoci creixia com una benedicció de Déu; creixia tant i tant que, deixant a la senyora Madrona la direcció de la botiga, el senyor Pepet fundà tot entusiasmat al carrer de l'Argenteria un «Almacén al por mayor de Merceria y Novedades», amb un moço, dos viatjants, dos aprenents i mig dependent. (Cal fer constar que an el senyor Pepet li agradaven molt els mitjos dependents, car feien la feina d'un *sencer* i cobraven la meitat.) Els dos viatjants corrien per Catalunya i les isles (les isles en Merceria, són Palma i Mahó), el moço portava les caixes a l'estació, els aprenents anaven a buscar *faltes* i el senyor Pepet i el mig dependent seperaven els

HUMANITARIA, per Ele

—L'últim home que resti en peu, que'm vingui a trobar a mi. Jo li prometo que no s'acabarà la raça.

EL GALL D'EN JOFFRE, per *Passarell*

—Canta, Chantecler, canta!... Mentres tu [tinguis] dalit jo tindrè resistència.

pedidos. Els gastos eren petits i els guanys grossíssims; la competència escassa i la venda molt important. Aviat el sortós matrimoni mercer, adquirí dugucs cases comprades aventatjosament, noves col·leccions de papers de totes les emissions, uns terrenys en les afores i una torre ben aixerida en el Putxet.

Mentres tant, en *Pepe* creixia. De molt petit el feren anar al modestíssim estudi del pobre senyor Quintana en el carrer de la Boria, però després, com sigui que per a comoditat i repòs de la senyora Madrona—que ben guanyat se'l tenia,—se vengueren la botiga i se'n anaren a viure a un segon pis assoleiat del carrer de Méndez Núñez, en *Pepe* anà al gran col·legi-convent dels Pares Escolapis de davant la, aleshores, Riera d'en Malla i avui poblat i luxós carrer de Casp. I allà el noi que ja semblava un homenet, aprengué moltes coses, moltes..... excepte de tenir afició al treball i molt menys a la professió del seu pare, que considerava quelcom ordinària. Adquirí coneixences amb xicots de l'alta aristocràcia i començà a sentir afició al ben vestir, al bell parlar i al gran vagar. En total, que a quinze anys, en lloc d'entrar al magatzem, com el senyor Pepet hauria desitjat, en qualitat d'aprenent per a anar pujant naturalment fins al lloc preeminent de l'amo, an en *Pepe* li plavia muntar a cavall, jugar al tennis, freqüentar certs cafès alegres i assistir a les reunions de l'alta societat. Prou se'n queixava amargament el seu pare, però ell i ella havien donat tals fums al noi, aquest se'ls hi havia imposat tant, que resultaven inútils tots els renys i totes les advertències. D'altra part la seva mare—quelcom satisfeta que el seu *Pepe* se fés amb lo bò i millor,—sempre li donava la raó i s'esforçava per a fer comprendre al seu marit que els joves pujaven amb un ambient diferent del que ells havien respirat, i que era precis emmotllar-se a les circumstàncies. A l'últim per a que s'acostumés al treball i se distregués de uns amors lleugers que havia contret i que l'hagueren portat a la ruïna moral i material, l'enviaren a una gran casa de comissió de l'estranger, on estigué quatre o cinc anys, fins que degué tornar a corre-cuita per a recollir el darrer batec de la senyora Madrona qui, cansada d'aquesta vida volgué volar vers la desconeguda.

Com s'ha envellit el senyor Pepet! Desde la mort de la seva companya que mai més ha fet res de bò. Ara ja no's cuida del negoci; ara el gerent és don *Pepe*. I amb el canvi de direcció també s'ha variat de local. Ara, el magatzem està instal·lat en la Ronda de Sant Pere, en una casa magnífica. La llum hi és esplèndida, la dependència nombrosíssima i don *Pepe* dona les ordres per medi de timbres i cops de telèfon des de'l seu magnífic despatx amb mobles americans, catifes i estufes elèctriques. Desde que's casà amb una xicota de l'alta aristocràcia—una noia amb més pergamins que quartos—viuen tots plegats en un principal luxós i riquíssim del carrer de Provença.

Ara el senyor Pepet no fa res i es cansa i s'avorreix sobiranament. Prou mira de distreure's donant continus passeigs i anant moltes tardes a la vella torra del Putxet que mai ha volgut vendre, però els dies se li fan pesats i interminables, i fins crec que no se li importaria que qualsevol hora al fer un badall s'hi quedés com aquell qui dorm. No més se distreu quan als matins passa un ratet al magatzem enraonant «d'aquell temps» ja llunyà, amb els vells clients i els representants amics.

Un jorn el bon mercer tingué una grossa alegria. La seva jova portà a la vida una criatura preciosa, una nena que l'avi cregué vinguda al món per a'l seu consol

i entreteniment; però ara, ja grandeta, no la distreu com creia, perquè amb tanta instrucció com se vanten els seus pares de donar-li, puja horrorosament mal educada. Ademés la seva *mamá*, per ridícula pruija de tonta selecció, exigeix que la seva filla no parli més que en castellà. I al pobre senyor Pepet li sembla que *allò* que's mou i que xarroteja, no és la seva néta—sang de la sang seva—sinó una nina molt ben fabricada, molt bonica, però faltada d'ànima.

I aixís, a la nit quan després del sopar —sopar faltat d'aquella bella comunitat i expansió de les ànimes senzilles,—se sent el trepidar febrós de l'automòvil que s'emporta als joves vers al teatre, el vell betes-i-fils, trobant-se espiritualment sol a la terra, s'adorm amb les llàgrimes als ulls, anyorant aquella bona i dolça senyora Madrona i aquella humilíssima botiga del carrer «Baix», on amb tantes penes i treballs varen fer la primera pesseta.....

JORDI CATALÀ

LES COMARES DE PARÍS, per Jou

—Perque ho sàpigues, tinc tretze fills a la guerra.

—Mal punt; si d'aquí un any els teniu vius, ja podeu cantar victòria.

CAÇADORS, per V. Castanys

—Noi, veig que avui les perdus no s'aixequen.
—Jo no soc perdut i, si calc, tampoc m'aixecaré.

Flors tristes

Aquelles flors boniques que un jorn per goig florien i de perfums dolcíssims l'espai radiant omplien, juntant-se, per més gala, amb l'aurea llum del sol, avui per la tragedia dels homes que s'odien, les cull la raça humana per a expressar son dol.

Ja no'n fa poms flairosos per alegrar les festes; ni perque simbolitzin aspiracions honestes dels cors que altres cors cerquen per fer la vida un cel: la guerra esdevinguda per trivials enquestes ha extès sobre les prades sombriu i sagnant vel.

Té l'hermosura trista la flor de tarongina; aquell clavell borratxo d'amor, que hagué en Bartrina, la damisel·la el mira amb compassiu esguard; la rosa de cent fulles sembla que té l'espina per a en lloc de dur flaires als cors, fer-los sagnar.

Les flors per fer corones avui només serveixen, que'ls orfens i les viudes sanglotejant teixeixen per dur al cementiri son sentiment profund, a aqueixa fossa immensa que'ls homes enfondeixen i es va aixamplant sens límits per tot arreu del món.

Oh, guerra despietada! Oh, guerra maleïda! que vas destruint els pobles, que vas trencant la vida, que sembres per la terra l'horror i el desconsol, que ofegues en tos braços la joventut florida i amb el fum dels incendis vols apagar el sol;

les races que esdevinguin, al repassar l'història, faràn d'aquests jorns tristos horripilant memòria, i execraràn als hèroes en lloc de fells-hi honors; que'ls hèroes que mereixen la eterna justa gloria, són els que al Progrés digne dediquen son esforç.

Vindràn els jorns hermosos de pau i benhaurança:

què fóra de la vida sense aquesta esperançal
Mes ara als que'ns aimaren rendim pietós tribut,
que bé son sacrifici mereix la remembrança
amb flors que, amb sang i amb llàgrimes, ufanas han crescut!

SIMÓN ALSINA I CLOS

La victoria

Estaven sols. Ella sentada en una cadira prop de la finestra, molt pàlida, amb els ulls baixos, inmòvil, muda com una estàtua. Ell sentat a certa distancia d'ella, mirant-la fixament sense dir-li una paraula.

De prompte, ell, va apropar la seva cadira a la d'ella, i l'hi va agafar les mans.

—¿Però perquè estàs trista?

Al prompte no li va respondre, després va aixecar els ulls i va mirar-li fixament la cara.

—¿I tu m'ho preguntes?

Ell no va contestar-li; quasi sens donar-se compte de lo que feia, va caure de genolls, i va estar llarg rato en silenci.

—¡Quant t'estimo!

Ella va estremir-se de sentir-lo i el va refugir suau-ment.

—¡Fuig! ¡Fuig!

I fent un poderós esforç de voluntat, va aixecar-se i va córrer a acurrucar-se en el altre extrem de l'habitació.

—No... res de bogeria... Es necessari que parlem formalment. Et dic que les coses no poden continuar aixís. Es precis que prenguem una resolució; no sé quina... Però hem de pendre una resolució.

I va apropar-se novament an ell, i en veu baixa, amb accent de dolor, va fer-li confessió dels seus pesars.

Estava ben decidida a acabar. Afortunadament el seu marit no'n sospitava res. Però ella era massa lleal per a continuar enganyant-lo. Altrament aquella intranquilitat, aquella manca de pau, aquell temor infundat de que amb un gest, amb una mirada, amb una expressió es descobris tot, la feia molt desgraciada.

I no trobant paraules amb que expressar el seu dolor, es va posar a plorar convulsivament, apoiant el seu cap sobre el pit d'ell.

I ell callava, callava, xuclant extasiat les llàgrimes d'ella, que li abrusaven els llavis, l'hi enardien la sang i li feien bategar el cor com si l'amor immens que sentia per ella volgués enrunar les estretes parets que'l recluïen.

—Mira—va anyadir ella—jo no puc viure sense tu. Jo he fet tots els possibles per a oblidar-te. Però aixís com les ones van a parar a la platja, tots els meus pensaments, fatal i inevitablement, van a parar a tu. És una obsessió, una veritable obsessió lo que jo pateixo. ¡Sembla mentida que la voluntat no pugui veure el pensament! La idea ha germinat arrels tan fondes, que no puc arrencar-la per més esforços que faci. ¿Que compleixi amb el meu dever? ¡Però si això és lo que vui fer! ¡Però

si això és lo que no puc fer! ¡Jo voldria morir heroicament, jo voldria sacrificar-me en benefici de la barbre obligació que vaig imposar-mel...

Va fer una pausa. S'ofegava, i després, desafiant an el séu estimat, amb un ademàn sobirà de dignitat, de superbia altiva:

—¡Però jo't juro que haig de sortir triomfant d'aquesta lluita!

Aleshores ell li va estendre'ls braços.

—¡Vida meva!

—¡No t'apropis! —va dir ella en un accent vibrant de por, d'angunia de la derrota. —¡Dic que no t'apropis!

Instintivament va retrocedir uns passos, però de nou va tornar a apropar-se an el séu estimat.

Aleshores ell va agafar-la entre'ls séus braços.

—¡Però escolte'm! ¡Sols dugues paraules! Jo no sé si sabré explicar-me, però tu procura entendre'm. Estic tan emocionat, que tantost puc dir una paraula. He fet examen de consciència; el meu cervell ha baixat fins al meu cor, i vinc a confessar-me a tu amb les mans plenes de veritats. Jo també lluito, jo també treballo per a oblidar-te. Però ¡ai! no puc, no puc aconseguir-hol... La idea d'estimar-te em confón totes les altres. Sento el meu cor abrusat per l'incendi de l'amor etern! No'm parlis per Déu dels deures. La fè jurada, la constancia imposada, els respectes socials!... ¡Bah! Convencionalismes que destrueix la passió! Sí, vida meva, deesa de les meves il·lusions florides; l'amor és com el mar quan se desborda;

ho arrasa tot: conveniencies, obligacions, deures... ¡tot!... Ella escoltava en religiós silenci, sens atrevir-se a interrompre'l, i de prompte li va tirar els braços al coll.

— Sí. ¡Tens raó!

I amb deixats d'angunia en la veu, va anyadir amb tristesa aclaparadora:

— He sigut vençudal... Emperò sigues noble. No abussis tu de la teva victoria.

J. PUIG CASSANYAS

**

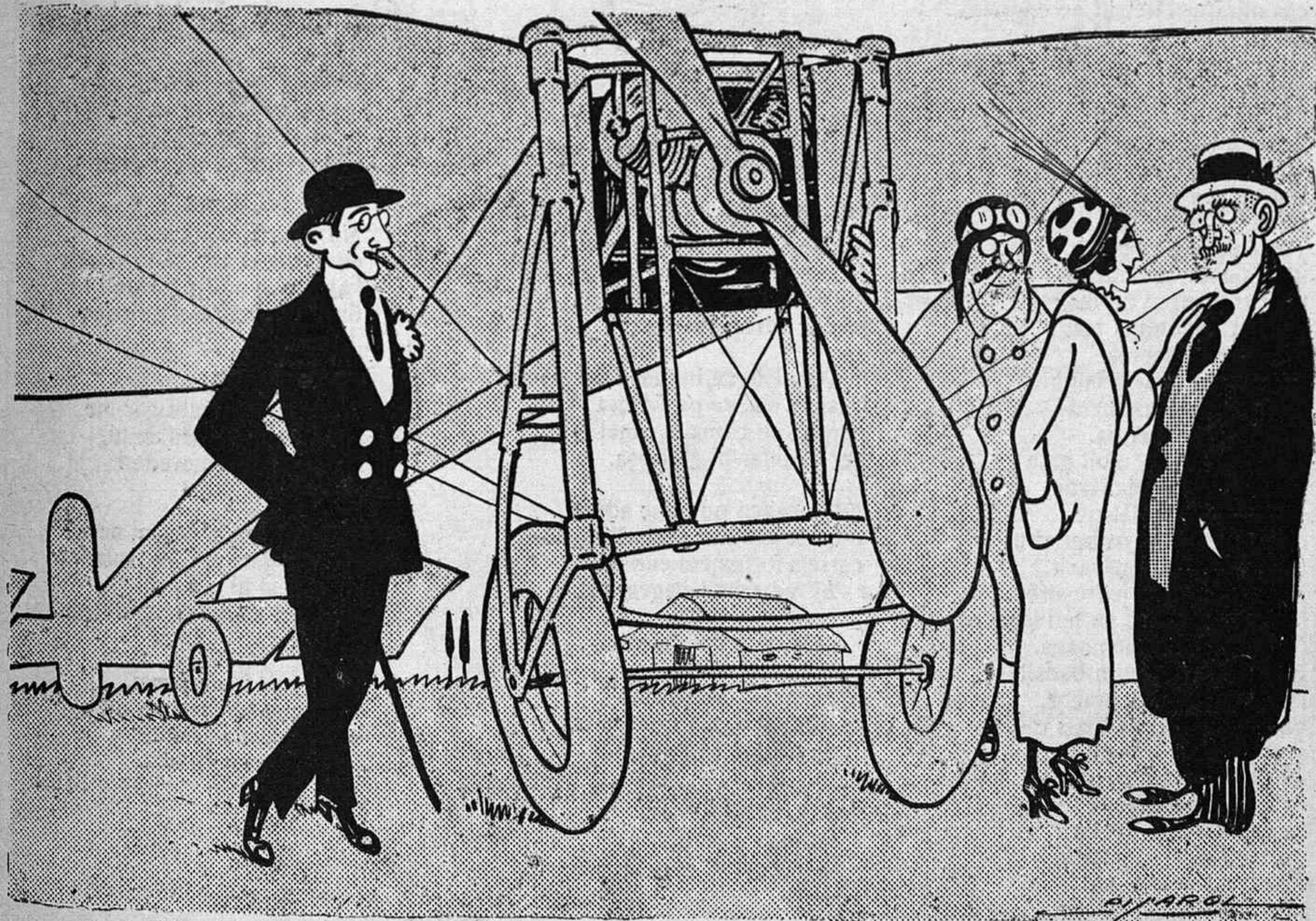
El senyò Esteve
— ¡vès quines coses! —
dugues setmanes
que'm parla aixís:
— Me'n vaig a veure
sol la *corrida*,
deixant la dòna
soleta al pis. —

I la senyora
del senyò Esteve
per no *ser menos*
(segons m'han dit)

soleta a casa
veu... al *corrido*
quan és als toros
el séu marit.

I el senyò Esteve
ja de tornada
si imita als *diestros*,
ella, amatent:
— Tens més de toro
que de torero... —
diu, fent-li banyes
impunement.

ESPATEC

DE LA VICARIA AL CBL, per Picarol

— Tan mateix us decidiu a fer el viatge de nuvis amb aeroplà?
— Sí, papà. L'Enric diu que, després del matrimoni, totes les temeritats són excusables.

La peresa

Os bertràn tothom nomena
als òssos de l'espina,
sostent de la carcanada
i rosari de la esquena.
Mes el séu nom usual
entre la gent que estudia,
és, segons la Anatomia,
la columna vertebral.
Com de moviment disposa
impulsa nostre dalit,
és el *trolley*, més ben dit,
que al tramvia en marxa posa.
Ses vèrtebres ajuntades
se presten a tot intent,
menos quan té algun moment
les frontices rovellades.
Llavores busca repòs
i cercant una cadira,
en tant que'ls braços estira,
s'assenta i arronsa el còs.
Al arribâ a tal instant
sent l'home forta peresa,
i és que a son ser li ha fet presa
l'inacció del òs bertràn.
Peresa que algú suposa
que és un mal i no és vritat,
molt al revés, és provat
que és un bé que l'home gosa.
Que si tot per ella es deixa,
ja es recupera en salut,
que un refrà ben conegut
ens diu que'l treball no engreixa.
La peresa ¿què és al fi?
un estat d'ànim passiu
que de tot intent actiu
l'home procura fugí.
Es un estat agradós
que nostre esperit halaga,
son els sentits que fan vaga
deixant-nos en dolç repòs.
Tenir peresa, es sentí
un afany de fê'l burgès,
menjar, beure i no fer res,
deixant tranquil al magí.
Es una malenconia
que, al còs dant defalliment,
allunya del pensament
tota idea de energia.
Es una mandra molt gran
que abat sense dar fatic,
és el ben estar del ric
que té perpetuu òs bertràn.
Una especie de galvana
o nyonya, que a jeure atréu,
fent que'l que no en té i la veu
fàcilment se li encomana.
Ella mostra amb un badall
i una estirada de braços,
que l'home sent en tals cassos
averració pel treball.
Es vida en estat passiu,
és nulitat del dalit,
és descans del esperit
i protesta a tot lo actiu.
La peresa vida dóna
al dar pau a nostre còs,
que una persona en repòs
de noves forces s'abona.
¿Que'ns dóna són? per'xò rail
no corre pressa al llevar-nos,
ja que ella lluny de avisar-nos

gosa si no ens llevem mai.
Fins que'l còs ens invadeix
sa presència no notem,
i allunyar-la no logrem
fins que ella se'ns despedeix.
El regne de la peresa
són els llocs de solitud,
puig busca la quietut
fugint d'allà on se fa fresa.
El lilit és el sitial
que com trono fa serví,
sa corona és el cuixí
i el llensol son manto real.
Com l'indolencia és sa flaca
de dur cetre prescindeix
que a empunyar-lo, prefereix
dur les mans a la butxaca.
Sa rival la Diligencia
dropa i bagarra li diu,
mes ella de tot se'n riu
i segueix en sa indolencia.
Mes si ofesa, al cap-d'avall
decideix a fer protesta
a tals insults, li contesta
solament amb un badall.
Aixís per fi jo pensant
que'l descans té gran bellesa,
entregant-me a la peresa
dono un ¡visca! a l'òs bertràn.

JULIA CARCASSÒ

Cançó futura

Jo duc adins una cançó
que al llavi encara no ha florit
i espera l'hora d'emoció
per a volar del fons del pit.
Jo duc adins una cançó.

Com l'aigua inquieta del penyal,
traspúa enfora perfidiosa
perque no troba la canal
per a cantar-hi gloriosa.

I la cançó que duc adins
—que'n el futur serà vibranta—
s'arrela forçament endins
i s'hi redressa i s'ageganta.

I sortirà envers la claró
com una joia beneïda,
empesa per la sensació
de que retorna a nova vida.
Jo duc adins una cançó.

RAMÓN RIBERA LLOVET

* * *

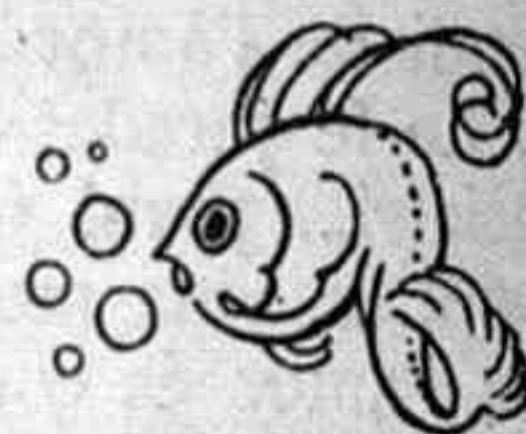
El passet curt, acompassat,
va la parella joganera.
Indolentment s'han enllaçat
al sé a un revolt de la drecera.

Cerquen arreu la solitud,
lluny de la gent, que'ls és estranya.
Per ells l'amor és la salut,
i a fer salut van a muntanya.

Fixos en terra els ulls de foc,
torna mandrosa la parella;
van caminant a poc a poc
i es van parlant a cau d'orella.

Ella, en el cap esbogerrat,
un clavell roig du per memoria.
Cada cabell despentinat
és un trofeu de la victoria
del séu galant enamorat.

J. BURGAS

Cançons de la blancor

Voldria fer blancs de neu
els teus llavis de magrana
i desfer-la tot seguit
amb el foc de mes besades.

No tindria inconvenient
en dar-te el cor, si ho volles;
i això que has jugat amb neu
i amb les mans el gelaries.

Amb la nevada que fa,
podries vení a abrigar-me.
Si l'escalf vingués de tú,
m'enriuria de nevades!

Quan fa lluna, havent nevat,
ronden gats per les taulades.
Gateta, si hi vas avui
digue'm també si esgarrapes.

No siguis freda jamai,
mira que són, les nevades,
tristeses, desolació...
Jo't vui amor i riulla.

BLUM

ENTUSIASMES DE CRÍTIC, per *Pul*

— Això és canelal... Mireu que jo he viatjat, eh?... En lloc, ni en l'Amèrica d'abaix he vist un treball com el d'aquesta artista.

Un reflector indiscret

Haureu vist moltes nits, sobre tot en aqueixes nits clares i caluroses, en que la boira que ha pesat durant el dia damunt de la ciutat s'esmuny ronsaguera més enllà de la serralada, haureu vist, dic, una extensa via de llum blanca que juga amb Barcelona com si li fés la rateta als ulls amb un mirall. Es el reflector del Tibidabo.

La fantàstica llum tan aviat es mostra quieta, fixa, en un punt determinat, com es mou d'aquí i d'allà fent babarotes al mar, al pedregal de cases de l'interior, i als poblets veïns; tan aviat s'atura damunt d'un campanar, com senyala a Montjuic, com llepa les parets del palau d'una gran plaça.

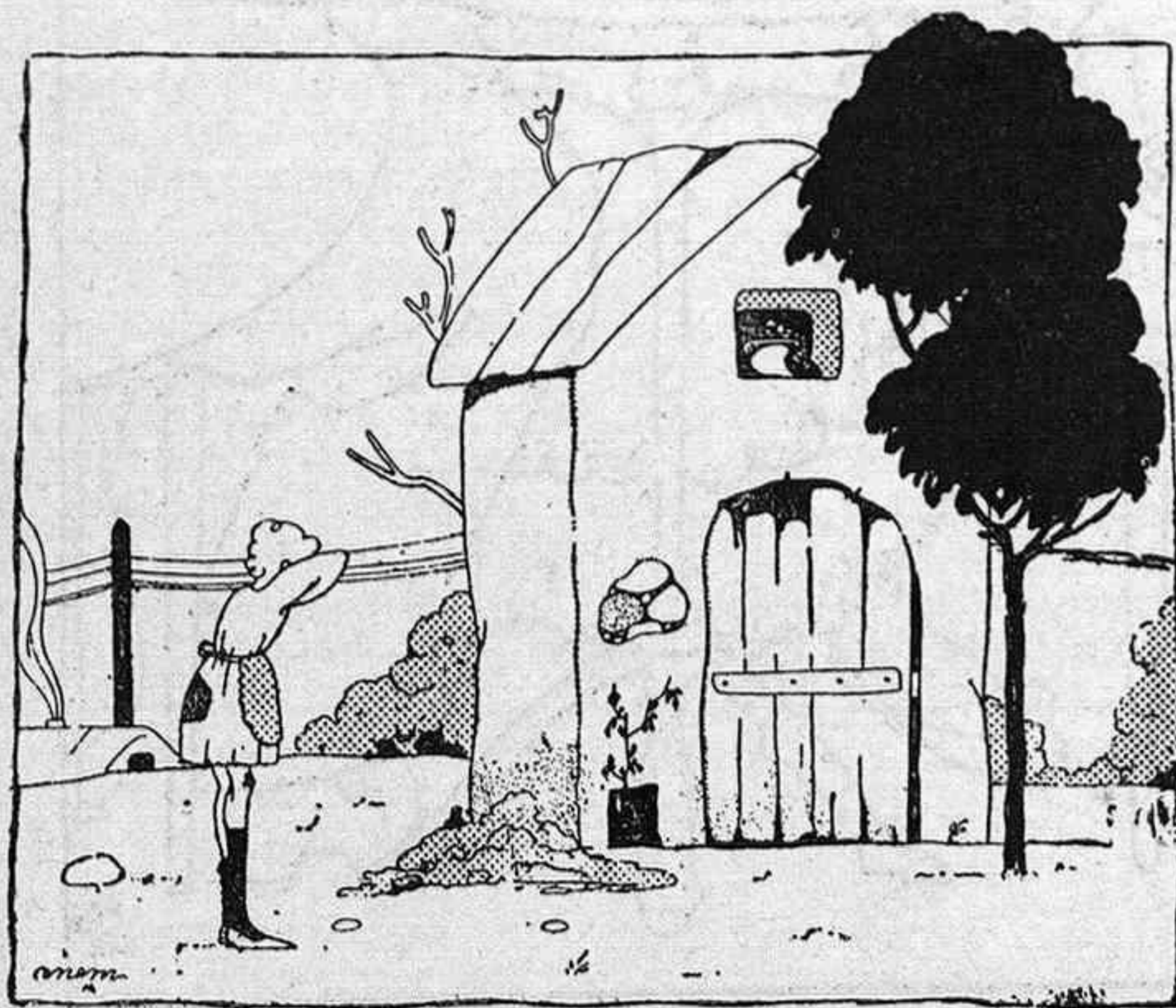
Doncs la llum d'aqueix reflector indiscret era l'obsessió i el martiri d'un bon amic nostre. No'l podia sofrir. Hi tenia allò que's diu una verdadera mania, l'irritava; el posava furiós. I la veritat és que no n'hi havia per menys.

El nostre bon amic té un piset als Aixamplis, els darreres del qual donen de cara al Tibidabo. Havent sopat, el nostre amic, que és casat i enmainadat, tenia la costum de fer anar la dona i la sogra al llit, i amb l'escusa de llegir el diari es quedava sol a la galeria. La criada, que era una xicoteta bufona i obedient, plena com les avellanes per Santa Magdalena, quan havia rentat els plats, abaixava el llum del menjador i sortia cada nit a la galeria a trobar-se amb el nostre amic, se li assentava a la falda i allà exercien un modest *madrugueig* de mitja horeta.

Però sempre, invariablement lo mateix; encara no havien començat a abraçar-se i petonejar-se, quan.... patapuf!... l'indiscret reflector s'encarava amb ells i la vaudevillesca escena quedava il·luminada. I és clar, tots dos corrien a tancar-se a dintre.

—Però ¿com és que sempre dirigeixen la llum cap a nosaltres?—deia la criada.

—Perquè?... Perquè mentres ens apliquen el reflector també ens apliquen l'ullera i ens miren i es veu que hi troben gust, vet'ho aquí.

“POIL DE CAROTTE”, per Anem

—Pobre de mi!... Si ara dic al pare que he trencat el cantí, és capaç de tirar-me el porró pel cap.

JOSEP I MARIÀ, per Mon Pol

—Ja sabs que jo, de jove, no tenia cap pèl de tonto.

—Sí; i ara, de vell, no'n tens cap d'aixerit.

Tant va repetir-se això que, un dia, l'amic nostre, enpipat, es decidí a acabar-ho.

I un vespre va dir a la sogra:

—Alegri's, sogra; ja li sé un remei per aquest maleit dolor que diu que té a les anques.

—Vols dir?

—Sí, un gran remei. Me l'ha dit un metge amic meu que n'ha curat molts, de reumàtics.

—I què és?

—Molt senzill. Estar-se tres o quatre nits mitja hora a la serena, i posar la part dolorida de cara al Nord.

—I on és el Nord?

—Ai, ai! no sab on és el Nord?... Al Tibidabo.

Aquella nit la sogra, fent veure que volia llegir el diari, va quedar-se a la galeria.

Abaixà el llum, es posà de popa al Tibidabo i s'alçà les faldilles.

I tres nits seguides fa fer lo mateix.

Oh, miracle!... Mai més l'indiscret reflector del Tibidabo va dirigir la seva llum als darreres del piset del nostre amic.

FRA NOI

La terra que necessita un home

Així es nomena un dels contes més emocionants d'en Tolstoi. El recordeu? Més que un conte, és una admirable lliçó per a'ls homes ambiciosos. Aquí el teniu, condensat:

«El *starschina*, especie de governador del país, va dir al ambiciós Pakhom:

—Pren totes les terres que necessitis; tu mateix senyala les fites, i tota ella et serà regalada.

—Oh, és que en necessito molta, de terra; no veig la manera de marcar-les les fites.

—Sí, home; molt senzill: Demà al matí, al punt d'eixir el sol, surts al camp i et poses a caminar. Tota l'extensió de terra que hauràs recorregut durant el dia fins a la posta de sol, tot allò serà teu; amb condició que a la posta de sol has de tornar a ésser al punt de partida altra vegada.

L'ambiciós Pakhom aixís ho va fer, al bell punt que eixia el sol, va emprendre la caminata desde'l lloc designat; mes, fou tant el séu afany d'adquirir molta terra que, per a aprofitar el temps, en comptes de caminar va córrer, sense parar mai, marcant una circumferència immensa.

Resultat, que el sol ja se'n anava a la posta i l'home encara era molt lluny del punt de partida a on havia de retornar, requisit indispensable per a guanyar la terra que li havien promès.

—He sigut massa codiciós—pensava tot corrent—això em perdrà.

Cansat, suant, esbufegant de mala manera, corria el pobre home desesperat, pensant que pot-ser no arribaria a temps. El mateix temor li donava més dalit, però li mancaven les forces. Per fi, en el precís instant que el sol s'amagava darrera l'horitzó, arribà ell al punt de partida on l'esperava el *starschina*. Arribà al punt just que havien quedat, però arribà treient sang per la boca, caigüé tant llarg com Déu l'havia fet i morí.

El *starschina* s'hagué de aguantar el ventre amb les mans per a no esqueixar-se de riure. Allargà una aixada a un mujic i va dir-li:

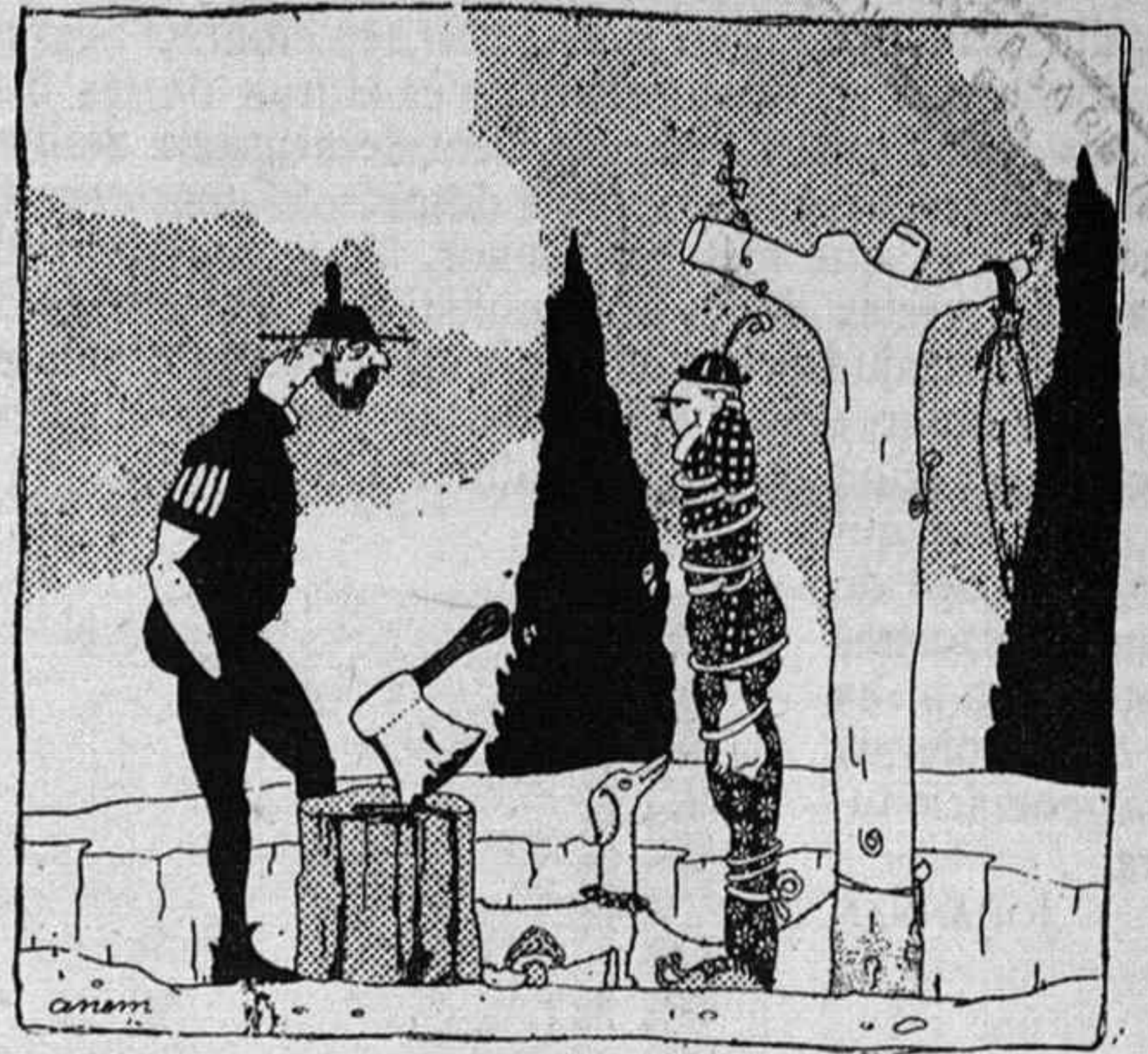
—Enterra'!!... Tanta terra que deia que necessitava, i té,... amb una cana i mitja en té prou!»

LEXIT

De la Mort i de la Vida

A les ciutats provincianes ens arriba molt més endintre lamelangia de la diada de Tots Sants. Sembla que l'ombra dels morts vagui damunt de nosaltres per a fer-nos sentir no sé quina por sentimental, i encara hi ha algú que amb el record dels séus avant-passats se li humitegen els ulls i la visió afrosa de la mort se li arrapa al cervell amb l'engunia d'unes idees doloroses i terribles.

LA GRACIA, per Anem

—A darrera hora, an els condemnats, se'ls concedeix tot lo que bonament demanen. Què voldríeu vos?

—Que'm deixessiu llegir un *Glosari* d'en Xenius fins que l'hagi entès.

Pels nostres cementiris, meitat humils, meitat luxosos, on hi ha més creus de fusta que mausolis, la multitud que els visita, ronda encuriosida per corriols estrets on hi creixen les herbes. Allà també les semprevives, les corones de flors i de porcelana, els retrats, les cintes dedicatòries i els llums funeraris, la vana pompa mentidera i cursi, és moda als ulls de la gent com a flors hipòcrites. Passa tot-hom quietament i llegeix allò amb cert religiós silenci, com fent acatament a lo que imposen els àngels de la necròpolis. Però sempre en un recó apartat, recolzada en una creu que és amagada amb flors silvestres, una dona plora desconsoladament. Es la vella sensiblera, és la Maria dolorosa de tots els anys que s'aixuga el cor, aquella tarde, a força de llàgrimes. Amb els seus sanglots sembla picar la terra, l'urna funerària on s'hi guarda la pols del ser per qui plora. Si per allà trobés un crani pot-ser com l'Hamlet interrogaria la seva buidor, per a retornar al séu esperit una tranquil·litat fictícia.

Als cementiris de les urbs no és fàcil trobar aquesta eterna sentimentalitat que plora amargament en la diada dels morts. Aquí la aristocràcia i el luxe no permet en plorar, les llàgrimes no són el decàleg de la elegància. Les pompes fúnebres han substituït als plors, i per alguna cosa els capellans llencen sobre els sepulcres els séus cants litúrgics, omplenent l'aire de *misereres* i de *kyrieleison*.

Però a la nit, més senzilla o més fastuosa, en totes les llars se celebra la libació tradicional, i mentres la nostra avia resa un pare-nostre, nosaltres, alcem les copes ves-santes de ví a la salut dels que formaren part del arbre genealògic de la nostra família!

**

El mes de novembre, que sembla que la vida s'aturi per uns moments és quan la Naturalesa ens fa prodigiosos presents del séu esclat i de les seves freturances.

Quantes dones no's veuen amb un ventre enorme! I que orgulloses no's passegen mostrant el séu embraç! Segons els tocòlegs i les llevadores, això és el fruit de les disbauxes del Carnaval, quan un vent de sensuals desitjos passa per les arcobes amoroses després de unes nits llibertines. I és que més que l'amor, ha germinat en els ovaris d'aquestes dones els confetti i les serpentines de aquelles nits, ajudats pot-ser per la eterna ironia del temps que vol posar, davant la hòrrida visió de la mort, l'espectacle emocionant del plor primer d'una criatura.

I qui sab, qui sab, en quin de aquests claustres materns no hi ha el *homo* diví de una generació futura!

JOHANNAN

L'atraco del cobrador

Cregueu que em diverteixo anant amb en Bidart! Es un lladre d'allò més trempat.

Les ordinaries ocupacions les realitza amb una espiritual fantasia que embelleix encara la seva enginyositat.

Té el sentit de l'actualitat en Bidart. Per això treu tant partit dels usos i costums dels nostres contemporanis.

I us en vaig a donar un exemple.

Un dia va convidar-me a assistir a un cop que havia de *dar el cop*. Es tractava, naturalment, de robar a un cobrador d'una casa de banca seguint la moda de l'època entre'ls *apaches*. Recordeu? Si els diaris n'anaven plens cada dia!

La cosa estava preparada per a les onze del matí i en un dels carrers més cèntrics d'una vila vora París.

La vila, quin nom no fa al càs, és diàriament escenari de facecies cinematogràfiques. La gent s'hi diverteix de debó.

Homes i dones disfregats i maquillats la travessen constantment a peu, en carros fantàstics, en automòvils. A lo millor s'aturen, fan quatre cabrioles, gesticulen, criden i... se'n van. Mentrestant l'operador ja'ls ha *peliculat*.

No vaig faltar a la cita del lladre amic. A l'arribar trobo en Bidart donant instruccions a l'operador. Tal com havíem quedat jo vaig fer el desentès limitant-me a exercir de badoc.

Ell passà vora meu i dissimuladament va dir me: «Pre- pare't a riure!»

A uns trenta metres del lloc on jo badava, hi havia un confortable 50 HP i dintre tres lladres de la *banda* del meu amic Bidart. Reien, xerraven i fumaven egipcis repapats com uns senyoraços.

De mica en mica els badocs augmentaven al meu voltant: dones, vells, criatures, soldats.... En Bidart els feia fer rotllo.

—Facin el favor. No s'impressionin. Ara *atracarem* un moço de banca.

El públics'impacientava.

—Apa, apa, cuiteu!

En Bidart no podia tenir a ratlla als badocs. Sort d'una parella de policia que'l va ajudar.

De sopte veiem sorgir un *pinta* (era de la *banda*) d'una cantonada. Digué simplement an en Bidart:

—Apa, nois, som-hi.

—*Cuidado!*— advertí el criminal.

I la farsa començà. Veureu com començà.

L'automòbil reculà un bon troç preparant-se per a la embestida.

L'operador s'agafà a la manivela.

En aquell moment un pobre home, ja vell, vestint l'uniforme de cobrador, s'hi atansava. Al veure el grupu de badocs, no sabia per on virar. Enfront nostre l'acera era lliure, i en Bidart, senyalant-li, li digué:

—Passi per allí, home!

ALEGORIA, per Tito Saubidet

Primavera

El cobrador, un xic esverat, però dòcil, obeí mirant-se tot satisfet l'aparato que'l *peliculava*. A l'instant l'automòbil arrancà i, parant-se vora'l cobrador, vegeren sortir del cotxe dos lladres, browing en mà, que apuntaven al bon home.

—Què hi ha? Què hi ha?— feia ell.

El varen lligar com un Crist i li arrencaren la cartera. El cobrador, de panxa enlaire, feia uns grans crits.

—Socors! Ajudeu-me! Assassins!

En Bidart digué serenament:

— Aixís, fés quatre crits. Farà més efecte.

El agents restaren admirats.

—Sembla natural del modo que ho fa aquest ximple.

Els espectadors, galvanitzats, aplaudien.

En Bidart digué:

—Ja está. ¿Anem?

I l'automòbil, amb tota la pandilla de criminals, volà carretera enllà.

El pobre cobrador estava encara allà terra més mort que viu.

Els agents s'hi acostaren:

—¿Que no se'n va amb els seus companys?

—¿Quins... companys?— balucejà la víctima. Si són uns lladres... M'ho han prè tot.

—Apa, prou comedia. Faci el favor d'anar-se'n.

Els agents varen trigar molt a convece'l. Per fi portaren la víctima a la casa de socors. Els badoocs quedaren encara dubtant.

Al meu amic Bidart li valgué el cop quaranta sis mil francs amb gastos pagats, això que entre aquests s'hi contava una forta indemnització anònima per a la policia.

Mai més n'he sentit parlar.

RENÉ CHAMPAGNE

Pensaments

Per vergonya de l'home, lo que mai lograria convece'l les bones raons, ho logra desseguida la boca de una pistola.

Devegades ens adherim a un homenatge, no perquè sentim cap simpatia vers a l'homenatjat, sinó perquè comprem que prenent-hi part, enlairem més nostres propis pedestals.

Al món no hi ha res inútil; tot té el seu corresponent valor; les coses més insignificants i lo que uns llencen amb fàstic, altres ho recullen afanyosos, enriquint-se amb son producte.

Són molts els quins, sens ésser vistos, procuraran posar-te entremig de grans perills, no amb l'intent de fer-te patir, sinó perquè aixís es proporcionen el major goig corrent infatigables en auxili teu aixís que auxili els hi demanis.

Amb economia s'arriba a ser ric, però la extrema economia és germana de la avaricia, i l'avar és sempre el qui

té més miserable la seva existencia.

L'humilitat fa ric al pobre, com l'orgull fa pobre al ric.

No enmatllevis mai res a ningú, si no vols subjectar-te en tenir-li que agrair durant tota la teva vida.

ALEGORIA, per Tito Saubidet

Tardor

Lo mateix en l'amor que en totes les sensacions que naixen en el nostre esperit, la primera és sempre la que amb més goig recordem.

Si la humana criatura sabés quan ha de morir, aquest món, món no seria; fóra ja tot destruït.

Ahir vaig plorar per coses que avui riure m'han de fer, com també ara me'n ric d'altres que demà les ploraré.

Qui està trist, moçant tristesa sa tristesa s'apaivaga; i que és trist fingir alegria, quan la alegria fa falta.

El llibre ve a ésser el mirall del cervell del qui ho ha escrit, en el que clar s'hi reflexen sos pensaments, grans i xics.

Podrà haver-hi homes molt bons, però, i què pocs que, a tot moment, hagin dit amb els seus llavis lo mateix que el seu cor sent!

ELS GOÇOS CIUTADANS, per Opisso

—Com és que li ha rebaixat la quia?

—Ah, noia, he pensat que així pot-ser li rebaixarien la cédula.

Sempre blasona de honrat el qui menos honrat és; de honra, igual que de diners, no se'n fa publicitat.

Els savis passen estones traçant signes al paper, i, segons qui els interpreta, l'il·lustren o el perverteixen.

No'ns confessi qui perdona tassant-nos la penitència, ja que'l millor confessor és nostra propia consciència.

Si ha d'ésser dolent un fill, abans de nàixer ja ho és; la poma que en l'arbre es corca, hi és ja el corc mentres floreix.

EMILI ALBERT

Geni i figura fins a la sepultura

L'abat Terrasson, membre de l'Academia Francesa i de l'Academia de Ciències, de París, havia sigut tota la vida un bromista i un catòlic de la màniga ample.

Trobant-se a punt de morir, va anar a visitar-lo el seu confessor. Al veure entrar el capellà, en Terrasson li digué:

—Ai, amic meu! He perdut completament la memoria; però, vaja, tot se pot arreglar. Fa més de vint anys que visc amb aquesta cambrera, la Llucieta, i ella us respondrà per mi. Confesseu an ella; el resultat serà el mateix.

Admirat de que un moribond parlés de la confessió amb tal lleuge-

resa, el capellà volgué dissuadir-lo:

—No pot ésser,—exclamà. Es vostè qui s'ha de confessar, i no la seva cambrera. Veiam, prohibo... Vagi fent memoria... Ja l'ajudaré jo... Pot-ser aixís s'anirà confessant dels seus antics pecats....

El malalt semblava resignar-se, el confessor s'hi apropà mostrant-li un sant-crist, i amb tota ungió li preguntà:

—Apa,... faci memoria... ¿Recorda haver comès pecat de luxuria, alguna vegada?

L'abat Terrasson s'incorporà dèbilment damunt dels coixins i cridà a la cambrera:

—Llucieta!... Recordes si ha sigut gaire luxuriós el teu amo?

La cambrera, treient el cap per la porta de la cambra:

—Bastant, bastant!... Una mica massa!

Tot escorregut el capellà confessor no volgué escoltar res més. Es retirà indignat, i l'abat Terrasson, al cap de unes hores, morí tant impenitent com havia viscut.

MUS

Epígrames

—Tan poca salut com té,
i sols se cuida, Leonor,
de que'ls altres vagin bé?
Doncs miri, farà el favor
de cuidar-se de vostè.

Vaig demanar a en Badia
un molt gros cunill de caça
per la filla d'en Rabassa
i em digué: --Que no podia...

Mes, tant jo li demanava
que després ell va donar-lo,
i al anar per olorar-lo
pudia tant que empestava.

EUDALD SALA

EL DUBTE ETERN, per *Picarol*

—I si aquest meu somiat domnini del món resulta que és una bola?...

ELS CATÚFOLS

I

DALT I BAIX

El pare d'en Carles havia fet, no cal sapiguer com, una immensa fortuna a Filipines. Als quaranta anys ho liquidà tot i tornà a Catalunya, no deixant-hi a Filipines més que la salut i el còs de la seva dona tancat en un sumptuós panteó del cementiri de Manila.

S'instal·là novament a la petita ciutat on havia nascut, adquirí finques, col·locà els diners en bons valors i sòlides hipoteques, envià al seu fill, que allavors tenia quinze anys, a un famós col·legi d'Anglaterra i morí.

Els tutors deixaren an en Carles al col·legi d'Anglaterra fins a completar la seva educació, no varen plànyer medís per a que solidés els seus coneixements, i al complir la major edat, posaren en ses mans una fortuna de cinc cents mil duros.

En Carles s'instal·là a Barcelona, comprà un hermòs xalet a l'Avinguda del Tibidabo, adquirí un magnífic auto i decidí, abans de pensar en coses més series, dedicar al cor i al goig uns quants anys d'una joventut que fins allavors havia esmersat solament en l'enfortiment del còs i en la vigorització de la seva intel·ligència.

Tant com de diners, era en Carles ric de fantasia, i al trepitjar els carrers de l'agradable Barcelona, se sentia triomfador en tot. Com a enginyer ja's creia l'ànima de formidables empreses que convertirien la descuidada capital de Catalunya en una torreta d'or; confiava en sa paraula fàcil per a enlairar-se en la política; somniava en un sorollós triomf literari al publicar en un volum versos que havia escrit en hores de febre creadora i que guardava curosament; aclucava els ulls i veia la seva imatge reflectada al fons d'uns ulls femenins i creia sentir la impressió d'uns llavis que al tocar als seus llavis feia estremir sos nirvis amb una sensació de suprem goig.

Posseint una quantiosa fortuna, una forta i sana joventut, una intel·ligència poderosa i una voluntat enèrgica, tots els somnis tenen un camí planer per a convertir-se en realitat.

* * *

Una nit que sortia de l'Arnau i tenia ja un peu al pujador del seu auto, vegé en Carles una noia d'uns setze anys, vestida amb pèssim gust, que anava acompanyada d'una dona de mitja edat amb traces d'arcabota.

Encomanà al *chauffeur* que l'esperés allí mateix i seguí an aquelles dugues dones que's ficaren al carrer de les Tapies.

Al arribar a un portal petit i brut s'aturaren, i la vella, al passar en Carles, li digué:

—¿Que vols pujar?

En Carles pujà una escala estreta, fosca i rònega; entrà en un pis petit i sense un trasto sencer; sentí una mà que l'empenyia i, sense temps ni esma per a donar-se compte de lo que feia, va trobar-se tancat en un quarto amb aquella bordegaça de setze anys.

S'assentà sobre un llit que omplia el quarto, i aquella noia prengué seient en els genolls d'en Carles que la mirà llavors, més asserenat, amb curiosa simpatia.

Començaren conversa. La Ció no havia conegut als seus pares. De molt menuda havia passat de mà en mà fins a raure a les d'aquella dona que s'havia proposat explotar la seva joventut. No sabia de cert els anys que tenia, encara que li asseguraven que havia complert els quinze. Feia prop d'un any que servia per a tothom, després d'una temporada d'haver *jogat* amb vells impotents que l'havien avesada a tota mena de grolleries repugnants.

En Carles escoltava admirat la relació d'aquella criatura que contava, amb la més horrible de les indiferències, la més tremenda de les desgracies. Al escoltar-la, la examinà atentament. La Ció no valia gran cosa. Flaca, bruta, mal habillada, pentinada horrorosament i amb el seu parlar pinxesc, no donava encara la impressió d'una dona apta per a l'amor sensual, sinó la d'una criatura desgraciada digna d'uns quants anys de pietós assil.

No obstant, en sa curiosa inspecció hi endevinava una bellesa extraordinària. La Ció tenia uns ulls magnífics, com aquells que veia quan tancava els seus ulls. Era flaca però ben formada. En Carles la veia ja com la volia i no com realment era encara.

Feia més d'una hora que durava la conversa quan va interrompre'ls un cop de dits donats a la porta del quarto.

—Obre, digué en Carles.

La Ció va mirar-lo amb estranyesa, semblant-li haver-lo mal entès.

—Obre, insistí ell.

Llavors la Ció obrí i entrà la *senyora Quima*.

—Escolteu, mestressa, digué en Carles posant-li una mà a l'espatlla. Aquesta noia és una menor que podria portar-vos a un presiri. Me l'emporto per a treure-us aquest compromís de sobre, i aquí teniu vint duros per a aconsolar-vos. Anem, Ció.

La senyora Quima, muda de sorpresa, no sapigué què dir. En Carles agafà a la Ció, que seguí maquinalment com un autòmata, i baixant aquella escala estreta, fosca i rònega, sortí al carrer, respirà delitosa-ment l'aire pur de la matinada i pujant d'un brinco el graó que separa el carrer de les Tapies de l'acera de l'Arnau, entrà amb la Ció a l'auto, dient al *chauffeur*:

—¡A casa!

II

A NIVELL

La Ció havia sofert una transformació complerta. De nom era la Conxita i de fets era una senyoreta elegantíssima, d'admirable bellesa i de maneres distingides.

Els diners d'en Carles, gastats sense planyer, havien obrat el miracle. Institutius i professors ben pagats se havien encarregat de pulir a la Ció, i aquesta, viva de intel·ligència i amb verdaderes ganes de complaure an en Carles, havia sapigut aprofitar l'esforç dels seus professors.

Als dos anys de viure amb en Carles, la Conxita no tenia físicament res en absolut d'aquella Ció del carrer de les Tapies. Els ulls, grossos i negres, eren plens de passió; els llavis, rojos i carnosos, besaven sempre; les

formes fortament accentuades, acusaven un temperament de foc. Posseïa una veu admirable i si bé cantava mitjanament els troços d'òpera, en canvi a les cançons espanyoles i als couplets sabia donar-los-hi tan encisadora picardia, que al passar pels seus llavis eren música divina les notes més vulgars.

En Carles estava satisfet de la seva obra, i n'hauria estat orgullós si a la transformació material d'aquella dona hi hagués vist aparelladament un progrés espiritual. Aquells primers temps de vida bordellera havien agotat la vergonya de la Conxita, i encara que's mostrava agraïda i enamorada d'en Carles, no traspuava en ses carícies l'ànima que hauria volgut endevinar el seu amant.

Malgrat aquest petit núvol en el cel de la seva felicitat, en Carles estava content. Qualsevol capritxo de la Conxita era immediatament satisfet, i encara que sovintejaven i acostumaven a ésser cars, no li dolien els diners, perquè trobava als braços de la seva estimada la cobejada recompensa.

L'hermosura de la Conxita, exhibida sovint en les llotgetes del Liceo, a les tribunes de l'Hipòdrom i als sitis preferents de tots els demés espectacles; la riquesa veritablement oriental amb que aquella dona esplèndida provocava pel passeig de Gracia l'enveja de les dones i la copdicia dels homes; la joventut d'aquella feliç pare-

lla que deixava un rastre d'or per allà on passava; la circumstància de que no'ls conegués ningú, va fer que criessin fortament l'atenció del món elegant de Barcelona i la Conxita fou aviat la dona de moda, no obrint-se per a ella els salons de la bona societat, perquè ni aquella parella pretenia relacions de cap mena, ni era prudent sol·licitar an aquells *parvenus* que qui sab qui eren.

La Conxita estava orgullosa del seu èxit i no ho amagava an en Carles que també se'n sentia satisfet. Mai cap mena de recel havia mossegat el cor del confiat amant. Tampoc ella li havia donat el més lleu motiu per a dubtar de la seva fidelitat, i les cartes que per conductes diferents i per medis enginyosos alguns pretendents feien arribar a mans de la Conxita, anaven immediatament i sens obrir a les mans d'en Carles que's reia bonament dels galantejadors i feia tornar tot seguit als generosos donants els regals esplèndids amb que acompanyaven algunes de les cartes.

El temps s'escorria lleuger en aquelles hores de felicitat i la Conxita ja's disposava a celebrar sumptuosament la festa dels seus vint anys.

En Carles volgué festejar el compleany de la seva estimada amb una festa esplèndida i convertí el seu xalet en un palau de fades, amarat de llum i tapiçat de flors.

Encara que tot el món per ell era la seva Conxita,

EL MALALT, per Pascual

—Doncs, mira, d'ahir amb avui fas molt més bona cara.
—Bé, perquè m'han afeitat.

volgué que fruïssin de la festa les escasses amistats que tenien i va invitar a unes senyores d'una torre veïna, a un vell *americano* amb qui havien fet amistat al *foot-ball*, al corredor de borsa que li negociava els cupons i li venia les làmines, a un matrimoni jove conegut del *chauffeur* i a les poques persones amb les que sostenien relacions superficials.

No cal descriure la festa, que fou superior a tota ponderació. Va servir-se un dinar esplèndid, va beure's amb abundància, va ballar-se alegrement i era ja més enllà de mitja nit quan els convidats sortien satisfets de l'hermós xalet de l'Avinguda del Tibidabo, encantats sense enveja de l'amabilitat d'en Carles, de la distinció de la Conxita i de la felicitat que en aquell deliciós niu s'hi respirava.

Quan varen quedar sols, en Carles contemplà a la Conxita que davant del mirall mirava embadalida l'efecte que feia sobre el seu coll el riquíssim collar de perles que li havia regalat en Carles. Aquest s'acostà pausadament a la seva enamorada, enrotllà amb el seu braç aquell coll de marbre, besà els ulls amorosits de la Conxita i amb veu baixa i tremolosa va dir-li:

—Amiga meva, els diners d'aquest collar eren els darrers diners. No'm queda ni una pesseta.

III

AVALL I AMUNT

Les coses no havien sofert aparentment la més petita variació. En Carles i la Conxita seguien exhibint-se per tot arreu enlluernant als badocs de totes categories amb les prodigalitats d'ell i l'hermosura cada dia més sobirana, d'ella.

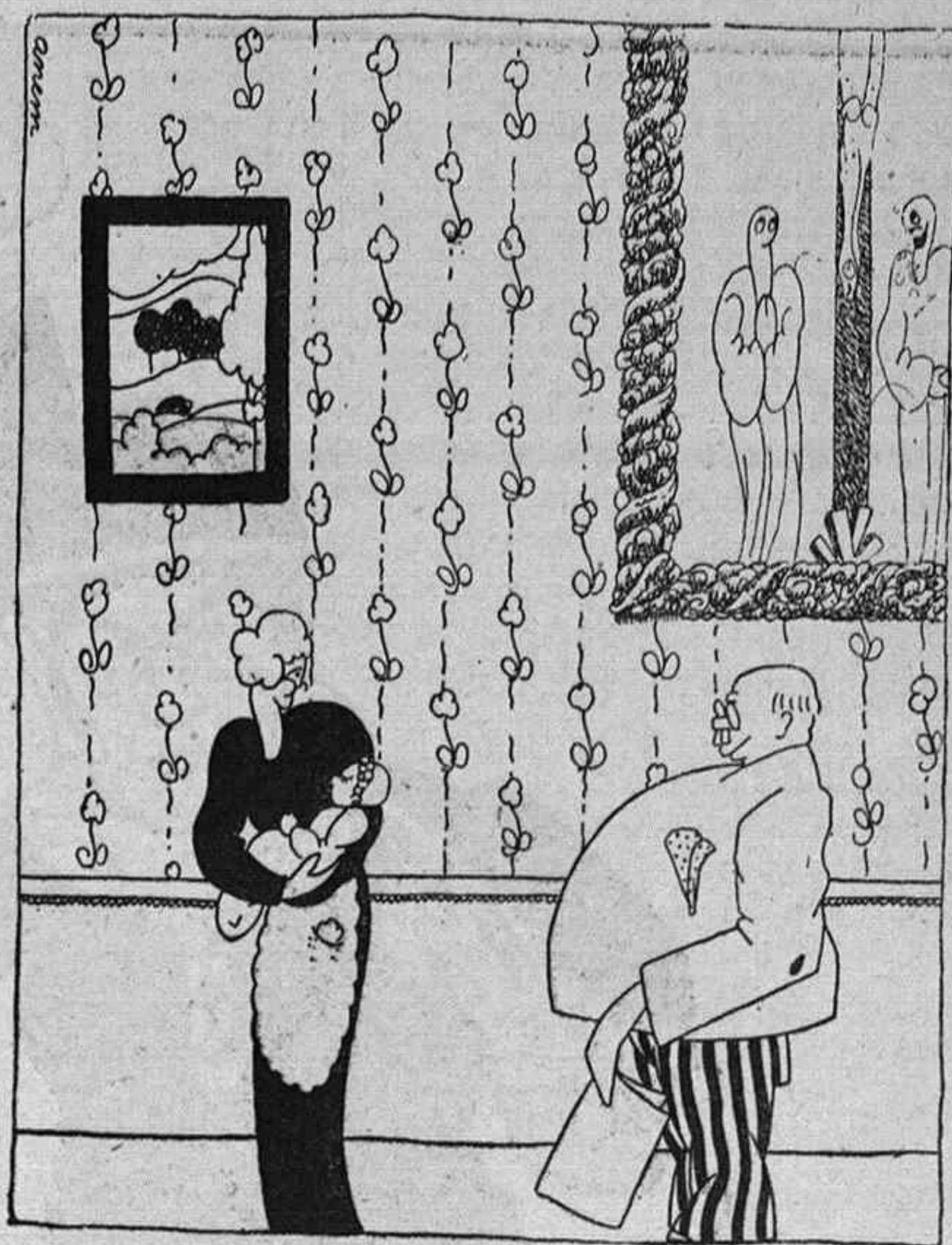
Tant sols al xalet de l'Avinguda del Tibidabo hi havia una lleugera variació. Les visites de don *Pancho*, l'*americano* que havien conegut al *foot-ball*, sovintejaven més que abans.

Don *Pancho* era un concho de prop de setanta anys ben portats, que havia fet una gran fortuna al Brasil i, careixent de família, la esmersava lo més alegrement possible a Barcelona.

An en Carles li repugnava aquell vell cínic i mofeta, però li posava bona cara perquè gràcies an ell no havien sigut llençats a la misèria del carrer. Don *Pancho* havia pagat la hipoteca que pesava sobre'l xalet, encara que mitjançant la condició de posar la propietat a nom de la Conxita. Aquesta s'hi oposà, però no hi hagué més remei que sotmetre's als capritxos de Don *Pancho*, que pagà els deutes que havia contret, i donà els medis per a que seguís la parella sa vida fastuosa i no trascendís al públic la ruïna d'en Carles.

La Conxita tingué d'ésser amable amb Don *Pancho* i ho sigué amb menys repugnància de la que al principi creia sentir. En Carles volia protestar violentament al notar les primeres intimitats, però ella va fer-li observar que a l'edat de Don *Pancho* no hi havia perill de cap mena, i amb aquesta prudent reflexió i la basarda a la misèria, n'hi hagué prou per a convèncer a l'aimant rebec.

Al carrer en Carles era encara el posseïdor de la Conxita i aquesta mostrava per ell la passió de sempre. A casa començava a borrar-se la personalitat d'en Car-

LES APARIENCIES, per Anem

—Tant jove, i ja tens una criatura?

—I vostè, tant vell, i està d'aquella manera?

les i adquiria cada dia més relleu la del protector generós que subvenia a totes les necessitats.

Don *Pancho* acabà per instal·lar-se definitivament al xalet, invocant la necessitat, als seus anys, d'un carinyo de família. En Carles intentà queixar-se de tanta intimitat, però una mirada de la Conxita va fer que la queixa li morís als llavis. La mirada de la seva Conxita va fer-lo dolorosament perquè va semblar-li que hi havia en aquells hermosos ulls quelcom de despreci, però no gosà demanar explicacions sentint que cada dia minvava més la seva abans tant enèrgica voluntat.

De grat o per força tingué d'avenir-se a que alguna vegada sortissin junts a donar un passeig en auto la Conxita i Don *Pancho*. La primera vegada que això va ocórrer, al quedar-se sol al xalet, en Carles va sentir-se invadit per una fonda desesperació i fins va arribar a obrir un calaix on sabia que hi tenia una browning, però no atrevint-se a tocar-lo, va deixar-se caure sobre un sofà plorant com una criatura.

La tara irremediable dels seus setanta anys va obligar a Don *Pancho* a quedar-se al llit uns quants dies, agravat el seu mal de vellesa per la vida anormal que duia desde feia temps. La Conxita va cuidar-lo carinyosament però cada tarde, sense dir res an en Carles, sortia sola i no tornava fins al cap de tres o quatre hores.

En Carles intentà demanar explicacions d'aquelles sortides, però la Conxita li posà els braços al coll sense passió, li donà un bes d'esma i li digué fredament: —No te'n preocupis.

—No s'havia aixecat del llit encara Don *Pancho*, més aixafat cada dia, quan una tarde que, com de costum, la Conxita havia sortit, a les vuit del vespre encara no havia tornat. A les nou un noi uniformat va portar una carta. Era de la Conxita i deia senzillament que la vida entre un

REFLEXIÓ DE SOGRA, per *Opisso*

—Deixa'l fer; aqueixa mena de vagues, sempre acaben amb el nús del sant matrimoni.

maquereau i un impotent se li feia impossible i que marxava amb l'auto i el *chauffeur*, lluny, ben lluny, afanyosa de millor goig i de més llibertat.

En Carles, amb la cara sense expressió com un idiota, ensenyà la carta a Don *Pancho*; aquest feu un lleuger moviment d'espatlles i demanà que'l trasladesin al pis on abans vivia i que havia conservat amb tot el seu mobiliari. En Carles cridà a un drapaire, vengué tots els mobles del xalet pel preu que varen oferir-li, tancà el xalet i per sobre de la reixa llençà la clau al jardí. Entre les joies i el valor d'aquella venda havia salvat del naufragi una dotzena de mils pessetes.

A la nit del dia que va liquidar el mobiliari del xalet, sopà al Lyon d'Or i caminant a la ventura va trobar-se, no sabent com, davant la taula de jòc d'un cafè-concert. Jogà maquinalment, sense ni tant sols donar-se compte de que perdía, i a les tres de matinada va adonar-se de que no li quedava un ral.

Sortí del cafè com un sonàmbul, sense consciència de lo que feia ni sapiguent on anava. A la cantonada del carrer de Sant Ramón va tocar-lo pel braç una dona, lletja i asquerosa. En Carles palpà les butxaques i trobant en un recó d'ermilla un rebregat bitllet de cinc duros que allà jeia oblidat, va donar-lo an aquella desgraciada i va anar-se'n a dormir amb ella.

IV

BAIX I DALT

Precedida d'una fama extraordinària, havia arribat a Barcelona la cançonetista i ballarina *Niobe*. Venia d'Amèrica on havia fet furor amb ses cançons espanyoles i amb ses dances orientals.

Però si l'artista havia assolit èxits colossals, la dona havia lograt positives victòries en les carteres dels milionaris, i els diaris parlaven de les joies de la *Niobe* com d'aquests tresors faulosos que's descriuen en els contes de fades.

Veritablement havia sapigut aprofitar els seus cinc anys de corre món la Conxita d'ahir, avui la *Niobe*.

No cal descriure els incidents d'aquests cinc anys de aventures, que constituïen un seguit de sorollosos triomfs en tots conceptes.

Amb tant talent com desvergonya; plena d'hermosura i generosa en prodigar-la; jove, intel·ligent i artista, per força havia de resultar la Conxita un sol esplendent en aquest cel alegre on se la campen tantes estrelles de tercera magnitud.

Tant a París, on havia anat primer amb son *chauffeur*, com a Londres on se l'endugué un Lord millo-nari; igual a Itàlia, on arruinà a un banquer rus; que a les Amèriques, on al cap-d'avall va portar-la un diplomàtic, a tot arreu l'artista s'endugué l'admiració dels públics i la dona saquejà les butxaques dels galantejadors.

Cansada al cap-d'avall de tant córrer i considerant-se ja pels seus vintisis anys d'edat i els seus dotze de serveis com una vella, resolgué reunir la fortuna que com una formigueta savia havia anat apilotant i entornar-se'n a la seva Barcelona, on, després de triomfar sobre el seu públic, buscaria un retir definitiu. I qui sab si allavors la seva bona sort encara li faria trobar l'amor veritat amb que a voltes somniava.

El primer cuidado de la Conxita al arribar a Barcelona fou averiguar com havia quedat la seva finca de la Avinguda del Tibidabo. Uns porters obriren el reixat al sentir el timbre i la Conxita va donar-se a conèixer.

Quedà agradablement sorpresa al veure el xalet elegantment amoblat i estranyada al no reconèixer cap dels seus antics mobles. La portera li explicà el misteri. Don *Pancho*, mort feia cosa de dos anys, l'havia feta amoblar i hi havia posat aquells porters per a tenir-la constantment neta i cuidada, a la disposició de sa mestressa quan tornés. Al morir havia deixat diners suficients per a que els porters seguissin pagant les contribucions i mantenint ben cuidada la finca.

La Conxita agrai en el fons de la seva ànima aquesta delicadesa de Don *Pancho* i resà fervorosament un pare-nostre pel descans de la seva ànima.

La Conxita s'instal·là en la seva torre, mantingué al seu servei als porters, adquirí un elegant auto i es disposà a retirar-se en aquell deliciós niuet després que la *Niobe* hagués complert els seus compromisos amb el públic.

Com a tot arreu la *Niobe* obtingué a Barcelona un èxit sorollós. Com a tot arreu plovién les ofertes de cors i de fortunes, però la Conxita, resolta a reposar, rebutjava una cosa i altra dignant-se tant sols guardar les joies amb que alguns enamorats avalaven la veritat dels seus oferiments.

Una nit, sortint del teatre i fugint dels seus admiradors, manà al *chauffeur* que dirigís l'auto Gran Via enllà fins a les Arenes, que baixés pel Paral·lel i pel carrer Nou i Rambles amunt la dirigís al seu xalet.

Obeí el *chauffeur* les ordres rebudes, però al volguer entrar al carrer Nou, li barrà el pas un grupu de gent. Dos policíes arrojaven a un borratxo que's resistia a seguir-los a la Delegació.

La Conxita mirà despectivament la repugnant escena, però al instant es redreçà com moguda per una descarga elèctrica. Saltant de l'auto i apartant dos badocs amb vigorosa empena, agafà al borratxo per un braç i mirant-lo fit a fit exclamà:

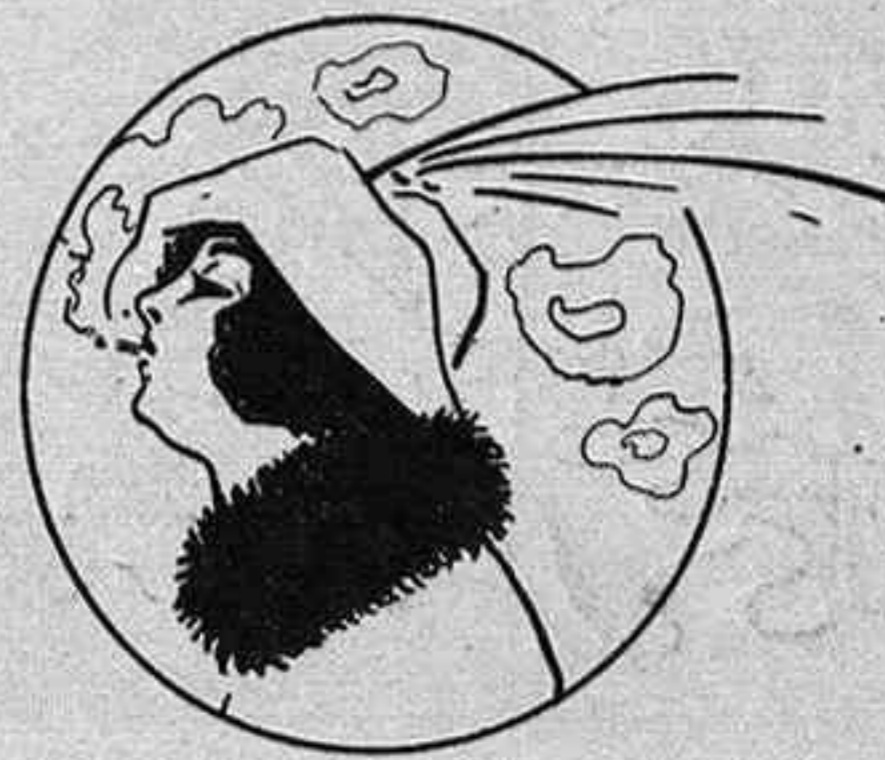
—Carles!

En Carles la mirà estúpidament; semblà per un instant que la vista de la Conxita tornava als seus ulls de idiota una guspira d'intel·ligència, però els tornà a cloure com enlluernat per aquella visió.

La Conxita cridà al *chauffeur*, entre'ls dos col·locaren an en Carles a l'auto sense que s'hi oposés la policia i la Ció digué al *chauffeur*:

—A casa!

JEPH DE JESPUS

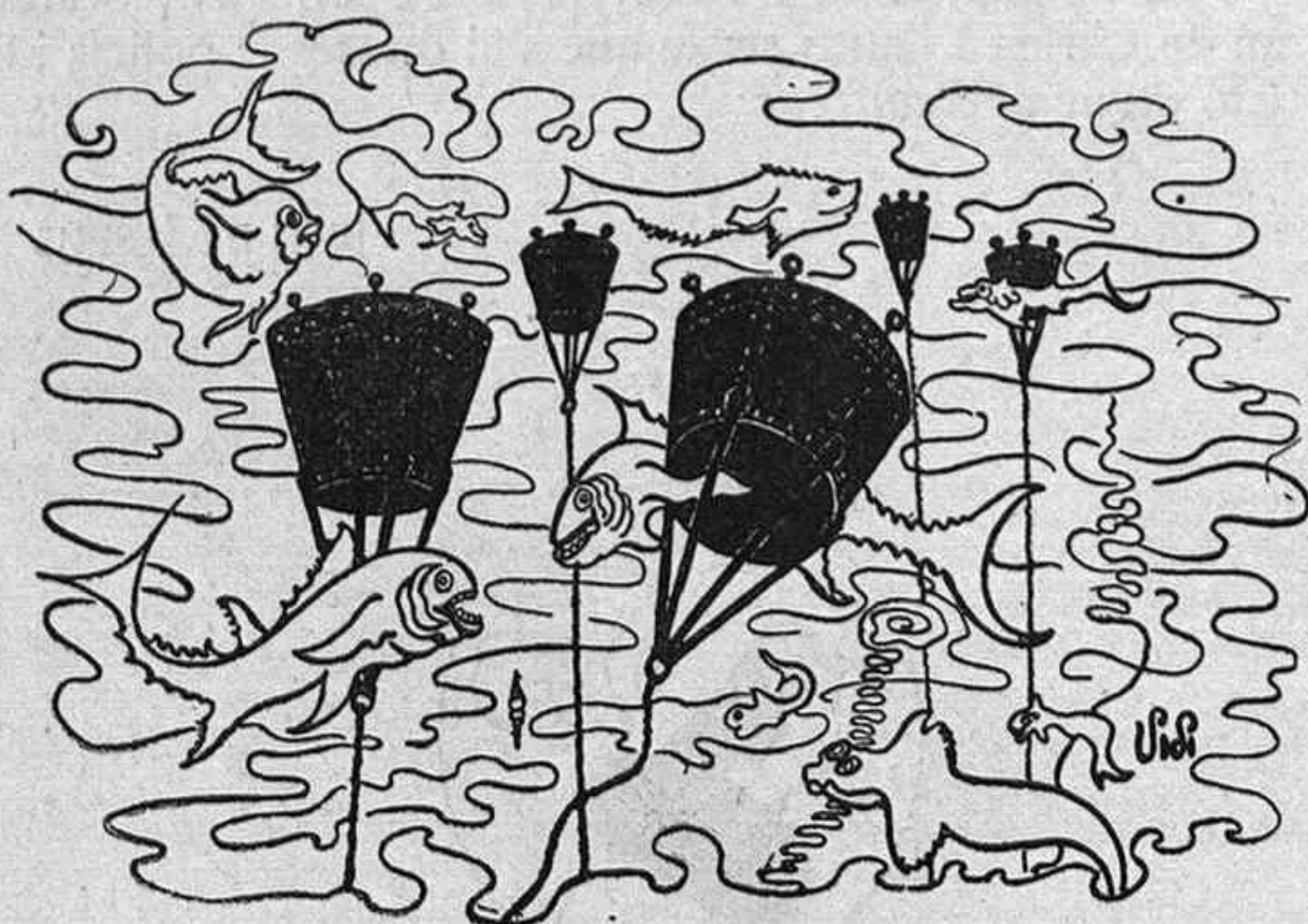

Lletra persana al cavaller D. Quixot

Indòmit Cavaller de la figura trista
que al cim de vostre flac rocí de nit i dia
rublíreu els ermots, hostals, boscos i viles
d'hermoses il·lusions i nobles gallardíes:
No és cert qu'en els confins d'aquelles terres tristes
qu'heu immortalitzat amb vostres fets i dites,
sufrireu mil insults i burles mil indignes?
No és cert qu'a sol-ixent, allà on el cel pur brilla
i eternament el mar cançons d'amor sospira,
trobareu, com s'es dit, esplèndida acullida,
respecte silenciós o abnegació mai vista?
Digueu, oh el Campió de la mirada altiva:
Vritat qu'en les regions de nostra PATRIA XICA,
(nosaltres la tenim per la més gran i rica)
sentíreu les dolçors de moltes veus amigues?...

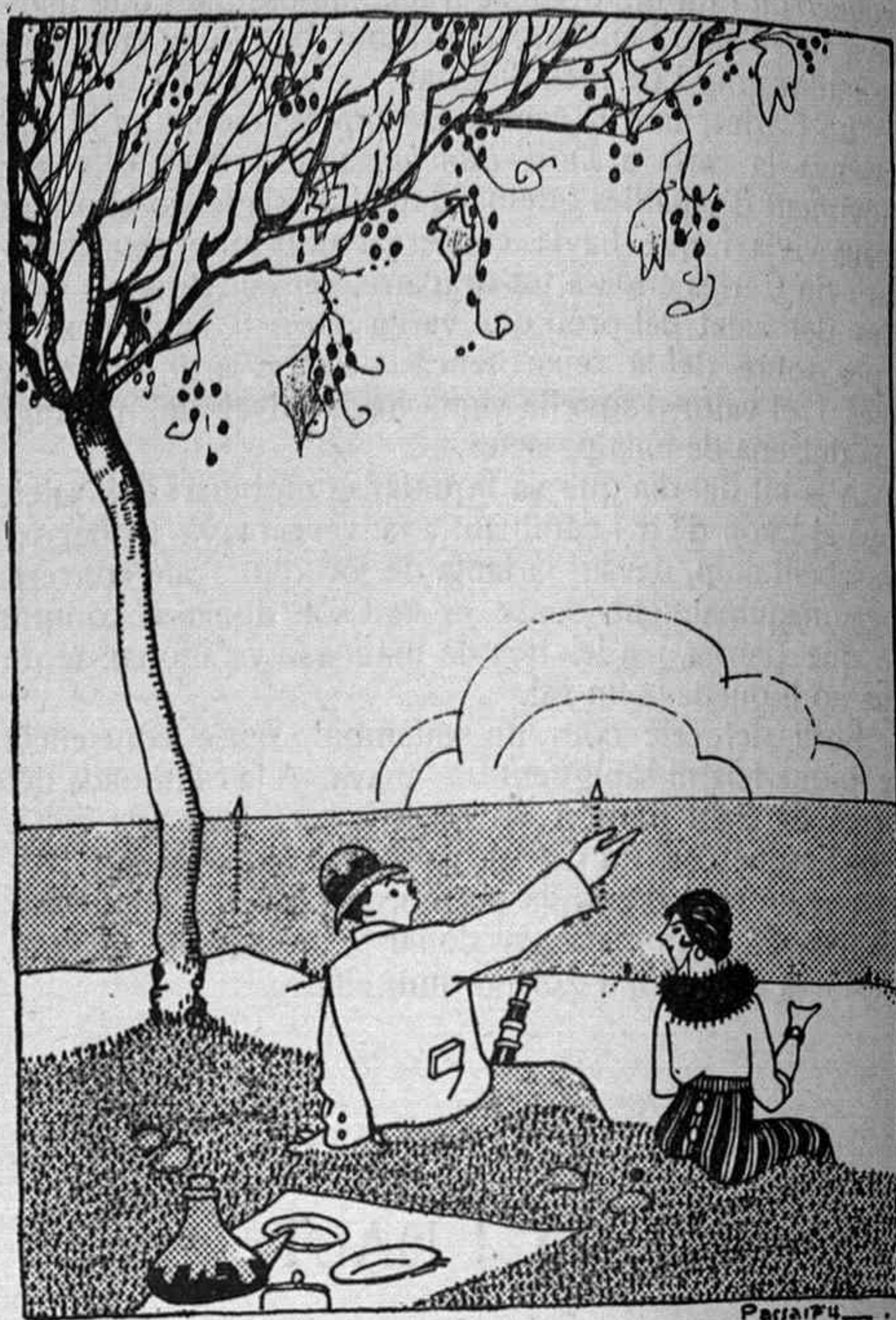
Si agravis a l'oblit doneu, ja fa tres sigles,
si en vos l'agraiment i la noblesa obliguen,
com cal a un paladí de vostra gerarquia;
si enteres manteniu i encara en vos dominen
aquelles pietat i excelsa valentia
que us feien amatent combatre la injusticia,
per llibertar l'honor d'esclaus, pobres i viudes,
sortiu; i al bell conjur qu'als immortals anima,
monteu el vell corcer, preneu l'adarga antiga
i, amb l'escuder gloriós del ruc en companyia,
torneu a renovar les santes bogeries.

Veniu un altre cop, qu'aquí ja tot fa riure;
qu'aquí, Senyor, estem pitjor qu'a Morería;
veniu, qu'això és un cau d'enganys i droperies.
L'Espanya es troba a punt de caure en un abisme,
degut als MALANDRINS que a costa d'ella viuen
posant el séu alt nom per torna i paperina.
En orris va l'honor, el dret i la justícia;
i el poble resignat i sord a tota crida,
desaforadamen acut a divertir-se,
sens fè, ni aspiració ni llei ni nort ni guia.
La llum de l'alt sentir de l'ànima llatina,
ja és patrimoni sols de tres o quatre ximplers
qui s'han enamorat de vostres gallardíes.
Al nom sagrat de Déu—per sempre alabat sí—
s'engreixen les patums, els histrions s'enfilen
i els homes de partit, o millor dit, partida,
s'abeuren amb la sang del poble que'ls atipa.

SOTA AIGUA, per Vidi

—Amb la guerra hi hem sortit guanyant,
els peixos...
—Sí, noi; això és una mina.

BERENAR DE PLATJA, per Passarell

—Eh, que és hermós el mar?
—Oh, el mar!... El mar seria una gran cosa,
si no fós tan aigualit.

Deixebles d'Epicur menjant a tripa llisa,
devots de una moral tallada a gust i mida
que'ls ompli bé el calaix i els faci alegre el viure,
no falten espanyols donats a la mania
de creure que'l diner les lleis supremes dicta.
Tothom vol fer-se ric no més amb quatre dies;
i alguns a tal extrem de pulcritut arriben
en l'art de conjuguar els verbs de l'egoïsme,
que's vanten de tenir un cor de pedra fina.
La fama perseguint, postiga o no postiga,
tot medi innoble és just amb tal de conseguir-la.
Ningú s'avergonyeix de creure a ulls clucs la dita:
«Riquesa és com haver talent, saviduria,
virtut, abnegació, bondat i patriotisme.»
Molts filòsops veureu tornats en vils sofistes;
la ciencia claudicar i arreu plantar botiga;
la vanitat senil en dogma convertir-se;
les lletres i les arts—fins l'alta poesia—
tot fet un trist embull de bombos i trafiques...
Oh, el Cavaller sublim, espill i honor dels sigles:
torneu a visitar les terres levantines,
després qu'haureu seguit les de ponent més tristes;
purifiqueu l'ambient qu'allà i aquí domina
i ofega tot impuls de llibertat i vida!
Veniu a renovar les santes bogeries,
posada la mà al puny de vostra espasa invictal

J. BAUCELLS PRAT

Observacions

CANÇÓ

Des de'l meu observatori,
que'l tinc a dalt del terrat,
dels que viuen prop de casa,
quantes coses hi observat!
En lloc de mirâ amb l'ullera
cap al cel, com altres fan,
jo miro per dintre'ls pisos,
i em diverteixo bastant.

En sent de nit
és divertit
havent sopat
pujà al terrat
i esquadriyar tot el veinat.

Al tercer pis de l'escala
de casa d'un servidor
hi viu certa franceseta
amiga d'un regidor.
Cada nit ell la visita;
enraonen; i després
la sala resta a les fosques...
i no puc veure res més!

En sent de nit... etc.

Cada nit veig amb l'ullera
dos promesos festejant,
i al costat d'ells una vella
que me'ls està vigilant.

Mes aixís que dorm la jaia,
els promesos, poc a poc,
fan... lo que vostès faríen
si's trobessin al séu lloc.
En sent de nit... etc.

Quasi bé dalt d'unes golfes
un subjecte veig qu'escriu
a la llum d'una candela,
i no sé si plora o riu.
Fa molts més badalls que lletres
i per més que no'l conec,
s'endevina qu'és poeta
de tan groc que està i tan sec.
En sent de nit... etc.

Una xicota més negra
que sotana de rector,
veig que cada nit es posa
al davant del tocador.
Un cop llesta, surt de casa,
i sent lletja té la sòrt
de sortí amb la cara blanca
i el cabell ros com fil d'or.
En sent de nit... etc.

Veig entorn d'una gran taula
molts homes que estàn jugant;
els uns perden, altres guanyen...
i l'estona van matant.
Ara surt un policia,
i veig que para la mà...
Li donen unes monedes,

les pren, saluda... i se'n va.
En sent de nit... etc.

Ja veig que's treu la cotilla
la veïna del davant;
i li veig el pit i els braços,
que'ls té per fer pecà un sant.
Li deu picà alguna pussa...
i la busca amb gros neguit...
S'enfada... es treu la camisa,
i apaga el llum... Bona nit!
En sent de nit... etc.

LLUIS G. SALVADOR

Rambla avall

Discutíen de la guerra,
que commou tota la terra
un comerciant de bastons,
fill de Reus, i el Quim, de Valls,
I digué aquest: —Els teutons
venceràn, perque són galls
que tenen molts asperons
i els generals tots són... *vons*.

AGUILETA

PAISATGE

Dibuix, de J. M.ª Marqués

¡A câ la dida!

Cad'any, quan ja la calor
apreta de bò i millor,
a la ciutat m'hi amagreixo,
i em sento certa frisor...
i em migro i m'emmalalteixo.

La dòna, tot s'hi amoïna,
i m'atormenta a tot'hora,
dient que deixi l'oficina
i me'n vagi un mes a fòra,
que és la millor medicina.

Així és, doncs, que cada istiu
vaig a passâ una mesada
al Poble Nou, o a Moncada,
o a Mollet, o a Sant Feliu,
o a Sans... o a la Rabassada.

Però, l'any passat, la dida
que va criâ a mon nebot,
ens escriu, desde Gelida,
que ella a sa casa ens convida,
i que ho té disposat tot.

Que allí estarem ben servits;
que allí hi viurem regalats,
perque ja'ns té preparats
bona habitació, bons llits,
bona cara i millors plats.

Lo primer que se'm va ocorre
davant tal oferiment,
sigué aprofitar la gorra,
ja que, de franc, a la torre
no s'hi va tant fàcilment.

Comptant amb aquest hostatge,
vaig ordenar desseguida
que arreglessin l'equipatge;
l'endemà emprenem el viatge,
i ens plantem a câ la dida.

—Aquí, sí—em va dir la dòna—
que amb gust hi estiuejarem,
perque la dida és molt bona,
i sab bé com l'obsequiem
quan ella ve a Barcelona.—

Com hi ha Déu, va està encertada!
L'habitació preparada
que la dida havia dit,
era una quadra, amoblada
amb tres cadires i un llit.

I què'n direm del menjâ?
cada dia farinetes,
mongetes i bacallà;
quan volien variâ,
eien... bacallà amb mongetes!

Si un jorn, a posta de sol,
sortíem a donâ un vol
per a gosar de la fresca,
el dido, que és un mussol,
desseguida armava gresca.

Els moços ens insultaven;
els carreters se'ns en reien
i amb mals modos ens tractaven.
Fins els goços, quan ens veien,
d'una hora lluny ja'ns lladraven!

Si de dia ens avorriem,
aguantant insults i crits,
prou de nit ens divertíem
amb la feina que teníem
matant pusses i mosquits.

Trenta nits a la carrera
sens cloure els ulls vaig passar,
car teníem al darrera
l'estable, on ruc i somera
no feien més que bramar.

I quan aquests dos callaven,
i estàvem ja lèri-lèri
si dorms-no-dorms, començaven
els roncs dels porcs, que's ficaven
a dalt de tot del senderi.

Així que apuntava el dia,
tots els galls de la masia
i altres mil d'aquells voltants,
començaven els séus cants,
i, està clar, ningú dormí!

En fi, que vaig passâ un mes
de vida molt divertida,
i l'anar a câ la dida
em va costar més diners
que cap més altra sortida.

Sí, senyors, perque la gorra
no m'hauria fet profit;
preferint deixar-ho corre
ans que'l 'vê anat a la torra
em costés mig any de llit.

Puix estic ben convençut,
que amb un dido tant barrut
i una dida tant salvatge,
si no'ls hi pago l'estatge
encara hauria rebut.

Però, amb tot, un'altra anyada,
així que arribi l'istiu,
no'm busquin pas per Moncada,
ni a Sans, ni a la Rabassada,
ni a Mollet, ni a Sant Feliu,

perque'm va agradar Gelida,
i si Déu me dóna vida,
el tornar-hi és mon anhel...
però lo que és a câ la dida,
no'm veuràn pas més el pèl!

VICENS ANDRÉS LLOBET

Lo inescrutable

La vida, l'etern enigma,
segueix son curs incessant.
De nostra presumpció estigma,
la mortal missió ignorant,
dòcils, seguim camí avant!

Un ineludible codi
sotsjuga nostres passions,
i al etzar vessa Amor u odi
de nostr'ànima en el fons...
i així som malvats o bons!...

I ens cal avençar pel món
per l'inconegut camí
d'esma, esclaus d'un foll destí
que'm porta qui sab aon.

Quin intern dalit empeny
l'inquietut del nostre pas?
Quin motor mou nostre seny,
quina força nostre braç?
—Calla, orgull: mai ho sabrás!

El món d'on vens, és deliri
volguer conéixer, humà;
i el món on vas, per martiri,
jamai podràs esbrinà!

Mortal, ton saber és va:
tot enigma: Ahí i demà!

TELESPORO PEGADELLA

Epigrames valensians

I

El sesant Chimo Inosent,
en un convent se n'entrà,
i a un Sant Ramón li llevà
un Santíssim Sacrament
que'l sant portava en la mà.

I al ser pres i interrogat,
contestà, tornant-se groc,
tot tremolós i asustat:
—Lis chure que jo no sóc,
sinó... que ho diga el robat.

II

Al abogad Serrraclara,
li regalaren un goç,
i per a que no lladrara
desedí comprar-li un boç
al correcher d'Almenara.

III

En casa de Quico Nones,
estant de reunió anit,
digué este en tò enfurit:
—¡Ma, que progressen les dònesh!
I entonses digué Sicar,
qu'és el manyà de Volona:
—Es vritat; la mehua dòna,
ja fa temps que sab llimar.

IV

Al morir-se Roch Vallés
pensaren embalsamar-lo;
però, sa muller Inès,
per no gastar-se els diners
va preferir el *salario*.

V

El dilunys anà María
a comprar *un no se què*,
però, com ella el volia
encontrar-lo no pogué.
Mes el dependent Blay Fressa
arrimant-se li digué:
—María, si no du pressa,
en un instant li hu faré.

TRÒ

ENTRE PERSONATGES CELESTIALS, per Anem

—I doncs ¿què restarà en peu, pel Judici Final?

—Res, però no t'amoinis; direm que hem perdut el judici.

La mort catalana

S'ha parlat molt de les belles i heròiques paraules amb les quals els grans homes se despediren de la vida. Són frases de drama d'Echegaray, que dites per en Calvo, produirien un efecte extraordinari.

Els catalans que no tenim en vida cap petulencia, fòra de la de la botiga, no podem sentir la pedanteria de l'agonia. Un bell morir honrarà tota una vida, mes això és cosa de teatre, romansos com aquell qui diu, i quan arriba l'hora negra, el català tot lo més que fa és testament i encomanar la seva ànima a Déu, encara que sigui ateu, no fós cas que el Cel existís i fés un mal negoci.

I així va morir don Joan Farriol i Cirera, del comerç de Barcelona. Va tenir una dona casulana i honesta; una filla que va permanéixer sempre virginal en còs, fins al matrimoni i en ànima després d'haver-se unit amb el soci; i un fill que va ésser sempre un dependent del negoci, del pare, de la família, dels clients, de la correspondència i dels llibres. El dimoni, no tenia per on ficar-se en aquella casa, on tant ufanosament florien les tradicions familiars i mercantils.

En el comerç del senyor Farriol i Cirera, mai s'havia tingut d'esperar cap factura, ni cap lletra, ni cap rebut. Allò era, com deia el senyor Farriol, l'administració «andandu». En tot el barri aquell decor administratiu li donà un crèdit, gairebé una gloria, extraordinaria. En la botiga d'ultramarins li reservaven els millors genres, en la carniceria els talls més succulents, el vinater el vi més bò i en la pastisseria els dolços acabats de fer. Ell ho sabia i quan encarregava alguna cosa, deia: «digues que vas de part dels senyor Farriols».

En aquesta *aurea mediocritas* passà seixanta anys i va rebre la mort. Va morir del cor, cosa extranya, i amb tot el coneixement. Quan el metge el desaucià, la família acordà que li donguessin el viàtic i el bon senyor Farriols, al sentir que parlaven de la parroquia, obrí els ulls i cridà aprop als seus.

—Me voleu viaticar, ¿veritat?

—No, no; te dic que no.

—Sí, sí, me voleu viaticar i jo ho vui.

Aleshores, cridà'l fill i li digué, com quan tenia salut i feia encàrrecs.

—Mira, ves tu mateix a la parroquia i digues que te'l donguin bò, que és per a mi.

Roc

L'ombra d'Atila

—Quina enveja que tinc, quan penso que sóc mort, an el emperador que ha tingut la gran sort de rellevar-me a mi, Atila, el rei tan fort!...

Al qui era açot de Déu, que al pas de son cavall cremava l'herba arreu, als cims com a la vall i no creixia més!... Que tot un devastall

volia que'l món fós; oh l'espectacle bell!...

No calen ja els meus HUNS... Són prous els ALTRES d'ell.

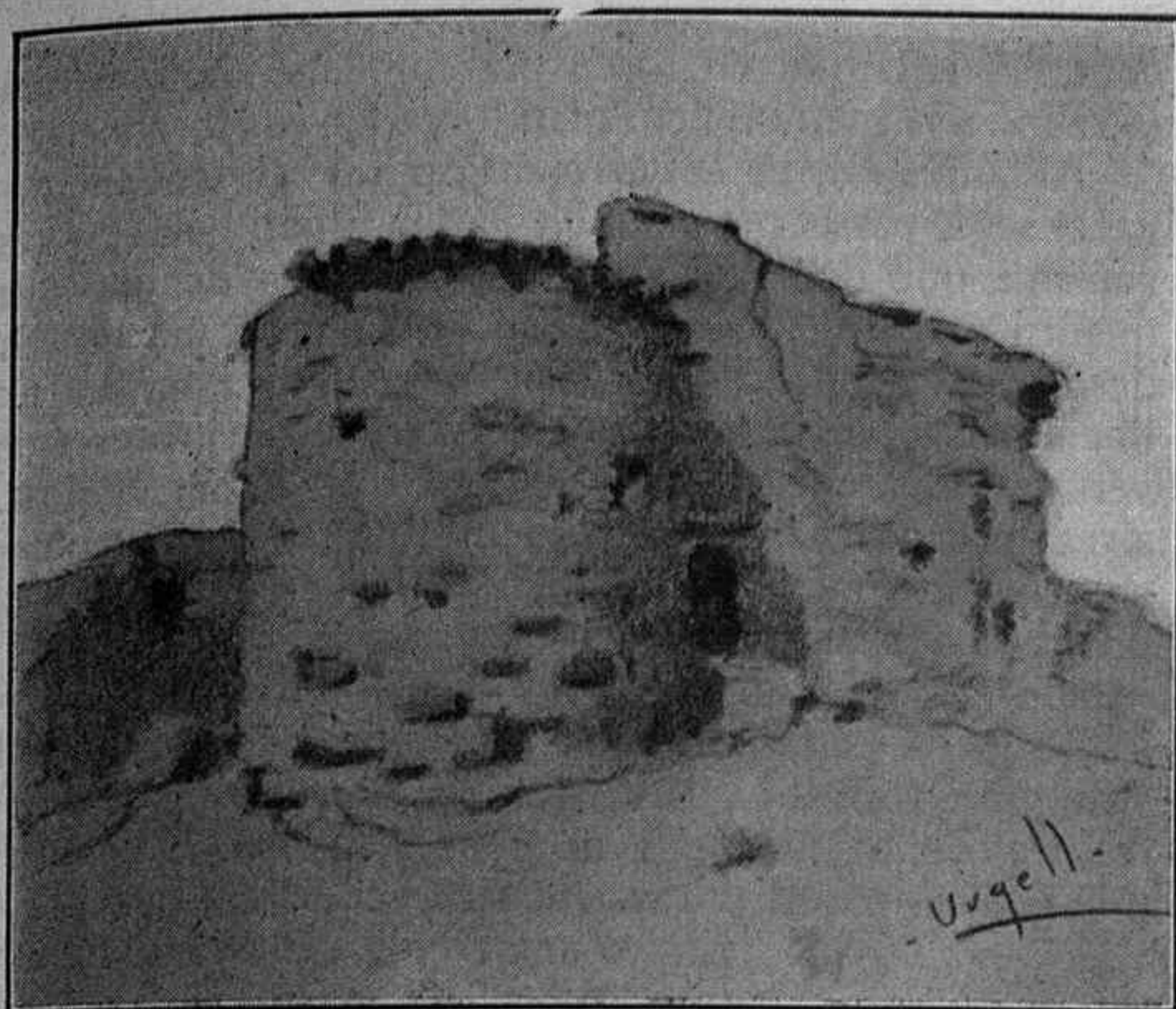
A. PRAT ARJALAGUER

DIADA BLECTORAL, per Tot

—Que vols venir a votar maco?

—No; encara no tinc l'edat reglamentaria.

DE LA MEVA CARTERA, per M. Urgell

La vella ermita

A uns ulls blaus que'm miraren en la fosca

Digueu-me, ulls blaus, perquè vàreu mirar-me?
perquè'm vàreu encendre el pobre cor,
sentint mon pit amb ansia bategar-me
i en els meus ulls veient un raig d'amor?

Digueu-me, ulls blaus, que us amagueu en l'ombra,
per a poguer lluir en l'obscuritat,
perquè mon cor deixeu en la penombra?
perquè'm martiritzeu sense pietat?

Perquè vos amagueu si els meus vos miren?
si no vos miren ells, perquè'ls mireu?
és que sabeu que'ls meus sempre us admiren?
si ho sabeu ja, perquè vos amagueu?

Oh, ulls blaus! ulls blaus creats per al martiri,
mireu-me un cop tan sols, però amb amor,
mireu-me fit a fit quan jo vos miri
i un cop m'hagueu mirat... doneu-me el cor.

FRANCESC GARCÍA LÓPEZ

GRANS DE PEBRE

—Aquell que està aprop d'en Brun,
fullejant una Revista,
sabs qui és, tu?

—Sí; és un Vista
de l'Aduana de Irún.

—Que'l coneixes?—Sí; de vista.

—
En Canut Peratallada
s'estava mudant de pis
un demalí bastant gris
que acabà amb una nevada.
I, contrariat, en Canut
digué al seu amic Bermuda:
—Fumut temps per a la muda.
I l'altre va dir:—Fumut
per a la muda i pel mut.

Cert pagès de La Bisbal,
que és sort com una campana,
i per cert molt tarambana,
de judici poc cabal,
estant sota unes figueres
de coll-de-dama, cavant,
dos senyores, tot passant,
varen dir-li, falagueres:

—Quines figues més hermoses
que teniu, mestre, aquest any;
caveu, caveu amb afany,
que aixís seràn més gustoses!—
I havent cregut el pagès
que van dir-li «Bones tardes»,
contestà amb formes bastardes:
—Aixís les tinguin vostès!

— He rebut una postal
del Enric, senyora Rosa,
en la qual hi va el retrat d'ell.

—Del meu gendre?

—Sí, senyora.

Ha quedat d'allò més bé
a casa en Matarrodona.

—Permeti'm, doncs, que li digui
que tal volta s'equivoca.

—Ha quedat divinament,
li juro, no va de broma.

—Com pot ser que *quedi* bé
sent un gran poca-vergonya?

AGUILETA

L'incidentiu

El cèlebre calculista i geòmetra M. de Lagny estava
a punt de deixar la pallofa.

La família esdevingué extraordinàriament preocupa-
da perquè feia hores que s'intentava fer parlar al malalt i
no's podia.

Quan heu's-aquí que, al anar a fer l'últim badall, en-
trà a la cambra el seu vell amic Maupertnis, també cal-
culista i geòmetra com ell.

—Al enterar-se aquest del desconsol de la família, va
exclamar somrient:

—No's desesperin... Volen que enraoni?... Ja el faré
parlar jo.

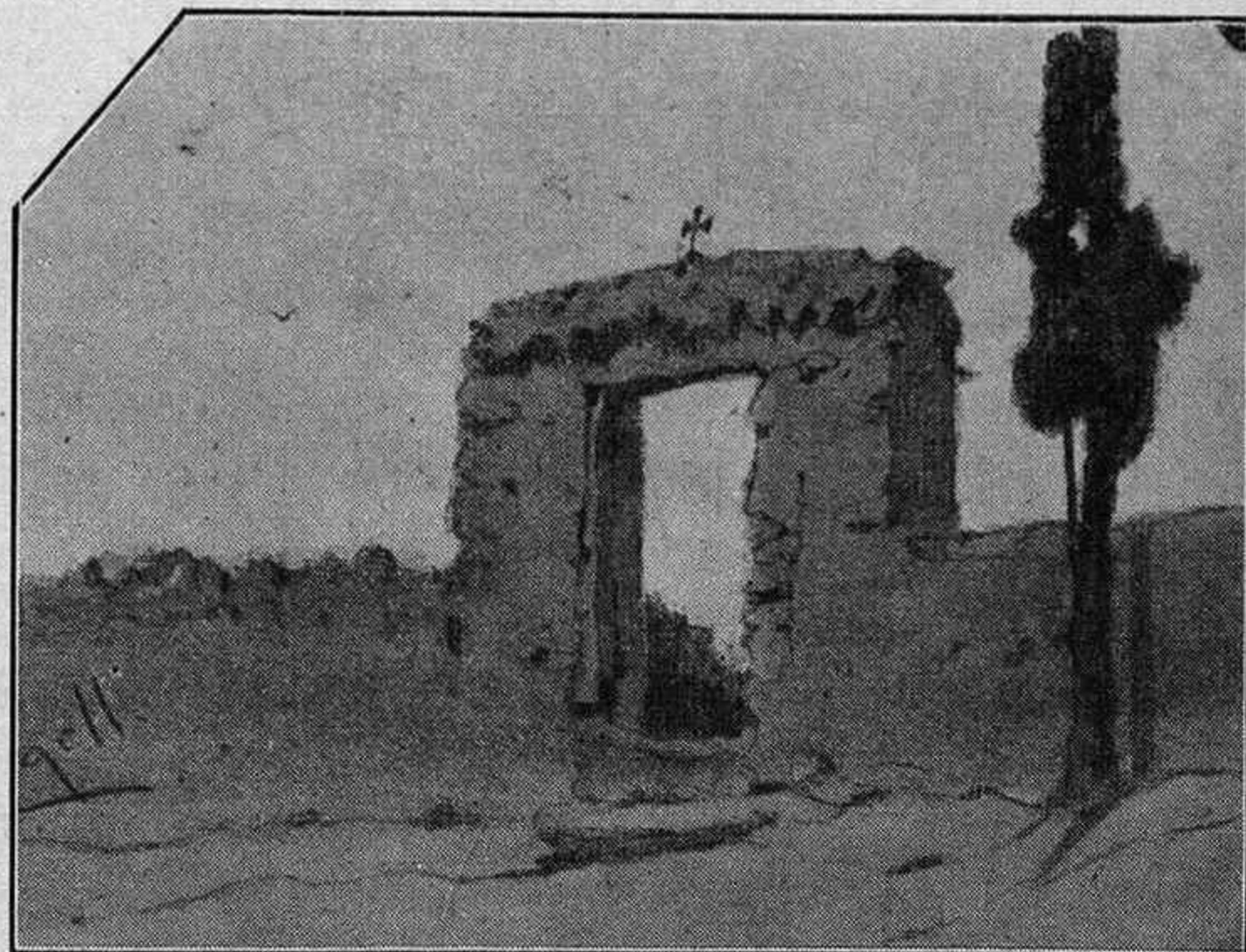
I blincant-se damunt del llit del seu colega, preguntà
an aquest amb veu clara i potent:

—Lagny,... Lagny... ¿El quadrat de dotze?

—Cent quaranta quatre!—respongué amatent.

—I dient això entregà l'ànima al Diable.

LALES

DE LA MEVA CARTERA, per M. Urgell

La casa dels morts

Historia d'una familia de rates

August Baille (Fouix)

Vaig a contar-vos, estimats llegidors, una petita historia d'una familia de rates que passà al Migdia de França, a *Tournac* prop de *Foix*, la que vos provarà que'ls animals saben més d'amor familiar que no pas bon nombre de persones.

Fa d'això alguns anys. Reunit a l'entorn d'una taula una porció de camarades, després d'haver assaborit una bona taça de moka, cansats de divertir-se amb diferents jòcs, acabaren, per matar el temps, comptant cadascú una historieta, qüento o xascarrillo, més o menys interessant. Quan em tocà a mi vaig recordar que en sabia una d'història, però verdadera, que és la que'ls vaig

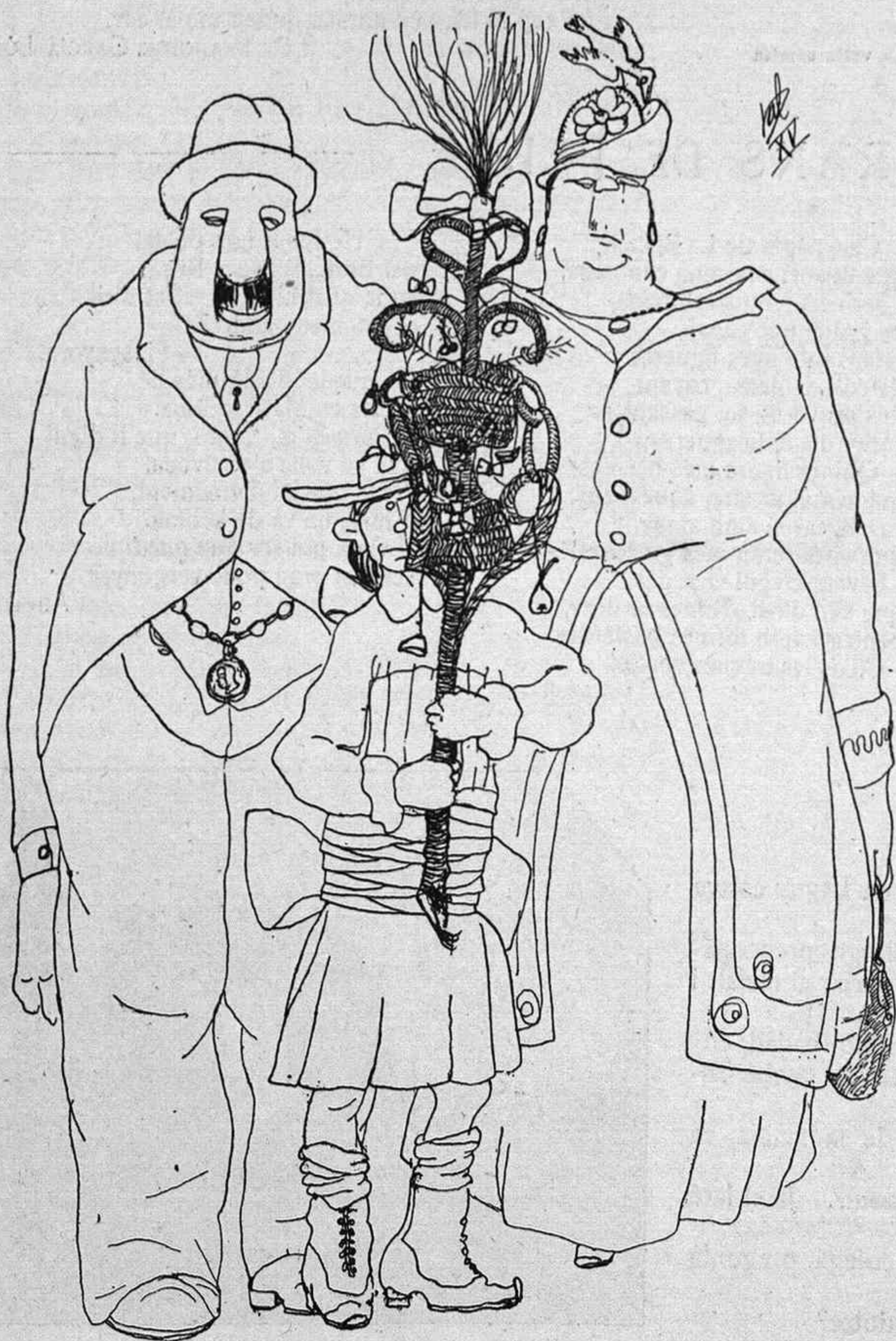
contar i de la que en foren plà contents, i com encara la retinc a la memoria em plau força fer-vos-la conèixer. Al famós *Pas de Labarro*, aprop de *Foix*, tant anomenat el segle passat per ésser un continuu perill pels pobres vianants que debien atravessar-lo, a causa de que una quadrilla de brigants hi tenia sa garida per a mà armada desbalitjar els passatgers; s'ha esdevingut ésser ara un lloc amable, atractiu, agradable, omplert d'arbres i de verdura, regat per una petita font d'aigua ferruginosa, aixecant-se ademés a un tir de fusell un castell i una masoveria coneguda a l'encontrada amb el nom de *Tournac*, on passà aquesta verídica historia.

Un dilluns al matí, després onze hores, el *mestre-baylet* d'aquella pagesia, *Pampé*, un homenàs com un Sant Pau, gran, robust i valent, després d'haver entrat al corral les ovelles que venia de pasturar, passà pel galliner, prengué un parell d'ous fent cap vers la cuina, on l'esperava una caçola de sopes amb un gros tall d'oca confitada que feia una flaire que embaumava tota l'estancia. Donà els ous a Caterina, la serventa, perquè els hi fés coure a la paella amb un troç de *cambajou* (pernil) i se sentà a la taula. Després d'haver ben dinat, l'home, satisfet i inflat com un bot, sortí al llindar de la porta i es disposava a carregar la pipa, quan tot d'una palpant, buscant-se la tabaquera, dintre la butxaca del *gilet* hi atrapà un cigar que havia comprat la vigilia a *Labarro* a càl *Touchoto*. En un dir Jesús l'escapsà, hi calà foc, i agafant una cadira se'n va anar a fumar-lo tranquilament a l'era. Com tenia calma, ganes de repòs i també plaer de saborejar aquell bon cigar, distret llençava bocades de fum i sens idea fixa guaitava ençà i enllà, quan tot d'una parà atenció veient sortir d'un forat que hi havia arrant de terra de la paret de la casa, un gros rat que's cuidava més d'indagar lo que passava a l'indret de l'era, que no lo que per ell podia haver-hi d'interessant als costats del mur d'on surtia.

Aquell rat fou tot seguit acompanyat d'un altre i tots dos practicaven un minuciós treball d'exploració per tot el veïnatge.

Després d'haver espiaat que tot estava tranquil, feren via vers el cau on de nou s'entaforaren per tornar a sortir, un moment després, però no sols, sinó arrossegant un per cada orella, molt suaument, un vell ratàs que devia ésser el seu *payre* que devia ésser-ne tuit perquè no's podia pas valer de llurs potes per donar el més petit pas, enmenant-se'l, a l'arrastre, vers un raig de sol a la vora d'un reguerot, per mor de que'l calor li reaccionés els seus vells membres adolorits.

Tant bon punt el tingueren ajassat al sol, els dos ajudants donaren algu-

LA PALMA, per Pal

El papà.—Porta-la dreta!... ben dreta i ben tiessa!

La mamà.—Calla, home; més valdria que't cuidessis de tu.

nes voltes per l'era ensumant, buscant i escarbotejant per terra troços de pa o quelcom que pogués servir de menjar a son *payre*. Cruc, croc, cruc, croc, el pobre ratàs rosegava els bocins de pa sec, que li havien portat sos fills fins a tant que fou satisfet, que'l portaren a beure i després amb molta suavitat i de força precaucions li tornaren a pensar les orelles per arrossegar-lo altra volta al seu jas.

Què me'n dius, estimat llegidor, dels cuidados de aquests rats a son *payre*?

Mes això no és pas tot. Llur deure no'n era pas finit! Un moment després, els mateixos rats tornen a treure el nas pel forat del cau per guaitar si cap gat rondés pels envoltants. Tot és tranquil·litat! Se'n tornen a enfonçar el morro, però aquesta, no sols, sinó seguits d'una colla de petits rats, una ratolinada. Totes aquelles bestioletes s'esplaiaven, jugant, fent-ne salts i cabrioles, corrent i recorrent l'era, olorant i escarbotejant ençà i enllà baix la vigilància dels seus parents, que no els perdien pas un moment de vista. Tot d'un cop arribà un fadrí de gat (*gat jovenet*) que amb molt misteri i precaució se arrastrava com una serp saborejant la presa, quant tot d'una un couic, couic, dels parents vigilants avisà el perill i els petits rats arrenquen cap al cau a corre cuita, atropellant-se a empentes per precipitar-se a l'interior de llur casa, no sens que'l fadrí gat, lleuger com un tigre, d'un bot, com una fletxa s'anteposés entre el cau i la mainada de rats, caçant-ne una al vol d'una xarpada. Veure això el *payre* i la *mayre* dels roedors i plantar llurs dents al morro del gat, fou obra d'un tancar i obrir d'ulls, estirant cadascú per sa part, serra que serraràs, fent malvé el morro del fadrí gat amb una lluita terrible, fins a l'extrem que aquest, sagnant i adolorit renuncià a la presa deixant anar la petita víctima.

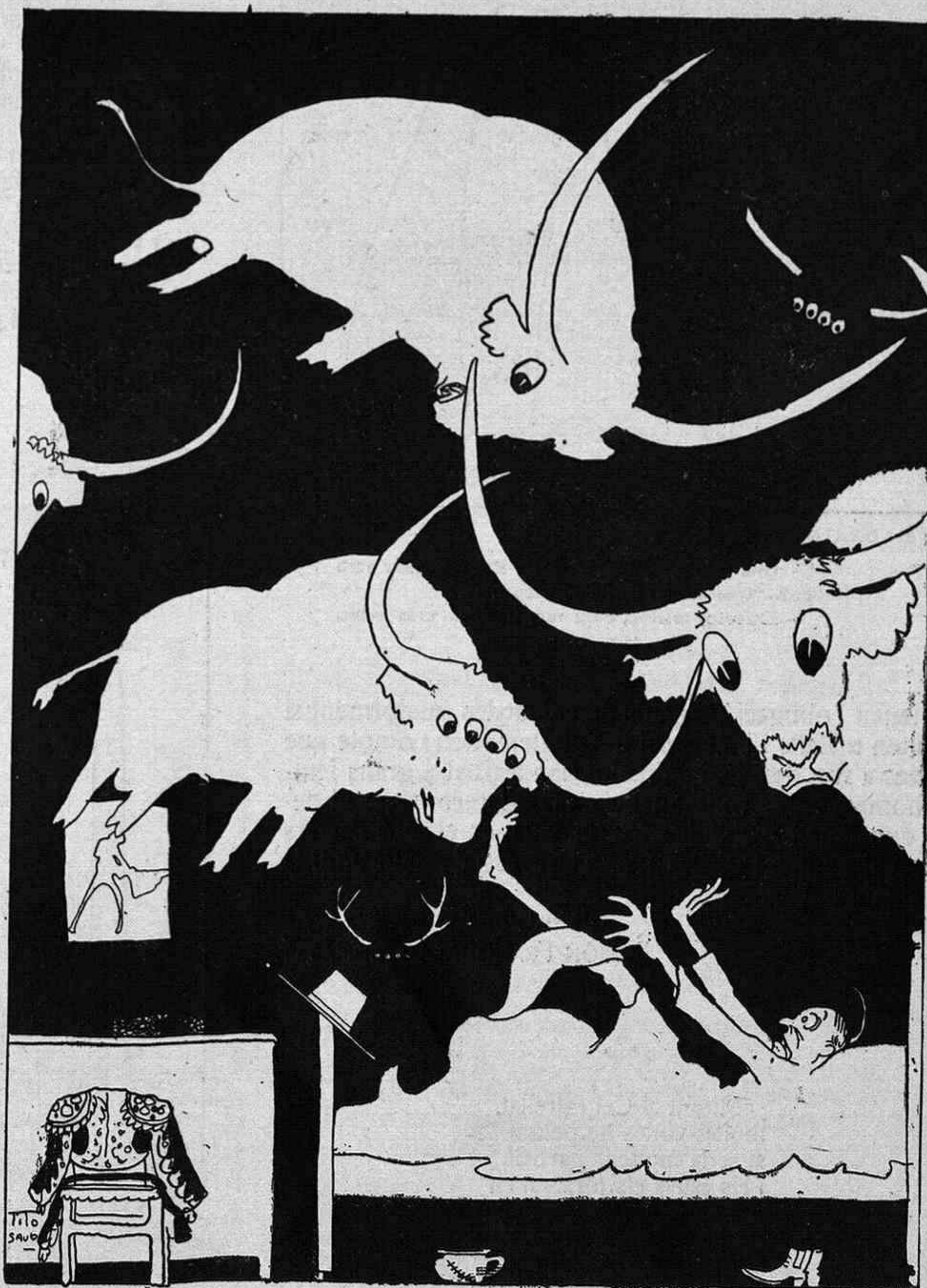
Couic, couic, couic, feien els rats contents acompanyant son magulat fill al cau, mentre el fadrí gat, aturdit i blessat, es llepava la pota per passar-la a la ferida, deixant anar alguns miau, miau, plens de condol i rabia per no haver pas pogut sortir amb la seva, lo mateix que fan enguany alguns poderosos de la terra.

El pobre *Pampé*, que no havia perdut el mes petit detall d'aquelles escenes, emocionat no's recordà de xuclar el tabac que apagat llençà per terra. Tant bon punt aquelles bestioles fóren embarrades dins llur cau, el brau home no's va pas poder contenir i, batentant-li el cor, se li ompliren els ulls de llàgrimes, posant-se a plo-

rar com una mainada solament de pensar que aquelles besties, sens xic de raó, tenien tant de coneixement i bon cor, mentre hi ha persones que no's poden dragar i que per dos sous s'arrencarien les tripes del ventre, i que sobre tot hi ha mainades tan dolentes que gosen fent patir i mal viure a llurs vells parents. Per això causa pena i dol veure maltractats, considerats com embarços i fins causant fàstic els pobres vells, estregats pel treball i pels anys.

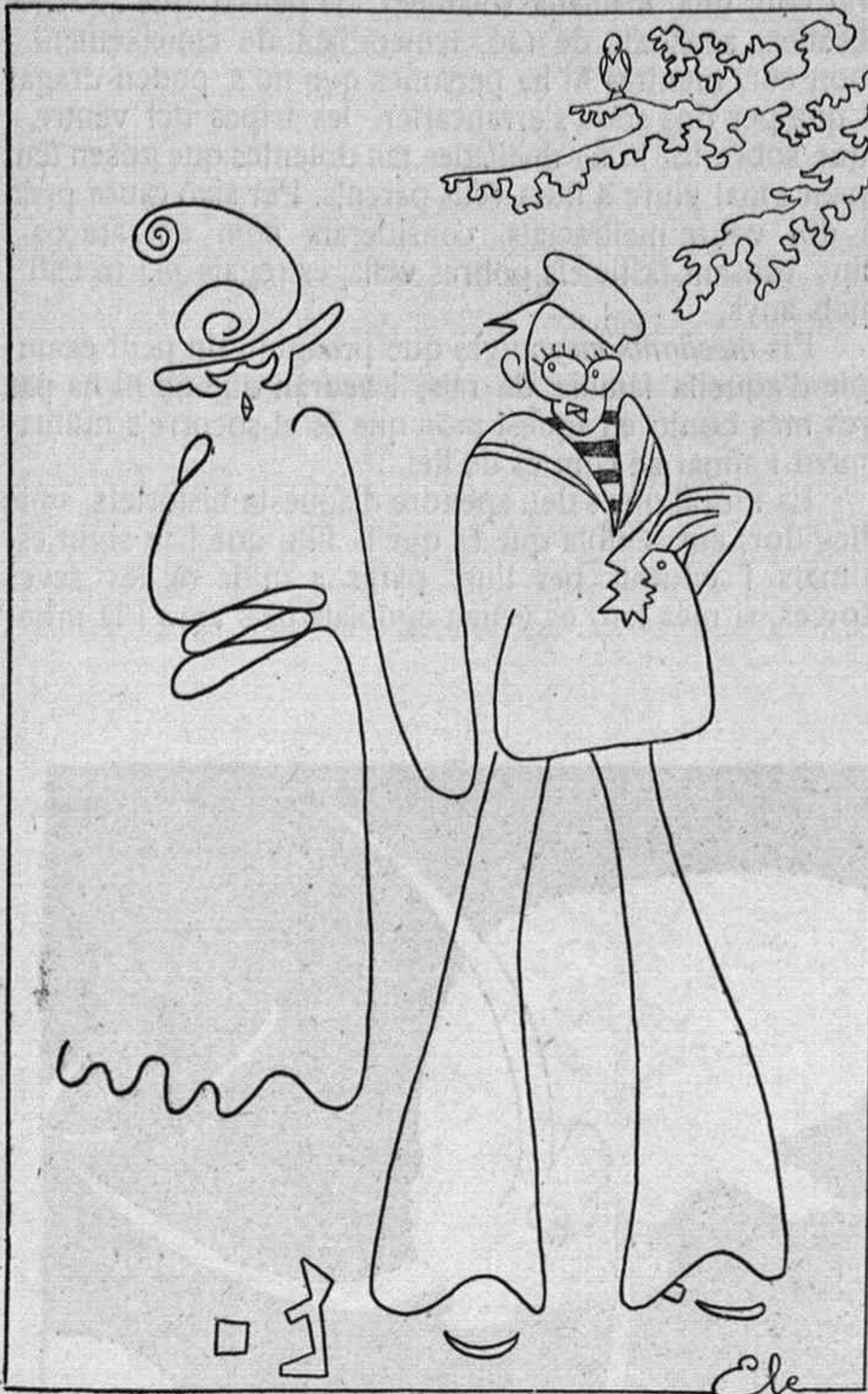
Els *mechants meynatges* que prenguin un petit exemple d'aquella família de rats, i veuràn que no hi ha pas res més bonic en aquest món que és el socorre's mutualment i amar-se com és de llei.

La moral que's deu aprendre d'aquesta historleta, amic llegidor, em sembla que és que'ls fills que han sigut estimats i educats per llurs pares a mida de les seves forces, si més tard es veuen agobiats pels anys i la mise-

PESADILLES, per Tito Saubidet

El somni del maleta.

MADRIGAL, per Ele

—Què dius ara, desgraciat!... Et vols casar amb mi?... Que no sabs que som cosins?
—Bueno, millor, com més cosins... més aviat.

ria, tenen l'obligació sagrada de cuidar-los, majorment si resulten malalts i inútils pel treball, tenint en compte que gracies a son desvels i cuidados han arribat a grans fent-los homes, i, per conseqüència, els cal reconèixer el de-ver que tenen d'endolcir-los la vida, en el séus darrers dies si ells volen i desitgen, més tard, ésser pagats amb la mateixa moneda.

(Traduit i arreglat del patoués)

RAMÓN FRANQUEZA I COMAS

**

Mirant al Cel estrellat,
moltes voltes he pensat
si seria immens garbell,
i els estels els forats d'ell
per on passen a les nits
els bons sencills esperits
al Regne de la Clarô...
Els grollers no passen, no;
se queden de part ençà
sense mai poder passâ...!

E. VILARET

Qui no vol caldo...

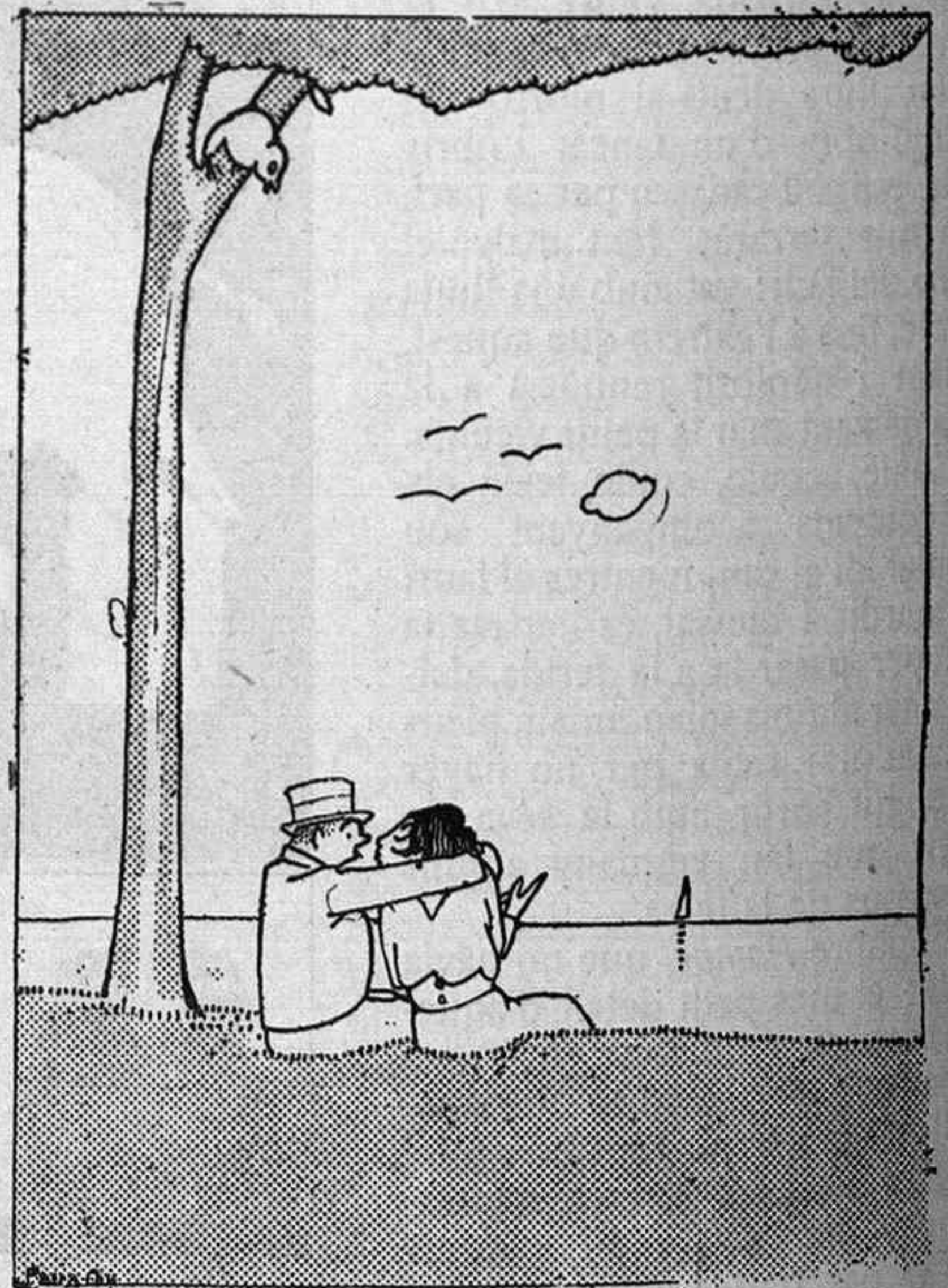
Fort! Massa poc!—deia an el ruc son amo.—
Veus aquestes ulleres sense vidres?
Doncs són els aparells que portar solen
els ases condemnats a rodar cinies.

Si de pollí m'haguessis volgut creure,
altra fóra ta sòrt i ton pervindre.
Compadit dels teus ulls, sempre plorosos,
i de ta accentuada miopía,
vaig envià a cercà al veterinari
més famós perque't fes una visita,
qui et calà uns *lentes* de cristall de roca,
dels quals tu a l'endemà vas trencà els vidres.

Com que llavors enamorat estaves
de les someres joves de cân Tites,
als aparells sempre tirares còsses
i a cada instant em feies trencadiça,
preferint donar salts en les tenebres
i engrescà amb els teus brams a les pollines.

Per refusà de l'òptica els avenços
i desoï els consells de l'oculista,
d'aquí endavant t'imposo el crudel càstig
d'anar rodant eternament la cinia,
prò en lloc de *lentes* de cristall de roca
duràs ulleres closes, sense vidres;
i entretingut, traçant circumferències
i omplint safareigs d'aigua cristallina,
pots meditâ els disgustos que ocasiona
l'oposar-se al destí amb toçudería.

M. BADIA

TEATRE DE NATURELSA, per Passarell

L'aucell.—Ei, joves, que això no és cap cine!

Recepta contra els mosquits

Tenint ple'l dormitori de mosquits un dia vaig cremar-hi unes pastilles, i en lloc de fugir tots esporuguits, venien cap a mi fent tercerilles i em cremaven els dits.

Vegent que això no dava resultats, una nit vaig deixà un fanal encès untat de mèl per tots quatre costats perquè'ls mosquits, que són tant lleminès, quedessin enganxats.

Però'ls murrís, passaven amb recel la punta de la llengua pel fanal i llepaven la mèl, després, venint del llit al meu capsal, me posaven un cap com un timbal.

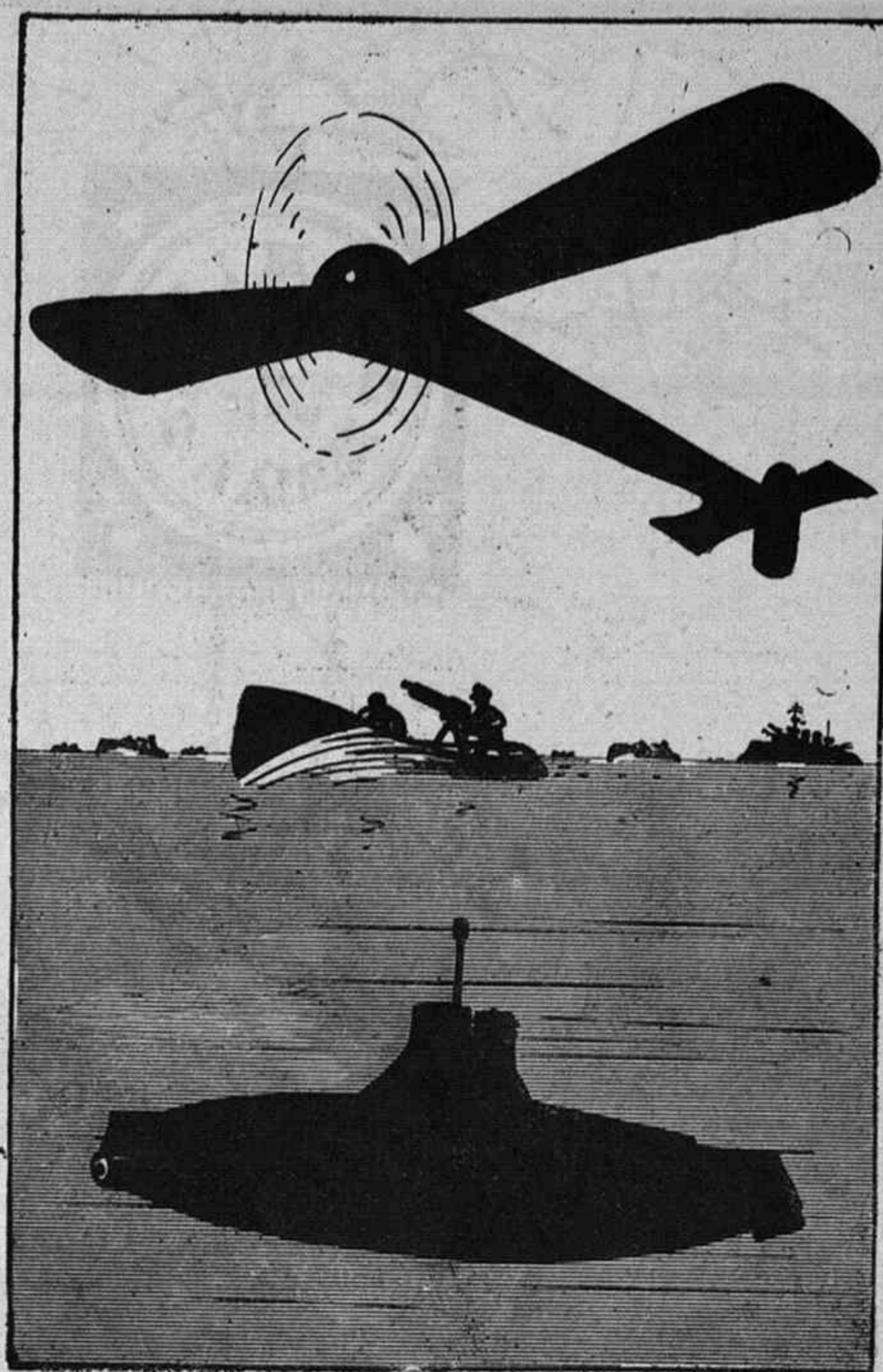
De modo i de manera que les nits les passava despert, i per més que em tapava cara i dits, patia les picades dels mosquits i escoltava amb engunia un gran concert.

Concert original, de tons molt fins, que durant estonetes, aquells molestos i petits veïns, semblaven una banda de trompetes i a voltes una orquestra de violins.

ELS ÀNGELS DE LA GUERRA, per Opisso

—Vés qui m'ho havia de dir!... ferit del braç i presoner del cor!

«COMPLET», per Sancho

Guerra al fons del mar i al cel,
guerra a flor d'aigua i en terra...
¿No hi ha cap més lloc estrany
per fer-hi, també, la guerra?

Quan heu's-aquí que un dia... ¡dia gran!
jo no sé per quin Sant,
la gent del meu carrer
llogà una orquestra, i ho xafà tant bé
que tocà del meu pis al bell davant.

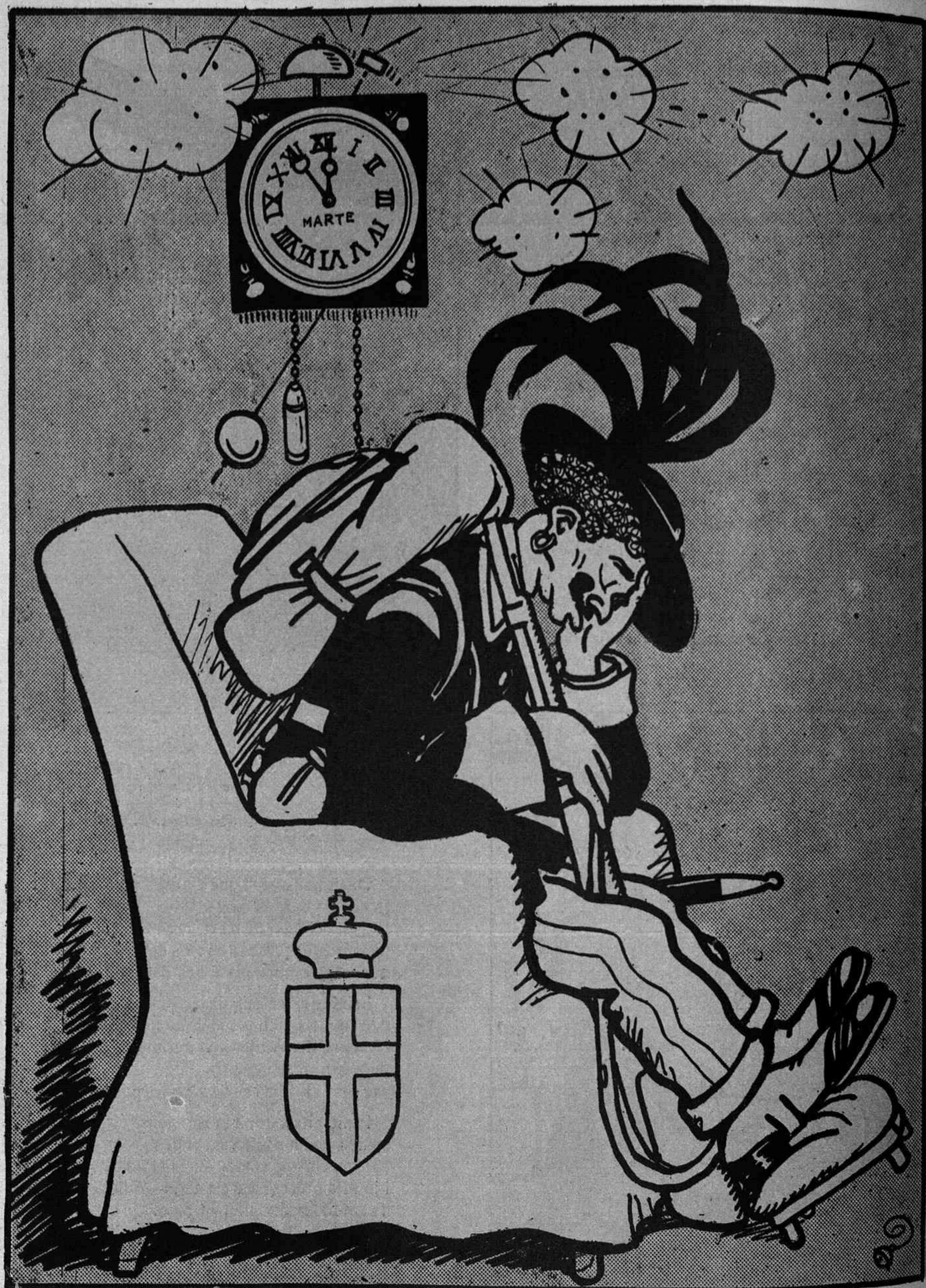
I aixís que en mig d'alegre rebombori
deixaren els violins sentir ses notes,
els mosquits que tenia al dormitori
(més ben dit purgatori)
van obrí els ulls i encarcarar les potes.

I amb aire varonil i magestuós
anaren poc a poc tocant el dos
ballant, els uns el vals, altres el xotis,
i jo més que content els diguí—Adiós.
Tirant-los la finestra pels bigotis.

Això al llegidor proba
ben clà i rodonament lo que ha de fer,
si de mosquits vol netejar l'arcova,
que faci tocar musica al carrer.

Q. ROIG

QUI SAB! per Picarol

—Pensar que, si haguessim començat mig any abans,
pot-ser ara ja estariem llestos!...

Agencia noucentista

Al carrer de la Granota, número *cent*, pis segon, s'hi ha establert una agencia de passatges i transports, on ademés s'hi gestionen divorcis al *por mayor* per un sistema molt *extra*, molt més que l'*extra*-maució.

A una senyora li sembla que li fregeix son espòs per haver vist que a la *raspa* l'ajuda a ventà el *fogó*, va i li lloga un *automonio* en l'agencia, i el *garçon* que governa aquella fera, que tal sembla amb sos udols, s'encarrega d'estimar-lo als dos minuts i un segon, o bé me'l clava de *nassos* contra d'un guarda-cantó fent mil troços de sa còrpora que'l deixen *grava* en el lloc, quedant ella *dívorciada* per *eternum* de l'espòs i en expectativa sempre de caçar un *primo* al vol que vagi arreglat de *penca* i arrebossat de *ronyó*, que són els dos *talls* que triomfen més avui, en aquest món.

Si algun cop vostès se troben, per desgracia o bé per sòrt —que això els ho dirà la dida— com també m'hi he trobat jo, en que la senyora sembla que està *així*, saben... *dallons*... i té un *desig* de sardina, de llubarro, lluç o pop, no perdin temps; a la casa d'on els parla un servidor, i tot seguit els preparen un *submarí* com *il faut* que en molt menos de dir «fava!» ja és peix al cové i... al forn, puix no més a l'entrà a dintre queda cuit i ros com l'or i al retornar del viatge, que dura «el goig d'un petó», l'agencia ve al domicili i els hi porta el lluç, el pop, el llubarro o la sardina, en forma tal, que l'olor va dient: «Mengi'm, senyora»; és clar, se'l menja, i *tableau!* el *desig* aquell ja és fora i fins que'n vinguin de nous, que això de tenir *desitjos* és un mal que's porta a l'òs.

Allí va un, per exemple, i diu: «Vull anà a Masnou». Pugi, doncs, a l'*aroplano*, i *arriba!*... foc al motor; volada i... paf! de *bigotis*, ja ha caigut al Poble Nou, i allà dins de la *negrópolis*, un hi troba el *sant repòs*, lliure de mosques, de puces, de sastres i acreedors.

Que vostè se sent morir-se i d'anà a l'infern té por,

alça!, fer cap a l'agencia on li endressen un *bleriot* que, amb quatre cops no més d'ales, me'l deixa en el cel de cop, fent així estalvi de misses, enterro, cera i rector.

Com han vist, mediant *perretes*, treuràn allí passaport per anar al *Tiperrabo* a menjà un plat de caragols, o bé a la lluna, si es casen, o a Reus, a Xina, al Besós, o a qualsevol part que vulguin trencar-se la *coll del nou*, i fins, si tant els precisa, ara que ve la calor i es solen deixar obertes les finestres i balcons, podràn entrà al dormitori de qui pretenen quelcom, sempre i tant que'l pare d'ella no s'estiga allí a l'*agoit* i amb alguna garrotada els reventi el... *volador*.

Apa, doncs, aprofitar-se i no perdin l'ocasió, cap a l'Agencia de *morros*; vull dir de marres, senyors, que allà trobaràn els medis de fer negoci rodó; és carrer de la Granota, número *cent*, pis segon; cuidado en equivocar-se, que m'hi va... *la comissió*.

SEBASTIA BRUGUÉS BERTA

Graciencia

Jo que he corregut el món (amb el dit damunt dels mapes) i que les dones conec, tant les lletges com les guapes,

he dit sempre i torno a dir —tant si té com no eficacia— que les noies de més sal són les de Grecia ¡dic! Gracia.

El tenir gracia una noia l'atractiu principal és; mes, si és de Gracia i té gracia és a-graciada molt més.

Quan una colla de noies anant pel carrer trobeu, a la que és filla de Gracia tot seguit coneixereu.

Tant si és alta com si és baixa, prima, grossa, escardalena, entremig de moltes altres la endevinareu: GRACIENCIA,

No sé pas lo que ho deu fer que an els homes fan fer rotllo... De tan ben fetes que són, fins semblen fetes amb motllo.

Sa veu és tan armoniosa i té aitals modulacions, que les coses que us expliquen semblen romanços, cançons...

Ses mirades, de tan fixes, són causa de tants embulls, de desigs i d'esperances, que a un hom li fan tancà'ls ulls.

***

De Gracia l'agregació a Barcelona és ben *bola*: en qüestió de bons *tipets* Gracia sempre anirà sola.

El jove que vol fer sòrt, si no's casa a Gracia, bada: amb muller de Gracia, mai tindrà vida des-graciada.

I si per cas vos penseu que jo us enganyo, m'abona el fet cert de que és també de Gracia la meva dona.

A cap casat dels de Gracia el matrimoni'sab greu; perque a Gracia els casats viuen en pau i en gracia... de Déu.

Estic tan il·lusionat per les graciencques xamoses, que quan a Gracia tinc set, demano sempre *gracioses*.

***

De Gracia els veïns tots són graciosos en el parlar; són de la broma, tranquils; fan gracia - per dir-ho clar.

I les cases i els carrers, cafès, botigues, farmacies, tenen aspecte agraciat, reuneixen totes les gracies.

Gracies al Passeig de Gracia (el més agraciat i hermós) les gracies de les que hi passen tenen un tó més graciós.

I Gracia té tanta fama, que és proverbial aqueix mot: —¡Ai, quina gracia va fer-me!... Tenint gracia, ja's té tot.

A Gracia, en fi, fins el caure no és desgracia—sento a dí;— puix tot-hom vol caure en Gracia... ¡Si és una sòrt caure allí!!

PEPET DEL CARRIL

Alegries i penes

SARDANA

En la Vila es fa gran festa
amb motiu del séu patró;
arreu vessa l'alegría,
el goig i satisfacció.
Repiquen fort les campanes,
repiquen sense parà
i anuncien que l'ofici
dintre poc començarà.
Els fadrins i les fadrines
van a missa satisfets,
ells amb barretines noves,
elles lluint sos bells cossets.

Hi ha una pubilla
tendre i senzilla
que de sa casa no ha sortit pas,
la pobre nena
té una gran pena,
tot avui plora i amb greu pesar.
Perque amb recança
va recordant-se
que'l que amorosa tant va estimar,
en aquest día
un any complía
que la mort fera se'l va emportar.

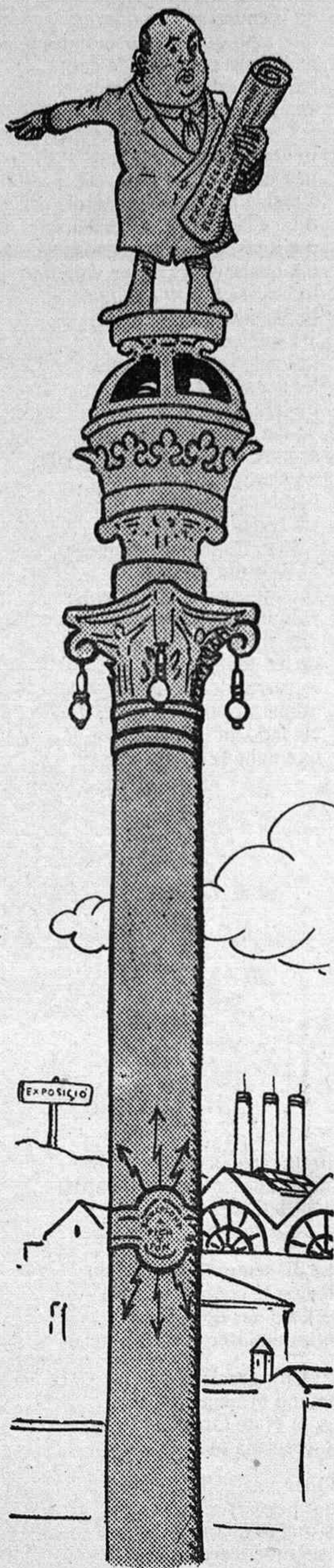
Gentils doncelles
amb llurs parelles
alegres passen per son carrer,
prò la pubilla
que això repara
molt més encara son cor sofreix.

Tra la la
pobre pubilleta—que malalta està
tra la la
té un mal la pobreta—que no'n sortirà.

A la tarde allà la plaça
tot és vida i moviment,
per dessota les garlandes
tot-hom va alegre i content.
Entre fadrins i fadrines
ningú hi pensa amb el sofrir;
si ells saben tirà amoretes
elles bé en saben cullir,
Les sardanes de la tarde
són lluídes perque sí:
amb quin gust les repuntegen
les parelles que hi ha allí.

Tra la la
visca la sardana—que fa català.
tra la la
que hermosa i galana sempre ella'n serà.

Dintre sa cambra—la pubilleta
resta soleta—i amb desconsol.
Sa pena augmenta—quan a la vora
sent la tenora—i el flaviol.
Car li recorda—la dança aquella
quan ballava ella—fruit d'amor
aparellada—roja de cara
amb aquell que ara-fa un any qu'és mort.
Com una tonta—plora amb follia
i al cel envía—sos últims plors:

PROJECTE, per Sancho

Monument sumptuós i ric
que un fervent admirador
vol dedicar an en Pich
després de l'Exposició.

visió fantasma—sa vista esguerra
rígida a terra,—cau el séu còs.

Tra la la
i en tant a la plaça—ningú té recel,
tra la la
un ànima passa—que va cap el cel.

J. STARAMSA

Cançó de sembra

Cansats de trinxar terroços
i cruixits els nostres òssos,
una pausa demanem
a la terra beneïda
que, integrant la nostra vida,
heroicament defensem.

De la lluita sempiterna
soldats som a la moderna
que arreu el goig expandim,
i corrent de poble en poble
floreix en l'ànima noble
apartant-la de l'abim...

Som els fills de la Natura
que, radiant de ventura,
als caiguts donem consol;
som una força que avança
freturosa d'esperança
empesa pel mateix Sol.

Som la raça gegantina
que vers a la llum camina
esplendent de salut;
som la fè que'l bé procrea;
som la definida idea
que ha abolit l'esclavitud.

De la senzilla cabana,
tot midant la verda plana,
ha pujat al nou palau
la cançó victoriosa,
la que pressent coratjosa
l'hora augusta de la pau.

De nou, refets nostres còssos,
aixafaràn els terroços
que hem regat amb la suor
de nostra cara ennoblida,
i així esperar la florida
d'aquesta nova llevar.

SALVADOR BORRUT I SOLER

Epigrames

Anava un jove mudat
per l'acera on baixava
un infeliç, que portava
una turca com un gat.
I digué: —Baixeu d'aquí,
no faig pas a cap borrratxo...—
I respongué el mamarratxo:
—Doncs ja ho veu, senyò, jo sí.

EUDALD SALA

Epitalami

A cau d'orella, com pluja de petons, ressonaven per la verge les paraules del enamorat jovincel, el qui amb dolceses de mèl als llavis, desgranava el rosari amorós de tendreses de que estava rublert el séu cor, cor de vint anys, potent, xardorós com el sol del migdia.

La musica amorosa de les llurs paraules, al ferir el timpan de la verge púdica, obrava el miracle de fer-li glatir el cor; son pit d'ivori s'extremia, i en son esguard espurnejaven guspises de foc, al ensemps que la vermelló del Iris se retratava en sa epidermis, i rialla de primavera floria en son rostre.

Inconscientment, s'acostaven.

Ella, sumisa, s'enmirallava en l'esguard del séu aimant.

A frec d'orella, ell li cantava seguidament la cançó vella del amor nou, i les seves paraules dolces com les bresques les paladejava ella amb fruició.

—Si, ma jova estimada. Aimem-nos sempre. Una hora de plaer en aquest món mentida, és felicitat que es troba. No't preocupi el què diràn els altres, puix si un jorn sofreixes t'esmersaràn consols, això si no't desprecien.

—Es veritat—mormora ella, i s'acosta encara més al qui tan belles coses sab dir-li.

Són lluny de ciutat. Aquesta s'esfuma en els plecs de la nit bruna.

La por fa que la noia s'abraci amb el qui tant estima. Un llarc petó ressona triomfant en el silenci.

L'arbreda cruix...

Arrencat del fons de l'ànima d'algú que se sent morir... ix un sospir, llarc, immens.

Diana, circumdada de una auriola de plata brunyida, il·lumina el paisatge.

Els enamorats resten al peu del arbre damunt de tova catifa brodada de flors vermelles...

Sembla que la mort plani sobre d'ells.

Marxen.

La verge-dòna ja no té por, i camina resolta al costat de l'aimant.

La crisàlida s'és tornada papellona.

Natura un cop més ha triomfat.

Visca l'amor.

R. HOMEDES MUNDO

Distracció

—On és el meu fill?... Ai, reina santa! On s'ha ficat?...
 ¡¡Pobre de mí!!..... Nena! —crirava una dòna amb gran esverament sortint de casa seva.

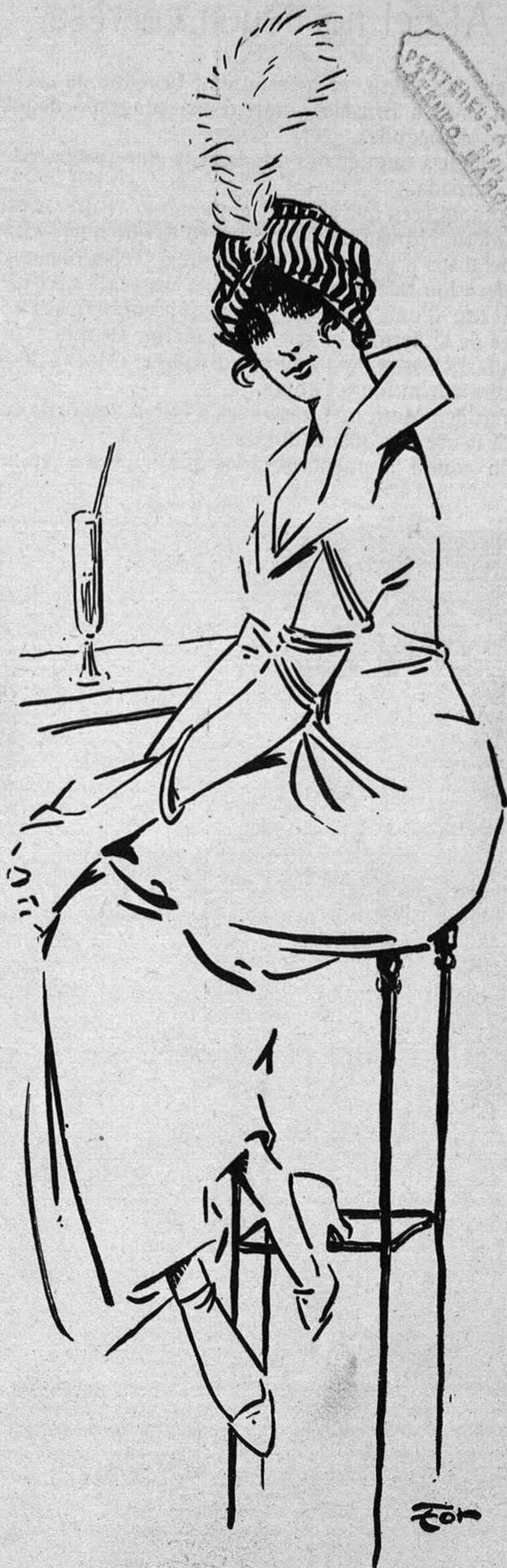
—A qui crides?—li preguntà una veïna.

—A la meva nena que l'he perduda! On és la meva nena?

—Asseguet, dòna; que no veus que la teva nena no's pot perdre.....

La dòna torna en sí i s'adona... que encara li faltaven dos mesos per desocupar.

JOSEP BERNET TORRAS

AL BAR, per Tot

—Ara vegín, abans només se donava palla als rucs... Avui an els rucs i an els senyors.

Al cel no beuen cervesa

Van den Mesh, el més intrèpit bevedor de cervesa que hi havia a Bruseles, morí d'una congestió degut a excessos de beguda.

La notícia caigué com una bomba entre els bevedors de la barriada.

Tothom creu que al morir emprengué de dret el camí de l'infern. No van equivocats, però lo que ningú sab és lo que abans li va succeir. Cal que se sàpiga que si anà a l'infern fou ben bé perquè li donà la gana d'anar-hi.

Al cap d'una hora del trànsit suprem arribava a les portes de l'infern. Hi havia, fent cua, tots els morts de la jornada. El nostre home, avorrit, pensava: «Moriré de sed d'aquí a que'm toqui l'hora».

Van den Mesh no's resignava a que la sed l'arborés i decidí beure uns quants dobles.

En aquest moment observà que's trobava en una

plaça immensa. A un cantó l'infinit, a l'altre la fatxada de l'infern i més enllà una muralla altíssima.

—El cor me diu—feu el nostre hèroe—que aquí a la vora deu haver hi una cerveceria. Veiam, provem-ho.

Tal dit, tal fet. Se decantà unes passes i s'apropà a una porteta. El porter xuclava àvidament una pipa. A l'oír passes l'home aixecà el cap. Van den Mesh el va reconèixer tot seguit.

—Carat!—feu—tu ets en Staats!

—Com dimoni! En Van den Mesh? Que ets mort?

No hi havia dubte. Era en Staats, mort cinc anys en rera i, en vida, porter del castell de Lacken.

—Ja't dic jo! Vaia un *encuentro!* Què hi fas aquí, Staats?

—Ja ho pots veure. Sóc al cell!...

—No fem bromes jeh! no fem bromes.

—Sí, home, sí. Tal com te dic. Com que sóc de l'ofici, Sant Pere m'ha llogat. Sóc porter adjunt.

—Bona plaça, com hi ha món! Aixís digues que entraré al cel. S'hi deu estar més bé que aquí al davant.

—Ja ho crec! Però... no't podré complaure.

—No diguis bestieses! Ja sé que faràs els impossibles.

Staats, company de *grimejia* del nostre mort, se'n moria de ganes.

—Escolta—digué, després de reflexionar una bona estona—tot es pot arreglar. Espera't aquí. Jo entretindrè a Sant Pere i mentres estarem xerrant tu empenys la porta i entres sense fer gens de soroll.

—No temis. Faré el que em dius.

En Staats se'n anà a parlar amb Sant Pere qui, en aquell moment, es posava a la taula.

—Gran Sant ¿quin és el millor indret per a pescar-hi anguiles?

Sant Pere, pescador impenitent, quines proeses el féren altre temps cèlebre al llac de Tiberiades, s'engrescà de sopte. Era la seva flaca.

—En conec més de setanta. Mira... una vegada...

I es posà a contar al séu dependent mil histories de pesqueres miraculoses.

Mentrestant en Van den Mesh va introduir-se al Paradís celestial. Al cap de mitja hora en Staats anà al séu encontre.

—Què me'n dius d'aquesta *finca?*

—Es espeterrant. Ho trobo més magestuós que'l nostre Palau de Justícia i més gran que'l bosc de la Càmara.

—Ja ho crec! L'elèctric estaria ben bé dugues hores per a donar la volta al parc.

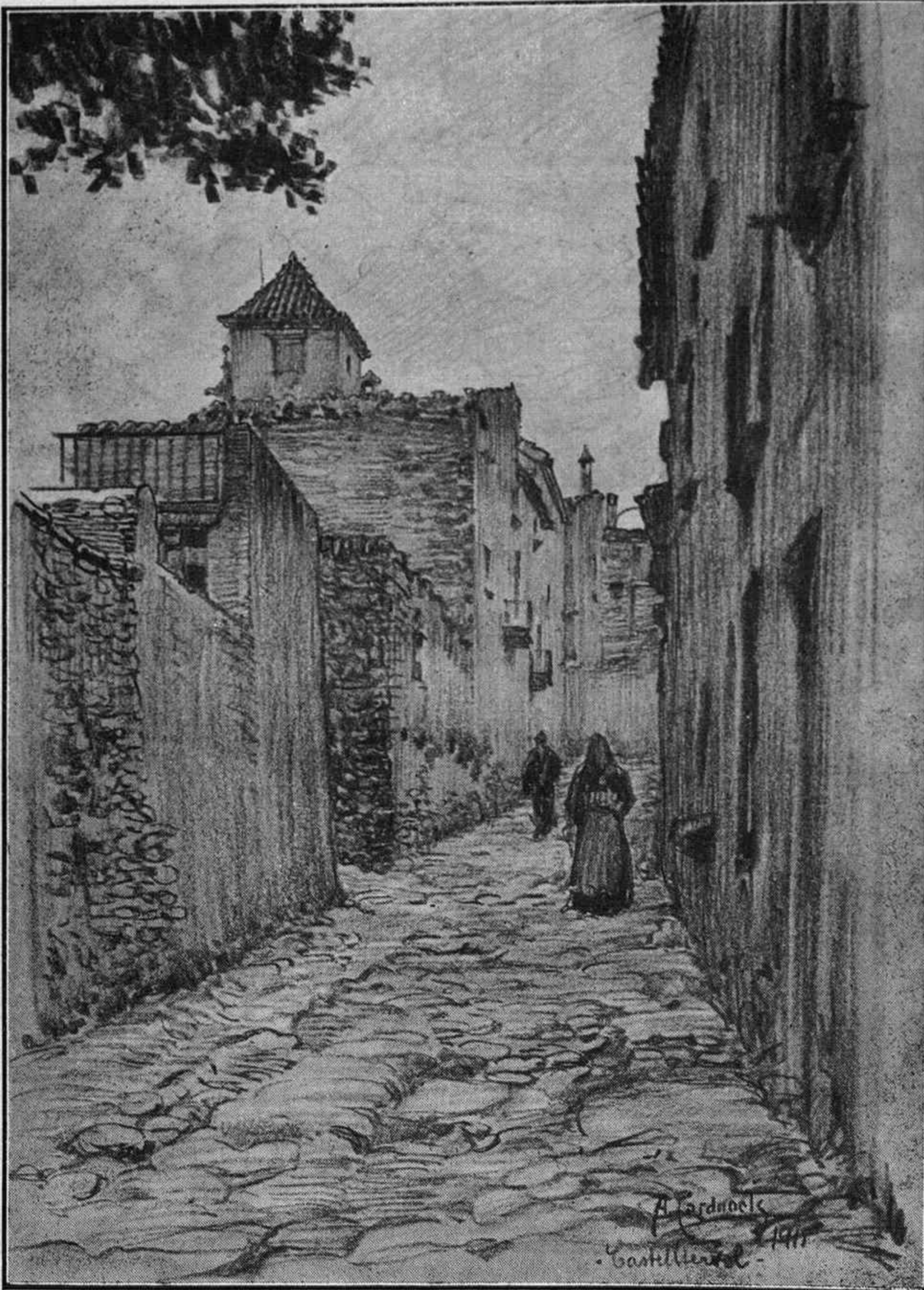
—Hi ha molta gent?

—Cà! No passa un *alma*. Tothom va a l'infern.

—Però hi ha beguda?

—Ja ho crec.

—Doncs... som-hi!

CATALUNYA PINTORESCA, per A. Cardunets

Un carrer de Castelltersol

AL MIRADOR DE LA GLORIA, per Picarol

—Es horrorós!... Totes, totes les esglésies derruïdes...
—Me caso amb l'Andreu!

En Staats acompanyà el nou hoste a un dels luxosos bars celestials. Un àngel va aparèixer:

—Diguin! Què pendran els senyors?

—Jo, cervesa de Mars, digué Van den Mesh.

—Que ets boig? Aquí no en tenen. Això són begudes propies de la terra i de l'infern.

—Llamp de Déu!—cridà el bebedor.—Aixís porta'm una cervesa de marca.

—Es beguda infernal.

—Doncs què bebeu aquí?

—Ambrosia, home, ambrosia.

—Es una cervesa nova?

—No és cervesa. Es un nèctar; és—com t'ho diré jo?

—... és com un hidromel superior.

—I jo haig de veure aquestes porqueries? Noi—digué a l'àngel—porta'm cervesa de la que vulguis mentres sigui fresca.

—Però... home, si no'n tenen;—feu l'altre.

—No tenen cervesa? I tu creus que jo puc quedar-me aquí? Més m'estimo anar a l'infern. Staats, ensenye'm el camí. M'en hi vaig! I d'això en dieu disfrutar eternament?

Feren cap a la porta. Un dimoniet ja l'esperava.

—Apa, senyor Van den Mesh, entri. Ja feia estona que'l buscava.

Van den Mesh entrà a l'abim infernal.

Als tres minuts ja estava entaulat a la millor cerveceria.

—Caram, en Van den Mesh.—Es en Van den Mesh—

Ep! Van den Mesh—Visca en Van den Mesh!

L'infern s'en entrava. Tots els difunts bevedors de Bruseles l'aclamaren entusiasmats.

—D'on vens, Van den Mesh?

—Hola Bollet! Ja dic jo que m'he escapat d'una i bona... Vinc del cell!

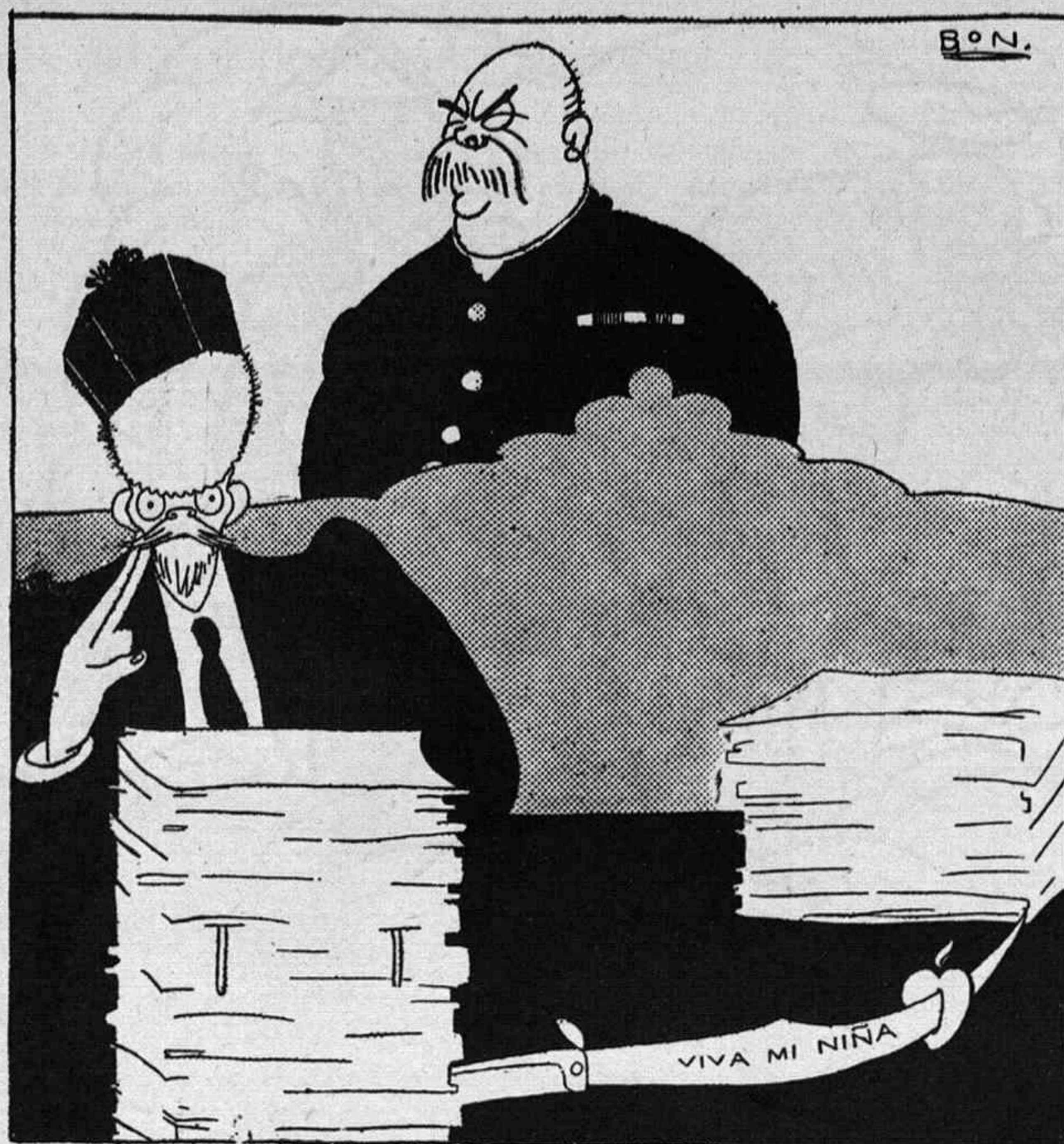
—Pobre xicot! Quina set que deus tenir! Apa, nois, porteu cervesa.

Tres dimonis-camarers no podien donar l'abast.

Van den Mesh encara és a l'infern. Es feliç; tothom l'admira i el mateix Satanàs li té totes les consideracions. Quan, estant borratxo, fa trencadiga, el rei de l'Avern el menaça aixís:

—Van den Mesh... Mira que't faré anar al cell!

PAILLOT

JUSTICIA FLAMENCA, per Bon

—Senyor Fiscal, vol que faci entrar l'acusat?
 —No; primer que entri la *testimonia*... si és guapa.

Què em queda?

Això: què em queda? On reposaré les meves inquietuts? on fitaré els ulls esperançats, que cerquen una terra, un cel, un què sé jo de promissió?

Don Marc Salvador, Mossèn Marc Salvador, Mícer Marc Salvador era qui es feia aquestes preguntes en la seva cambra de rector forà. De tant en tant girava encara la faç al crucificat, hi girava la cara, sense esperança, amb angunia, amb aquell pensar de qui sab? pot-ser un miracle, per què no? Però res, *rex judeorum*, contestava amb la seva ganyota dolorosa d'assedegat, en ell eterna.

Mossèn Marc tancà el llibre que volia llegir, tancà els finestrons, tancà els ulls i, amb el rostre entre les mans, resseguí la seva vida, la seva llarga, atormentada vida.

Fill de bona casa, la mort de sa mare fou per a ell un cop terrible; a l'anar-se'n ella, fou precisament quan començava a assaborir les mels dels seus petons, dels seus concells, de les seves agre-dolces recances.

I va morir. Morí en ple enamorament del noi, quan aquest estava lo que se'n diu grollerament enamorat. Les últimes paraules fóren: «estima al pare, obeeix-lo»; després. «sies un bon cristià, fill, sies un bon cristià».

I, obeïnt a un pare que no volia ni manar, se feu advocat, i l'ajudà en son despatx. Per aquelles coses que

ningú sab d'on surten, era un advocat traçut, una mena d'Almera o de Lacierva, vaja!, i prompte tingué renom i, amb el renom, parroquia.

—No volem al senyor Marc— deien els clients pledejadors,—volem al senyoret Salvadoret.

El pare se'n donà compte d'això, i un dia digué:

— Escolta, noi.

— Digui.

— Vina, anem.

— Vostè dirà.

— Calla i escolta. Com pots haver notat, desde la mort de la teva mare, jo poc he fet de bò. Rialla en la meva boca no crec la recordis, i si un somris ha florit en ella, ha estat solament quan m'has portat un *sobresaliente*, quan t'has deixat el bigoti o quan hem begut un got de vi celebrant el que haguessis complert els vintidós, vintitres, vinticin anys... No sé si hauràs notat que'ls meus somriures eren malincònics. Entre la meva alegria, la meva satisfacció i la vida, hi havia sempre l'imatge de la teva mare, de la meva idolatrada esposa. Deixem-nos d'orgues. Veure't, avui per avui, m'és un consol i un torment. Jo me'n vaig a fòra. Tot és teu. Un consell últim: cerca una muller honesta i casa't.

Tot anà segons la voluntat del pare. En Salvador cercà muller i com és lògic la trobà; hi hagué boda, després de la boda, una gran estimació, i després una nena. Tot anava endavant en la llar del jove i conegut mícer.

I un dia la senyora que, com la mare, li havia sortit de missa, va morir-se, i a l'anar-se'n digué:

— Cuida la nena i sobre tot sies bon cristià.

L'home quedà tot concirós i estigué dies rumia que rumia.

— Què faràs, cabaç? Què faràs?

Ficà la nena a estudi, en un col·legi de monges i, decidit a ésser bon cristià, segons consells de mare i muller, començà a freqüentar oratoris, capelletes i esglésies, astorant amb son fervor místic a beates farineres i a sagristans tafaners.

Un dia feu un cop de cap, i mícer Salvador Marc, entrà al Seminari; ja era advocat, ja era doctor, en dos anys el senyor bisbe l'ordenà i desseguida li oferiren un benefici en una bona parroquia i la trona en la Catedral pels sermons de Quaresma.

Però ell volia pau, i anà, després de molt demanar-ho, a un poblet de fòra. Un pobre rector de fòra.

* * *

Ja allí, s'instal·là com millor pogué; realment, no li venia d'un pam, i si de l'hort que hi havia darrera de la casa rectoral no'n feu jardí, fou única i exclusivament perquè li feia plaer collir per sí mateix les cols, els tomàquets i les escaroles, després d'haver ajudat a pujar-les

sigui posant-los-hi canyes, sigui donant-los-hi l'aliment que elles necessiten i a nosaltres ens enpudega.

A l'estiu vingué l'època de les vacances i la nena sortí del col·legi anant a passar les festes en els braços del seu pare, enfortint-se, ensemps, amb els aires del camp.

La Maria—la nena es deia Maria,—era un encant. El seu pare ne quedà més prendat que mai al veure-la en llibertat, sense monges vigilantes i sense uniformes lletjos. Tant, tant i tant ne quedà, que decidí no apartar-la més del seu costat, fent-li ell de pare i professor en qüestions determinades i deixant-la a càrrec de la senyora mestra per tot lo que ensenyances educades per al seu sexe se referia.

I així anà pujant la joveneta; ella cada dia fent-se més espigada, maca i il·lustrada, i mossèn Marc, més vell, més sant i més enamorat d'aquella criatura que li permetia posar un amor cast a una fembra i petonejar-la com hauria volgut petonejar espiritualment a l'altra Verge Maria, mare de Déu. L'única cosa que amoinava al bon sacerdot, és que, a pesar de tot, dolent-li molt si es vol, estimava més a sa filla Maria que a la Maria, mare de Déu, esposa de l'Esperit Sant i de Josep, i filla de Santa Agna i Sant Joaquin.

La noia, la senyoreta, era l'encant del poble; però, ail, tot el jovent la mirava com don Francesc Matheu mirava a la seva estimada. Tots cantaven la cèlebre corranda.

«Al teu costat semblo jo igual que una criatura, que's mira una confitura detràs d'un aparador.»

Carambal
Carambal

I dient o cantant això, els minyons del poble determinaren deixar-la per mans més fines i casar-la amb el metge nou, fill del metge nou, que si no s'entrebancava amb una taula de set i mig o amb les cames d'una senyora del carrer d'Aribau, arribaria l'any vinent al poble fet tot un llicenciat en medicina i un professor en caramboles, que rieu-vos d'en Llangoniça.

Però l'home proposa i Déu disposa, i fument-se dels minyons del poble i del metge nou, fill del metge vell, primer que ningú, abans que'ls altres se'n adonessin, qui hi arribà fou el vicari.

***

I aquí comença el patir, i an aquí venen els cops, i d'aquí arrenquen els mals de cap del pobre mossèn Marc, ex-mícer Marc Salvador.

Si jo us deia que mossèn Teodor, el vicari nou, era lleig, diria mentida; era tant maco com mossèn Pollastre. Si us deia que era tonto, després d'acabar de llegir aquesta història, se me'n riurieu al nas. Si us deia que era un capellonet silvestre, encara

riurieu més sabent que la vicaria no era més que la primera base que jogaven ell i la família per a que arribés a bisbe i pot-ser a cardenal, passant abans per la parroquia de Bethlem, i després per canonge de la Seu.

Perfectament; vui fer gracia als meus lectors de lo que va passar allí. Són coses que tots les sabem i els castellans l'han dita en una dita:

«El hombre es fuego y la mujer estopa, viene el diablo y sopla».

I el dimoni va bufar dintre la rectoria.

Això és la causa de les amargues reflexions del pobre senyor rector: El vicari ha fugit. Sa germana s'amaga encara no'l sent arribar. Ah! la vergonya d'aquell ventre.

Què li queda? Ni la fè, ni l'amor.

Però mossèn Marc, de sopte, riu; sí que li resta quelcom.

D'aquí uns quants dies, pocs, hi haurà un noi, ros, gras, amb sacsonets com el bon Jesús, que li dirà mossèn avi.

LETTA

Pensaments

Qui nomena misericòrdia a la caritat, abusa de sa posició i es vanta de sa virtut.

L'Ignasi Iglesias diu:

—La Caritat no és virtut; és Justícia.

I ara! La Justícia no'n té de caritat.

COMENTARISTES DE CAFÉ, per Bon

—El defecte dels anglesos és que són una gent molt apàtica.

—Sí; i el defecte dels alemanys és que són una gent molt anti-apàtica.

EL TRIOMF DE LA CARN, per Pascual

La Bella-Sacsons.—Ai, em fa una por aquest debut!... Tota tremolo!
 L'Empressari.—Sense por, dona. Tu cantes, i si la veu no'ls agrada,
 remenes la carnadura, i èxit segur.

De la vinya

I

LA PODA

Damunt dels dos *borrons* i del *bragué*,
la *brocada* ha trobat sa fesomia,
el *sobrecoll* d'un any la feu malbé
pidolant pel séu fill de nit i dia.
Cada pet d'estisora és un serment
que cau agònic prop de lluna plena,
va a la manada esquerpa, a sol i vent,
va al garbó condemnat a trista pena.
Vora l'hivern, amb pàmpols morts, calçats,
si la nit ha sigut asserenada,
agafen fret als peus els ceps xollats,
i triga el matador de la gelada...

II

LA CAVADA

Els aspiots se claven tercs, impius,
en la crosta tot herbes espantades:
giren terroços, descobreixen nius
de cuques en tortura, desolades.
Les rorretjoles donen el séu fil
per a salvar la vida al tany que espera
les excelses bonances de l'abril;
l'herba de curta arrel se desespera.
Quan topen els aspiots, per un descuit,
en els ceps impacients, cauen gotetes:
són llàgrimes que avisen del nou fruit
pels ulls de les brocades indiscretes.

III

L'ENSOFRADA

Un blanc inexplicable s'ha posat
damunt de la gelada matinera;
Febus deixa el breçol roig, arborat,
s'escolta un lleu trepig de Primavera...
L'ensofradora esbufeganta, esmuny
remei pels brots d'aletes purpurines;
un pàmpol matxucat fa com si un puny
fós sagrari de pinyes septembrines.
Quan el Sol besi els ceps hi tastarà
regust estrany en la doble rosada:
pendrà la molla, l'altra l'encendrà
pels enemics que cerquen la raïmada.

IV

L'ESPORGA

A la brotada, el cep, omplert d'amor,
té fatleres de parra voladora:
brosta cent fills, sòrt de l'esporgador
que l'aclareix i el descarrega a l'hora.
La font del braç dels pàmpols davanters,
breçola als brots que amb un gotimet paguen
i criden a l'octubre els gotimers
si els plany l'esporgador, o si s'amaguen.
Els ceps s'airegen, piles de brostam
són lliit d'algun raïm laç, estirant-se,
perdut sense volguer; el rall té fam
dels brots bullents que ja no són menjança.

V

MAGENCAR

Ja branden sota els ceps els llargs raïms
i cauen grans sobrers en la dolça ombra;
sobre els serments repiquen uns gotims
que'l Sol no fa espantar, ni el vent escombra.
Les herbes embesteixen amb ses flors
els encontorns dels ceps, triomfadores;
l'aixada les enterra i mil llevors
van al sepulcre amb elles, venjadores.
I fins que plou, la vinya dóna etxiç,
polida, neta d'herbes, escrostada:
els ulls pagesos veuen un somris
que esclata en l'enfarfec de la brotada.

VI

COLLITA

Sota els llargs rems dels ceps alacaiguts,
els raïms volen seure en els terroços:
«ulls de llebra», «aramons», «somolls» molçuts,
vermells i blancs «moltòncs», «trobat» rossos.
Talla el falçó, l'esquerra mà recull;
de la mà a la cistella, amb most forrada;
la portadora s'ompla, es fa el curull
amb raïms forts, de rapa aixarpellada.
Se fa una creu d'esparrà als *caparons*,
el bast gruny, l'aca palpa, mig taupera,
pel pedruscall omplint els escalons
del caminet que va a la carretera.

J. COSTA I POMÉS

EL CAMÍ DE L'ODI

A UNA VIL PROSTITUTA

Quan s'hagi en mi estroncat quietament
l'últim halè de vida,
quan gosi de la mort serenament
la pau indefinida.
Quan ja'm creguis al regne de l'oblit
vindré, fantasma ossosa,
a pertorbà el silenci de la nit
dins de ta cambra closa.
Vindrà a recordar-te el sofriment
d'una ànima incompresa,
vindré a recordar-te constantment
lo fals de ta promesa.
I et sorprendré en el lliit plena d'esglai
i et portaré el deliri,
i sempre, cada nit, sens parar mai,
seré jo el teu martiri...
Pertorbaré el teu somni ja agitat,

ta boca prop la meva,
i escoltaràs la veu d'un condemnat
que ho és per culpa teva.
Sobre tes carns impúdiques, vindré
a rabejar-me encara,
veien-te aixís sofrint, jo gosaré
miran-te cara a cara.
No te'n recordes—et diré en secret—
de quan jo encar vivia?
quan reies de l'amor mai satisfet
que jo per tu sentia?
Quan reies orgullosa i triomfal
del bes que jo et donava.
Quan tu reies de goig, d'un goig banal
i jo per tu plorava?
Ara sóc jo el que riu del teu sofrir,
sóc jo que t'escarneixo,
i amb tot l'odi que tu m'has fet sentir
boi mort et maleixo!

I el ressò de ma veu farà estremir
ta cambra silenciosa;
cridant perdó, a genolls, vindràs a mi
plena d'esglai, plorosa.
Mes jo seré un fantasma i seré un mort
crudel com tu mateixa,
inmòvil, fred, maleint ton record
i el jorn que't vaig conèixer.
I oprimint el teu cor que tu has donat
a tothom qui el volia,
ton còs de cortisana que has llogat
a pes d'or nit i dia.
I gosaré el teu sofrir etern
irònic escarnin-te,
i, condemnat, cremant-me sol i vern
encar des de les voltes de l'infern
riuré tot malein-te.

EMILI SALETA I LLORENS

LISIATS, per Puma

El manco.—Sabs què faré?... Aniré a trobar els de la Defensa Social, que'm protegeixin.
L'altre.—Bé, però ¿com els hi faràs creure que ets de la dreta?

Les noies d'Hospitalet

(SERMÓ EN PROSA RIMADA)

Escolteu, germans caríssims; escolteu el meu sermó, un sermó de mots riquíssims, brillantíssims com llautó.

Les noies d'aquesta vila són la mèl de més dolçò. Totes fan tant bona fila que s'hi enfila la il·lusió.

De la mèl jo sóc cantaire, prò no tinc el guitarró: me'l vareig vendre a un drapaire molt xerraire i liró.

Prò si bé no tinc musica jo'm sento amb inspiració, i us diré de mica en mica lo que implica l'atenció.

Sé que estàn enamorades (però elles diuen que no) i volen ser festejades i adorades amb passió.

I sé que quan van soletes i troben algun minyó mig caminen de puntetes, molt serietes... i amb tristò!!

Totes van molt *letxuguines* des del cap fins al taló. De tant blanques i tant fines semblen nines de cartró.

Totes van neixe en divendres i al costal d'un carbasó; per això tenen els dits tendres com les cendres d'un meló.

Totes tenen pessigolles; i dels mosquits tenen pò; i es mouen, quan van a colles, com les molles d'un silló.

Amb ses maretas, cofoies, se'n van al *cinemató* perquè aixís «les seves mares» siguin joies d'instrucció.

Cada dematí se renten i es posen polvos i olò; i a l'estiu totes se venten perquè senten la calò.

Per ballar quasi es barallen; i unes amb el balladò talment sembla que s'hi amallen, i altres ballen de cantó.

I ara vaig a descobrir-vos un secret com un carbó: i no vui entretenir-vos. Vaig a dir-vos lo millò:

Mes... aill... ja s'apaga el misto de la meva inspiració, puig no trobo ¡vaturalistò! ni un xisto ben rodó.

Ai, noies convilatanes, no'm serviu per muses, no; sols m'inspireu coses vanes, xabecanes, sens colò.

Si amb lo que he dit us *profano* doneu-me l'absolució: A vostres peus sóc un nano i us demano el perdò!!!!

ANGEL DIVINUS

Dugues anècdotes del czar de Bulgaria

Mentres l'actual czar dels búlgars no fou sinó príncep, era tant desconegut entre les cancelleries i els governs de Europa, que totes les potencies el tenien per un ningú o per ben poca cosa.

Aqueix menyspreu per a la seva personalitat causaven al príncep Ferràn, degut al seu caràcter superb, un desconsol i una rabia que no hi ha perquè descriure.

Heus-aquí que un dia, trobant-se en una d'aqueixes crisis d'amor propi, es presentà de sobte al castell de Chantilly i entrà sense fer-se anunciar a la biblioteca, on en aquells moments hi havia el duc d'Aumale estudiant.

Al sentir el soroll d'espueles, sabre i demés ferramenta que'l príncep feu a l'internar-se pel corredor, el duc s'alçà empipat i es dirigí vers la porta de la biblioteca amb l'intent de reptar a la «persona estranya» que s'atreuía a entrar en aquella forma descomposta.

Al topar-se amb el seu nebot, exclamà tranquilament el duc:

—Ah, ets tu, Ferràn?... Dispense'm, noi. Ara jo feia com les potencies europees; no t'havia reconegut!

* *

Una altra anècdota, també de quan era príncep.

Estava realitzant un llarg viatge en ferrocarril, quan va acudir-se-li baixar a esmorsar en el restaurant d'una estació. Vestia trajo de paisà, molt senzill però molt elegant i amb molta distinció.

El cambrer s'hi apropà polit i li allargà la carta, però ell, no content amb la lectura, mostrà desitjos de parlar amb l'amo de l'hotel, que era el mateix cuiner, el qual se presentà immediatament.

Bon dia, senyor. Què desitja?

Voldria que m'indiquessiu quins són els millor plats que podeu servir-me.

El cuiner, amb persuasiva eloqüència i signant-li amb el dit alguns plats de la carta:

—Tenim això,... això,... això....

—Només?—exclamà amb un despectiu somriure el viatger.

—Què s'ha cregut!—replicà el fondista amb dignitat. —Té de sapiguer i entendre que en aquest restaurant hi mengen grans personatges!

—¡Grans personatges!—afegí rient en Ferràn.—M'heu agradat amb això dels grans personatges! Però... que no sabeu qui sóc jo?

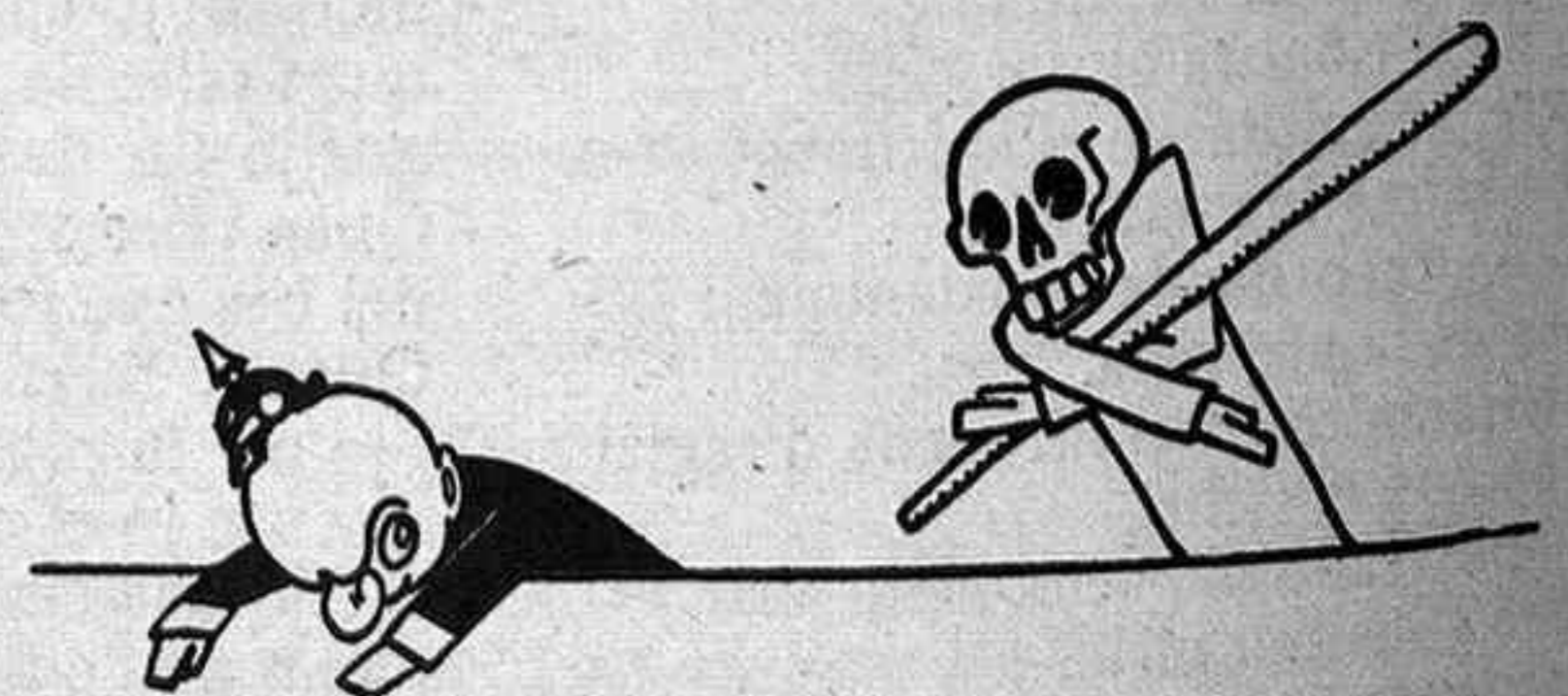
—Qui?

—Sóc el príncep de Bulgaria.

El fondista amb un somriure:

—Només?

RUY BLAS

Comiat

Tant nen que era, i ho recordo
com si fós ara mateix,
de quan vaig entrà a l'alcova
del padrí, l'avi matern,
qui, tot fent-me una carícia,
amb veu trèmola em digué:
—«M'he despedit de ta mare,
i et vui dar l'últim *adeu*
abans d'empendre el viatge
del que no's torna mai més.
Ja ets grandet, i pots conèixer
lo que és mal i lo que és bé...
Ves seguint la carretera,
perque és l'únic camí dret,
i rebutja les dresseres,
que no més fan malbé els peus.
Pensa que a la terra l'home
no té drets, sinó debers;
deixa està als que sempre parlen,
que a la fi no diuen res,

i si on vas ningú t'explica,
tampoc te dirà d'on vens.
No confiis mai al altres
ni la salut, ni els diners;
si has d'anar mai per justícia,
tira't al pou de primer,
i a tots dóna la raó sempre,
que la certa aquí no hi és,
i l'altra, la de per riure,
tot-hom qui la vol, la pren.
Sies humil com ta mare
i el que't diga sempre creu,
que ha sigut i és una santa
com el cel no'n té cap més;
i amb favors paga els agravis,
i al qui et faci mal, fes bé,
tal com l'arbre de la mirra,
del que'ns parla el llibre vell,
que perfuma amb son aroma
la destrat que'l fa malbé...
I ara ves a veure l'avia
i que faci entrà al Quimet.»

F. BARTRINA

Desolació

He entrat a l'horta fadigat del dia
i m'he aturat davant del llimoner,
la llum morent el fruit descoloria
com el record del meu amor primer.

A mon daler la branca es vinclaria
si no fós el parany d'un esbarzer
que la fruita gloriosa punyiria
com el meu cor punyí l'amor primer.

Mes què hi fa, si ara veig la meva vida
caure de nou malignament garfida
per l'esbarzer de mos passats torments...

Fruita madura de ma juvenesa
per sabè aquella aspror de ta dolcesa
vui exprèmer ta vida entre mes dents.

LLUIS VALERI

VISIÓ DANTESCA, per Anem

Martiri del trist mortal
que ha mort en pecat neutral.

Ahir i avui (1)

Ahir encara veia els monumentals minarets del *Trocadero*, l'immens *palau del Camp de Mart*, el pintoresc carrer de les Nacions, l'atronadora galeria del Treball, el Museu de pintures, tots els esplendors del Art, tots els refinaments del bon gust, tots els prodigis de la Ciència i totes les meravelles de la indústria. Ahir encara veia aquell aixam de vaporets, que com lleugeres llençadores van plens de gent, amunt i avall del Sena, passant per sota sos magnífics ponts. Ahir encara veia el *Bosc de Bolonia* plé de landós i carretelles a la *Dumont* en que's passegen aquelles dònes, hermoses unes, distingides i *charmants* altres, elegantes totes, amb sos sombreros a la mosquetera, a la Rabagàs, a lo Holbein, plens de riques plumes; amb sos abrics recamats d'or, d'agramans o de azabache; amb sos vestits de velluts florejats de Gènova i de brocard, com els antics de Toledo, o de crespó brodat de la India, calçant sandalies o escarpins Lluís XIV i mitges vermelles, blaves o negres entreficades de malles de plata o d'or. Ahir encara veia les cúpules del Panteon i dels Invàlids. Ahir encara sentia els acords de les orquestres dels *tzigans*, del *quatuor* de Santa Cecília, de l'orquestra dels Festins de la princesa Ratazzi. Ahir encara sentia declamar a la Sarah Bernhardt l'*Ernani*, a la María Dumas les antigues tragedies gregues, a la Charlotte Mortier disertar de filosofia, a la Emma Sabatier recitar amb heroica entonació son valent himne a la República, a la Augusta Holmés dirigir la orquestra en sa representació de la Epopeia *La France*. Ahir sentia an en Renan a la Sorbona, an en Littré a l'Institut, an en Gambetta en el Congrés, an en Berthelot en el Col·legi de França, an en Víctor Hugo en les distingides reunions, presidint els joves en sos sopars de «els 12». Ahir encara veia les estatués d'en Carpeaux, les teles d'en Ragnault, d'en Fortuny, d'en Rosales i d'en Pradilla. Ahir estava entre aquells savis, pensadors, filosofos i artistes, i aquelles *hetaires* del modern paganisme.

I avui... ja torno a ésser aquí.

Sols de tantes magnificències i sublimitats m'ha separat un dia de tren... i quin canvil La tal rapidès del tren que per primera volta va de París a Barcelona directe en 22 hores, ha fet que això que encara em sembla un somni s'hagi desvanescut!

Avui, en lloc de la Exposició, no veig més que la exposició continua en que vivim els que en aquest país estem exposats a mil desgracies. En lloc de bulevards plens d'estrangers rics i ben vestits, veig la Rambla, la Rambla de les Flors al dematí, plena de soldats i de criades; la del Centre a migdia, plena de *manus* que fan borla; la de Santa Mònica a la nit, plena de murrangues asqueroses del carrer d'en Trenta. En lloc dels quadros dels genis, el criminal i immens pagès de càl Estevet; en lloc de les grans cúpules, els colomars; en comptes de les lliçons de l'Institut, les explicacions bunyols dels savis de Llotja; en lloc dels acords d'aquells concerts clàssics, els cegos que canten americanes al plà de la Boqueria; en lloc de les *hetaires* del saber, les senyores Tuies que's lleven a les cinc per una missa a Sant Felip Neri, o les

polles cursis que van a missa de dotze al Pi i a Sant Jaume; en lloc de *Le Temps*, el *Brusi*, i en lloc de la *boullavaise*, el rumescu.

Ja soc aquí, oh, ciutat de Barcelona, la dels llonguets, de les escaletes, dels carrers d'en Llásticos i d'en Picalqués, de les tartanes i de les *sinjaines*, de les sabates de simolsa, dels capellans i els enterros, dels *pets de monja*, dels borregos de Cardedeu, de les ametlles d'Arenys, de l'escudella i del *platillo* amb ascalunyes. Ja'm tens aquí, ciutat del Mig dia, on hi bufa el mig jorn, on se prenen mitges preses de xocolata, mitges *cuernas*, s'usen mitges botes i cadires mitjanas, on la major part dels homes encara porten mitges, on tot se mida amb la mitja-cana, i tot-hom tot ho fa a mitges.

Ja he tornat a tu, oh, ciutat dels botiguerets, dels *amalicanus*; ja puc estar entre aquests fabricants, que sols són manufacturers; entre aqueixos comerciants, que són sols traficants; entre els banquers, que no són més que canvistes o jogadors de Borsa; els propietaris, que sols són amos de cases, que's creuen amb el dret de dominar-te i fer-te súbdit séu, els *leguleyos*, advocats i metges *curanderos*.

Ja torno a sentir les pudors de les clavegueres; ja torno a veure pels carrers gats morts i altres immundicies; ja torno a sentir cantar de pinxo; ja torno a trobar cap al tard les xinxes de fàbrica, que't criden *mosquit!* o *¡ma que estàs magre!*; ja sento cridar: «mistos, senyor, de cerillal» i *La Correspondencia*; ja'm fan mal les orelles de tant sentir recargolar renecs, i ja tinc els nassos plens de les pudors de la perfumeria barata que les dònes aquí gasten.

Tot aquell món de prodigis que ahir m'impressionava tan agradablement, ha desaparegut del meu davant com si un màgic l'hagués desvanescut tocant-lo amb la seva vareta de les virtuts. Si no'm quedessin els objectes artístics i els llibres que he comprat i els treballs que he fet, me semblaria que desperto d'un somni ditxós per caure altra volta en la trista realitat prosaica.

Ahir l'immensitat de tot lo gran del món, de tota la Ciència, de tot l'Art, de tota la Bellesa... i avui, quasi res!...

Mes no! Avui vos tinc a vosaltres, amics meus, esperits cultivats, curt però valent còrcol de joves que us dediqueu a la ciència, a l'art, a la poesia, a les lletres, ànimes delicades que compreneu tot lo bó, tot lo gran i tot lo hermós; vosaltres que formeu la meva atmòsfera moral, artistes, literats o deixebles del saber, vosaltres sou els que'm feu, ja, no sols soportable la meua residència o Barcelona aquests dies, sinó fins agradable i ditxosa, i na he volgut anar-me'n a viure en la capital del món en sense despedir-me de tots, i alçant la copa trincar en-temps i dir vos no «adéu per sempre» sinó «a reveure!»

POMPEYO GENER

Barcelona, 1.er desembre de 1878

(1) Com a document històric interessant, que pinta tota una època barcelonina, insertem aqueix retall inèdit de les memòries íntimes del nostre eminent filosof i gran humorista Pompeyo Gener. Es un treball que va llegir als amics que acostumava a reunir en el séu estudi, entre els que hi figuraven l'Angel Guimerá, l'Apeles Mestres, l'Emili Vilanova, l'Alexandre de Riquer, en Simón, i en Enric Gómez i el doctor Farreras, catedràtic, que presidia aquestes reunions íntimes.—N. de la R.

L'HOMENATGE, per A. Farré

Quan van tres noies del braç,
(fixa't-hi, lector, no falla;)
sempre, invariablement,
la del mig és la més maca.

I no té res de casual,
és que les altres ho saben
i li fan la cort d'amor
posant-se una a cada banda.

FRACÀS DE LA FILOSOFIA ESCOLÀSTICA

La claudicació d'en Tomàs Barnils

Aquest home extraordinari me fou revelat per les seves corbates. I el vaig classificar—malgrat la seva indumentaria lamentable—entre els «homes de sastre de pis».

Això requereix una explicació.

Veuràs: un dia vaig comprendre clarament que sense establir classificacions era impossible donar-se-les de savi. I com jo observés els homes, vegí que n'hi havia de moltes menes, però també que, aixís a l'engròs, es podien dividir en dos grupus fonamentals. Els uns semblen fets amb motllo, són incolor, no tenen un sol tret que'ls dongui caràcter; aquests són els meus homes de bazar. Es inútil que'm demostrin, amb les factures a la vista, que'ls vesteix un sastre de pis.

—No sabria què dir-li; jo'l tinc de classificar entre els «de bazar». La ciència no té parents ni s'admet de raons.

I per bona voluntat que tingui un home, no hi ha manera de complaure'ls. Ni una corbata original, ni un mal berret posat d'una manera «propia»; ni un botó descordat que os reveli una ànima somniadora que no descendeix a nimietats. Res! Que us passen pel costat i no'ls veieu.

Jo ja ho sé que en Tomàs Barnils porta jaqués inverosímils i ermilles passades de moda i berrets estafalaris. Encara sé més (i no'm comprometin) sé que als bazars hi compra les antigalles, lo que troben al fons de les caixes de les golfes en dies de balanç extraordinari. Per això mateix jo no tinc més remei que classificar-lo entre els homes de primera categoria. És original.

Com deia al començar, en Barnils, l'ànima escullida d'en Tomàs Barnils, me la féu conèixer una corbata. Sí; en Barnils va comprar-se tres corbates inefables i, al posar-se la primera, ja'm va robar el cor. Era una corbata de satí blanc amb ramejats grocs d'un barroquisme per-

fecte; els primers dies, els tres o quatre dies que va ésser neta, semblava una cosa bona per menjar. I la forma? El nús me recordava la cintura i tot el còs d'una criada aragonesa que vaig conèixer a una casa de dispeses: llarga, plana, encotillada...

Les altres dugues corbates eren exactes, però amb els ramejats morat l'una i rosa l'altre. Una cosa inefable, us dic, una veritable delícia.

¿Qui no estima a un home que ostenti corbates tant extraordinaries? Ara poseu-hi un jaqué color de canyella; unes calses d'un tó de cafè amb llet, amb més llet que cafè; una ermilla blanca amb botons d'òs; coll i punys de celuloide i un bombí completament arbitrari.

¿No eren, aquests, títols suficients per a procurar-se l'amistat d'en Tomàs Barnils?

Vaig seguir-lo com se segueix a una moça, i per fi un dia se'm ficà a la casa «Curquells, Pistachs i C.»—els meus principals.—Ja't tinc! vaig pensar. I vaig seguint observant. El senyor Pistachs l'havia cridat amb l'intent de contractar-lo per a posar en net el llibre «Mayor». Tenia de venir dugues hores seguides els dilluns, dimecres i divendres. A tres rals l'hora. Això sí, val a dir-ho, el senyor Barnils era el rei de la caligrafia.

Ja podeu suposar la intimitat que va haver-hi desseguida. Anavem junts al cafè i com que ell era molt aficionat a la filosofia escolàstica, ens exposavem, a grans crits, a fer i desfer silogismes. Parava el dòmino i tothom ens escoltava.

—*Nego minorem*, jo li deia, i ja la teníem armada.

En demostravem de coses! Mare de Déu si en demostravem! Un dia varem demostrar la legalitat del robó. Aquell silogisme va costar an en Badó—un pobre home honradíssim fins a la «fecha»—tres mesos de presó.

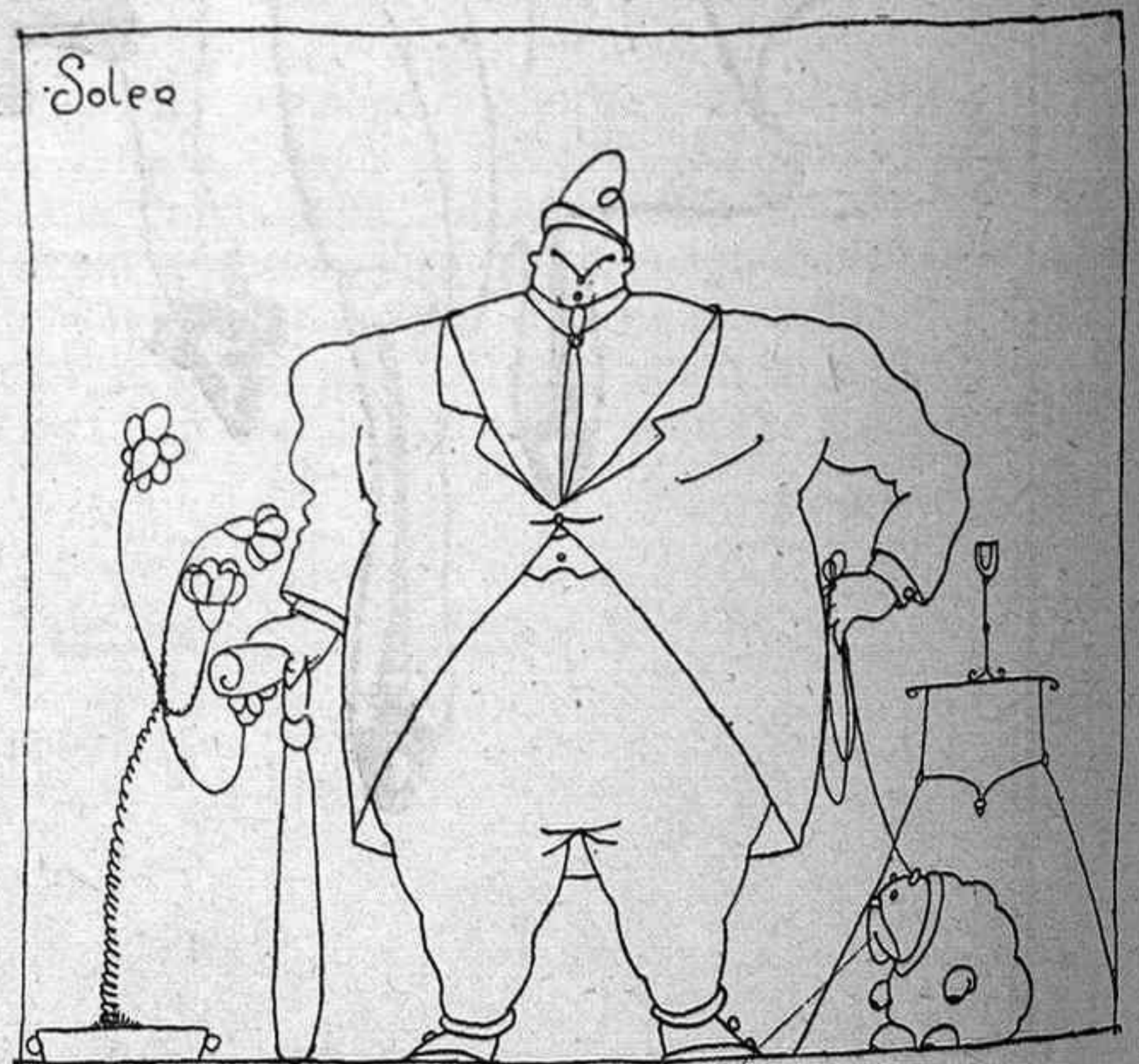
Però nosaltres disfrutavem! La més interessant, de entre totes les construccions silogístiques, era la que s'havia fet en Barnils per a convencer's a sí mateix de que no devia casar-se. Tothom hi estava entusiasmat. En va esgarrar de cries! Us dic que era una cosa sòlida. Un raonament irrefutable.

Per això jo abans d'ahir em preguntava desesperat ¿com ha sigut possible la claudicació d'en Barnils?

ARTISTES, per Vidi

—Jo pintant parets encara em guanyo la vida.
—Doncs jo pintant Joanets em moro de fàstic.

UN GERMANÓFIL, per Soler

—Aixís que la cosa estigui més tranquil·la, em faré retratar... però no pas per en Merletti, que és dels al·liats.

EL POBTA DE LA GUERRA, per Picarol

—Se i miei canti non sono acqua calda,
con la aiuta del versi e del canoni
facendo trionfare i macarroni
sarà l'Italia del mio cuor redenta.

No obstant, ahir va lograr convence'm. La filosofia és una cosa i la realitat n'és un altra. Hi ha necessitats en la vida, tant ineludibles, que fa basarda el pensar que un hom tan voluntariament fes possible que no s'acomplissin.

Veureu: a entrada d'hivern en Barnils va encostipar-se; un encostipat nassal dels més sorollosos. Al despatx res, perquè ens tenia a nosaltres.

Però a les nits i, sobretot, els dimarts, dijous i dissabtes, que, com no treballava, restava sol al séu quint pis, allò era un veritable torment.

—Atxem! i l'espetec ressonava sinistre per el pis des-tartelat.

Aleshores en Barnils notà, amb profunda pena, que cap veu amiga li deia «Jesús!».

Ja ho he dit. Hi ha necessitats ineludibles.

La realitat vencé una filosofia elaborada pacientment, silogisme darrera silogisme, durant tota una vida.

Res... que en Tomàs Barnils se'ns ha casat.

Jo, quan me encostipi, penso fer lo mateix.

SANTIAGO VINARDELL

L'aparador

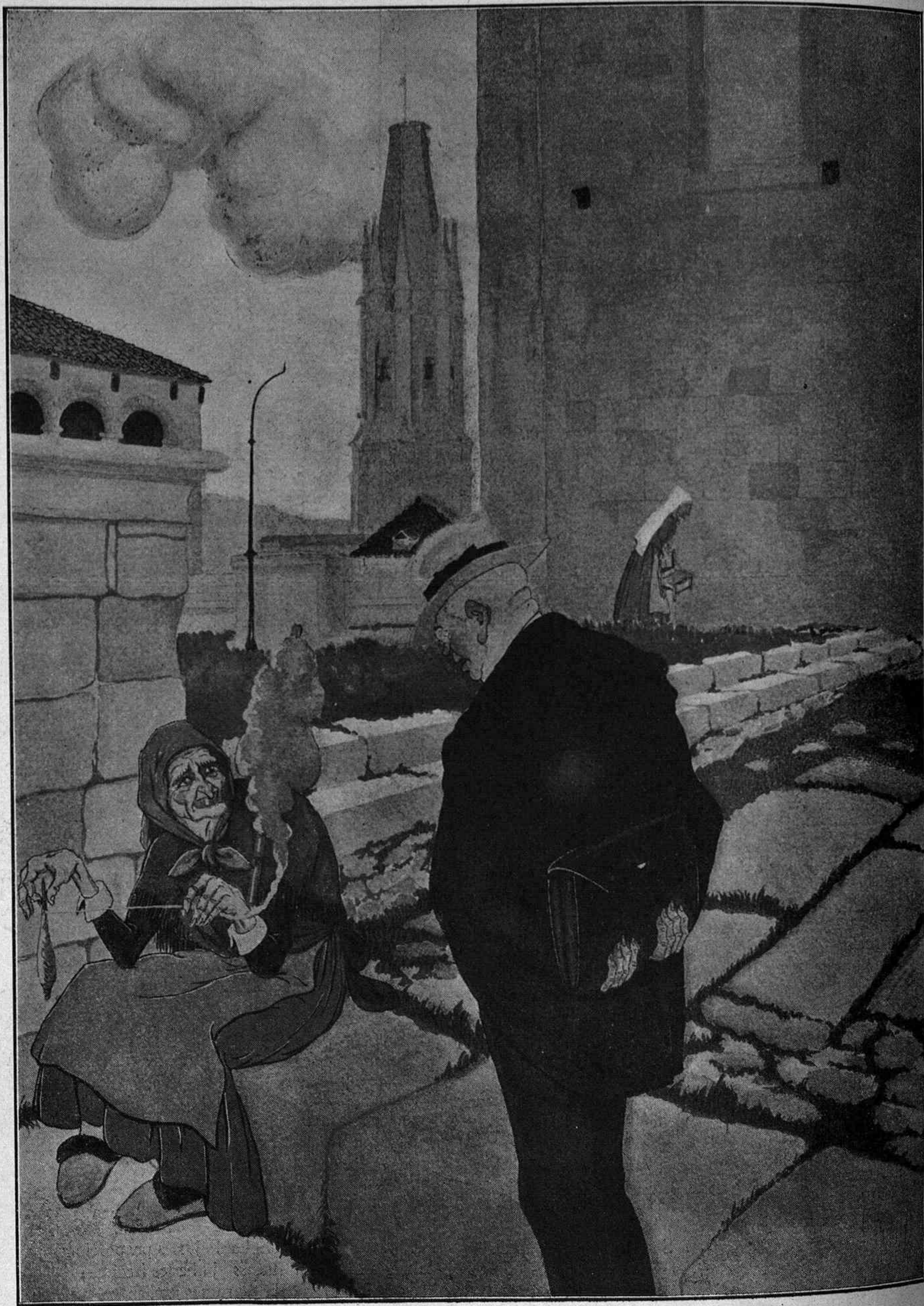
Quan els infants bohemis s'aturen pel carrer a contemplar els vidres de casa el confter, mirant amb avidesa tants dolços exposats, daurats al forn, de sucre d'açí i d'allà empolvats; conserves exquisides dels fruits més rics i estranys que exciten la cobdicia d'amics i de companys, mentres tal volta ignoren el gust que deu tenir el devassall de pastes que tant els fa glatir, i aspiren les aromes d'una dolçor incerta que càlides s'escapen de la portella oberta, mentre impacients es freguen de nassos i de dits als vidres que'ls separen; al rastre dels petits jo hi miro desitjada una cruel recança espurna de desig com una esgarrifança.

Aixís mateix, senyora, avui quan heu passat radiant de bellesa, altiva, al meu costat, mostrant la forma esbelta de justes proporcions, la negra cabellera que us nimba les faccions; deixant flairosa estela d'aromes excitants, aromes de carn jove que atrauen ulls i mans, m'he figurat al veure-us que ereu d'aparadó i jo el passant que'n reb com aquells nois bohemis, tant sols la temptació.

LL. BARCELÓ I BOU

LA PARCA, per J. Grau

—Què fileu, avia?
—Fils de vida, però es trenquen, es trenquen, es trenquen...

Monades

PASQUA FLORIDA

Com que en aquestes diades sempre hi ha qui està de broma, per'xò jo agafo la ploma per pintar quatre *monades*.

Cert és que un hom se confón quan sent que moltes persones van qualificant de *mones* totes les coses del món.

Oh! I, per regla general, tant ho diu qui en té costum, qui ens alaba, o qui se'n *fum*, com qui ens tracta d'animal.

D'un pastís, confeccionat amb crocant, ous, crema i nata, posat al mig d'una plata, voltat d'un paper brodat,

i amb un ninot per final, tot-hom, aquí a Barcelona, sab que d'*allò* se'n diu *mona* i en fan pagà un dineral.

La noia que pel carrè va ben neta i endreçada, tant, que és blanc de la mirada de tot aquell que va i ve,

i se la veu, aixerida, lluint amb gracia un vestit, més d'un cop s'haurà sentit: —Que va *mona* i ben vestida!...

La que té cara bufona, diuen que és *mona* de cara; i a una fesomia rara, li diuen cara de *mona*.

L'home viciós, que beu massa sigui vi, rom o aiguardent, no abandonant un moment got, porró, bota o carbaça,

i aquí pega encepogada i més avall fa una... torta, a aquest li diuen que porta la *mona* ben agafada.

I, en fi, més no m'embolico, puix el que massa enraona, molts cops, en lloc d'una *mona*, li fan l'obsequi d'un *mico*.

MANEL NOEL

Onomàstica

En el dia d'avui, qu'és jorn de festa, plau-li al poeta una cançó ofrenar-vos, desitjant-vos que'ls déus siguin propicis als volguers vostres.

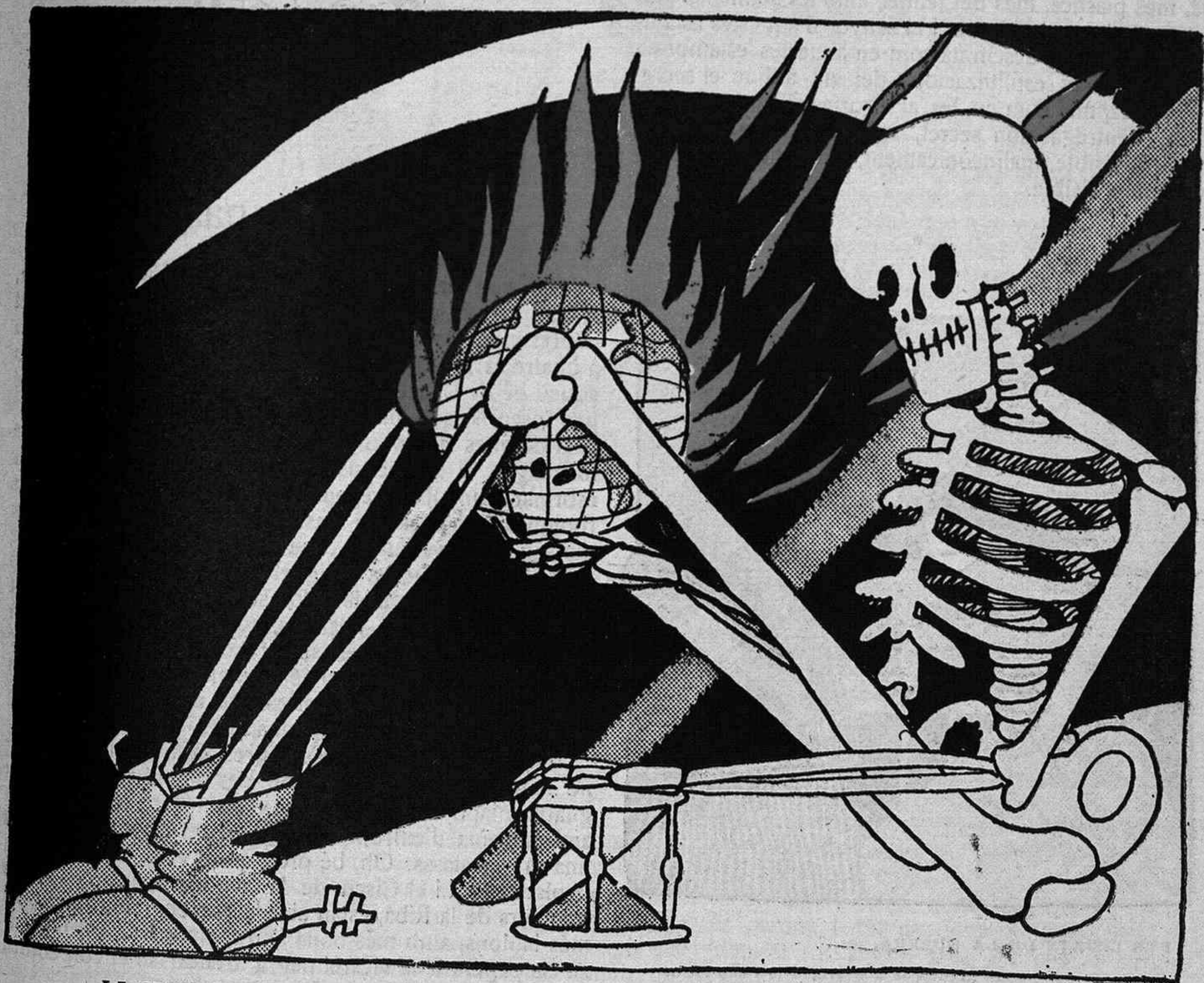
Arbre ubèrrim de vida quina sòca, sota el blau atzurat d'un cel puríssim, mostra orgullosa quàdruple brancada, jo vos saludo.

Per les virtuts en vos atesorades en la llunyana Roma, dama augusta; en la més llunya Grecia, dama pròcer estat hauríeu.

En eixos temps exents de paganía entre nosaltres sou també dilecta; mirall d'esposes i model de mares, gentil matrona.

Arbre frondós d'exuberanta copa; del sòtil familiar, repòs plaentíssim: inestroncable sigui la ventura per vos i els vostres.

ENRIC BOSCH I VIOLA

LA GRAN GOLAFRE, per Passarell

—No sé si és un meló o és una cindria, però, de lo que estic segura, és que me la menjaré.

Minucies

Els polls són besties de reis i les puces besties de porc, deia un captaire admirable. ¿No sembla que an aquest captaire l'hagués parit Shakespeare? ¿No és digna de viure per sempre la seva frasse? ¿No és la representació viva de l'urc espanyol?

Tots nosaltres ens la hem musitada moltes vegades, per excusar-nos a nosaltres mateixos, d'asseurens en un banc del Park, de viatjar en tercera o d'entrar en una cort inmonda.

* *

Tenim por de no pensar per a la eternitat, però la eternitat no fruita de sí mateixa si no sab situar-se a cada moment i trobar la xifra exacta de tots els moments... Hi ha que fixar-ho tot sense pensar en que l'anècdota té de desaparèixer... Aixís les estampes que regalen amb les mitges lliures de xacolata, sense recordar-se que poden desaparèixer del xacolata, una consideració especial per la quantitat de vida que tenen... En la sorpresa de descobrir-les en lloc tant trivial, revelen lo que mostren... En les dones d'aquestes estampes és on he vist la dona més viva, més plàstica, més del temps, amb les mamelles més meves... I el gocet i el nen, i el senyor d'aquestes estampes, mai tant ben descifrats com en aquestes estampes... Adhuc les pures estil·litzacions del art, àdhuc el secret de l'estètica, mai com en les al·legories d'aquestes postals m'ha entregat son secret, son perquè, voluntariós, arbitrari i visible, malinçònicament, sangrentment, ubriadorament risible.

* *

ELS LISIATS DE LA GUERRA, per S.

—Manco de dos braços te l'han fet?...
Sí que és llàstima!
—I tall... Un xicot que abans ja li costava qui-sab-lo el ficar-se les mans a la butxaca de l'ermilla...

Les floretes que s'encenen dintre una llauna de pebrots, plena de terra, són les floretes més desgraciades, però també les més contentes de sa miseria i les més místiques.

Ai, San Francesc!

* *

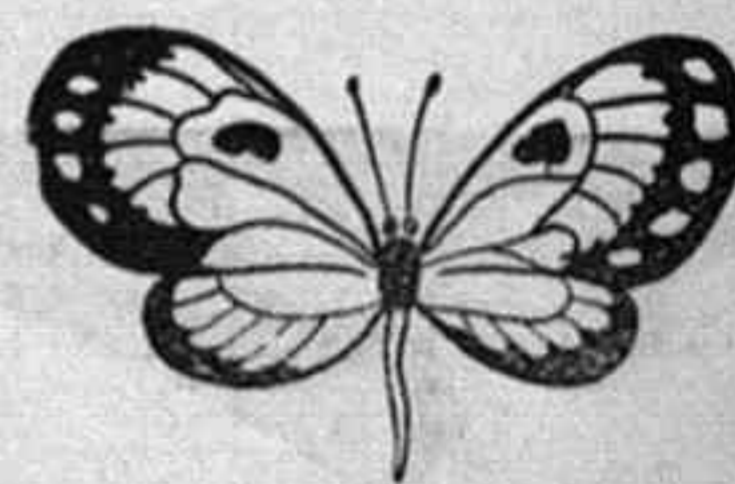
Que llastimoses, que ignocentment afollades resulten aquestes velletes que caminen isolades i poc a poc per nostres vies, quan s'apreten a la paret per furta el còs del pas dels grans camions, temeroses d'ésser aixafades..... Nenes petites!

* *

Que deixin anar als aucells engabiats i sobre tot les perdus i guatlles que de totes maneres volen sortir de llur presó; que alcen i baixen la testa amb toçuderia vertiginosa; que esdevindràn folles de desesperació; que no poden parar en la gabià massa estreta.

¡Sobre tot an aquestes perdus i an aquestes guatlles, que les deixin anar, per l'amor de Déu!

RAMÓN

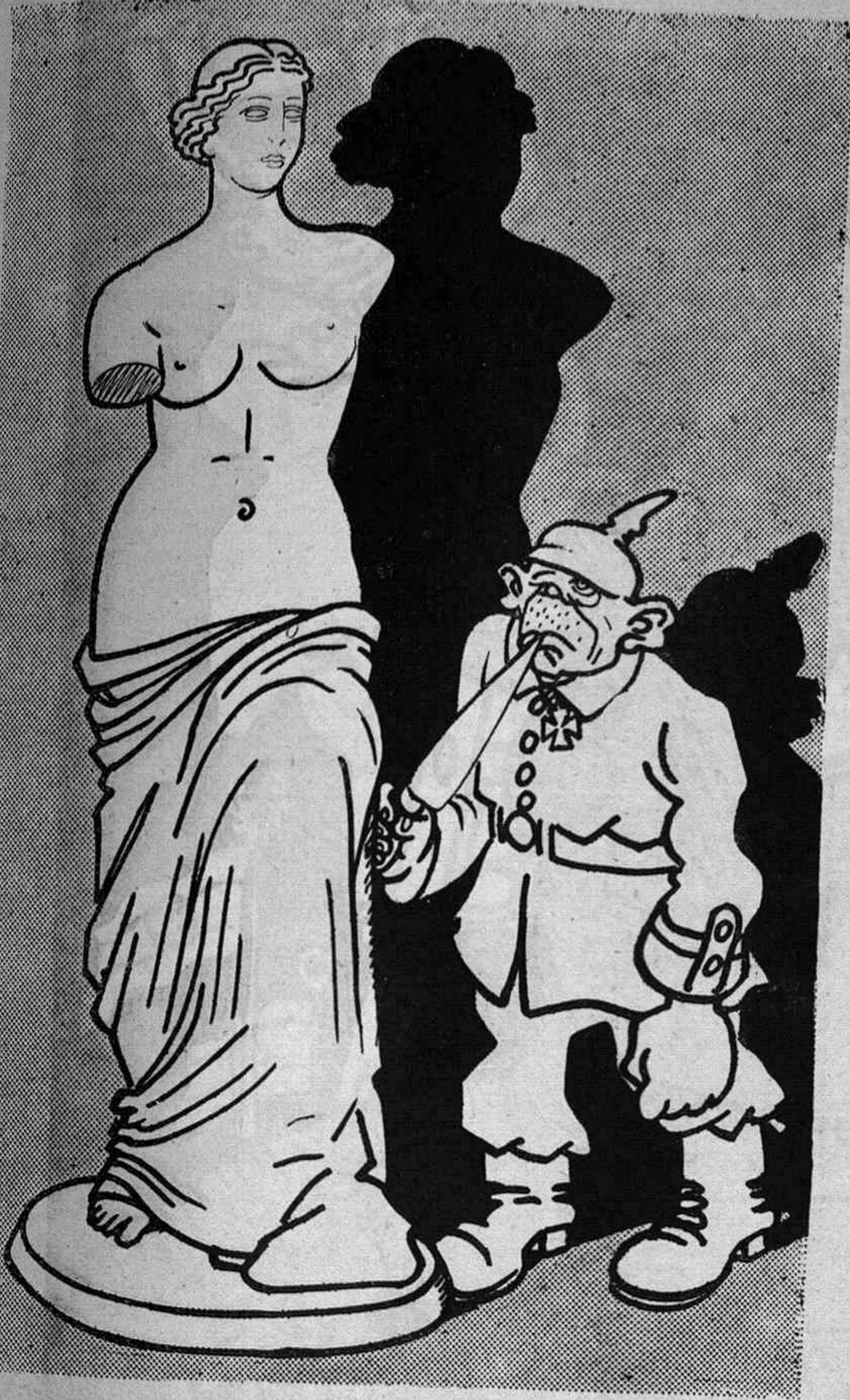

Del temps passat

Si algun dia passeu pels encontorns de Santa Maria, si algun dia hi passeu—però hi haveu d'anar un xiquet depressa; abans de que la Reforma es faci a cara o creu a quatre carrerons de la vella Barcelona—fixeu-vos amb aquell bé de Déu de botiguetes de sostre esquerdat i de una foscuria, que malgrat els raigs de llum d'un dia assoliat del mes de juliol, hauríeu d'obrir uns ulls com a formatges, si acàs us passés per la barretina el volguer esbrinar d'una llambregada el color nadiu de llurs parels ròniques; que el pobre mestre de cases qui va allisar les, qui sab els anys que fa que està de «remendo» al altre barri! Oh! sí; aquelles bötiguetes de betes-i-fils i tendetes escanyolides de pebrots i tomàquets, tan magistralment pintades pel nostre Vilanova, aquelles tendetes que an ell, més de quatre voltes, amb l'escusa d'anar-hi a cercar un xavo de pebre negre o bé un manat de teies, li servien per a fer-ne un d'aquells magistrals articlets on hi vessava tot un prestatge de lleminadures.

Doncs, aquells carrerons estrets com un nús de gitano... tan estrets, que, qualsevol, des de'l seu balcó, podia guapo-guapo contractar una xerrameca a cau d'orella amb la veïna d'enfront, aquells carrerons avui celebren una gran festassa. Oh, bé prou que's veu! El Nando de la planxadora i el Cisco de la taverna, suant com a dos traginers de la Riba, estàn ataleïats arreglant taulons i més taulons, amb més bona fè que un nuvi quan despataxa els papers a la vicaria per a trencar-se el coll contra el sant matrimoni.

—A veure—diu el Nando—a veure si amb aquesta santa catxassa, sentirem l'espatec de les canonades de

DECEPCIÓ, per Picarol

—Dimontri!... Amb aquesta sí que no hi ha res a fer.

Montjuich i encara no estarem llestos! Sembla talment que desfem picadura enlloc de treballar! Apa, som-hi, minyons, una altra cap buçada! Oh... issa!

—Ditxós Corpus! Quants som aquest any?—fa el Cisco traient-se de la orella una burilla de caliquenyo i espolsant-la en un cantell de tauló.

—Els mateixos de l'any passat—respon el Nando—compta amb els «dàtils» home, compta amb els «dàtils!» són faves comptades: donya Tuias amb els seus quatre bordegaços; el borni; aquell parell de «quieru i no puedu» que ara fa dos anys s'engolien els caramel·los a preu fet... ¿te'n recordes? la neboda de la plats i olles; la...

—Bé, home, bé, no t'hi capfiquis, Nando! no t'hi capfiquis! Per a tothom hi haurà «localitats», i a última hora... ¿sabs? si s'hi enganxa algun passa-volant, l'enquibirem a dalt de les golfes «bó» i fermat de «gànguils», a tall de

careto quan l'aferren, per si li agafés una basca. Per a tot hi ha remei en aquest «vatúa» de món! per a tot hi ha remei! fins per el bronc de les gallines!

—Oh! i enguany que dú el pendó el nou batlle! no't dic «tinya!» Sort que l'any que ve, si la cosa no s'esgarría tinc confiança de dur-lo jo! I mira, si em surto amb la meva, ja pots començar a ensalivar una musclada a la Farola, amanida amb un vinet d'aquells que se'n puguen al cap tot xano-xano; porque ja hi saben de memoria.

—No ho diguis gaire alt que més verdes se'n maduren! Però jo, si per una d'aquelles coses, ¿sabs? hi hagués vara alta amb això de les processons, mai diries el què faria? Apa, salau, barrina!

—¿Què sé jo, pobre de mi! què sé jo! pot-ser faries anar els gegants amb rodes; o bé en lloc de ciri pasqual, hi engiponaries un gresol dels temps que l'Espartero anava de quatre grapes! Tantes coses podries fer, com hi ha n'ell!

—Doncs no, senyor; ho veus? de primer suprimiria el cordó.

—Si, vaia, no parlis més; ja t'entenc... i en lloc de cordó hi clavaries les betes dels calsetets. «Fa» que ho endavino?

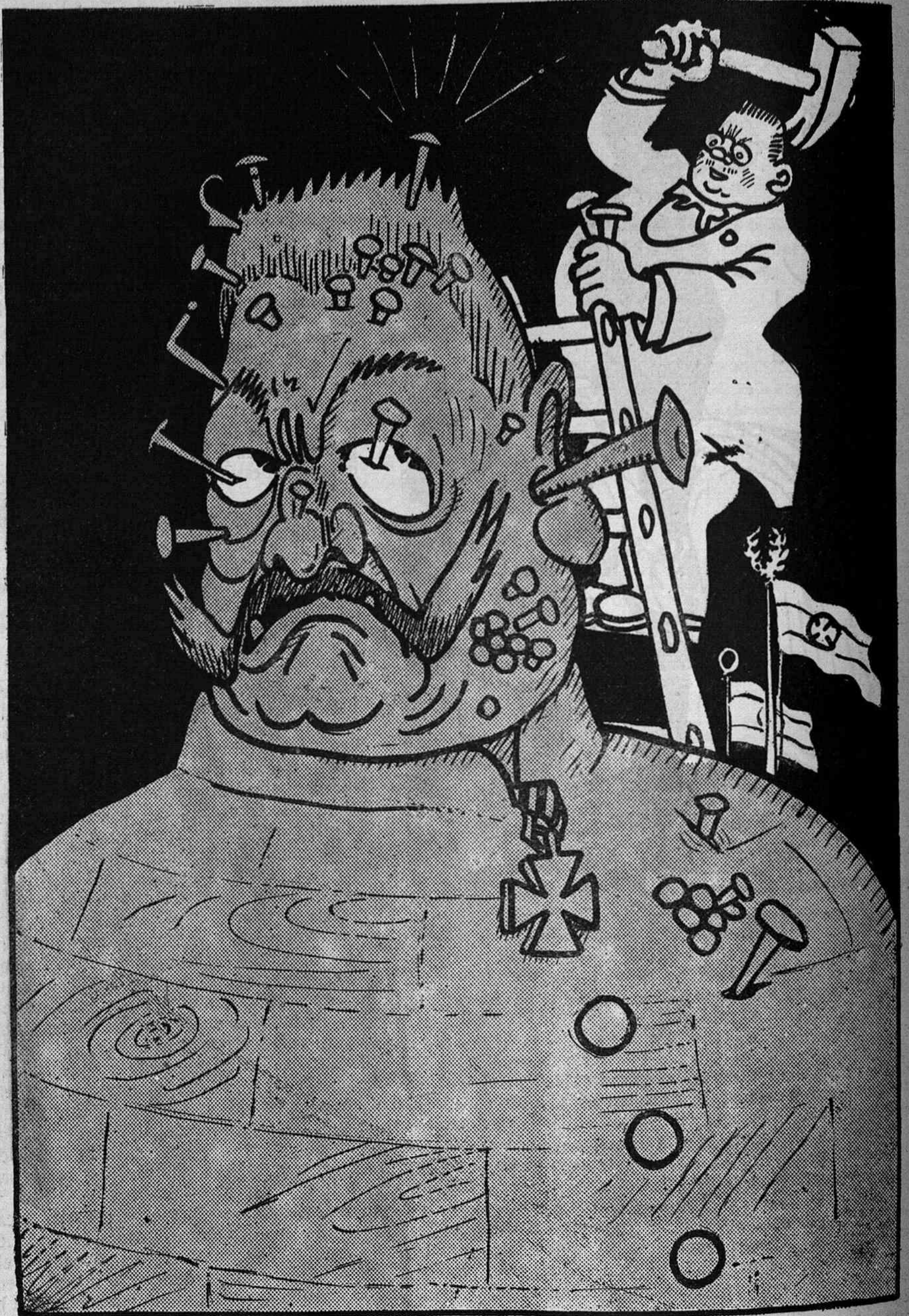
—No siguis burrango! Doncs, molt senzill; faria fer a ratos perduts una especie de gabia com aquella de les mones del «Parca» i ¡halala! el maco que volgués veure la processó, se'n faria una «peça de dos» com una malla.

—Estic veient que tens més pesquis que'l que va treure la rifa del Empedrat i més «ideia» que el «Feio Malaguenyo!» Jo de tu, encara que sigui ficar-me en vares de onze camises, jo de tu, faria una instancia amb un full de paper d'estraça i amb més pals i ganxos que un cartipaç, per a entrar de «conserca» a cà l'Estruc i aixís sentiries el «nyigonyigo» de les figures de cera del Passeig de Gracia sense moure't de «cais».

—Encara no som allà on anem que no ho faci, porque això de pensar tota la santa setmana per a no poder tirar a l'olla més que quatre sigronots, que per a engolir-los necessites un certificat de l'alcalde de barri, tiba, home! creu-me que n'estic més tip que un llubarro de beure a galet! El dia menos pen-

sat, em «decanto» amb l'amo i li engipono a tall d'encàrrec totes les paraules lletges que se m'entortolliguin entre pap i llengua! Ho juro! Aixís parlin mal de mi de tras-cantó o m'atipi de bolets enverenats i m'hagin de dur a casa ballant el pirulero a dintre d'una portadora! ho juro!

—Deixe't estar de cabories, home; deixe't estar de cabories! Els pobres, «maldament» es quedés la mar més vuida que la ermilla d'un treballador en divendres, els pobres, sempre serem pobres; doncs els que no anem apedaçats, és porque tenim la dòna gandula. Salut hi hagi, que'l demés! An aquest món els uns hi venim amb un pa de nou lliures a sota el braç; i els altres... amb un feig de roba bruta. Tot fa bulto! I ben mirat, qui més, qui menos, tots fem la ganyota pel mateix puesto. Fixe't-hi!

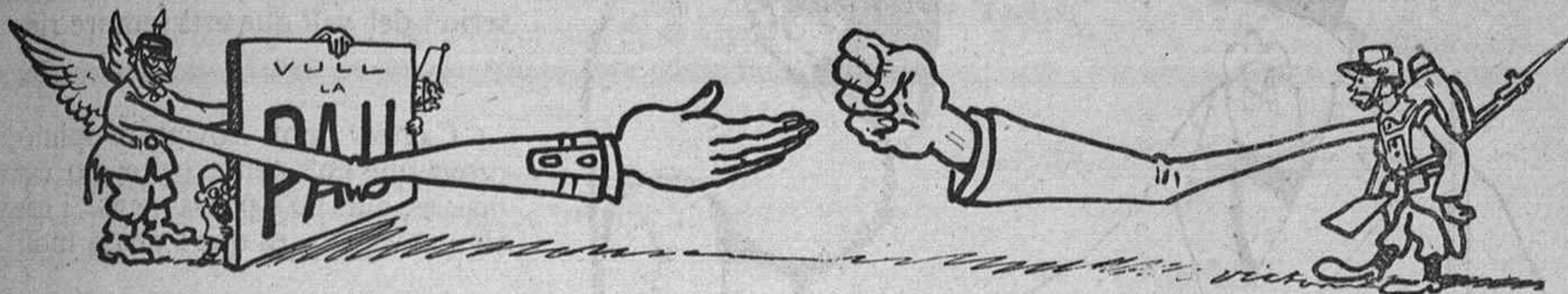
L'HINDENBURG DE FUSTA, per Sancho

—Com pica aquest brètoll!... I d'això en diuen fer patriotisme, a la meva terra?

...I el Nando i el Cisco, tot traginant taulons, feien petar la xerrada «bo» i mastegant l'escanya-pits; clavant cada escopinada, que s'arrapava a terra com una sangonera.

Si algun dia hi passeu pels encontorns de Santa Maria, si algun dia hi passeu, fixeu-vos-hi amb aquell bé de Déu de botiguetes de sostre esquerdat!... Fixeu-vos-hi!

JOAQUÍM MALLEU

Els de dalt

La Terra cansada ja està de voltar,
i mira a la Lluna que va sens parar,
rodant-la i seguint-la en llonga carrera
callada i lleugera,
sens pena ni gloria,
seguint de memoria,
volant de rutina,
i,—Escolta veïna,—
la Terra li diu:

—No't cansa'l seguir-me d'aquesta ma-
davant i darrera?— [nera]

(La Lluna se'n riu.)

No't cansa aquest pas?

Jo estic reventada.

Si al manco sabia cap on sóc portada!

I tu, riolera,

no penses on vas?

La Lluna s'hi acosta

sens dar-li resposta;

li fa una mueca sa cara de boba

i plena d'arrugues

i fent pampellugues,

rient res l'innova,

i al lloc que ocupava de nou ha tornat.

La Terra sospira, res més dir-li prova;

ni l'una ni l'altra el ball ha deixat,

que volten sens treva per força o de grat.

***

La Terra cansada ja està de voltar,
i a Venus com ella també veu bregar,
callant i rodant

com llum tremolenca

rosada i blavenca,

però no menys viva

tot bo i pensativa.

La Terra l'empaita i diu-li cridant:

—Oh Venus, amiga, no't canses ballant?

Jo estic fatigada.

Oh amiga estimada,

vols dir-me què penses de nostra jor-

No sabs on anem? [nada?]

quin dia, quina hora i aon pararem?

I Venus llavors acosta sa testa,

senyal manifesta

que vol contestar,

i diu a la Terra:

—Tes ansies desterra,

qui et fa capficar?

Que'n treus de retreure que't cansa'l

Jo em trobo com tu; [rodar?]

tampoc jo sé on vaig;

més, sabs lo que faig?

Jamai res pregunto ni em queixo a ningú;

quelcom me diràn,

jo faig com els altres, si veig lo que fan.

No sé si se'm porten amunt o avall,

ballem com els altres que som en el ball.

***

La Terra cansada ja està de voltar
i al Sol s'aventura també a preguntar,
que sense parar
immens llampagueja ses flames llençant,
tan gran dóna voltes, també està ballant.

Apar que navega,

i tot ho arrocega,

fent llarga corrúa

d'estels i cometes amb barba i amb cúa,

traçant llargues tortes...

—Oh Sol, on me portes?

la Terra li crida—

Vols dir-me la ruta d'aquesta ma vida?

I l'astre arrogant,

vermell i cremant,

no més li contesta:

—Segueix! no estàs llesta;

tu ets una nana, jo soc un gegant

i res no pregunto, no més obeeixo;

jo volto i segueixo

a un altre que'm mana que vagi tirant.

***

La Terra gemega i diu: —Sent tan gran,
també com els altres aquest veig que's

ningú res pot dir-me; he fet ja la prova;

tots ells com jo's troben, no saben on van.

SALVADOR LLANAS I RABASSA

***

Sempre em dius que no tinc cor
perque quan d'amor em parles,
me'n enric amb cert desdeny
que's veu t'està ferint l'ànima.

Sempre em dius que no tinc cor
sens fixar-te en mes mirades...

No hi sabs veure en mi res més
que l'irònica rialla!...

No hi sabs veure en mi aquell cor
tot plaer, tot delectança
que cerca amor i no sab
en quina font abeurar-se.

Totes les fonts per mon cor
totes les fonts s'han secades!...

L'orgull i la vanitat
s'han beguda tota l'aigua.

I, retut, ara mon cor
irònic ve a demostrar-se't,
i tu, com totes, sols creus
les apariencies qu'enganyen.

Sempre em dius que no tinc cor
sense fixarte en mes llàgrimes
que s'esmunyen rostres avall
quan d'amor vens a parlar-me.

JOSEP FERRÉ I ROIG

Déu té un bastó...

—Amb mortés del quaran...? Això es-

[parvera!]
i a la església de Reims? A aquella joia...?
doncs segons vaig llegint, va sè aquell

[Troia]

comparant'ho amb això, una cafetera!

Qui ho havia de dir! tant bona qu'eral

Jo'm mirava a la Terra, bonicoia...

agraïda i feliç! era una noia

a qui aimava com filla verdadera!

Prò que temi el meu càstic! desgraciada!

puix malgrat ser piadós, de primè entuvi,

lo que tinc de bon home, ho tinc de fiero,

Que no's pensi que Jo, aquesta vegada

m'acontenti enviant-li un trist Diluvi;

sóc capaç d'enviar-li el... «Noticiero»!

QUIMET M.

Pensaments

L'home incult, és una calamitat que's belluga.

Desconfia del jove que està sempre serio i del vell que està sempre rient.

Canviar molt sovint d'opinió, és prova que no's pensa gaire; no canviar mai, és que no's pensa gens, i canviar alguna vegada, és que's pensa molt.

Les eines, manejades per l'art, poleixen una pedra; les contrarietats, manejades per la cultura, poleixen un caràcter.

La visita, curta, i la raó per a fer-la, llarga.

Qui és esclau de l'estudi, se va lli- bertant de l'error.

Quan se parla amb veu baixa, és quan el cor parla més alt.

No hi ha dugues persones iguals, perquè la una sempre és pitjor que l'altra.

El neci ja es creu en possessió de la veritat tenint no més que sospites, com aquell que perquè ha sentit a dir que's diamants surten del carbó, perquè té un cabaç d'aquest combustible, ja es figurés tenir diamants.

L'il·lusió ha d'ésser curta si no's vol un càstic llarg.

Més dolent que estar dominat per un vici, és desco- nèixer quan és vici.

Esperar per a ésser feliç a que tot ens vagi bé, és com pretenir que l'aigua del mar estigui quieta.

Bó és conèixer les persones i guardar-se'n sense ne- cessitat de renyir-hi; també et guardes de les feres sense barallar-t'hi.

Tractem a xascos la salut i, si se'n va, després li hem de donar mil satisfaccions per a que torni.

Passarell

LA MALA VIDA, per Passarell

—Sí, t'ho confesso; soc una perduda!
—I com t'has pogut perdre?... Doncs de què t'ha servit, el goç?

Vespral

De ma cambra en la dolça quietut de la baixa hora, quan la llum esmortida amb recança's destría en or, porpra i violeta en estranya harmonia, com alada riquesa que un moment s'atresora;

quan després pretinguda per penombra incolora, els reflexes iombres lluiten plens de follia i les llums ja vençudes fugen on se'n va'l dia, i a l'estada embolcalla la nit somniadora,

allavors quan ma pensa fantasseja exaltada, enlairant-se en ensomnis i daurades quimeres, amargors ja passadas o il·lusions falagueres qui agrupant-se confuses la ment deixen cansada: ve a calmar mon desvari, amb delícies pleneres la visió de ta imatge, ma volguda estimada.

LLUIS PUJOL

La falsa modestia fa com els timadors: s'enfada amb qui no's deixa enganyar.

De tant en tant, surt un caràcter que desprecia el diner, i el diner, per venjar-se, suprimeix caràcters.

Per als homes, només hi ha d'haver una dona santa en el món: la mare. Totes les demés, són el sexe contrari.

Pretendre ésser respectat sense complir cap llei de bona societat, és com volguer tenir dret a trepitjar alfombres de seda calçant esclops.

Disfruta més un que estalvia amb dignitat, que un que malgasta esbogerrat.

Quan no tenim paciència, és quan podem semblar-nos més a les besties.

Enraonar és lo més fàcil; el mèrit està en fer-ho bé i a temps.

Tant com castigar el culpable, convé estudiar les causes de la falta, que, no perque s'ha salvat un malalt del tifus, deixa d'existir el tifus.

En l'història d'algunes riqueses, hi ha fets que, explicant-los, poden servir de vomitiu.

D'entre un home i un tigre que causin destroços,

compleix millor sa missió en la Terra el tigre que l'home.

Ni metge massa enfeinat, ni dona massa ociosa.

A moltes persones, el diner els hi serveix de remei per perdre la salut.

RAMÓN MASSIP

Otomnal

El sol de la tardor posa damunt les coses la dolça melangia d'aquests jorns otomnals i an els pics de les grises muntanyes silencioses s'hi esmunyen les besades que hi ha en sos raigs malalts.

La masia propera clareja entre les branques nuoses; dalt les tapies el blat-de-moro llú! del séu hort conreuat, les crisantemes blanques, exhalen una flaire que no gaudeix ningú.

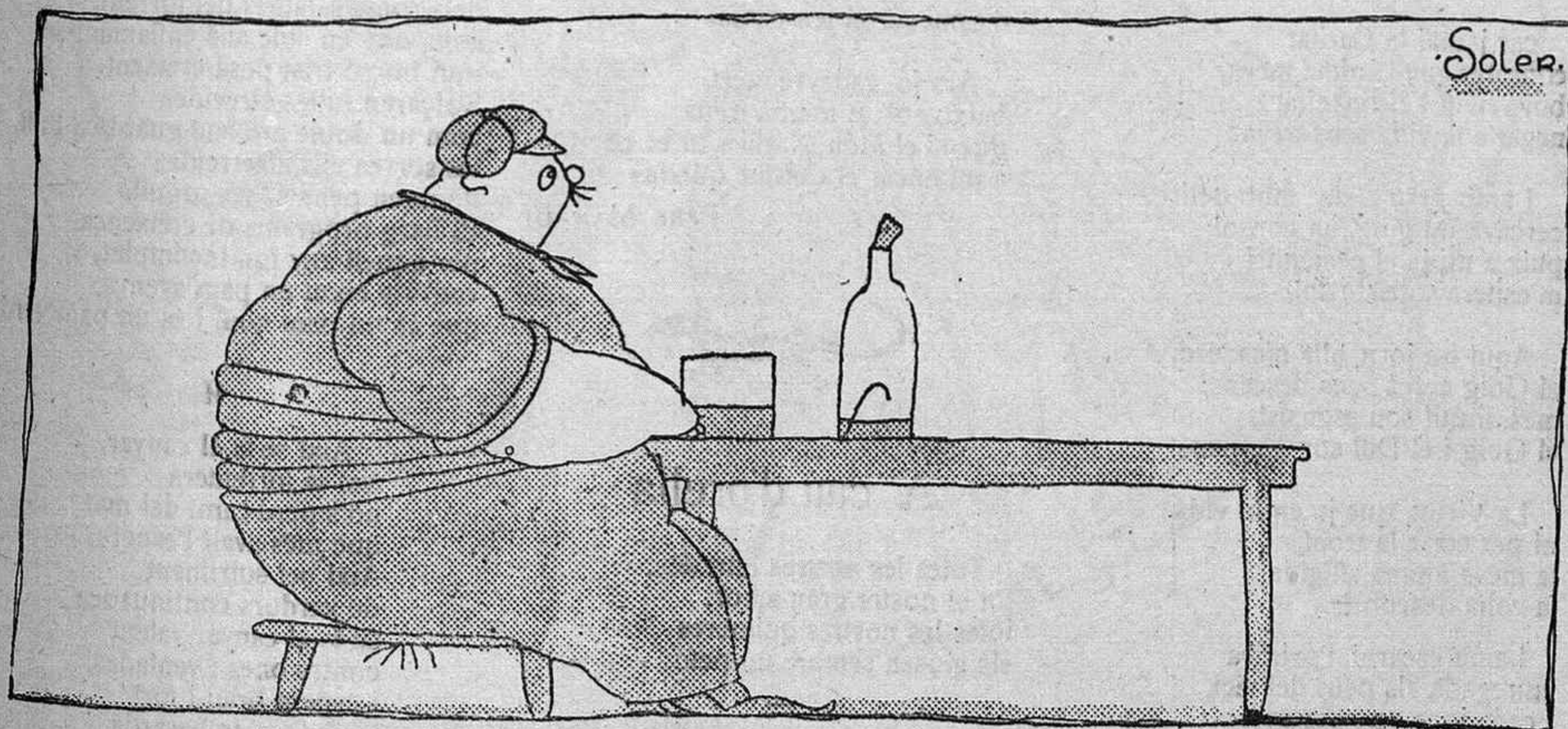
Els bous calmosament llauren els rostolls lassos cimbrejadors d'espigues qu'ubriagava'l sol; pels llargs solcs rectilinis, movent amb ritme'ls braços, ara torna a sembrar-hi l'alegre camperol.

I quan vinguin els jorns de pluges fecondantes la llevò embrionada sota l'humil terroç, farà eixí pels conreus verdors exuberantes que al vent, seràn com llacs d'espill mai en repòs.

Per les dormides prades pasturen les ovelles, el pastor jau a l'herba lassat de llarg camí, ressona en la quietut el chor de bels i esquelles i an el aire hi ha forta sentor de romaní.

La torre mig-aval de la quieta masia té les airoses cimes coronades de pau; un gran vol d'oranetes camps a través fa via i, al sê a la torre amiga, té xiscles d'adeusiau.

LLUIS SUREDA PARADÍS

REFLEXIÓ DE BEVEDOR D'AIGUARDENT, per Soler

—L'home ha de tenir esperit; l'home que no té esperit no és res; és un troç de carn i prou.

Els darrers mots de mon esperit

DES D'ULTRATOMBA

La meva ànima captiva
deixà un jorn mon còs febrós;
restant la materia viva
sofrint llurs crudels dolòs.

Voltejà al torn de ma arcova
boi cercant un ver amic;
mes, veient que ni un ne troba,
volà lluny, amb greu fadig.

S'atançà prop de m'aimfa
i llurs careses volgué;
mes la nina que aimí un dia,
ni sols la regonegué.

Corrent, per valls i muntanyes
creuà espais, passà la mar;
mentres que, al llit, mes entranyes
pel corc les veia minvar.

Llà d'enllà, l'ànima meva,
per nostra patria plorà,
no trobant ni una mà seva,
ni un dolç record hi trobà.

Per tot sempre, amb greu sofrir,
sols trobava odi i falsia;
i es sentia defallir,
mentres jo en mon llit moria.

Afadigada i ansiosa
deixà estar l'ingratiut,
i amb anhel, cercà, afanyosa,
Caritat, Goig i Virtut.

Veient occir llurs germans
amb colps d'arma fraticida,
plens d'ambició o delirants...
fugía ella esfereïda;

car jamai la Caritat
comprengué l'ànima meva,
boi veient l'Humanitat
negar's la vida sens treva.

I amb gran afany, amb deliri,
cercava un goig, un consol;
puix a mi ja el cementiri
m'esperava trist i sol.

Aquí un jorn, allà més tard,
el Goig cercà sens descans;
mes, inútil son esguard,
el Goig i el Dol són germans!

La Virtut, que jo en la vida
ni per etzar la trobí,
la meva ànima afligida
la volía descobrir;

i amb escarni, l'ovirava
entregada als peus del vici,
i cada jorn que passava,
era més gran son defici;

fins que a l'últim comprengué
lo que era la Virtut:

«Record d'un Bé que sigué,
que avui el Mal l'ha retut».

Allavors... ¡pobre animetal
Sens amor, sens amiatat,
retornà trista i inquieta
a esguardar mon còs gelat.

Tornà a ma cambra deserta,
plorant de Patria el passat,
veient la Virtut incerta,
mancant Goig i Caritat.

Les cortines de ma arcova
li retornaren consol,
puix la blancor de la roba
fou son goig, com fou mon dol.

Retornà ben presurosa
a animar ma vitualla;
mes sa vinguda afanyosa
fou el *psalm* de ma mortalla

—«Torno a tu—digué plorosa,—
ja que rê al Món me fa enveja;
car si ets materia enganyosa,
fill ets de lo que't rodeja.

No és culpa teva si et falta
d'amor i amiatat l'emblema,
si fortament no t'exalta
de ta noble Patria el lema.

Torno a tu, no per culpar-te
si sens Goig vius, ni Virtut;
sols tens lo que pot donar-te
aqueix segle corromput.

La Caritat no coneixes,
perque no te l'han mostrat;
ni la vida que ara deixes
sabs quant val... ¡te l'han donat!

Així, doncs, amb greu recança,
te deixo aquí amortallat,
ja que no hi cab l'esperança
d'esmenar el teu passat.

Ara jo, cadavre inert,
baixo sol la tomba freda,
que si el Món és qui a tu et perd,
a mi encar el Cel me queda».

PERE MANAUT

A cau d'orella

Totes les nostres mirades,
tot el nostre gran amor,
totes les nostres quimeres
els glosen sempre un petó.

Quan t'he dit que en els teus ulls
avui m'hi he vist retratat,
boja tu per posseir-me
tot depressa els has tancat.

Si les voltes que't somnio
fossis tu de carn i d'òs,
quants cops no t'estremiries
tot abraçant-me de goig!

No t'enfadis si jo estimo
a dos nines més que a tu;
no t'enfadis perque adoro
a les nines dels teus ulls!

A cau d'orella ens hem dit
els més grans secrets d'amor;
guarda'ls i no me'ls recordis,
que fins de mi sóc gelós.

A. RIBAS LLAGOSTERA

Així se fa el canyar

I

Un troç de canya degollada
parà el torrent enorgullit,
enorgullit tras la gropada
del llamp rabiós i el trò seguit.
El torrent roig prengué la canya,
li feu tastar son frenessí;
bell punt cansat de sa companya,
a un pa arenós la despedí.
Entrebandada, presonera,
li passà prompte el llarg mareig:
s'encabrità la torrentera
tota polsosa de fangueig.
La canya viva anà colgant-se
dels roigs salatges del torrent,
com tany en solc anà enflamant-se
i un borro trist posà creixent.
S'alçaren fulles atrevides
com un doble arc fent guarda a l'all,
les sorres vils aixerreides
donaren pena al seu orgull.
El llarg programa de creixença
per aquell any fou incomplet,
cad'any eixut un pam avença,
que és un pam nou, i és un pam verd.

II

Així se fa el canyar,
així la torrentera
no's perd camí del mar
que més avall l'espera.
Així pel sofriment
de xardors continuades
se fa el canyar valent
contra ones i ventades,
i espera brau i fort
les hores de basarda,
quan el torrent és mor.
i és viva l'olivarda.

A. COSTA I SENDRA

LES NENES TERRIBLES, per Capuz

- I què'n fan, de les fulles que cauen dels arbres, mamà?
—Ai, no ho sé, filla meva.
—Doncs jo sí que ho sé: les posen a les estatués.

SETMANA SANTA, per Bon

-Bon dia, mossèn Coll!... Es molt matiner...
 -Sí; valg a dir el sermó de les Set Paraules.
 -Només set?... Vostè sempre tan modest!...

La pau inquieta

I

Feia tres mesades que destrenava el meu pelegrinatge per terres gallegues i asturianes, quan prenguí el determini de venir a sojornar en aquesta dolça Catalunya.

Cercava pel repòs algun llogaret d'aquells que semblen un país d'ensomni, i creia que'l meu estiueig seria un poderós tònic pels nirvis en desgavell, per la meua neurastenia accentuada, resultat d'un treball constant i penós.

Estava mig temptat de quedar-me a Barbantes, una vila propera a Orense, que té tot l'encant dels jardins. De tant en tant, si hi hagués tingut la morada, hauria fet sortides a Orense, per a contemplar l'estatua del pare Feijóo, amb el tancat de ferro perquè la gent se'l miri de

lluny, i el pedestal de la Concepció Arenal, senzill i magestuós. Pot-ser m'hauria allargat fins a les Burgues, per a veure com hi raja l'aigua bullenta, que'ls ciutadans de Orense ho tenen com una de les joies que la mostren als pocs forasters que hi van, que quasi sempre són portuguesos que, cansats d'armar soroll a Valença do Miño o a Chavez, s'internen a Orense perquè els hi vé al pas.

Pensava també amb el gentil poblet de Bouzas, proper a les ríes gallegues, que ha sigut en molts temps un repòs pels meus ulls i un consol per l'esperit, però a Bouzas haguera sentit de massa aprop els dolors de les gentes marineres, m'haurien explicat la vida miserable que porten des de que la pesca va de mal borràs. Certament que si els temps fossin millors, allà sojornaria disfrutant de les alegries de la gent de mar, tot bon-dat. Haguera als matins esperat les ventrudes barques per a veure com havia anat la pesquera. El vell Piñeiro m'hauria desgranat les peripecies hagudes, i en Baamonde, rient com sempre.

Però jo no puc sofrir els dolors d'altri i aquest motiu fou el que privà de que Bouzas fós el lloc preferit, i que menyspreués Barbantes car em fastigujaven bon xic aquells portuguesos tontos i fanfarries que se'ls hi tenien d'aguantar llurs intemperancies.

Aixís fou que'l record d'Ullamata m'assetjà constantment i semblava que se m'oferrissin tots ells, brindant-me racés i bona cara. A més, tenia el millor atractiu, que era el d'ésser gent de la meua raça, el de parlar com ells i el de sapiguer-los-hi una franquesa que, si a Galicia que'ls hi brindarien, no ho faria la generalitat.

Un matí de juliol la meua esposa, la nena i jo anavem encaixonats en una tartana esquifida, junt amb quatre senyors que feien cara de colonia perpetua, d'aquells que no's mouen ni en els mesos de l'Hivern.

Anava a reposar, a oblidar-me dels tribulls i cavilacions del negoci que'm tenia absorvit completament. Volia vegetar, no recordar-me de res; fer el galapat arre-cerat a l'ombra d'alsines i pins i altres arbres dels que tenen copa. Desitjava anar espitregat, ésser lliure d'encarcaments que feia fòra de casa. Volia anar a pescar amb canya en un troç de rieral, sense filosofar mentre s'espera que'ls peixos piquin, com a platxeri i per pur caprici. Al lloc del paquet de mostres portaria una màquina verascòpica i les notes de negoci es transformarien en fotografies més o menys detallades dels paisatges que'm semblés que valia la pena de mapar-los.

Varem arribar a Ullamata en el mig-jorn despedint als quatre companys de viatge, que anaven més enllà, pot-ser per avorrir-se en algun poblet d'aquells que tenen bons aires i alimentació sana.

Al baixar del vehícol desseguida ens donàrem compte

que despervemta la curiositat dels senzills moradors del llogaret, car a les portes no hi faltaven les comares i fins els compares; les primeres fent veure que laboraven amb un capdell de fil i una agulla apedaçant mitges que no volien pedaços, i els segons dissimulaven mirar enlaire, com si el ceí els menacés amb alguna marfuga. Però si ells eren allà s'hi estaven per nosaltres, per quan havia correngut la bombarda de que hi arribaven uns forasters, i aquests pobles que no hi va colonia, fan un cas extraordinari del mortal que s'atreveix a volguer-hi passar una temporada.

—Pla sé bé que han llogada la casa de la Gasparona—deia una comare un xic bellugosa.

—Per això li donaren una emblanquida de cals l'altra setmana, —responia una altra.

—D'ençà que en Met és batlle bé que prosperem; mai n'havíem tingudes de persones d'aquestes.

—Ja cal que tots fem mans i mànegues per a que estiguin contents.

II

La Gasparona al veure'ns arribar a sa casa s'enrajolà de satisfeta.

—Deuen estar marejats del viatge ¿fa que sí?

—Gens; és fet amb poques hores.

—Vostès a rai ja hi estàn fets a anar amb carril i dil·ligencia.

—Teniu les cambres enlestides?

—I com no, senyor!

S'avençà, senyalant-nos una espaiosa estança i fità els nostres ulls per veure la cara que hi posàvem.

—Molt bé, molt bé—va exclamar la meva esposa vegent aparellada la cambra.

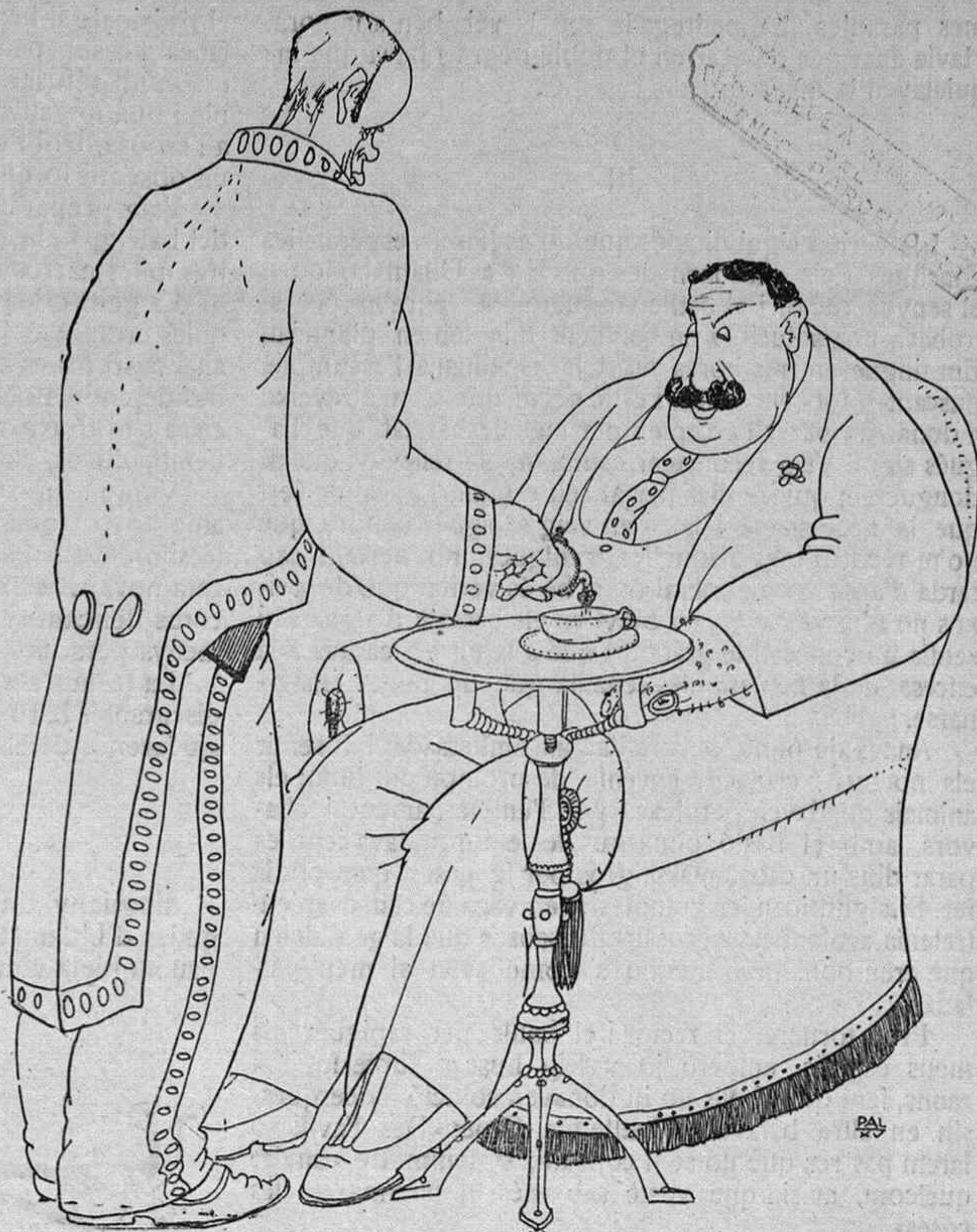
Si volen res, facin un crit que pujo desseguida.

Al quedar-nos sols restàrem un xic satisfets, menys la nena que esclatà amb un plor esgarrifós, car es devia sentir de les sotragades del viatge. Semblava la única que hi estés de mala gana en aquell poble. La muller va amoixar-la; se li feren postures a desdir i fins vareig ésser voluntari per passejar-la amunt i avall de la sala, amb la calma i serietat d'un novell assistent... Tot fou inútil. La criatura continuà en els seus tretze i quasi juraria que, d'haver pogut caminar, hauria sortit sola de aquelles parets envers altres terres que li fossin més plaents.

Quan va estar cansada callà un xic, però reprengué amb més força la musica. Jo la mirava com dient-li: «Tens raó, noia; tu no tens cap culpa de si nosaltres tenim la deria de fugir de casa». El plor era rebel, però la rebeldia va curar-la un mugró que'l va xarrupar amb una llarga insistencia.

La Gasparona trucà la porta i m'anuncià una visita.

—Que entri.

ELS ORGULLOSOS, per Pal

—Que hi vol algunaf?

—No n'has de fer res!

I va entrar un home gros que semblava que'n portés un altre a dintre; amb la gorra de fai i visera de *pegamoid*; amb una camisa fluixa i una xelina ampla. El trajo era folgat; els pantalons li feien tot un sacsó; les botes eren d'una pell granada. Empunyava un bastó primet que'l coronaven dugues borles lligades amb una beta negra.

Com compendreu, un home aixís, forçosament tenia d'ésser el batlle.

Va saludar amb gest estudiat però ridícol, gest que'l devia tenir après de quan hi anava el diputat a dir-los-hi que'l tornessin a votar. El meu correspondre sigué amb unes quantes exclamacions, com si restés satisfet d'aquella visita.

Va posar tota la vila a la meva disposició; m'indicà les fonts i les vernedes; em va parlar de si volia matar la estona amb ell que aniríem a cà'l Rector i fins em digué que si algun jorn necessitava consells vindria a mi per a que'l guiés, ja que devia estar més versat en les lleis.

Les celles se'm posaren sobre'l cap al sentir les últi-

mes paraules. La pedregada me la veia ben a la vora. Haví anat per reposar en el poble i em trobava que inquietaven la meua pau.

III

I la veritat sigui dita, és que no es feren esperar les consultes. Feia dues jornades que era a Ullamata, quan el senyor rector i el batlle vingueren a veure'm per si trobava una solució a un conflicte que tenien plantejat. Em tingueren tres hores mortals espellifant l'assumpte, buscant-li tots els caires, i estic segur que si m'atreveixo a donar un parer l'accepten per més desbaratat que hagués sigut. Vaig recomanar calma, molta reflexió i que'm donguessin quinze dies per al séu estudi. La calma cert que la necessitava i tanta en vaig sapiguer pendre, que no'm recordí més d'aquelles trifulgues, no deixant cap tarda d'anar vora el rieral on si bé és veritat que de peixos no n'hi passaven, en canvi en els bassals d'aigua s'hi sentia un concert de granotes que a la nit les caçava a la encesa, de la manera més senzilla que un pugui imaginar-se.

Anava de puntetes vora l'aigua embassada, i al sentir els nocturns crotacis, encenia de prompte un llum; els animals quedaven perplexes per l'enlluernament i allavors, amb el bastó punxagut les enforquillava fent-les parar dins un cabaç massa gros per la pesca que podia fer. Si algun jorn les granotes feien vaga de cantar, m'entretenia agafant caps-grossos llefiscosos que la gent deien que eren bons però que no s'acomodaven al meu paladar.

Prou tornaren el rector i el batlle per sapiguer els meus estudis, emperò jo vareig buscar subterfugis i raons, fent que si ells no hi donaven solució la cerquesin en altra banda. El batlle em digué: «Des d'avui no farem pas res que no se li consulti; si tenim de canviar quelcom, avisi, que vostè sab més el tarannà de les coses».

D'allavors ençà el meu repòs fou negatiu. Haví fugit de la ciutat cercant calma i allà me la torbaven. Quan desitjava eixir als afòres, una consulta m'entretenia que era un fàstic. Representava la tercera Autoritat en el poble, més forta que les altres dues. Era un domenyador.

Se va sapiguer que'l batlle em consultava i la nova corregué de boca en boca. D'aital moment la meua llar fou consultori on hi venien a desgranar totes les petiteses aquella gent. Estava enterat a la perfecció de les miseries que furgaven; savia totes les intrigues i malvolences, i moltes vegades tinguí que refrenar homes que semblaven pacífics però eren venjatius. La vida se m'hi feia impossible i si de moment no desagradava a cap vilatà, podia venir hora de que algú creiés que'm decidia per lo de l'altre i allavors seria mal mirat i descarregarien llurs odis sobre meu.

Per comble de dissort una matinada se'm presenten, a més dels dos habituals conferenciants, una vintena de persones. De moment se'm va ocorre el pes de nomenament de fill adoptiu, amb una placa al carrer Major, amb serenades per orquestra forana; però a les primeres paraules s'esvaí el pressentiment. Mes lo que venien a demanar tenia també la seva importància.

Una pobre dona havia infantat un nen. El marit d'ella era un gandulàs, un vagarro empedernit. Tenien temor de que aquella criatura, si morís sa mare, pogués restar abandonada; per això em venien a suplicar que acceptés

el padrinatge, fent-me càrrec dels incontables devers que tanca l'ésser padrí. Ho presentaren de tal manera que era inútil refusar. Havien vingut les forces vives del poble i una negativa no esqueia prudent. Al donar-ne nova a l'esposa, trobí que ho prenia a les bones i agraïa com un obsequi lo que era una cosa pesant.

Vaig preparar amb uns quants dies de temps l'acte del bateig, i em recordo bé que la comitiva seguia als tres únics carros que's trobaren al poble.

La gent cridava: —*Visca'l Padrí!*— igual que monàrquics criden: —*Visca'l Reil!*— i com que en un acte de aital faisó no escau ésser escàs, abocava les mans curulles de confits pel camí. Al veure els dolços, la gent pacífica s'hi tirava com a lleons, pareixent que, enlloc de lleminadures, cullissin monedes de cinc duros.

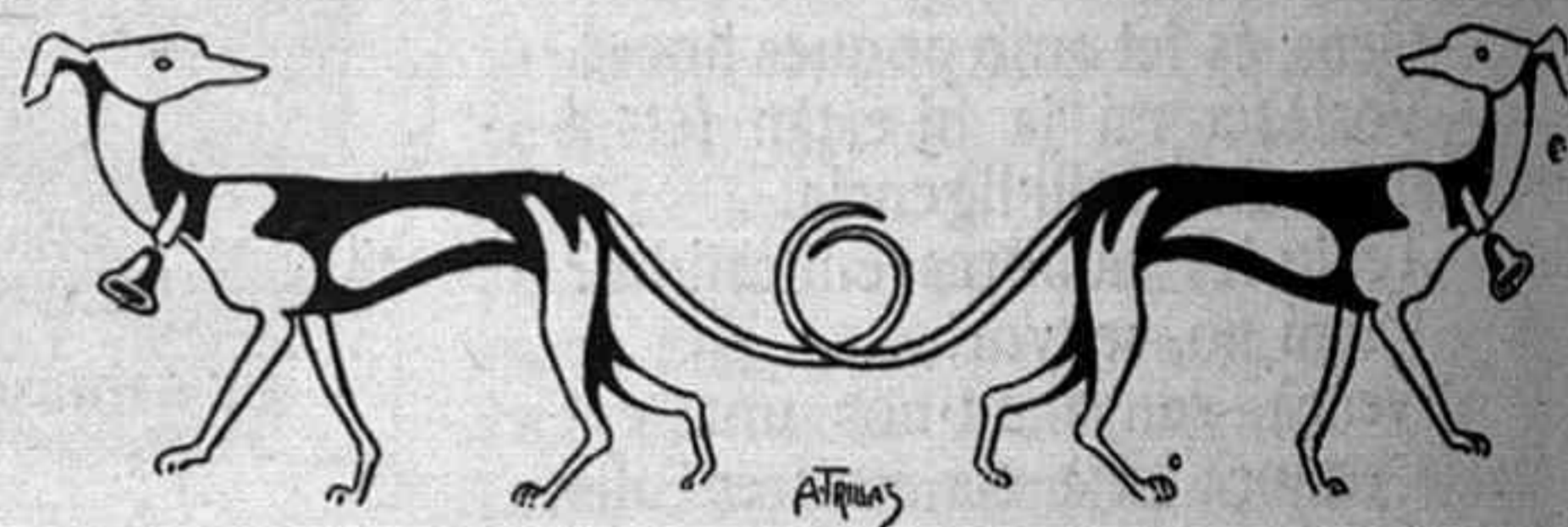
Vingué un troç de terreny accidentat i allavors vegí amb horror que, per la golafreria dels confits, les gents s'estimbaven rostos avall amb greu perill de fer-se una cara nova. Xisclaven com oronells esgarriats; semblaven corbs llençant-se famolencs dessobre la carn morta; tot menys persones sensates.

La festa s'acabà a casa la Gasparona i es digueren discursos i barbaritats i versos fets pel rector, els quins ajudaren a determinar-me a fugir del poble.

IV

Enguany tinc rebudes tres cartes d'amistats inconegudes d'Ullamata que no m'interessen, car no vui una pau inquieta com la que'm brindaren.

PERE SALOM I MORERA

Ditirambe

Róssa de cabell d'or i de mirada francament dirigida a l'infinit:
Contemplan-te somnío altra vegada en la dolçor d'un món ben agraït.

Ets hermosa i t'estimo, sens res dir-te.
L'ardencia de la meua gran passió m'esforço en apagar, per a tenir-te més temps prop meu, per evitar-me un *no*.

Pensa-t'ho bé! El món és plè d'enganyos, i és impossible trobâ un cor fidel que senti com el meu els vius afanys de portar-te entre braços fins al cel...

Pensa que'l qui t'adora en l'amor creu, i que en el món pervers no hi té ningú; que sols gaudeix al escoltar ta veu, i que desitja fondre's tot en tu.

A. CALDERER MORALES

L'IDEAL FEMENÍ, per Gili Roig

—Jo'ls explicaré en un mot
la meva il·lusió quina és:
fer ballar com un ninot
a un home de molts diners.

El butxí de Memolandia

Era, dintre del seu ram, un home admirable.

Enamorat de la missió que entre els seus conciutadans desempnyava, feia, com sol dir-se, l'art per l'art, i mai cap pintor ha agafat la paleta ni cap escultor el cisell ni cap dibuixant el llàpiz amb tant dolça fruició com ell empunyava la pesada destal amb la que, d'un cop ràpid i sempre certer, tallava el cap dels desdixats que la justícia suprema li entregava.

Mal cor, no'l tenia; dolent, no n'era. Per res del món hauria donat a un ser humà el més insignificant disgust ni s'hauria atrevit a causar a ningú la més lleugera molestia.

Però matar, sí. Era, això, en ell, una inclinació irresistible, un desig que no es podia contenir.

—Es una obsessió—deia;—una debilitat com qualsevol altra.

I els que coneixien la seva bondat ingènita li perdonaven la flaca de bon grat. ¿Qui, en el món, no'n té alguna?...

Calculeu, doncs, la tremenda sotragada que'l pobre home degué rebre el dia en que, després d'una discussió llarguíssima, en la qual s'esgrimiren, en pro i en contra, tots els arguments imaginables, el Senat de Memolandia acordà abolir, d'una manera irrevocable i definitiva, la pena de mort.

El butxí plorava, s'arrencava els cabells, llençava a l'aire les imprecacions més entendridores.

—M'han aixafat!—deia als seus amics.—M'han tirat per portes!... Privar-me del gust de matar és lo mateix que arrencar-me la vida. Estic llest, estic perdut, sóc home a l'aigual!...

ELS VELLs VERTS, per Tot

—No sé què dir-t'hi, noia.

—Oh, ja, ja!... No sabs què dir-m'hi, i lo pitjor és que no sabs què fer-m'hi.

ELS TÍMIDS, per X. Gittel

—Vaja, tonto, no sé perquè has d'ésser tan curt?...

—Bé, Déu n'hi dó de lo curtes que us mostreu vosaltres!

Prou la família procurava aconsolar-lo, fent-li atinades reflexions i donant li bons consells.

—Mata de tant en tant algun gat o algun goç—li deien:—Prova de distreure't decapitant gallines o escanyant conills.

—No, no!—clamava ell desesperat.—No és lo mateix!... Persones necessito matar jo!... Persones!...

—Gosaries, pot ser, assassinar a algú?

—Si no tingués por del càstic, perquè no?...

Una setmana va passar tirant càlculs i divagant com un boig. Si faria això, si miraria allò, si acudiria al Senat demanant-li, en nom de la seva salut i per prescripció facultativa, el restabliment de la pena de mort que tant inconsideradament acabava de suprimir...

Per fi, un vespre, una idea genial va creuar el seu cervell

—Ja ho tinc!—va exclamar, llençant un crit d'alegria.

I tirant-se frenètic al carrer, va anar a comprar-se un automòbil de trenta cavalls.

Avui l'ex-butxí de Memolandia passa tot el sant dia i bona part de la nit recorrent com un llamp la ciutat en totes direccions, muntat en el seu poderós veícol.

I... ple de satisfacció ho diu devegades als seus íntims:

—Això és una delícia!... Mai, mai havia disfrutat com ara!...

A. MARCH

ELS OPORTUNS, per Vidi

—Ha vingut en mala hora, mossèn Pau;
no hi és ara el meu marit.
—I d'això en dius mala hora?... Si és
el moment culminant, tonteta!

L'oració blava

El dançot de can barata parà sa cridoria en sec
sota'l petar de la nova d'una boca gran fixada;
callà el tró del xisto pútrit, s'apagà el llamp del reneç
i un silenci de basardes omplí l'estancia aviciada.
Poc-a-poquet s'arronçaren les persianes d'un balcó,
d'una cortina arcabota se'n feu un manoll d'arrugues;
uns caparrons de mondanes s'ompliren d'una emoció,
un fret sobtat va embestir-les posant-les totes porugues.
Al carrer, atxes enceses, la creu, cotxes endolats:
una filera infinida d'homes amb la testa baixa,
quatre ciris, un bagul, guarniments sobreposats;
enrunat de flors i cintes el satí blanc de la caixa.
Passà la processó trista; i omplí de nou el carrer,
retornà la irreverència, va aixamplar-se la cortina,
caigué la verda persiana; el rotllo es feu incencer
a la sagrada memòria d'una criatura divina.
Quiscunes rememoraren les ombres de la presó.
on hi sorgí impensat l'astre d'oriflames curadores,
disparant-les somrisenta la filla del directò
sardolla de cristianisme, plena de virtuts senyores.
Unes llàgrimes que queien duien al cel satisfet
l'oració més blava i fèrtil en un bordell deslliurada:
de segü aventajaria les oracions de preu fet
per l'impuls amb que sigué vers l'Eternitat llençada.

ALBERTET DE FILAFRANCA

Pensaments

L'amor és una llaminadura molt dolça i molt gran,
formada per moltes de petites: com si diguessim: un
poema de tercets escrits amb mèl sobre de terrossets de
sucre.

El pecat original és el campió de tots el pecats jolius.

Sense la primera actriu que té el teatre de la vida, l'a-
legre comedia humana se transformaria en un drama de
tristesa.

La nit és l'aperitu favorit de l'amor.

L'idílic duo del matrimoni novell, ben sovint se trans-
forma en un chor aixordador i desafinat.

L'esposa lligada amb cadenes de petons, és el ser que
amb més goig se resigna a l'empresonament del matri-
moni.

Comet una imperdonable falta d'urbanitat l'home que
ofereix sal a una andalusa, i sucre a la dolça catalana.

La xicoteta de quinze anys és la poncella més jolua
del bell jardí humà, i la de vint és la reina de les flors.

Els ulls, la boca i el somriure femení, són els am
més poderosos que la natura dóna a la dona per a pes-
car marit.

M. G. M.

ELS LITRERIS, per Soler

—Però tu ho sabs què és un sonet?
—Sí; una cosa que fa venir soneta.

L'ESTIGMA, per *Pal*

—Ja n'he sentit tres que, tot passant, deien “quin lloro!”...
No sé pas per qui ho diuen.
—Per tu, home; deuen saber que ets diputat.

A tu

Errare humanum est.

No recordo, nineta,
l'hora precisa
que la teva hermosura
va corferir-me,
que pel cas dóna
igual, que sigués la una
com les catorze.

Però recordo el siti
i el poble, exacte
com si aquella aventura
succeís ara,
que certes coses
les té a la pensa mentres
té vida, l'home.

Era en una xamosa
i alegre vila
el dia de la festa
majò, aixerida,
i era a la plaça
mentres ballaves una
americana.

Entre un sens fi de nenes
encantadores,
vegí la teva imatge
etèria noia,
i desseguida
mon cor en un Vessubi
va convertir-se.

Els teus ulls de sultana
que, donant voltes,
miraven de manera
fascinadora,
¡com me plavien!...
per ells al cel encara
renunciaria.

Ta boqueta riallera
boig me tenia,
tos llavis de magrana...
m'ho callo, nina;
si no vui dir-ho,
que només de pensar-hi
tot m'electritzo.

Te diré sols que tota
aquella tarde
com navili sens brújula
vareig trobar-me,
com no, si ets bella
per fer perdre el sosego
a un sant de pedra!

Mon afany consistia
en cercà un modo
que'm facilités dir-te:
—«Nina, t'adorno.»
¡Com no ho vaig veure
que al olm era impossible
fer-li dar peres!...

Veient que en va forçava
ma pobre pensa,
malei ma desditxa,
ma negra estrella,
quan tot de sobte

me va ocorre una idea
meravellosa.

Entre d'altres persones
que't rodejaven
d'un jove que't somreia
vaig adonar-me:
—«Si no és son *novio*,
pot servir-me per dir-li
quant jo l'adorno.»

Això pensí, i en menos
temps que un gall canta
al davant d'aquell jove
ja'm presentava.
Ja és vritat certa
que tot ha de pensar-se
abans de fer-se!

De tes gracies diverses
parlar-li vareig,
li digué qu'eres bella,
que t'adorava,
i que'm faria
gran mercè, si d'eix modo
t'ho trasmetia.

Amb atenció devota
m'escoltà sempre,
encara que els seus llavis
no's desclogueren;
va limitar-se
a obrí els ulls de manera
desmesurada.

Estranyat del séu modo
d'obrâ, vaig fer-li:
—«Crec que la deu conixer,
sinó... ¡dispensi!...»
i'm feu:—¡De sobres!
i amb rezel va afegir-me:
—«¡Sóc el séu home!»

R. PAMONICAS

Quadret de tardor

La pluja cau pausadament
pel pla i per la muntanya;
el fret es filtra intensament
a dins de la cabanya.

El pastor arraulit vora del foc
una cançó murmura,
i amb el cap reposant damunt d'un roc
atent llambrega el fidel goç d'atura.

Penja dels calamàstecs ennegrits
l'olla d'aram que'ls conillers flairegen,
i com mals esperits
els tions llengotegen;

mentres que la brivalla en un recó
va espallofant espigues
apilotant el gra, que Déu n'hi dò,
amb el mateix instint que les formigues.

I la pluja no para ni un moment
i amara plà i muntanya,
i el fret es filtra intensament
a dins de la cabanya.

J. NOVELLAS DE MOLINS

La odissea d'en Roc

¡Prou se li veia an en Roc
que una mala fi tindria!
De la nit en feia dia
corrent les cases de jòc;
i amb cartes i gots de ví,
daus i copes d'aiguarent,
maleint o bé rient,
passava la nit així.
Un diumenge, que la sòrt
li havia sigut ingrata,
puig pelat com una rata
entrà a casa anant de tort;
la seva sogra que'l veu,
i—¡hàla borratxó!—li crida:
—Doncs ara amb la vostra vida
aquest insult pagareu.—
L'agafa amb una grapada,
i amb les ungles i les dents
la convertí en pocs moments
en un munt de carn trinxada.
Volgué fugir, consumat
l'odiós crim, mes el vegeren
els guardies, el detingueren
i a la presó fou tancat.
A son temps, judici oral
tingué lloc, i el veredict,
execrant el séu delict,
lo va condemnar al pal.
Vingué'l jorn del sacrifici:
abans de l'hora indicada
esperava gran gentada,
l'execució, amb viu desfici.
Poc després, la comitiva
formada d'autoritats,
en Roc, el clero i soldats,
an el catafalco arriba.
Puja el reu tot dil·ligent
la fatídica escaleta,
pren seient a la banqueta...
mira a l'entorn mig somrient...
Ja'l butxí passa amb cautela
la corda per sota'l cap...
tapa son rostre amb un drap...
fa voltar la manivela...
quan, volguent gesticular,
dóna'l reu gran sacudida:
llavors la justícia crida:
—¡Deixeu-lo que vol parlar!—
I amb ferma i segura veu
diu-li en Roc an el butxí:
—Home, no'm tracteu així:
¡Puig per poc que m'escanyeu!

JOAQUIM BORRELL

La vetlla de Tots-Sants

PSICO-FISIOLOGIA DELS RECORDS FÚNEBRES D'AQUESTA VETLLA

Si bé és veritat que la diada de Tots-Sants és diada de castanyes i panellets, no és menys veritat que també és diada de records. Les campanes, complint la seva obligació, fan: ning!... nang!... El dia acostuma a ésser rúfol. Devegades plou i la pluja de Tots-Sants és pluja d'hivern, calmosa, cançonera, persistent, com si hagués llegit allò de la Santa Insistència d'en *Xenius*. Devegades, el vent udola que sembla que porta rabia, però no, tot és paveria i teatralitat. El dia de Tots-Sants és un dels cinc o sis dies teatrals de l'any i contra dels quals deurien protestar tots els partidaris acèrrims de les escoles realistes quin lema és:—A nosaltres, no!...

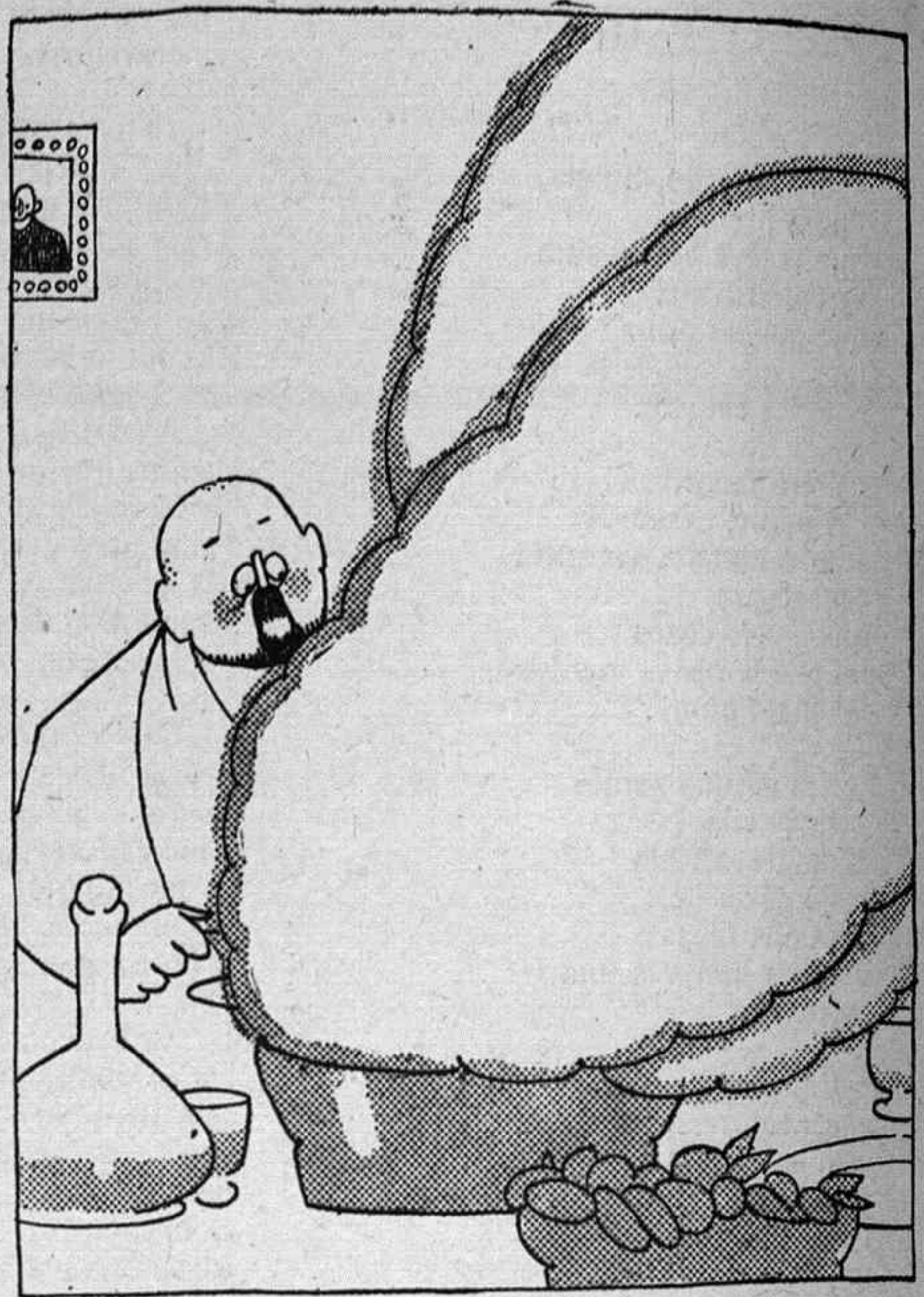
Cap al tard, baixa de les bateries celestials una claror amoratada, d'un morat modernista que esparvera: és la celistia del crepuscle de Tots-Sants, aparatós i simbòlic, i omplena l'aire una boirina esllanguida que s'estira lassament com en un bès llarg i mandrós a la mara terra, és el fum de les castanyeres que té totes les substancioses olors de les aixerides castanyes i el perfum quintaessenciat del mandrós moniato.

Però, l'hora dels recods, l'hora obligada, és la d'havent-sopat. Sota el pàmpol del menjador, reunida la família. Els païdors s'han anat omplint de substancies sòlides i darrera la racció quotidiana, ja un xic augmentada per raó de la festa, han anat caient sobre les capes superiors del menjar engolit, tota la farina de les castanyes torrades i tota la farina dels panellets poliformes. El païdor s'ha anat estirant i ja ha donat de sí tot lo que podia. Un panellet més i reventó. En aquestes circumstancies, devalla gorja avall la malvasia, el vi bo, el moscatell o el ranci. Per a remullar tots els *estratos* o sostres d'aliment superposats en el estómac, es necessita molta malvasia i, naturalment, s'hi posa tota la que's necessita.

Com que l'ànima del *vulgus* acostuma a viure en el païdor i aquest departament és plè a vessar, entre la farina i el vi, sobre tot el vi, la dita ànima, que és com un gas volàtil, se'n puja enlaire, enlaire i, presonera de la clepsa, s'escampa pel cervell.

Si el païdor no estigués tant plè, aquella ascensió de l'esperit al cap, donaria volades d'optimisme a l'enteniement i escamparia per el còs com un oneig suau de pesigolles, però el càstig de la penosa digestió entristeix les entranyes centrals i llença enfóra un mal estar i uns calfrets característics. Es la tristesa de la vetlla de Tots-Sants. Es la tristesa de l'hora. De les hores. Les nou hores de pessimisme anyal.

En aquell moment, l'esperit, busca com un col·leccionista de tristeses, la nota negra de totes les coses i s'adona, per exemple, si és l'esperit d'un pare de família: que a les sabates de la nena s'hi han de posar mitges soles i talons, que s'ha de mudar la camiseta del quinqué, que'l paper del menjador sembla que s'hagi renyit amb la paret perquè se'n separa tot lo que pot; que ja no queden més que sis gots d'aquelles dugues dotzenes que'n va comprar fa tres mesos, etc. Si és l'esperit d'una noia: que ja comença a tenir trenta dos anys, que'n Lluís encara no és procurador ni ho serà mai, que aquell manguito que porta per a sortir sembla que mudí de tant pelat com queda, etc. Si el de una mare, que tant de bó de Déu que Nostre Senyor se l'emportés: que per lo que

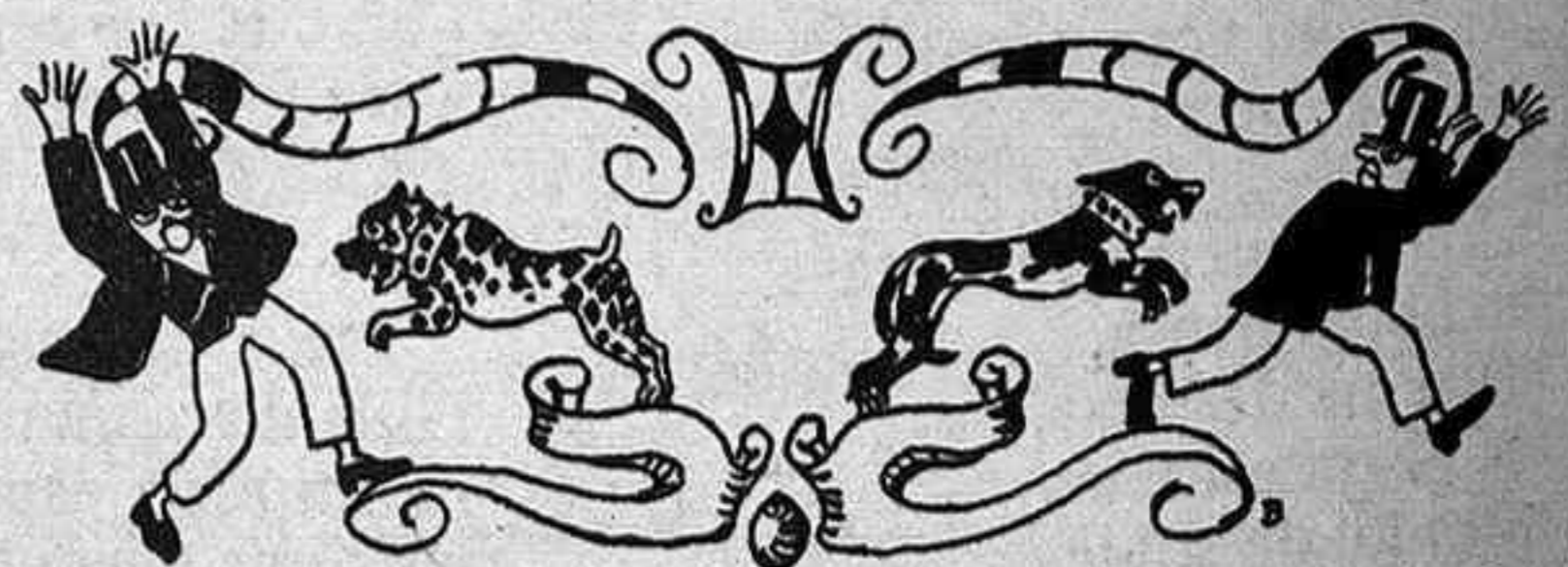

EL BURGÉS DAVANT L'ESCUDELLA. per Cuca

—Vatua! altra vegada els gasos asfixiants.

hi venim a fer en aquest món!...—i ha tingut nou criatures!—que no més tenen sort les males dones, que... etcétera, etc. Tothom la nota negra, tots la més trista i avorrida, i quan de sopte i en mig d'aquell ambient, els esperits grisos s'adonen de les esclafolles i pells de castanya que amb les ampolles buides han quedat sobre la taula, comencen les meditacions sobre la brevetat de la vida, la transició de l'ésser al no ésser, i el caràcter temporal i mutable de les coses. Aquelles castanyes ja *no són* i queden com a únics vestigis de llur passat de plenitud i lluentor les esclafolles cremades que semblen petites barques destronades per un horrorós naufragi. La vida, la vida! Quina miseria és la vida! Quina mentida més dolorosa és! Sí, sí, tots aquells estòmecs plens ho veuen ben clar en aquell moment que la vida és una cosa despreciable. La farina els ho fa veure aixís i el vi també. Quan més feliços no són aquells que *ja no són*, aquells que tampoc *són*, igual que les castanyes!... i comença cada any, en aquella hora, l'hora trista i amarga dels records...

M. FONTDEVILA

Assassinant la llengua d'en Cervantes o el col·legi de Don Manuel surt a passeig

- Buenas tardecas...
- Muy buenas. ¿Ya estáis todos aquí?
- No, señor: falta Ruscalleda, que a la mañana ha fet campana i ara no ha vingudo per por que V. lo poniera de rodillas toda la tarde.
- Siendo hoy jueves, ha querido, pues, hacer fiesta completa. I tú, Palanca, ¿por qué tu hermanito tampoco ha venido?
- Porque li ha agafado un malo de calaj que se li ha inflado toda la galta y mi mamá me ha dichu que vingués yo todo suelo.
- ¿Habéis traído la merienda para ir al campo?
- En casa mía m'han amanido un bocí de pan sucado cuan aceite y una qua de civil.
- A mí un chico de pelota de la carne de olla que ha sobrado de dinar.
- Y a mí un huevo herrado.
- Y tú, Bombí ¿que no has traído nada?
- Yo... yo... yo... no, señor.
- No tiene berenar porque se ha gastado los céntimos por pega dulce. Encara se le conoce en los morros.
- Espieta, més que espieta! Quan siguem sols t'aixafaré'ls nassos!
- Don Manuel: Bombí me quiere espinyar las narices.
- No se'l crea, que es doliente que me ha fumudo un golpe de puño.
- El ha sigudo primero, que me ha dado un pessigo a la cuja.

- No se'l crea gens, que es un bolero del cabaç.
- Y tú un bendito i un busca-razones.
- Basta, ya; sino, vais los dos castigados. Vamos, ponerse en fila para marchar.
- Don Manuel: Comas segundo no me vol dejar poner, porque dice que faig mala fila.
- Com que mai filas prou bé!
- Gual ¿por qué no das la mano a Massana?
- Porque me hace pesigüellas en el hueso de la musica.
- ¿Ya te paras, Castelló?
- Me lligo las sapatas, que el cordón se me ha rompudo y ara le hago un nuso.
- Aprisa, que es tarde.
- Como estas sapatas ya son ancianas, no hacen gozo y se m'han tornado color de perro como huye.
- A ver, pues, si estarás un siglo.
- Tú, Clavera, ¿qué és un siglo?
- Que eres mochuelo! El Siglo es una tienda de hilos y betas que hi ha a la Rambla y hoy que es cueves, donen bombes.
- Castells, anda un poco más deprisa y no te quedas atrás.
- No los pugo aconseguir porque me hace fuerza mal el ojo de piojo que tengo al cabeza de arriba del dedo grueso del peu.
- Mientras no lo tengas en el cerebro, menos mal. Niños: guardad un poco más de orden y seriedad por la calle.
- Es que Sitjes nos hace rasgar de ressir.
- Vamos ¿ya hay uno que llora?
- Es Inglés que es un llora-poquitos.
- Ya hemos llegado al campo por fin. Ahora a jugar un rato sin haceros daño.
- Don Manuel: tengo ganas de hacer de cuerpo.
- Ya puedes ir a la porra!
- Y no'm sé traer los elásticos y necesito un papel para enjugarme después.
- Hombra, déjalo estar a Don Manuel: coque unas cuantas hocas de bruc...
- Cá, sombrero!
- Què és vostè el mestre d'aquests dimonis?
- Què 'us han fet, bona dòna?
- Que aquesta quitxalla han despatat el safareig y s'ha llençat tota l'aigua que teniem per a regar.
- Mare-de-Deu Santíssimal!
- Miri, miri: ara han engegat tots el cunills de dintre la gabia.
- Correm a veure si'ls podem agafar.
- Si; ja'ls pot fer un bon nus a la qua...
- Mare, mare: aquests xicots han petat la cama del Xelin.
- No la crea, D. Manuel, a aquesta butllera: ha sigudo ella que tirando un golpe de piedra a nosotros ha rompido la pota del perro.
- Es a dir, que sóc jo qui ha trenecat la cama del goç?
- Sí; tú, tú, cabeza de truenos.
- Avui és l'últim dia que trec a

BLS RAMAYANAS, per Vidi

—El fum de les nostres pipes fa com les nostres ànimes, surt de dos boques distintes però's confón.

LA QÜESTIÓ CATALANA, per Picarol

—Rendeix-te, bé; però dona-m'ho tot.

passar aquesta colla de plagues. No'n tenen prou de destruir el castellà, que encara destrocen tot quan troben al seu pas... Valdría més ésser presoner de moros, que mestre de marrecs!

CANDOR SALAMÉ

Anatema?...

Aquest terrabastall que al món traspassa, aquest odi sens frè que al home llença contra el seu consemblant, perquè'l domina l'enveja que'l corpen, al crim induint-lo; serà, pot-ser, del món, que haurà arribada ja l'hora del seu fi? Mare Natura, veient tal desgavell, llença el seu càstic, tal volta per finí amb la raça humana? Si aixís té d'ésser, doncs, és en debades clamar la santa Pau, guerra i més guerra! fins que del ser humà no'n quedi rastre, i finiràn d'un cop l'odi i l'enveja.

JOAQUIM DELCLÓS I DOLS

EL MALALT-BORRATXO, per S.

—I què és això, doctor?
—Beguda!

Intimitats

(DE F. COPPÉE)

FRAGMENT

Aquesta tarde vé; m'ho té promès...
Tot està a punt: el foc, el llum encès;
les flors, que embaumen l'aire, en un costat...
(els versos que escrivia, els he estripat;
quan l'espero i no vé és quan els escric.)
Prompte deurà sê aquí, mes, triga un xic.
Sols sentint el séu pas, tant estimat,
ja'm dono de ma cura per pagat...
Emocionada, pàlida, entrarà,
ens donarem les mans, s'escamparà
pel quarto son perfum... Ja'm sento al cell!
Oh, aquells primers petons per entre'l vell...

II

Era ja quasi fosc—no s'hi veia talment,
erem presos tots dos—d'un gran esllanguiment;
estavem fadigats—restavem tot quietos,
Els séus ulls ullerosos—mirant-me satisfets,
el bon record me duien—de l'èxtasi finit...
Llarg com una agonía—era aquell séu esguard,
que mon cor penetrava—i el feia bategar.
Embaumava la cambra—una sentor no més.
—Oh, l'exquisida aroma—qu'és la sentor del bés!
Amb llàgrimes als ulls—vaig agafar ses mans
i elles m'acaronaven—com feren poc abans...
Jo que ja l'adorava,—puc dir, fins a la mort,
vegí que l'estimava—encara mol més fort...
I ma passió per ella—encara més cresqué...
mentre'l soroll sentia—dels cotxes pel carrè...

GÉMINIS - trad.

La terra de la patria

El mite d'Anteu conté una veritat profunda. L'home reb, tocant la terra, força i coratge. Però aquesta terra que dóna la fortitut no és una terra qualsevol: és la terra de la patria. Penetra en el cor dels mil·lions d'hommes que avui lluiten en els camps de batalla, i trobaren que l'amor a la terra del seu país és el sentiment primari que'ls sosté i els enardeix enmig del dolor i davant de la mort.

Quan els belgues heroics, caiguda la plaça d'Anvers, se retiraren cap a la frontera de França, la seva angunia més gran no la produïen els propis sofriments terribles ni l'espectacle de desolació que'ls envoltava. La seva angunia més gran la produïa la possibilitat d'ésser empesos més enllà de la frontera, enfora de la terra de la patria. Avui aqueix petit bocí de Bèlgica que'ls soldats del rei Albert han pogut salvar, és per a ells l'esperança i la força. Llançats més avall, no poguent trepitjar els seus peus la propia terra, no podent-hi ésser colgats els còssos dels qui morissin, l'exèrcit belga hauria perdut la meitat de l'ímpetu.

Així mateix aqueixos serbis incomparables tenen el seu dur coratge de la seva dura terra de muntanyes. Mentres conservin un recó de la seva patria i tinguin prou terra seva per lluitar i per morir, la furia de la seva defensa èpica no minvarà. Si han de refugiar-se en terra estranya, seguiràn lluitant i morint, però la seva lluita i la seva mort seràn tristes, seràn fosques.

Els polonesos, quan s'expatrien, acostumen a endur-se'n un saquet de terra de Polònia. Aquell record els acompanya, els aconorta i els ajuda. I quan moren, el seu desig més veement consisteix en ésser coberts per terra polonesa, enviada des del seu país per parents o amics piadosos.

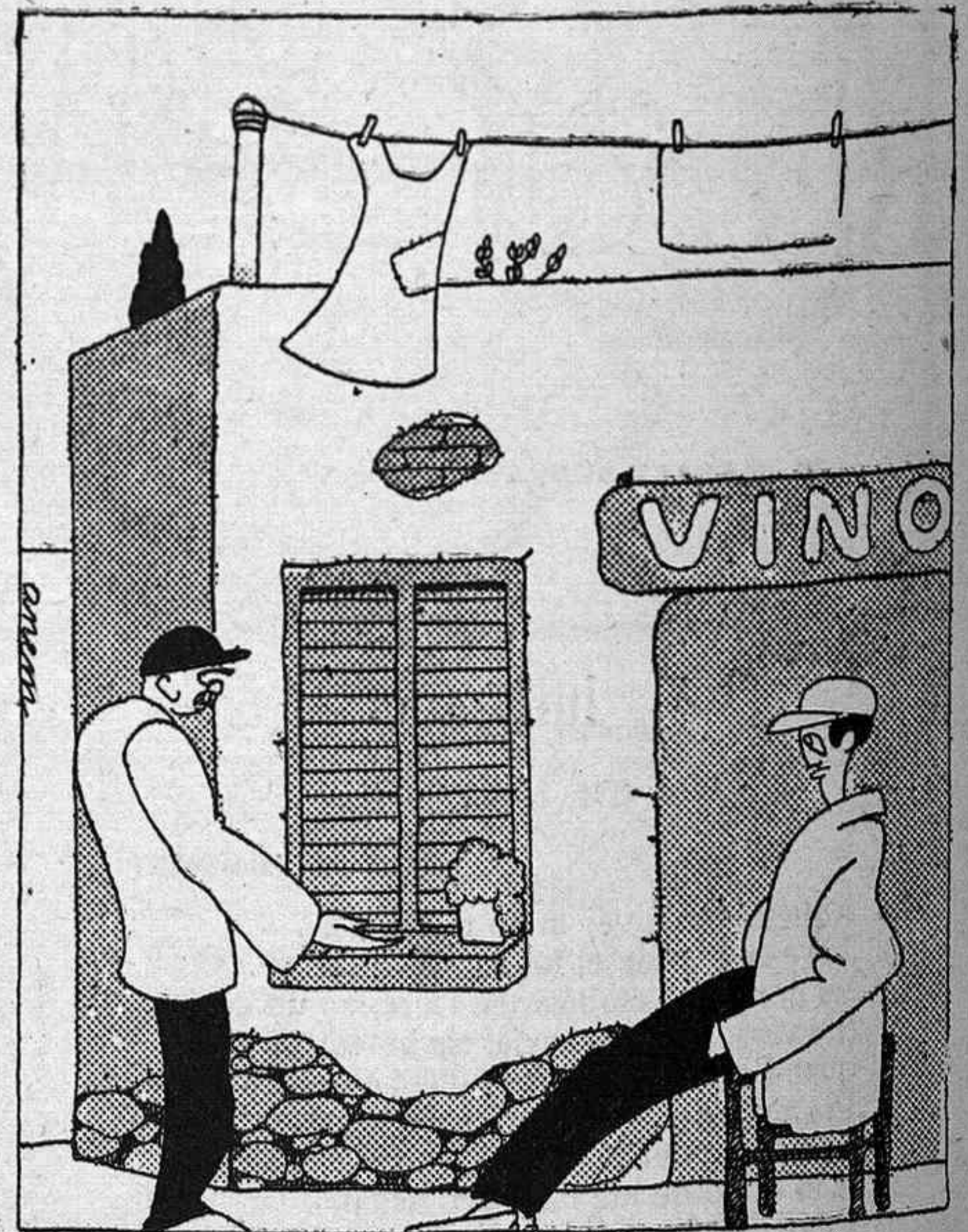
¿Quin misteri d'amor hi ha dins els terroços de la patria? ¿Quina corrent d'energíes se desprèn de la terra quan els seus fills la trepitgen? Els soldats que avui guerregen lluny de la patria, no poden tenir l'ànima tant clara i joiosa com els altres. Però fins aquests troben reconfort en la convicció que, des de lluny, protegeixen la terra propia. Un poeta alemany ha expressat aqueix sentiment en unes belles paraules, en unes de les poques belles paraules que la guerra ha inspirat als alemanys. «Per a que'l peu estranger—diu—no trepitgi la terra nativa, mor un germà a Polònia, cau ferit un altre a Flandes. Tots defensem la sagrada orla de les teves fronteres. Donem la més florida vida nostra pel més sec dels teus àlbers, Germanial» Si l'invasor cruel recorda els àlbers de la patria seva, ¿amb quin coratge impetuós no ha de defensar el soldat francès els àlbers amics que ombregen els dolços rius de França!

A. ROVIRA I VIRGILI

BN MUNTAÑOLA, per Cuca

—Tapa! Tapa!

POBRES, per Anem

—Senyor, no he dinat...
—Donç torneu quan ho hagueu fet, que no veieu el lletrero?... Aquí és tenda de begudes.

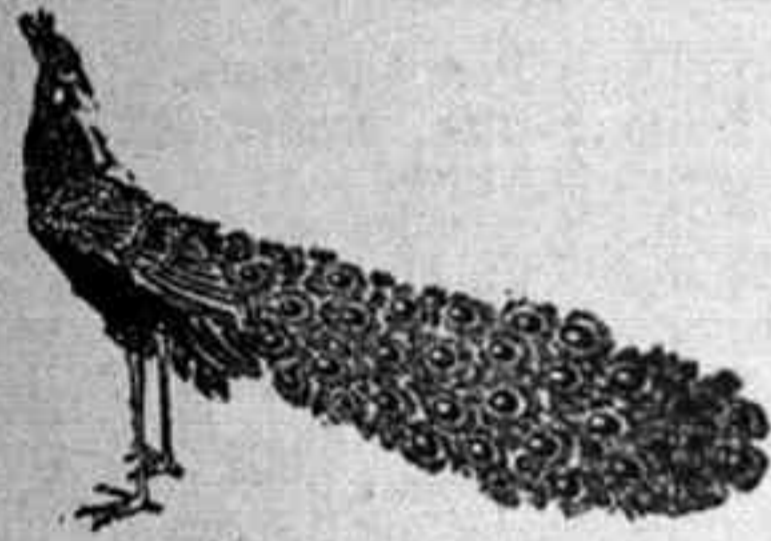
De muntanya

Com canten els rabadans
escampant hermosos cants
per la plana assolada!
Han deixat els braus moltons
perquè es fonguin les cançons
per l'espai, a l'hora amada.

En els llavis veig florí
l'immens goig d'un gran festí,
allunyats de les cabanyes.
Estàn rojos per el sol;
no coneixen pena i dol
fent camí per les muntanyes.

A les moces dels hostals,
tiraràn flors estivals,
rient bojos d'alegría...
Cants i flors, amb dolç sentor,
deixaràn un maig d'olor
a la dona que somnia....

EMILI GRAELLS CASTELLS

El pinyol

La Rosó és tot ignocencia;
sa mare algun cop li ha dit:
—¿Vritat que t'agradaria
que't comprés un nen petit?
—Ai sí, mamà, fa la neña
alegre picant de mans;
¿i que bé que jugaríem
si tingués forces germans!
No se'n parlà més; prò un dia
a la mare ve un treball...
avisen la llevadora,
s'arma un gran terrabastall...
—Papa, què és? què té la mama?

perquè la fan cridà així?
i l'home no sab com fer-ho,
mes a l'últim li ha de dí:
—Va volguer menjar cireres
i s'empassà algun pinyol,
com que ara li costa treure'l
vet-aquí el séu desconsol.
I la noia ho creu; un dia
a la taula, havent dinat,
junt amb altres fruites porten
de cireres un bon plat.
Se'n posa unes arrecades
i a sa mare diu així:
—No't mengis els pinyols, mama,
ja sabs lo que fan patí!

LL. BARCELÓ I BOU

Resurrecció

Dom tallant, canya i cordill
que pel terror del meu cor
ja la planta de l'amor
hi comença a treure grill.

Vui guarní un encanyisat
perque hi floreixi amb escreix
que ni tu ni jo mateix
servem record del qu'ha estat.

Un tou de terra farcida
d'herbotes i de mal grà,
on res hi pogué arrelà
ni tampoc treure florida,

fins que has vingut tu, oh dona,
a sembrar-hi compassiva
delicada «sensitiva»

la més flairosa i més bona.

Dom tallant, canya i cordill
que pel terror del meu cor
ja la planta de l'amor
hi comença a treure grill.

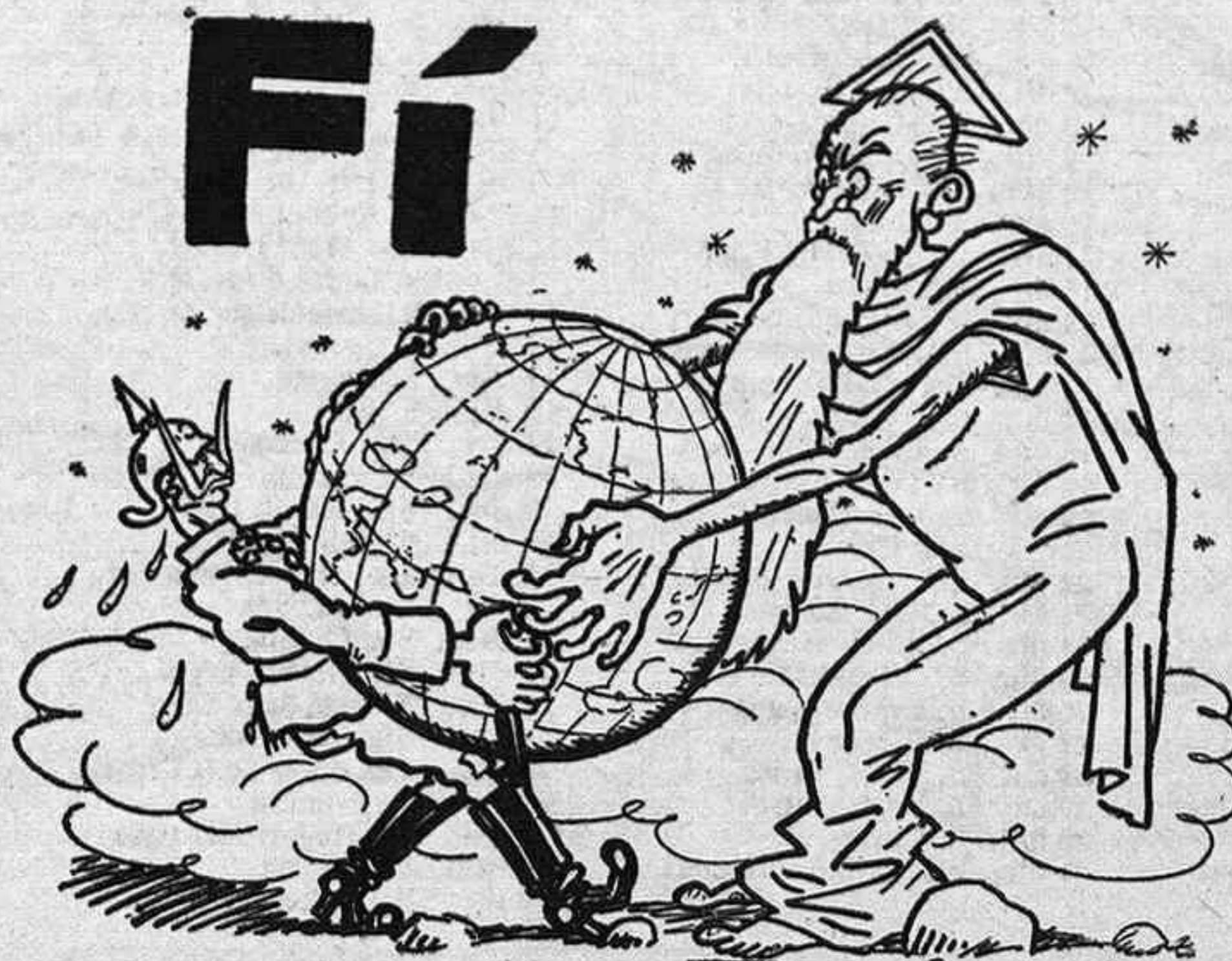
EUSEBI RODRÍGUEZ

Amorosa

Atanseu-se bons minyons
apropet de m'estimada,
doneu-li forces petons
en sa cara somrosada
on el rubor s'ha encès
al veure's tant venerada,
fent que'l séu cor palpités
joiós d'ésser estimada.
L'aimada accepta contenta
les proves ben manifestes
de l'infantesa, que atenta
la rodeja fent-li festes
festes de joia i amor
que fan florir la rialla,
que omplen de ditxa el séu cor
al contemplar la quitxalla.
No li estalvieu les caricies
en son viure virginal,
fent-li fruir les delícies
d'un pervindre maternal
quan rodejada es veurà
dels séus fills, volgut tresor
per els qui sempre tindrà
un bell somriure d'amor.

SALVADOR FERRÉ GUASCH

JANER

1 dis. La Circumsció.
2 diu. Sts. Isidor i Marcel.
3 dill. Sts. Anter i Daniel.
4 dim. S. Aquilí i comp. ms.
5 dim. S. Telesfor, mr.
6 dij. Els Sants Reis.
7 div. Sts. Julià i Teodor.
8 dis. S. Llucià i comp. ms.
9 diu. Sta. Basillisa, verge.
10 dill. S. Gonzal, mr.
11 dim. Sts. Higini i Silvi.
12 dim. Sts. Benet i Arcadi.
13 dij. S. Gumersinde, mr.
14 div. S. Hilari, bisbe.
15 dis. S. Joan de P.
16 diu. El dolç Nom de Jesús.
17 dill. S. Antoni, abad.
18 dim. La càtedra de S. Pere, en Roma.
19 dim. S. Canut, rei.
20 dij. S. Sebastià, mr.
21 div. S. Fructuós, mr.
22 dis. S. Vicens i Atanasi.
23 diu. S. Ildefons, bisbe.
24 dill. Ntra. Sra. de la Pau.
25 dim. Conversió de S. Pau.
26 dim. S. Policarp.
27 dij. S. Joan Crisostom.
28 div. S. Julià, bisbe.
29 dis. S. Francisco de Sales.
30 diu. Sta. Martina.
31 dill. S. Pere Nolasc.

FEBRER

1 dim. Sts. Ignasi i Cecili.
2 dim. La Purificació de la Verge.
3 dij. S. Blai, bisbe.
4 div. S. Andreu Corsino.
5 dis. Santa Agueda.
6 diu. Sta. Dorotea, verge.
7 dill. S. Romuald.
8 dim. S. Joan de Mata.
9 dim. Sta. Polónia.
10 dij. Sta. Escolástica.
11 div. S. Sadurní.
12 dis. Sta. Eularia, verge.
13 diu. S. Benigne.
14 dill. Sts. Vital i Valentí.
15 dim. S. Faustí.
16 dim. S. Julià, mr.
17 dij. S. Julià Capadocia.
18 div. S. Simeó, bisbe i mr.
19 dis. S. Gabí, mr.
20 diu. Sts. Lleó i Nemesi.
21 dill. S. Felix, bisbe.
22 dim. La Cat. de S. Pere.
23 dim. Sta. Marguerida.
24 dij. S. Modest.
25 div. S. Maties.
26 dis. S. Alexandre.
27 diu. S. Leandre, arqueb, i S. Baldomer.
28 dill. S. Romà, abad.
29 dim. S. Macari, mr.

MARÇ

1 dim. S. Rossendo.
2 dij. S. Llucià.
3 div. S. Emeteri.
4 dis. S. Casimir, rei.
5 diu. S. Eusebi, mr.
6 dill. S. Olaguer.
7 dim. S. Tomas d'Aquino.
8 dim. de Cendra.
9 dij. Sta. Francisca.
10 div. S. Melitó.
11 dis. S. Eulogi.
12 diu. S. Gregori el Magne.
13 dill. Sts. Ramir i Salomó.
14 dim. Sta. Matilde, reina.
15 dim. Sta. Madrona, verge.
16 dij. S. Julià.
17 div. S. Patrici.
18 dis. S. Gabriel arcàngel.
19 diu. Sant Josep.
20 dill. S. Nicet.
21 dim. S. Benet.
22 dim. S. Deogracias.
23 dij. S. Victorià.
24 div. S. Agapit.
25 dis. Anunciació de Nostra Senyora.
26 diu. Sta. Lidia.
27 dill. S. Ruperto.
28 dim. S. Càstor.
29 dim. S. Eustasi.
30 dij. S. Joan Clímac.
31 div. Sta. Balbina.

ABRIL

1 dis. S. Venanci.
2 diu. S. Francisco de Paul.
3 dill. S. Pancràs.
4 dim. S. Isidoro.
5 dim. S. Vicens Ferrer.
6 dij. S. Celestí.
7 div. S. Epifani.
8 dis. Sts. Dionís i Tiburci.
9 diu. Passió. Sta. Casilda.
10 dill. S. Ezequiel, profeta.
11 dim. Sta. Florentina.
12 dim. Sts. Victor i Zenón.
13 dij. S. Hermenegild.
14 div. La Verge Dolorosa.
15 dis. Sta. Anastasia.
16 diu. Rams. Sta. Engracia.
17 dill. S. Toribi.
18 dim. S. Eleuteri, bisbe.
19 dim. Sts. Dionís i Lleó.
20 dij. Sant Sta. Agnès.
21 div. Sant S. Anselm.
22 dis. Sant S. Soter.
23 diu. Pasqua de R.
24 dill. Sts. Gregori i Fidel.
25 dim. S. Marc, evangelista.
26 dim. S. Filemó.
27 dij. S. Pere Armengol.
28 div. S. Didim, mr.
29 dis. S. Pere de Verona.
30 diu. Sta. Caterina de Sena.

MAIG

1 dill. S. Felip, ap.
2 dim. S. Atanasi, bisbe.
3 dim. L'Invençió de la Santa Creu.
4 dij. Sta. Mònica.
5 div. S. Agustí.
6 dis. S. Joan A. P. L.
7 diu. S. Prudenci.
8 dill. L'apar. de S. Miquel.
9 dim. S. Gregori Nacianzè.
10 dim. S. Ladislau d'Av.
11 dij. S. Mamef.
12 div. S. Domènec.
13 dis. S. Pere R.
14 diu. Patrocini de S. Josep.
15 dill. S. Isidro llaurador.
16 dim. S. Joan Nepom.
17 dim. S. Pasqual Bailon.
18 dij. S. Venanci, mr.
19 div. Sta. Palenciana.
20 dis. S. Bernardí de Sena.
21 diu. Sta. Maria de Socors.
22 dill. Sta. Rita de Casia.
23 dim. La ap. de Santiago.
24 dim. S. Joan F. de Regis.
25 dij. S. Gregori, papa.
26 div. S. Felip Neri.
27 dis. El venerable Beda.
28 diu. Sts. Just i Emili.
29 dill. S. Maximí, bisbe.
30 dim. S. Ferran, rei.
31 dim. Sta. Petronilla.

JUNY

1 dij. L'Ascensió del S.
2 div. S. Marcellí i Sta. Paula.
3 dis. S. Isaac.
4 diu. Sta. Sadurnina.
5 dill. S. Bonifaci, bisbe.
6 dim. S. Robert.
7 dim. S. Salustià, confessor.
8 dij. Sts. Prim i Felicià.
9 div. Sta. Marguerida.
10 dis. Sts. Càstor i Just.
11 diu. Pasqua de Pent.
12 dill. S. Joan de Sahagún.
13 dim. Antoni de Padua.
14 dim. S. Basili, bisbe.
15 dij. Sts. Norbert i Vit.
16 div. S. Aureli.
17 dis. Sts. Manel i Sabel.
18 diu. Sts. Marc i Marcellí.
19 dill. S. Ciervasi.
20 dim. S. Silveri, papa.
21 dim. S. Lluís Gonzaga.
22 dij. Corpus Christi.
23 div. S. Basili el Magne.
24 dis. La Nat. de S. Joan B.
25 diu. S. Prosper.
26 dill. Sts. Joan i Pau.
27 dim. S. Zolito i coms. mrs.
28 dim. S. Argimir i Lleó.
29 dij. Sts. Pere i Pau.
30 div. Sagrat Cor de Jesús.

JULIOL

1 dis. Sts. Càstor i Secundí.
2 diu. S. Eustasi, martir.
3 dill. S. Heliador.
4 dim. S. Laureà, bisbe.
5 dim. S. Miquel dels Sants.
6 dij. Sta. Lluçia.
7 div. S. Fermí, bisbe.
8 dis. Sta. Isabel, viuda.
9 diu. Sts. Cirilo i Zenon.
10 dill. Sta. Amalia.
11 dim. S. Pio I papa.
12 dim. S. Joan Gualbert.
13 dij. S. Anaclet, papa.
14 div. S. Bonaventura.
15 dis. S. Enric, emperador.
16 diu. Ntra. Sra. del Carme.
17 dill. Sta. Marcelina.
18 dim. Sta. Sinfrosa, mr.
19 dim. Stes. Justa i Rufina.
20 dij. Sts. Elies i Geroni.
21 div. Stes. Praxedes i Julia.
22 dis. Sta. Maria Magd.^a
23 diu. S. Llibori.
24 dill. Sta. Cristina, verge.
25 dim. Sant Jaume, apostol.
26 dim. Sta. Agna, Mare de Nostra Senyora.
27 dij. S. Pantaleó.
28 div. Sts. Nasari i Cels.
29 dis. Stes. Marta i Beatriu.
30 diu. Sts. Abdon i Senen.
31 dill. S. Ignaci de Loyola.

AGOST

1 dim. S. Pere Advíncula.
2 dim. Nostra Senyora dels Angels.
3 dij. S. Nicodemus.
4 div. S. Domingo de G.
5 dis. La Verge de les Neus.
6 diu. Transfiguració del S.
7 dill. S. Gaietà.
8 dim. S. Cirià i coms. mrs.
9 dim. Sts. Romà i Secundí.
10 dij. S. Llorenç.
11 div. Sta. Susagna.
12 dis. Sta. Clara.
13 diu. Sts. Cassià i Hipòlit.
14 dill. S. Eusebi.
15 dim. L'Assumpció de M.
16 dim. Sts. Roc i Jacinto.
17 dij. S. Pau, mr.
18 div. Sta. Elena.
19 dis. Sts. Lluís y Donat.
20 diu. S. Joaquim.
21 dill. S. Donós, mr.
22 dim. S. Timoteu.
23 dim. S. Felip Benici.
24 dij. S. Bartomeu, ap.
25 div. S. Lluís.
26 dis. S. Ceferi.
27 diu. S. Josep de Calasanz.
28 dill. Sts. Agustí i Moisés.
29 dim. Sta. Sabina.
30 dim. Sta. Rosa de Lima.
31 dij. S. Ramon Nonat.

SETEMBRE

1 div. La Verge de la Consolació.
2 dis. Sts. Esteve i Antolí.
3 diu. S. Ladislau.
4 dill. Sta. Rosalía.
5 dim. S. Llorenç Justinià.
6 dim. S. Eugeni.
7 dij. Sta. Regina, verge.
8 div. La Nativitat de Maria.
9 dis. S. Gorgoni, martir.
10 diu. S. Ciprià Eng.
11 dill. S. Emilià.
12 dim. El Dolç Nom de M.
13 dim. Sts. Felip i Eulogi.
14 dij. L'Exaltació de la Santa Creu.
15 div. S. Nicomedes, mr.
16 dis. S. Corneli.
17 diu. Les llagues de S. F.
18 dill. S. Tomas de V.
19 dim. S. Genari.
20 dim. S. Eustaquí, mr.
21 dij. S. Mateu, ap.
22 div. S. Maurici, mr.
23 dis. Sta. Tecla.
24 diu. La Verge de la Mercè.
25 dill. Sts. Llop i Cleofà.
26 dim. S. Cebrià.
27 dim. Sts. Cosme i Damià.
28 dij. S. Wenceslau.
29 div. S. Miquel Arcàngel.
30 dis. S. Geroni.

OCTUBRE

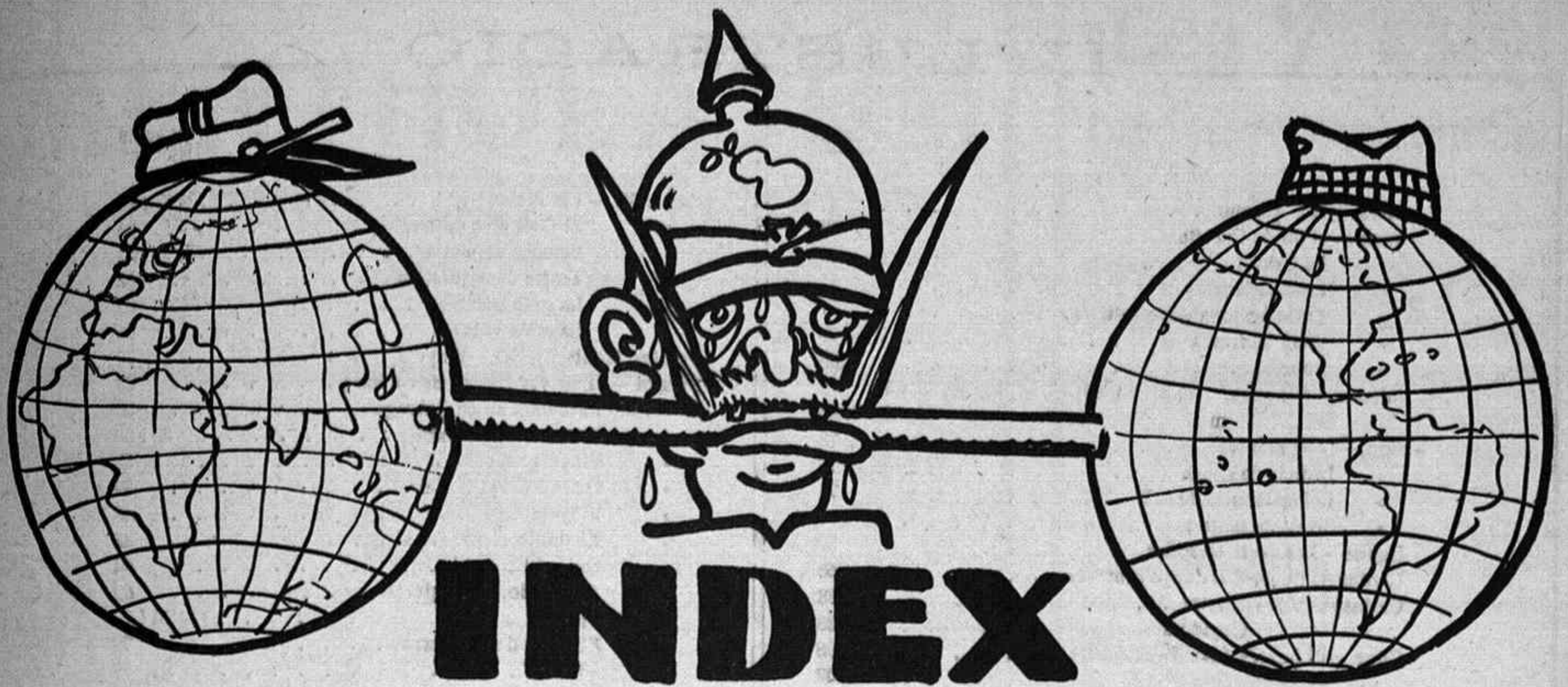
1 diu. Ntra. Sra. del Ross.
2 dill. S. Leodegari.
3 dim. Sts. Candi i Faustí.
4 dim. S. Francesc d'Assís.
5 dij. Sts. Placid i Frollà.
6 div. Sts. Bru i Emili.
7 dis. S. Marc.
8 diu. Sta. Brígida.
9 dill. S. Dionís Aeropag.
10 dim. S. Francisco de B.
11 dim. S. Nicasi.
12 dij. La Verge del Pilar.
13 div. S. Eduard.
14 dis. S. Calixte I, papa.
15 diu. Sta. Teresa de Jesús.
16 dill. Sts. Gal i Ambrosi.
17 dim. Sta. Eduvigis, viuda.
18 dim. S. Lluç i Sta. Julia.
19 dij. S. Pere d'Alcàntara.
20 div. S. Joan Canci.
21 dis. Sta. Ursula.
22 diu. Sta. Maria Salomé.
23 dill. S. Pere Pasqual.
24 dim. S. Rafel, arcàngel.
25 dim. S. Crispi.
26 dij. S. Evarist, papa.
27 div. S. Vicens.
28 dis. S. Judes Tadeu.
29 diu. S. Narcís, bisbe.
30 dill. S. Claudi.
31 dim. Sts. Quintí i Nemesi.

NOVEMBRE

1 dim. Tots-Sants.
2 dij. Commemoració dels Difunts.
3 div. S. Valentí.
4 dis. S. Carles Borromeu.
5 diu. S. Zacaries.
6 dill. S. Sever.
7 dim. S. Florenci.
8 dim. S. Arme igol.
9 dij. El Patr. de Ntra. Sra.
10 div. S. Andreu Avell.
11 dis. Sts. Martí i Millà.
12 diu. S. Didac d'Alcalà.
13 dill. S. Estanislau de K.
14 dim. S. Serapt.
15 dim. S. Eugeni.
16 dij. S. Rufi.
17 div. Sta. Gertrudis.
18 dis. S. Maximí.
19 diu. Sta. Isabel, reina.
20 dill. S. Felix de Valois.
21 dim. La Presentació de Ntra. Sra.
22 dim. Sta. Cecília.
23 dij. S. Climent, papa.
24 div. S. Joan de la Creu.
25 dis. Sta. Caterina.
26 diu. Les noces de la Verge.
27 dill. S. Primitiu.
28 dim. S. Gregori III, papa.
29 dim. S. Sadurní.
30 dij. S. Andreu.

DESEMBRE

1 div. Sta. Natalia.
2 dis. Sta. Bibiana.
3 diu. S. Francisco Xavier.
4 dill. Sta. Bàrbara, verge.
5 dim. S. Dalmau.
6 dim. S. Nicolau de Bari.
7 dij. S. Ambrós.
8 div. Puríssima Concepció.
9 dis. Sta. Llugaia.
10 diu. La Verge de Loreto.
11 dill. S. Sabí.
12 dim. Sta. Adela.
13 dim. Sta. Lluçia.
14 dij. S. Nicasi.
15 div. S. Eusebi.
16 dis. S. Valentí, mr.
17 diu. S. Llatzer, bisbe.
18 dill. Verge de l'Esperança.
19 dim. Sta. Fausta.
20 dim. S. Domingo de Silos.
21 dij. S. Tomas.
22 div. S. Demetri.
23 dis. Sta. Victòria.
24 diu. S. Gregori.
25 dill. Naixement de Jesús.
26 dim. S. Esteve.
27 dim. S. Joan, apòst. i evangelista.
28 dij. Els Sants Ignocents.
29 div. S. Tomàs Cantu.
30 dis. Trasl. de Santiago.
31 diu. S. Silvestre, papa.

TEXT

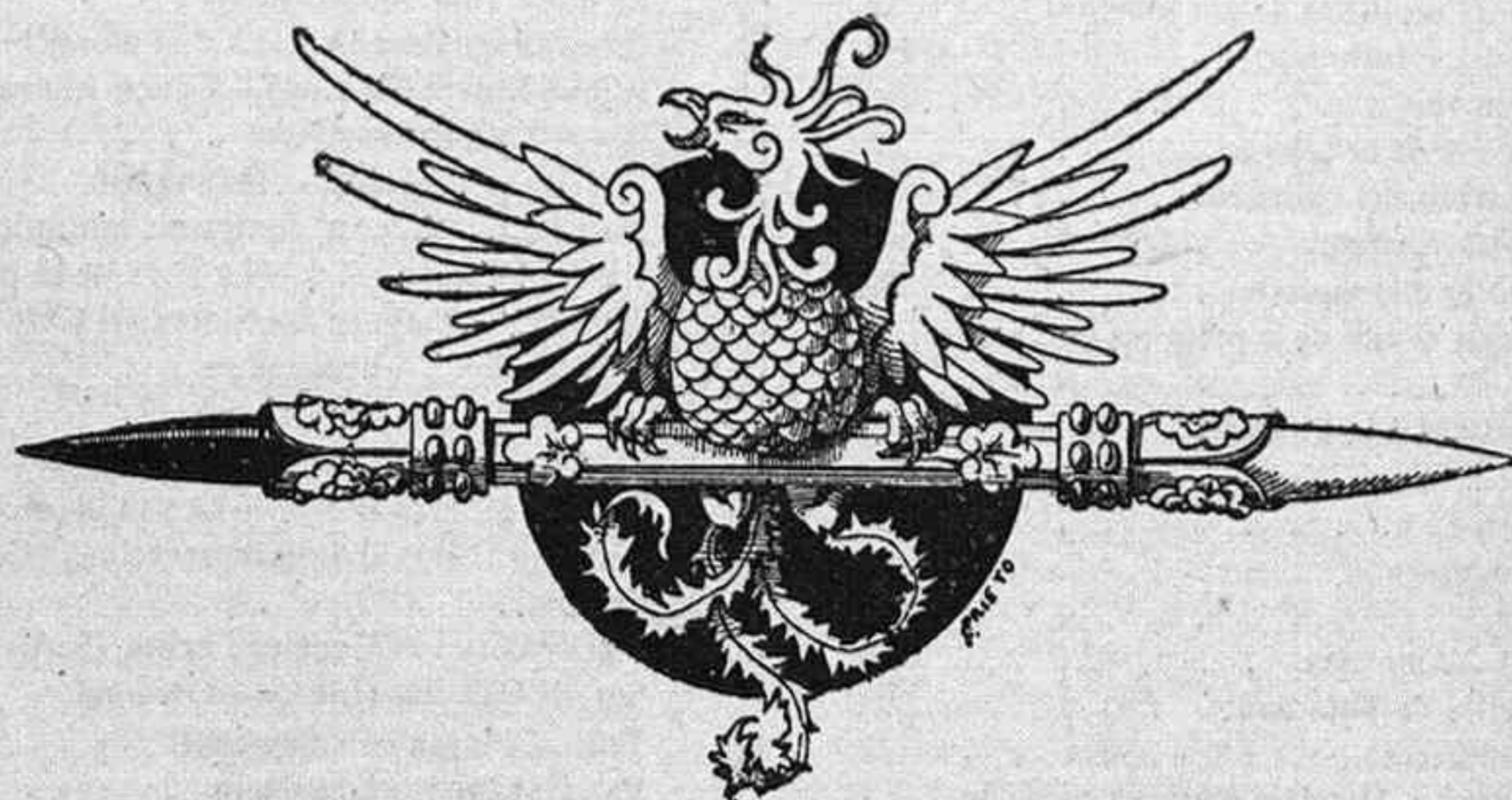
	PLANES
Aguileta.—Rambla avall	55
» Grans de pebre	59
Albert (Emili).—Pensaments	45
Alemaný (Xavier).—L'apet	18
Alsina i Clos (Simón).—Flors tristes	38
Andrés Llobet (Vicens).—A ca la didal	55
Anònim.—Pensaments	71
Apams (Jordi).—Una tragedia	33
Badía (M.)—Qui no vol caldo...	62
Barceló y Bou (Ll.).—L'aparador	79
» » El pinyol	103
Bartrina (F.).—Comiat	75
Baucells Prat (J.).—Lletra persana al cavaller D. Quixot	54
Bernet Torras (Josep).—Distracció	67
Bertrán i Ballet (J.).—La fi d'un team	31
Blum.—Cançons de la blancor	40
Borrell (Joaquim).—La odissea d'en Roc	97
Borrut i Soler (Salvador).—Cançó de sembra	66
Bosch i Viola (Enric).—Onomàstica	81
Brugués Berta (Sebastià).—Agència noucentista	65
Burgas (J.).—*	40
Calderer Morales (A.).—Ditirambe	92
Candor Salamé.—Assassinant la llengua d'en Cervantes o el col·legi de Don Manuel surt a passeig	99
Carcassó (Julià).—La peresa	40
Català (Jordi).—El senyor Pepet i don Pepe	35
Coca i Collado (Emili).—D'un llibre de ma juvenesa	28
Coppée F. (Géminis - trad.).—Intimitats	101
Costa i Pomés (J.).—De la vinya	73
Costa i Sendra (A.).—Així se fa el canyar	88
Champagne (René).—L'atraco del cobrador	44
Delclós i Dols (Joaquim).—Anatema?	100
Divinus (Angel).—Les noies d'Hospitalet	74
Domingo Pujol (J.).—Elegia al cap de la princesa de Lamballe	34
Duch Salvat (E.).—Contestant a la promesa	22
Espatec.—*	39
F.—Xiulat amb èxit	26
Ferrer Gibert (Pere).—Joguines	29
Ferré i Roig (Josep).—*	85
Ferré Guasch (Salvador).—Amorosa	103
Fontdevila (M.).—La vetlla de Tots Sants	98
Fra Noi.—Un reflector indiscret	42
Franqueza i Comas (Ramón).—Historia de una familia de rates	60
García López (Francesc).—A uns ulls blaus que'm miraren en la fosca	59
Gener (Pompeyo).—Ahr i avui	76
Graells Castells (Emili).—De muntanya	103
Homedes Mundo (R.).—Epitalami	67

	PLANES
Jeph de Jespús.—Els catúfols	49
Johannan.—De la mort i de la vida	43
Lales.—L'incintiu	59
Letta.—Què em queda?	70
Lexit.—La terra que necessita un home	43
Llanas Rabassa (Salvador).—Els de dalt	85
M. (Quimet).—Déu té un bastó...	85
M. G. M.—Pensaments	95
Malleu (Joaquim).—Del temps passat	83
Manaut (Pere).—Els darrers mots de mon esperit	88
March (A.).—El butxí de Memolandia	94
Massip (Ramón).—Pensaments	86
Mus.—Geni i figura fins a la sepultura	47
Noel (Manel).—Monades	81
Novellas de Molins (J.).—Quadret de tardor	97
Olives (Francesc).—Sonets	30
Paillot.—Al cel no beuen cervesa	68
Pamonicas (R.).—A tu	97
Paradox.—Crònica de l'any	17
Pegadella (Telesforo).—Lo inescrutable	56
Pepet del Carril.—Graciencia	65
Prat Arjalaguer (A.).—L'ombra d'Atila	58
Pulg Cassanyas (J.).—La victòria	38
Pujol (Lluís).—Vespral	86
Ramón.—Minucies	82
Rei (Mateu).—Els mesos	5 a 16
Revoltós (Martí).—Enfilall	31
Ribas Llagostera (A.).—A cau d'orella	88
Ribera Llovet (Ramón).—Cançó futura	40
Roc.—La mort catalana	58
Rodríguez (Eusebi).—Resurrecció	103
Roig (Q.).—Recepta contra els mosquits	63
Rovira i Virgili (A.).—La terra de la patria	102
Ruy Blas.—Dugues anècdotes del Czar de Bulgària	74
Sala (Eudald).—Epigrames	47
» » Epigrama	66
Salet i Llorens (Emili).—El camí de l'odi	73
Salom i Morera (Pere).—La pau inquieta	90
Salvador (Lluís G.).—Observacions (Cançó)	55
Santoral	104
Staramsa (J.).—Alegríes i penes (Sardana)	66
Sureda Paradís (Lluís).—Otomnal	87
Trò.—Epigrames valencians	56
Valeri (Lluís).—Desolació	75
Vidal (Romuald).—La Bruixa (Historieta clínica. - Drama comprimit)	24
Vilafranca (Albertet de).—L'oració blava	95
Vilaret (E.).—*	62
Vinardell (Santiago).—La claudicació d'en Tomás Barnils	78
Vives i Borrell (J.).—Figures barroques	31

IL·LUSTRACIÓ

	PLANES
Alfaro (J.).—Adorno	47
Anem.—«Poil de Carotte»	42
» La Graça	43
» Les apariències	51
» Entre personatges celestials	57
» Visió dantesca	75
» Pobres	102
Anònim.—Vinyetes. 18, 31, 33, 39, 40, 53, 55, 56, 58, 65, 66, 82, 85, 88	
Bon.—Comparances	25
» Justícia flamenca	70
» Comentaristes de cafè	71
» Setmana santa	90
Capuz.—Les nenes terribles.	89
Cardunets (A.).—Catalunya pintoresca	68
Castanys (V.).—Vinyeta	28
» Caçadors	38
Cuca.—El burgès davant l'escudella	98
» En Muntanya	102
Ele.—La Dança	20
» Troneres del dia	27
» Humanitària	35
» Madrigal	62
Farré (A.).—Les sentimentals	21
» L'homenatge	77
Gili Roig.—L'ideal femení	93
Grau (J.).—La Parca	80
Güell (X.).—Els tímids	94
Jou (R.).—Gent de tarde	19
» Les capritxoses	27
» Les comares de París	87
Marqués (Josep M.).—Paisatge	55
Mon Pol.—Josep i Maria	42
Opisso.—Els goços ciutadans	46
» Reflexió de sogra	52
» Els àngels de la guerra	63
Pal.—Entusiasmes de crític	41
» La Palma	60
» Els orgullosos	91
» L'Estigma	96
Pascual.—La procura	24
» Restaurant econòmic	29
» El malalt	50
» El triomf de la carn	72
Passarell.—Vinyeta - Portadella	1
» Portada	2

	PLANES
Passarell.—Els Mesos	5 a 16
» El Gall d'en Joffre	36
» Berenar de platja	54
» Teatre de naturalesa	62
» La gran golafre	81
» La mala vida	86
Pellicer Montseny (J.).—Vinyeta	22
Picanyol.—El senyor Esteve en caràcter	23
» Parodiant an en Zuloaga	30
» Un camp de punxes	32 i 33
» Vinyeta	38
» De la Vicaria al Cel	39
» Vinyeta	43
» El dubte etern	48
» Qui sab!	64
» Al mirador de la gloria	69
» Vinyeta	74 i 75
» El poeta de la guerra	79
» Vinyeta	79
» Decepció	83
» La qüestió catalana	100
» Fí	103
Pum.—Lisiats	74
Romaní.—Elegia al cap de la Princesa de Lamballe (il·lus- tracions	34
S.—Eleccions Municipals	26
» Els lisiats de la guerra	82
» El malalt borratxo	101
Sancho.—Pintura simbolista	26
» «Complet»	63
» Projecte	66
» L'Hindenburg de fusta	84
Saubidet (Tito).—Alegories	44 i 45
» Pesadilles	61
Soler.—Reflexió de bevedor d'aiguarent	87
» Els literaris	95
Tot.—Diada electoral	58
» Al bar	67
» Els vells verts	94
Trillas (A.).—Vinyeta	92
Urgell (M.).—La vella ermita	59
» La casa dels morts	59
Vidi.—Sota aigua	54
» Artistes	78
» Els oportuns	95
» Els Ramayanas	99

MENTHOLATUM

FAMOSO

UNA
MARAVILLA
DE LA
CIENCIA

REMEDIO

Señoras,
Señoritas,
Caballeros
y Niños

A todos
beneficia,
a todos
cura

MENTHOLATUM

ES

EL REMEDIO CASERO MAS SENCILLO Y EFICAZ

PARA CURAR RÁPIDAMENTE: DOLOR DE CABEZA, RESFRIADOS, NEURALGIAS, AFECCIONES DE LA GARGANTA, OJOS, NARIZ Y OIDO, CATARRO NASAL Y DE PECHO, VIRUELAS, CRUP, QUEMADURAS, SARPULLIDO, ALMORRANAS, INFLAMACIONES, CORTADURAS, ECZEMAS, GRIETAS EN LAS MANOS, LABIOS Y PECHOS, ENFERMEDADES DE LA PIEL EN GENERAL, ETC., ETC.

Este es el legítimo
bote de
MENTHOLATUM

No acepte imitaciones
ni similares, porque
sería en perjuicio de V.

EXIJA SIEMPRE
MENTHOLATUM

Se vende
en todas las buenas
Farmacias, Droguerías
y Perfumerías

Si antes de comprarlo
desea convencerse
personalmente
pida una
MUESTRA GRATIS

CONCESIONARIOS EXCLUSIVOS:

Sociedad Anónima Riambau

Princesa, 33 :: BARCELONA

¡Lea V. esto!

Le interesará mucho

MENTHOLATUM

es una preparación científicamente hecha, en la cual están contenidos infinitos elementos, capaces de producir una curación rápida y segura, y por este motivo **MENTHOLATUM** no tiene sustituto en aquellas afecciones para las que está indicado.

• **MENTHOLATUM** es un específico norteamericano, que a todos beneficia y a todos cura o alivia con rapidez extraordinaria y seguridad absoluta.

• **MENTHOLATUM** se hace indispensable en cada hogar y la necesidad de su uso es proclamada por toda persona que haya experimentado sus maravillosos resultados.

• **MENTHOLATUM** no debe ni puede faltar en ninguna casa de familia, por muy modesta que ella sea. Además su reducido precio lo pone al alcance de todos.

• **MENTHOLATUM** es de un valor inmenso para combatir las afecciones de la garganta, dolor de cabeza, neuralgias, resfriados, dolor de oídos, quemaduras, pies cansados, afecciones de la piel e inflamaciones en general.

• **MENTHOLATUM** tiene la virtud de curar radicalmente las almorranas, evitando operaciones quirúrgicas, siempre dolorosísimas y peligrosas.

• **MENTHOLATUM** es insustituible para los niños, pues debido a lo fácil de su empleo, no sólo no ocasiona molestia a las criaturas, sino que es muy agradable a ellas la acción refrescante del Menthol sobre la piel.

• **MENTHOLATUM** es realmente incomparable para después de afeitarse. Conserva el cutis suave y terso, haciendo desaparecer toda irritación.

**QUIEN LO USA UNA VEZ
LO USA SIEMPRE**

Unión de Empresarios de Pompas Fúnebres de Barcelona (S. A.)

SERVICIO MUNICIPALIZADO

En virtud de la vigencia del régimen municipal relacionado con los servicios de pompas fúnebres, esta Empresa pone en conocimiento del público que, para la prestación de dichos servicios, tiene establecidos su Centro, oficinas, sucursales y estafetas en los puntos siguientes:

Central, Oficinas, Fábrica y Talleres:

Campo Sagrado, 24 — Teléfono 2480

Distrito 1.º Sucursal: Santa Bárbara, 13	Teléfono 1895	Distrito 7.º Sucursal: Canónigo Pibernat, 10	Teléfono 6104
> 1.º Estafeta: Wad-Ras, 236	> 8238	> 7.º Estafeta: Campo Sagrado, 24	> 3400
> 2.º Sucursal: Alta San Pedro, 78	> 1767	> 8.º Sucursal: Torrente de la Olla, 133	> 7757
> 3.º Sucursal: Paja, 8	> 949	> 8.º Estafeta: Zaragoza, 119	> 7809
> 4.º Sucursal: Lauria, 49	> 2643	> 9.º Sucursal: San Andrés, 201	> 8265
> 5.º Sucursal: San Pablo, 72	> 1917	> 9.º Estafeta: Mayor, 27 (Horta)	> 8099
> 6.º Sucursal: Aribau, 17	> 2490	> 10.º Sucursal: Clot, 59	> 8234

En todos los prerreferidos locales será el servicio permanente, debiendo dirigirse a cualquiera de ellos, bien personal o telefónicamente, los avisos de defunciones, para la inmediata prestación del servicio.

Al propio tiempo, ruega la Empresa concesionaria se dirija a sus oficinas cualquiera reclamación a que pueda dar lugar el servicio a su cargo, pues así será debida e inmediatamente atendida y subsanada cualquiera deficiencia. Al efecto tiene establecidas oficinas especiales en la Puerta del Angel, 11 y 13, 1.º, con teléfono núm. 3916.

NOTA.—Todo ciudadano tiene derecho, mediante certificado de pobreza extendido por el señor Alcalde de Barrio, a un entierro de los llamados de Beneficencia Municipal, completamente gratuito.

OTRA.—Asimismo puede optar por un entierro de los llamados económicos, compuesto de ataúd blanco o negro, coche fúnebre, despacho parroquia, juzgado, verificación y una berlina de cuatro asientos de acompañamiento, por la cantidad total de 20 pesetas los párvulos y 25 los adultos.

Vista de la fachada del establecimiento

Muebles
Decoración
Tapicerías

THONET-HERMANOS

40, CALLE DE PELAYO, 40

Fabricación especial de muebles americanos
EBANISTERIA Y TAPIGERIA

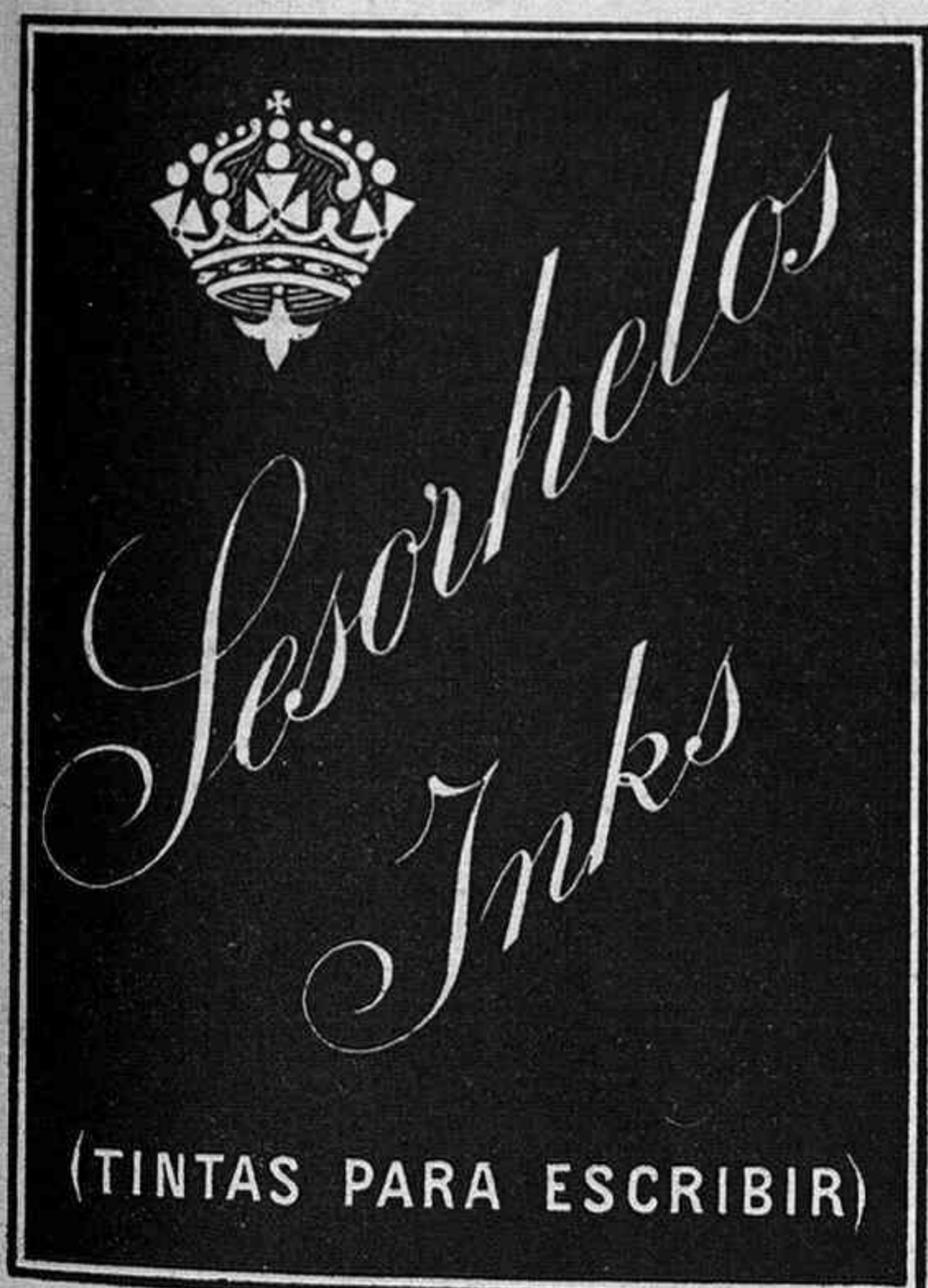
... ..

TALLERES: Ronda de San Pablo, núm. 44 y Amalia, núms. 12, 14 y 16

DESPACHO: Calles de Pelayo, 40 y de Jovellanos, 9

TELÉFONO 23-20

BARCELONA

De venta en los principales establecimientos de
objetos para escritorio

VIVÓ TORRAS Y CA

Borrell, 71 y 73 - BARCELONA - Teléfono 984

◆ ◆ ◆

Talleres de Construcción

— DE —

Electromotores trifásicos de gran rendimiento, de $\frac{1}{4}$ de caballo hasta 300 caballos; a precios reducidos : Electromotores de corriente continua, dinamos transformadores y alternadores Reostatos, aparatos de arranque, amperímetros voltímetros, disyuntores automáticos y demás material eléctrico : Ascensores electro-mecánico-automáticos, de maniobra por pulsadores de una gran seguridad personal : Ventiladores eléctricos de varios modelos para toda clase de corriente : Reparaciones de todas clases

◆ ◆ ◆

PÍDANSE CATÁLOGOS, PRESUPUESTOS
Y LISTAS DE REFERENCIAS

LAMPISTERÍA Y ELECTRICIDAD

MANUEL BALLESTER

Alumbrado por gas y eléctrico :: Instalaciones y reparaciones

Lámparas y aparatos :: Timbres :: Teléfonos domésticos

Pararrayos, etc., etc.

Cortes, 568 — BARCELONA — Teléfono 1798

Sin Benefactor

TIRANTE BENEFACTOR

Patentes núms. 19,429 - 50,709 - 53,582

Para el desarrollo del pecho
de las
señoras, caballeros y niños

Con Benefactor

Indispensable a toda persona que aprecie y practique la higiene en el vestir :: Con el uso del **Tirante-Benefactor**, las señoras conseguirán el desarrollo de sus senos pudiendo prescindir así de medicinas y unguentos perjudiciales muchas veces a la salud :: De venta en casa de los señores **EDUARDO SCHILLING, S. en C.** (Barcelona Madrid-Valencia) y en la del fabricante de **Fijas y Tirantes**

Antiguo

AMADOR ALSINA

Riera de San Juan, 8

: **BARCELONA** :

que remitirá folleto gratis a
quien lo solicite

Con Benefactor

La de

AMBAR Y ESPUMA

□ □ □

Especialidad en artículos para fumador
:: Bastones, Paraguas y Abanicos ::
Taller de composturas de todas clases

□ □ □

Antonio Orduña

Calle Aviñó, 19 - **BARCELONA**

LA BENGALINE

ESMALTE PERFECCIONADO

EL MÁS BRILLANTE ❖ EL MÁS BARATO ❖ EL MÁS RESISTENTE

CH. LORILLEUX & C.^{IA}

PARIS: 16, Rue Suger ♦ ♦ BARCELONA: Cortes, 653 ♦ ♦ MADRID: Sta. Engracia, 14

La superioridad de los

TIPOS GANS

es indiscutible sobre todos los demás en el mercado de
la Península Ibérica

FUNDICIÓN TIPOGRÁFICA RICHARD GANS

Princesa, 63-MADRID : BARCELONA-Aribau, 83

**ANÍS
DEL
TAUP
(TOPO)**

**JOSÉ GERMA
SABADELL
(ESPAÑA)**

PREMIADO CON MEDALLA DE ORO

Exportación a Provincias y Ultramar

ALMACÉN DE DROGAS
Y
PRODUCTOS QUÍMICOS

◆ ◆ ◆

HIJOS DE F. RUS

(S. en C.)

PERFUMERÍA DEL PAÍS Y EXTRANJERA
AGUA COLONIA (especialidad de la casa)
ESPECÍFICOS Y AGUAS MINERALES DEL
PAÍS Y EXTRANJEROS : SURTIDO COM-
PLETO DE LICORES : VINOS GENEROSOS
Y DE LAS MEJORES MARCAS : CHAMPAG-
NES : CONSERVAS : CAFÉS TOSTADOS
DIARIAMENTE : FÁBRICA DE BARNICES
COLORES EN POLVO : ANILINAS : BRO-
CHAS Y PINCELES : ESPONJAS : BADA-
NAS : PURPURINAS ORO FINO : COM-
PLETO SURTIDO DE ARTÍCULOS PARA
: : : : : DORADORES : : : : :

San Pablo, 68

BARCELONA

TIENDA DEL COLMADO

Calle de Escudillers, núm. 10

BARCELONA

EMILIO MARTIGNOLE

BEBIDAS Y COMESTIBLES

DE MARCA

VINOS { CHAMPAGNE
BORDEAUX
BOURGOGNE
GENEROSOS

LICORES
APERITIVOS
CERVEZA
ESPIRITUOSOS
COLONIALES
CONSERVAS
MANTECA
QUESOS
GALLETAS
TAPIOCAS
PASTAS
SALSAS

GELATINA DE CARNE Y DE GALLINA

Teléfono n.º 1752

ALIMENTO PODEROSO PARA PERSONAS DELICADAS

GELATINA DE CARNE Y DE GALLINA

E. MARTIGNOLE

Patente de invención

La Gelatina de carne y de gallina tiene múltiples cualidades alimenticias. Es agradable, de fácil ingestión y satisface el estómago con poca cantidad. Su limpidez prueba la ausencia de toda materia grasa o de otros residuos que dificulten la digestión.

Se recomienda en el momento del destete de los niños y, como alimento sano, en el curso de la generalidad de las enfermedades.

Cuando el estómago no tolera la leche ni el caldo, se recurre siempre con buen éxito, a la Gelatina.

— USO —

Generalmente se toman dos o tres cucharadas de las de sopa cada tres horas. Un par de cucharadas disueltas en una taza de caldo, lo mejoran notablemente y le dan gran valor nutritivo.

Guárdese en lugar fresco y empléese en las 48 horas de haber sido abierto el bote.

Helada, esta Gelatina es un manjar sin rival.

Se conserva indefinidamente estando el bote sin abrir.

DE VENTA: En los principales establecimientos de ultramarinos y Farmacias

Calle de Escudillers, núm. 10 :-: BARCELONA

PIANOS Y ARMONIUMS

Alquileres desde 7 ptas. mensuales

Carlos Bieger

Ex-operario y afinador de la casa ERARD, de Paris

Bruch, 78, entl.º - BARCELONA

(Entre Consejo de Clento y Diputación)

Fàbrica de Perfumería

JOAN PAREIRA

□ □ □

:: ESPECIALITATS EN ROM QUINA,
AIGÜES DE COLONIA I FLORIDA, LO-
CIONS, EXTRACTES, POMADES :: ::
ELS POLVOS D'ARRÓS SÓN ELS MÉS
:: PREFERITS DE LES SENYORES ::

□ □ □

Passatge del Mercat, 15 - Telèfon 9105

BADALONA

MENTHOLATUM

FAMOSA PREPARACIÓN NORTEAMERICANA

ALIVIA CON RAPIDEZ * * CURA RADICALMENTE * * OBRA PRODIGIOS
INDISPENSABLE ☉ No debe faltar en ninguna casa ☉ INSUSTITUIBLE

USO
EXTERNO

El remedio casero más económico y eficaz

AFECCIONES DE LA GARGANTA, OJOS, NARIZ Y OIDOS : INFLAMACIONES QUEMADURAS : ALMORRANAS : RESFRIADOS CATARROS : VIRUELAS : : ERUPCIONES : : PICADAS DE INSECTOS

:: LA CURA
MÁS RÁPIDA
Y SEGURA ::

DOLOR DE CABEZA : NEURALGIAS : SARPULLIDO BARROS : GRANOS : ECZEMAS : GRIETAS EN LAS MANOS, LABIOS Y PECHOS : GOLPES : HERIDAS : ENFERMEDADES DE LA PIEL EN GENERAL : :

para Señoras, Señoritas, Caballeros y Niños

Si duda usted pida una muestra gratis en su farmacia o droguería ensáyela personalmente y se convencerá
QUIEN LO USA UNA VEZ LO USA SIEMPRE

De venta en todas las buenas Farmacias y Droguerías
PIDA MENTHOLATUM
Rechace imitaciones
No acepte sustitutos
EXIJA MENTHOLATUM

Elaborada y garantizada por la
The Mentholatum Company
de BUFFALO, N. Y. (E. U. A.)

Concesionarios exclusivos:
Sociedad Anónima Riambau
Princesa, 33 :: BARCELONA

